This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

Hungary. Laws, statutes, etc. Session laws

AZ

1872-IK ÉVI

TÖRVÉNYEK

GYÜJTEMÉNYE.

HIVATALOS KIADÁS.

PEST,
KIADJA RÁTH MÓR.
1872.

I. TÖRVÉNYCZIKK

a magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1872-ik évben kiállitandó ujoncz- és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában.

(Szentesitést nyert 1872. évi februárius hó 10-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi februárius hó 15-dikén.)

1. §.

A hadsereg és hadi tengerészet törvény által szabályozott számerejének biztositása végett a magyar korona országaira eső 39,289 főnyi ujonczjutaléknak, és az ehhez kivántató 3929 főnyi póttartaléknak kiállitása az 1872-dik évre, az 1868-dik évi XL-ik t. cz. 3., 13. és 32. §-ai értelmében megszavaztatik.

2. §.

Ez ujonczjutalék és póttartalék kiállitása az 1852-dik, 1851-dik és 1850-dik évben született hadkötelesek korosztályaiból eszközlendő.

3. §.

Ezen ujonczállitás kivételesen az 1872-dik évi február 15-dik és april hó 15-dik napja közti időszakban foganatositandó.

4. §.

Jelen törvény kihirdetése napjától kezdve érvénybe lép, és végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

9033/4

II. TÖRVÉNYCZIKK

az 1868-ik évi XL-ik törvényczikk 12-ik §-ának és az 1868-ik évi XLI. törvényczikk 6. §-ának módositása, illetőleg a honvédzászlóaljak szaporitása tárgyában.

(Szentesitést nyert 1872. évi februárius hó 10-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872-dik évi februárius hó 15-én.)

1. §.

A honvéd zászlóaljaknak az 1868-dik évi XL-dik törvényczikk 12-dik és az ugyanazon évi XLI-dik törvényczikk 6-dik §-ában meghatározott száma, a feloszlatott két varasdi határőr ezredből alakitott Belovármegye területén ujon föl-állitandó két zászlóaljjal szaporittatik, s az idézett §-ok ez értelemben módosittatnak.

2. §.

E törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

III. TÖRVÉNYCZIKK

a magyar korona országaira eső hadjutaléknak az 1869. évi népszámlálás alapján megállapitásáról, illetőleg az 1868: XL. t. cz. 13. §-ának módositásáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi februárius hó 10-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi februárius hó 15-én.)

1. §.

Azon hadjutalék, mely a hadsereg és a hadi tengerészet 800,000 főből álló teljes hadilétszámra határozott állományának biztositása céljából a magyar korona országaira — a még nem polgáriasitott határőrvidéki részek kivételével — a véderőről szóló 1868-dik évi XL. t. cz. értelmében esik,

ugyanezen t. cz. 13. §-ának c részbeni módositásával az 1869-dik évi népszámlálás eredménye alapján az eddigi 329,632 fő helyett 329,216 főben állapittatik meg.

2. §.

A jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

IV. TÖRVÉNYCZIKK

a határőrvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi február hó 10-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi február hó 15-én.)

Miután a magyar korona országaihoz tartozó határőrvidék egy része jelenben a katonai kormányzat alól a polgáriba vétetik át, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok ministeriuma s a magyar ministerium közt a határőrvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról egyezmény köttetett. Ezen egyezségi javaslat az osztrák birodalmi tanács által azon fentartással fogadtatott el, hogy a polgárositás alól egyelőre a sichelburgi kerület és marienthali község kivétessék, s ezen területeket illetőleg egyidejüleg keresztülviendő határszabályozásnál a krajnai herczegség igényei tekintetbe vétessenek és ezen határszabályozás a birodalmi tanács jóváhagyása alá terjesztessék. Miután e fentartás következtében a magyar országgyülés is beleegyezett abba, hogy a nevezett kerület és község polgárositása egyelőre függőben tartassék s a kivánt határszabályozás mielőbb keresztülvitessék és részéről is fentartotta, hogy a határszabályozás a magyar országgyülés jóváhagyása alá terjesztessék: a mondott egyezmény Ő császári és apostoli királyi Felsége szentesitésének hozzájárultával ezennel az ország törvényei közé iktattatik; előre is kimondatván, hogy az emlitett területek hovátartozósága iránti határozat, ezen egyezségben megállapitott hozzájárulási arányt, semmi esetre sem fogja megváltoztatni.

Ezen egyezség szövege a következő:

1. §.

A két varasdi határőr-ezred, továbbá Zengg és Sziszek községek, az 1871-ik év folytán polgári kormányzat alá helyeztetvén, ezen terület után az 1872-ki év január hó 1-étől kezdve az 1867. XII. törvényczikkben (a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra nézve pedig az 1867. évi deczember 21-én kelt törvényben) közöseknek elismert államügyek terheihez a magyar államkincstár oly módon fog járulni, hogy az évenkint megállapitandó közös költségek négy tized százaléka vétetik a magyar állam terhére számitásba, s az ezen levonás után fenmaradandó összeg fog a magyar korona országai és ő Felsége többi országai közt, az időnként megállapitott járuléki arány szerint felosztatni.

2. §.

Midőn a határőrvidék többi része is polgári kormányzat alá helyeztetik, a magyar kincstár a közöseknek ismert államügyek terheihez további egy és hattized százalékkal járuland ugyan oly módon, mint a jelen egyezmény 1-ső §-ában megállapittatott, akkép t. i., hogy a közös költségek évenként megállapitandó összegéből előbb a 2% járulék a magyar állam terhére számitásba vétetik, és az ennek levonása után fenmaradandó összeg fog a magyar korona országai és ő Felsége többi országai közt az időnként törvényesen megállapitott járuléki arány szerint felosztatni.

3. §.

Jelen törvény végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

V. TÖRVÉNYCZIKK

a megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak ideiglenes fedezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi februárius hó 16-án. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi februárius hó 19-én.)

1. §.

A megyék, a jász-, kun-, hajdu-, szepesi XVI. városi kerületek, Kővár vidéke, a székelyszékek, Fogaras és Naszód

vidéke közigazgatási árva- és gyámhatósági kiadásaira, valamint a királyföldi hatóságoknak adjutum salariale czimen járó államsegélyül 1872-ben a 2-ik és 3-ik §-okban foglalt összegek az állampénztárból fognak kiszolgáltatni.

2. §.

Az 1. §-ban elsorolt törvényhatóságok számára — az erdélyiek kivételével — 1872. évi közigazgatási és árva- s gyámhatósági kiadásaikra . . . . . 3.822,778 frt.
az erdélyi törvényhatóságok közigazgatási kiadásaira . . . . . 418,540 „
árva- és gyámhatósági kiadásaikra . . 70,042 „
állapittatik meg, mely összegek a királyföldi hatóságoknak a 3. §. értelmében nyujtandó 199,324 „
államsegélylyel együtt . . . . . 4.510,684 frtot tesznek.

Ezen összeg az illető törvényhatóságok között ugy fog felosztatni, hogy — az erdélyiek kivételével — mindenik annyit kapjon, a mennyit az 1870-dik évben közigazgatási czimen nyert; az erdélyi megyék, vidékek és székelyszékek pedig ezenkivül még azon összegeket, a melyek kebelükben 1870-ben árva- és gyámhatósági költségekre fordittattak.

A királyföldi hatóságokról e részben a 3-ik §. rendelkezik.

Minden egyes törvényhatóságnak a részére járó illetmény megfelelő havi részletekben előre lesz kiszolgáltatandó.

3. §.

A királyföldi hatóságok részére eddigelé az államkincstárból kirendelt, s az 1870. évi költségvetés szerint 199,324 forintban megállapitott államsegélyre nézve felhatalmaztatik a belügyminister, hogy a törvénykezési szervezet életbeléptetése után ezen államsegélyből csak a közigazgatási árva- és gyámhatósági kiadásoknak megfelelő részt tegye folyóvá.

4. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénz- és belügyministerek bizatnak meg.

Kiegészítve 1876 XLIV. t. cz.

VI. TÖRVÉNYCZIKK

a vadászatról.

(Szentesitést nyert 1872. évi február hó 18-án. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872-dik évi február hó 19-én.)

I. Fejezet.

A vadászati jogról.

1. §.

A vadászati jog a földtulajdonjognak elválaszthatlan tartozéka.

2. §.

Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, a kinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az:

1. egy tagban vagy összefüggésben álló részekben legalább 100 holdra terjed, holdját 1600 □ ölével számitva, habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasittatik is; vagy ha a földbirtok

2. száz holdnál kisebb ugyan, de kertileg míveltetik és keritéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőlőt vagy szigetet képez.

Ha az iránt, hogy valamely terület ezen §. 2. pontjában körülirt területek közé tartozik-e vagy nem, vitás kérdés támad, a fölött első sorban a járás közigazgatási szolgabirája és föllebbvitel utján az illető megye alispánja határoz, fenmaradván a magát sértettnek érző fél számára a törvény rendes utja.

3. §.

A 2-dik §. alá nem tartozó földbirtokon a vadászat mikénti gyakorolhatása fölött az egy határbeli földbirtokosok többsége határoz.

Ez esetben az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat földbirtokuk terjedelméhez mért arányban illeti. A közös tulaj-

donra eső részlet azon kulcs szerint lesz felosztandó, mely a tulajdonjogra, vagy a közös földbirtok más jövedelmeire arányul szolgál. Ha az arány ilymódon sem lenne megállapitható, az egész jövedelem a községet illeti. Ha több kisebb birtokos birtokával egyesül, és az igy egyesitett birtok egy tagban legalább 100—1600 □ öllel számitott holdra terjed, vadászati jogát azon szabadon gyakorolhatja.

Ha valamely külön vadászterületet képező nagyobb erdőterület által egy vagy több más birtokosnak 1600 □ öllel számitandó 100 holdnál kisebb terjedelmü birtoka körülvétetik, az ilykép elszigetelt birtok tulajdonosa a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának vagy haszonbérlőjének haszonbérbe adni, ez viszont haszonbérbe venni köteles.

A barátságos egyezség létre nem jötte esetére a rendes bíróság határoz.

4. §.

Azon községekben, hol a birtokszabályozás és az urbéri elkülönzés még nem eszközöltetett, a vadászati jog a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a községet; azon erdőkben és nádasokban, melyek a korábbi földesur tulajdonát képezik, habár a volt urbéreseket illető faizási vagy egyéb szolgalmakkal vannak terhelve, kizárólag a volt földesurat; irtványokon, udvartelki bérfizetés mellett birt (curialis és censuális) és egyéb urbéri természetü tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig, a törvényhozásnak az ily természetü viszonyok iránti további intézkedéseig, a jelenlegi birtokosokat illeti.

5. §.

Azon községekben, hol a birtokszabályozás és urbéri elkülönzés megtörtént, és a korább földesur a vadászati jogot a volt urbéresek tulajdonában magának jövőre is fentartotta, az ily kikötés érvényét veszti. A volt urbéresek azonban kötelesek, ha a földesur a vadászati jog fentartásáért akár ingatlanban, akár más módon bármi árt adott, ezen szolgalmat

azon szabályok szerint megváltani, a melyek az urbéri természetü szolgálmányok megváltására külön törvény által megállapittattak.

6. §.

A haszonbérlő a vadászati jog gyakorlatában csak ezen és az 1840. IX. mezei rendőrségi törvény határozatai által korlátolható; köteles azonban mindazon kárért teljes elégtételt szolgáltatni, melyet a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdasági vagy erdészeti tárgyakon maga tett, vagy megbizottjai, vagy azok, kiknek a vadászatot megengedte, okoztak.

II. Fejezet.

A vadak által tett károk megtérítéséről.

7. §.

A fővadak (szarvas, dámvad és vaddisznó) által a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbérlő, kinek vadászterületén az emlitett fővad tenyész, teljes kárpótlással tartozik.

E végre megkivántatik, hogy a kár a hatóságnak a kár elkövetésétől számitandó 8 nap alatt felvehetés céljából bejelentessék.

8. §.

Azon birtokos vagy haszonbérlő, a ki a szomszéd területén tenyésző fővad-lelőhetési jogot magának fentartotta, kárpótlást nem követelhet.

9. §.

Ragadozó vagy kártékony állatok (III. fejezet, 15. §.) által tett károk — mivel ezek a birtokos által bármikor elpusztithatók — meg nem térittetnek.

III. Fejezet.

A vadászati tilalmakról.

10. §.

Az általános vadászattilalom tart február 1-től augusztus 15-ig.

Ettől eltérőleg tilos a vadászat:

a) szarvasbikákra október 15-től, dámvadbikákra november 15-től julius 1-ig;

b) szarvas-, dámvad- és őztehénre február 1-től október 15-ig;

c) őzbakra január 15-től április 1-ig;

d) zergékre november 15-től julius 1-ig;

e) a fajdkakasra junius 1-től márczius 1-ig, jérczékre pedig minden időben;

f) foglyokra január 1-től, fáczánokra és túzokokra február 1-től augusztus 15-ig;

g) minden más madárra, a 13. és 14. §-okban meghatározott kivételekkel, február 1-től aug. végéig, azon hozzáadással, hogy a fentkitett időszakok alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivétetvén ez alól azon tulajdonosok vagy bérlők, kik a tojást ép a vad tenyésztése czéljából szedetik.

11. §.

Tilalmi időszakban, az első 8 napot kivéve, vadat átalában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, ilyet árulni, venni vagy nyilvános helyiségekben étlapra jegyezni nem szabad.

12. §.

Szabad időben is tiltatik a foglyokat, fáczánokat, túzokokat és nyulakat hálókkal, tőrökkel, hurkokkal vagy bármi eszközökkel elfogni; e tekintetben kivétel csak a tenyésztők részére engedtetvén, kik azonban a rendes befogásokat ismert szakértők által tartoznak végbevitetni.

13. §.

A madarak közül kivételt képeznek a vándor és vizimadarak; de ott, hol ez utóbbiak keltenek, a párosodás és keltés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed.

14. §.

Tiltott időszak alatt is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra és vadkacsákra, vad és szelid galambokra,

seregélyekre, keselyükre és sasok, sólymok, kányák, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjakra és verebekre is.

15. §.

A ragadozó vagy kártékony állatokat, ugymint: medvét, farkast, rókát, hiuzt, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengeri nyulat, hörcsököt, ürgét, görényt, menyétet, nyustot és vidrát saját területén bármikor elpusztitani mindenkinek szabad azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva, ha azonban a pusztitást vadászatilag akarja végbe vinni (18. §.), erre ez esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

16. §.

A vadászati területen talált házimacskákat és kóbor ebeket a vadászatra jogositott elpusztithatja.

17. §.

Hivatalból tartatni szokott vadászatok jövőre nem gyakorolhatók.

18. §.

A vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton bárminemü ebek használatával gyakorolható.

A vadászatra jogositottakon kivül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi faju ebeket bocsátani; kivétetnek a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein felül egy hüvelyknyi távolságra lóg alá.

19. §.

A sebzett vadat idegen területen űzni nem szabad. Ha a vadászatra jogosultak ebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztathatók mindaddig, mig gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak.

20. §.

A 10-dik §-ban meghatározott tilalmi időszak alatt vadászni senkinek sem szabad, kivéve keritéssel kellőleg elzárt

helyeken, hol a tulajdonos a vadászatot minden időben gyakorolhatja, és megengedheti.

IV. Fejezet.

A vadászati kihágásokról és azok büntetéséről.

21. §.

A ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadász: 10 frttól 50 frtig, és ha a vadászat lóháton történt, 20 frttól 100 frtig terjedhető pénzbirsággal sujtandó. Ismétlés eseteiben a birság 100 frtig, illetőleg 200 frtig terjedhet.

22. §.

Ha az orvvadászat éjjel vagy keritett helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álczázva, avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, ki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ, 100 frttól 200 frtig terjedhető pénzbirságban elmarasztalandó.

Azonfelül, a mennyiben az elszámlált esetek a büntető törvényekben is tiltott cselekvényt képeznek, a bünvádi eljárás külön meginditandó.

23. §.

Ha a haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonosok valamelyike a haszonbérlőt, vagy azt, a ki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza: annyiszor, a mennyiszer 10 frttól 50 frtig terjedhető pénzbirságban marasztalandó.

24. §.

A ki tiltott időben vadász, 5 frttól 50 frtig büntetendő.

25. §.

A ki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 14. és 15. §§-ban emlitett ártalmasokét) elrombolja, tojá-

sait elszedi, 1 frttól 10 frtig terjedhető pénzbirsággal sujtandó.

26. §.

A ki tiltott időben vadat hordoz, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, 2 frttól 10 frtig terjedhető pénzbirsággal sujtatik, azonfelül az ily időben talált vad a helyi szegények javára elkobzandó.

27. §.

A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, 1 frttól 10 frtig büntettetik.

28. §.

A 22., 24., 25., 26. és 27-dik §-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkétszerezendő olymódon, hogy a kiszabandó birság a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye.

29. §.

Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon bíróság előtt, mely a birság kiszabására illetékes, egyuttal kártéritést követelhet.

30. §.

Ha kiskoruak, vagy oly személyek ítéltettek pénzbirságra, kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak a kiszabott pénzbirságért a szülők, a gyám vagy gondnok felelősek.

31. §.

Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá, a birság minden egyes kihágásért külön szabandó ki.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgáit vagy napszámosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott pénzbirságokért szintén felelős.

32. §.

A pénzbirságok fele mindenkor a földbirtokost, vagy ha a vadászat haszonbérbe van adva, a haszonbérlőt illeti, másik fele azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövettetett. Ha a kihágást a tulajdonos vagy haszonbérlő követte el, vagy nem tudatik, hogy a kihágás kinek tulajdonán történt, az egész pénzbirság a szegények javára esik. Ha pedig a kihágás ugyanegy alkalommal több határban követtetett el, a pénzbirság egyik fele a vadászati tulajdonosok vagy haszonbérlők, másik fele pedig a községek között egyenlően osztandó fel.

33. §.

A pénzbirság a vétkes fizetési képességére való tekintet nélkül szabatik ki; egyszersmind az itéletben a fogság tartama is meghatározandó, a mely a pénzbirság be nem hajthatása esetében fog alkalmaztatni.

Öt frtnál kisebb pénzbirságnak mindig egy napi fogság felel meg. Magasabb pénzbirságnál minden öt frt egynapi fogsággal ér fel.

Ha a fogságban levő a pénzbirságnak a szenvedett fogság által még le nem rótt részét lefizeti, azonnal szabadon bocsátandó.

V. Fejezet.

Az eljárásról.

34. §.

Az előbbi fejezetben meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a vadászattulajdonos vagy haszonbérbe adó avagy haszonbérbe vevő panaszára, hanem a 24., 25., 26-ik §-ok eseteiben a közrend fentartására felállitott hatósági vagy községi közegeknek feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

35. §.

A vadászati területre való felvigyázattal megbizott személyeknek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyitó erővel bir, mig annak ellenkezője be nem bizonyittatik.

36. §.

Az előbbi §-ban emlitett felvigyázó személyek hitletételre csak akkor bocsáttathatnak, ha:

a) nagykoruak;

b) hamis eskü, hamis tanuságtétel, tolvajság, csalás, sikkasztás és rágalom miatt soha büntetve nem voltak;

c) az illetékes hatóság előtt felvigyázói minőségük eleve bejelentetvén, e felől hivatalos bizonyitványnyal vannak ellátva.

37. §.

A vadászat tulajdonosa vagy haszonbérlője és a felvigyázó személyzet, nemkülönben a közrend fentartására hivatott közegek jogositva vannak mindenkit, kit tilos vadászaton kapnak ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatósághoz kisérni, hogy itt kiléte kiderittessék.

38. §.

Vadászati kihágásokra nézve a birói illetőséget az elkövetés helye határozza meg.

Ha az elkövetés helye szerint több biró lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

39. §.

Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártéritésért egyetemleg felelősek.

40. §.

Az okozott költségek és károk minden egyes esetben megállapitandók, és az elmarasztaltaktól behajtandók. Viszont, ha a panaszlott a vád alól felmentetik, költségei a magánvádló ellen megitélendők.

41. §.

Ha a vadászati kihágás miatt a bíróságnál a tett elkövetése napjától számitandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történt, a büntetésre vonatkozó kereset elévült.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset forog fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határoztatik meg.

42. §.

A vadászati kihágások elitélése a ~~királyi járásbiróságok~~ hatásköréhez tartozik.

A jelen fejezetben foglalt határozatok mellett az eljárást, bizonyitékokat, perorvoslatokat s végrehajtást illetőleg, a kihágásokra vonatkozó törvényes szabályok és gyakorlat a vadászati kihágásokra nézve is zsinórmértékül szolgál.

43. §.

A vadászatra vonatkozó minden eddigi törvény eltöröltetik; a jelen törvény hatályba lépte előtt történt cselekvények azonban ugy kártérités, mint büntetés tekintetében a korábbi törvények határozatai szerint itélendők meg.

44. §.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyi és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

VII. TÖRVÉNYCZIKK

az 1872. évi államköltségvetésről.

(Szentesitést nyert 1872. évi februárius hó 26-án. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi februárius hó 27-én; a főrendek házában 1872. évi februárius hó 28-án.)

1. §.

Az 1872. évre a magyar korona országainak
rendes kiadásai:

Százhatvanegy millió kilenczszázötvenkilencz ezer ötszáz három o. é. forintban;
rendkivüli kiadásai:

Hetven millió kétszáz negyvenkilencz ezer nyolczszázkilenczvenegy o. é. forintban;
hitel- és pénztármüveleti kiadásai:

Hatvannégy millió hétszáznyolczvanhét ezer hatszázhetvenöt o. é. forintban
állapittatnak és ajánltatnak meg.

2. §.

Ez összegek a következő fejezetek, czimek és rovatok szerint osztatnak meg:

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		A. Rendes kiadások.			
I.		**A királyi udvartartás költségei**	. . .	. . .	3.650,000
II.		**Ő cs. és apost. királyi Felsége kabineti irodája és e kabineti iroda nyugdijai**	. . .	. . .	61,395
III.		**A főrendi- és képviselőház szükségleteire:** a tiszti- és szolgaszemélyzet illetményeire egész évre, a képviselők lakpénzeire félévre, a képviselők napi dijaira, a delegatió költségeire, az országgyülési gyorsiroda költségeire, végre az államadósságot ellenőrző bizottság napi dijaira, utazási- és egyéb költségeire átalánykép .	. . .	. . .	700,000

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
IV.		Az 1872. évre megállapitott **közösügyi kiadásokból** a magyar korona országait illető összeg	. . .	. . .	23.983,714
V.		Az 1849. évtől az 1867. évig tettleg fennállott **központi kormány közegeinek nyugdijai**	. . .	. . .	270,000
VI.		**Nyugdijak:**			
	1	Ministerelnökség	. . .	158	
	2	Ő cs. és apost. királyi Felsége személye körüli ministerium	. . .	3,933	
	3	Horvát-Szlavon-Dalmát ministerium	. . .	1,125	
	4	Belügyministerium	. . .	631,965	
	5	Pénzügyministerium	. . .	1.122.795	
	6	Közmunka- és közlekedési ministerium	. . .	77,431	
	7	Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium . .	. . .	100,607	
	8	Vallás- és közoktatásügyi ministerium	. . .	30,353	
	9	Igazságügyi ministerium	. . .	455,000	
	10	Honvédelmi ministerium	. . .	15,000	
	11	A magyar határőrvidéket illető nyugdijak	. . .	92,000	
		Együtt (VI. fejezet, 1—11. czim)	. . .	. . .	2.530,367

VII.		**Az 1867. XV. törv.-czikkben elvállalt államadóssági járulék:**			
	1	Évi járulék:			
		Folyó pénzértékben	17.412,000		
		Érczpénzben	11.776,000		
		Ennek beszerzési költségei	2.355,200		
		Összesen (1. czim) . . .		31.543,200	
	2	Évi törlesztési járulék:			
		Folyó pénzértékben	1.000.000		
		Ezüstpénzben	150,000		
		Ennek beszerzési költségei	30,000		
		Összesen (2. czim) . . .		1.180,000	
		Együtt (VII. fejezet 1—2. czim) . . .		. . .	32.723,200
VIII.		**Az 1871. évi 30 millió forintnyi ezüst kölcsön kamataira:**			
		Ezüstben	1.500,000		
		Ennek beszerzési költségei	210,000		
		Együtt (VIII. fejezet) . . .		. . .	1.710,000
IX.		**Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete:**			
	1	Horvát-Szlavonországok autonom kormányzatának az 1868. évi XXX. t. cz. 15. §. értelmében	. . .	2.200,000	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		2.200,000	
	2	Ugyanannak a határőrvidék polgárositott részeinek közigazgatási szükségleteire e területek jövedelmének 45%-a az idézett t. cz. 19. §. értelmében . . .	. . .	160,000	
	3	A zágrábi hadparancsnokság rendelkezésére az ezután polgárositandó horvát-szlavon határőrvidék beligazgatási szükséglete fejében	. . .	1.850.000	
		Együtt (IX. fejezet 1—3. czim) . . .	. . .	. . .	4.210,000
X.		Fiume:			
	1	A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személyzete:			
		Fizetések és lakpénzek	18,770		
		Tiszti pótlék	5,000		
		Szolgák ruhailletményei	200		
		Irodai s hivatali szükségletek	3,000		

		Utazási költségek	2,000		
		Épületek fenntartása és előre nem látható kiadások	1,000		
		Távirati sürgönyök költségei	500		
		Összesen (1. czim) . . .		30,470	
	2	Törvénykezési provisorium:			
		A királyi curia legfőbb itélőszéki osztályánál . .	10,200		
		A pesti királyi itélő táblánál	10,500		
		Fiumei elsőfolyamodásu törvényszék	33,950		
		Összesen (2. czim) . . .		54,650	
		Együtt (X. fejezet 1—2. czim)			85,120
XI.		Állami számvevőszék részére átalánykép			150,000
XII.		Ministerelnökség:			
	1	A ministerelnökség költségei:			
		Fizetések és lakpénzek	71,500		
		Tiszti pótlék	12,000		
		Szolgák ruhailletményei	580		
		Jutalmazások és segélyezések	1,200		
		Áttétel	85,280		

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	85,280		
		Házbér	7,200		
		Irodai és házi szükségletek, utiköltségek és egyéb kiadások	33,600		
		Távirati sürgönyök költségei	3,000		
		Összesen (1. czim)		129,080	
	2	Rendelkezési alap		200,000	
		Együtt (XII. fejezet 1—2. czim)			329,080
XIII.		**Ő cs. és apost. királyi Felsége személye körüli ministerium:**			
		Fizetések és lakpénzek	40,284		
		Tiszti és müködési pótlékok	5,300		
		Az irodai munkák ellátására szükséges személyzet dijazására	8,500		
		Szolgák ruhailletményei	900		
		Jutalmazások és segélyezések	1,000		

		Hivatali, irodai és házi szükségletek, napi dijak és uti-költségek	9,000		
		Épületek fenntartása	1,400		
		Együtt (XIII. fejezet)			66,384
XIV.		**Horvát-szlavon-dalmát minister és személyzete:**			
	1	Személyes járandóságok és dologi kiadások:			
		Fizetések és lakpénzek	36,000		
		Szolgák ruhailletményei	300		
		Jutalmazások és segélyezések	500		
		Házbér	5,000		
		Irodai és utazási átalány	2,000		
		Épületek fenntartása	400		
		Távirati sürgönyök költségei	500		
		Összesen (1. czim)		44,700	
	2	Az országos törvénytárnak horvát nyelven kiadására		2,000	
		Együtt (XIV. fejezet 1—2. czim)			46,700
XV.		**Belügyministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Fizetések és lakpénzek	244,120		
		Az irodai munkák ellátására fogadott dijnokok dija-zására	34,000		
		Áttétel	278,120		

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	278,120		
		Szolgák ruhailletményei	2,000		
		Házbér	5,394		
		Hivatali és irodai szükségletek.	21,500		
		Napi dijak és utiköltségek	8,000		
		Épületek fenntartására	4,000		
		Távirdai sürgönyök költségei	12,000		
		Könyvtár szükségleteire	1,000		
		Összesen (1. czim)	. . .	332,014	
	2	Megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásai:			
		A megyék részére, az erdélyiek kivételével, a jász-, kun-, hajdu-, szepesi XVI városi kerületek, és Kővárvidéke részére	3.822,778		
		Az erdélyi törvényhatóságok közigazgatási kiadásai . .	418,540		
		Ugyanazok árva- és gyámhatósági kiadásai.	70,042		
		Államsegély a királyföldi hatóságoknak	199.324		
		Összesen (2. czim)	. .	4.510,684	

3	A magyar és erdélyi főispánok, főkapitányok, főkirálybirák és a szász ispán és személyzetének, továbbá a városi főispánok fizetései	. . .	317,025	
4	A magyar határőrvidék közigazgatási költségeire . . .	. . .	125,250	
5	Általános közigazgatási költségek:			
	Betegápolási költségek	745,529		
	Himlőoltási költségek	50,600		
	Járványok és más rendkivüli okoknál fogva felmerülhető költségek	10,000		
	Szülházi kiadások	24,700		
	Lelenczkiadások	3,200		
	Tébolydai kiadások	284,487		
	Közbiztossági kiadások	150,000		
	Tolonczkiadások	20,000		
	Rablók elfogatásaérti dijak	5,000		
	Ragadozó állatok elejtéseérti dijak	4,000		
	Életmentési dijak	2,000		
	A dalmű- és zeneképezde támogatására	59,000		
	Elemi csapások által sujtottak segélyezésére	10,000		
	Különféle előre nem látható költségekre	20,000		
	A „Budapesti Közlöny“ költségeire	20,000		
	A magyar határőrvidék szükséglete	90,211		
	Összesen (5. czim)	. . .	1.498,727	
	Együtt (XV. fejezet 1—5. czim)	. . .	. . .	6.783,700

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
XVI.		**Pénzügyministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Fizetések és lakpénzek	659,490		
		Évi dijak és napi dijnokok dijai	37,000		
		Szolgák ruhailletményei	2,676		
		Jutalmak és segélyezések.	22,000		
		Házbérek	8,400		
		Hivatali s irodai költségek	112,100		
		Utazási költségek	28,000		
		Épületek fenntartása	6,000		
		Távirati sürgönyök költségei	6,000		
		Különféle kiadások	5,000		
		Összesen (1. czim)	. . .	886,666	
	2	Központi állampénztár:			
		Fizetések és lakpénzek	54,125		
		Évi dijak	1,800		
		Bérek	200		
		Szolgák ruhailletményei	306		

	Szolgák egyéb élvezményei	66		
	Jutalmak és segélyek	1,600		
	Irodai költségek	2,640		
	Pénzolvasási, szállitási és csomagolási költségek	4,500		
	Épületek fenntartása	200		
	Összesen (2. czim)			65,437
3	Pénzügyi igazgatóságok és számvevő osztályok:			
	Fizetések, pótlékok és lakpénzek	956,965		
	Évi dijak	16,200		
	Bérek	17,266		
	Napi dijak	58,863		
	Szolgák ruhailletményei	1,364		
	Jutalmak és segélyek	32,900		
	Házbérek	56,120		
	Irodai költségek	90,741		
	Uti költségek	107,550		
	Épületek fenntartása	11,100		
	Képviseltetési dijak	3,200		
	Előre nem látható kiadások	2,800		
	Áttétel	1.355,069		952,103

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	1.355,069	952,103	
		A temesvári és zágrábi hadparancsnokságnál felállított pénzügyi osztályok költségei	44,655		
		Összesen (3. czim)	. . .	1.399,724	
	4	Állampénztár Zágrábban:			
		Fizetések és lakpénzek	13,280		
		Bérek	263		
		Szolgák ruhailletményei	60		
		Jutalmak és segélyek	450		
		Irodai s hivatali szükséglet	500		
		Pénzszállitási, olvasási és csomagolási költségek . . .	100		
		Épületek fenntartása	60		
		Összesen (4. czim)	. . .	14,713	
	5	Pénzügyi felügyelőségek (Horvát-Szlavonországban):			
		Fizetések és lakpénzek	55,040		
		Évidijak	2,000		
		Bérek	993		
		Napi dijak	900		

	Ruhailletmények	114	
	Jutalmazások és segélyezések	2,000	
	Házbérek	1,560	
	Uti költségek	8,000	
	Épületek fenntartása	830	
	Irodai költségek	2,770	
	Különféle kiadások	130	
	Összesen (5. czim)	. . .	74,337
6	Ideiglenes telekzet (Horvát-Szlavonországban):		
	Napi dijak	11,566	
	Szálláspénzek	852	
	Jutalmak és segélyek	500	
	Irodai átalányok	101	
	Irodai és kezelési szükségletek	1,227	
	Kezelési nyomtatványok	200	
	Utazási költségek	1,800	
	Különféle kiadások	100	
	Összesen (6. czim)	. . .	16,346
	Áttétel	. . .	2.457,223

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		2.457,223	
	7	Adóhivatalok:			
		Fizetések és lakpénzek	1.281,085		
		Bérek	14,189		
		Napi dijak	14,600		
		Ruhailletmények	9,840		
		Jutalmak és segélyek	33,300		
		A tiszti személyzet szükséges szaporitására, és esetleg uj adóhivatalok felállitására	30,000		
		Házbérek	76,721		
		Utiköltségek	12,200		
		Épületek fenntartása	8,150		
		Irodai költségek	71,500		
		Pénzszállitási költségek	3,800		
		Leltári szerek jókarban tartása és utánszerzése . . .	3,500		
		Különféle kiadások	1,200		

	A magyar és a horvát-szlavon határőrvidéken felállitandó adóhivatalok szükséglete	96,060	
	Összesen (7. czim)	. . .	1.656,145
8	Pénzügyi, illetőleg vám- és adóőrség:		
	Fizetések és lakpénzek	124,450	
	Zsoldok és pótlékok	1.190,730	
	Lótartási átalányok	67,230	
	Ruházati adalék	174,050	
	Jutalmak és segélyek	13,000	
	Laktanyabérek	107,461	
	Uti, élelmi stb. költségek	148,956	
	Épületek fenntartása	18,958	
	Irodai és kezelési költségek	19,865	
	Különféle kiadások	6,500	
	Betegápolási költségek.	4,500	
	Fegyverzeti és lőszerköltségek	6,300	
	Ágynemüek	26,241	
	Adandó előlegek.	34,600	
	A határőrvidéken felállitandó vám- és adóőrség szükséglete	646,854	
	Összesen (8. czim)	. . .	2.589,695
	Áttétel	. . .	6.703,063

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		6.703,063	
	9	Jogügyi igazgatóságok:			
		Fizetések, pótlékok és lakpénzek	22,040		
		Évi dijak	1,260		
		Bérek	600		
		Napidijak	4,891		
		Ruhailletmények	120		
		Jutalmak és segélyek	1,300		
		Irodai költségek	3,000		
		Utiköltségek	500		
		Épületfenntartási költségek	400		
		Képviseltetési dijak	1,500		
		Különféle kiadások	400		
		A horvát-szlavon pénzügyi ügyészség költségeire átalánykép	15,450		
		Összesen (9. czim)	. . .	51,461	

10	**Pénzügyi törvényszékek (Horvát-Szlavonországban):**		
	Pénzügyi feltörvényszék	3,550	
	Elsőfolyamodásu pénzügyi törvényszékek	3,650	
	Összesen (10. czim) . . .		7,200
11	**Állandó cataster:**		
	Fizetések, pótlékok és lakpénzek	238,060	
	Munkaátalányok	150,860	
	Napidijas segédszemélyzet költségei	4,600	
	Jutalmazások és segélyezések	8,000	
	Utazási átalányok	6,000	
	Házbérek	10,830	
	Irodai költségek, rajzpapirok és nyomtatványok . .	15,866	
	Háromszögméreti kiadások	13,000	
	Határleirási költségek	2,000	
	Egyéb felmérési költségek, fuvarok és ruhakoptatási téritmények	81,787	
	Müszerek és eszközök beszerzése és javitása . . .	4,000	
	Buda városának felmérési költségei	37,570	
	Rendszeresitendő nyilvántartásra	46,000	
	Áttétel	618,573	6.761,724

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	618,573	6.761,724	
		Felmérési munkálatok lemásolására	30,000		
		Különféle előre nem látott kiadásokra	4,427		
		Összesen (11. czim) . . .		653,000	
	12	Bányászati és erdészeti akademia Selmeczbányán . .	. . .	115,071	
	13	Egyenes adók kivetési és beszedési költségei	. . .	418,000	
	14	Fogyasztási adók beszedési költségei	. . .	228,155	
	15	Határvám kezelési költségei	. . .	370,320	
		Illetékek kezelési költségei:			
	16	Bélyeg	. . .	89,766	
	17	Jogilletékek és dijak	. . .	45,400	
	18	Fémjelzés	. . .	9,489	
	19	Ut-, hid- és révvám	. . .	1,000	
		Jövedékek müveleti és kezelési költségei:			
	20	Dohányjövedék:			
		Vétel	6.754,552		

	Gyártás	2.549,095	
	Eladás	1.147,376	
	Összesen (20. czim)	. . .	10.451,023
21	Lottojövedék	. . .	1.741,910
22	Sójövedék:		
	Kezelési kiadások	769,367	
	Só előállításának megtérítése	1.454,838	
	Szállitási költségek	2.032,678	
	Összesen (22. czim)	. . .	4.256,883
	Államvagyon:		
23	Államjószágok	. . .	2.059,069
24	Államerdők:		
	Kincstári, koronai és bányaerdők	6.569,692	
	Magyar és horvát-szlavon határőrvidéki erdők	597,217	
	Összesen (24. czim)	. . .	7.166,909
25	Bányászat és pénzverés:		
	Bányaigazgatóságok	394,649	
	Fémbányamüvek	5.479,663	
	Áttétel	5.847,312	34.367,719

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	5.874.312	34.367,719	
		Pesti bányaterményáruda	13,702		
		Oraviczai bányakincstári pénztár	21,492		
		Fémbeváltó hivatalok	480,695		
		Pénzverde	829,476		
		Vasmüvek	3.622,925		
		Kőszénbányák	882,404		
		Sótermelés	1.321,401		
		Összesen (25. czim)	. . .	13.046,407	
	26	Államnyomda	. . .	658,000	
	27	Államépületek	. . .	22,417	
	28	Az üzletnek átadott államvasutak és gyárak tiszta jövedelme és a befektetett tőke kamat- és törlesztési összege között mutatkozó hiány	. . .	990,077	
	29	Különféle kiadások	. . .	41,041	
		Együtt (XVI. fejezet, 1—29. czim)	. . .	. . .	49.125,661

XVII.		**Közmunka- és közlekedési ministerium.**		
	1	Központi igazgatás:		
		Fizetések és lakpénzek	269,430	
		Müködési pótlék müszaki tisztviselők részére . . .	13,000	
		Szolgák ruhailletményei	1,250	
		Napidijak az irnoki teendők ellátására	12,000	
		Jutalmazások és segélyezések	4,000	
		Házbérek és adók	24,000	
		Hivatali és irodai szükséglet	20,000	
		Távirati sürgönyök költségei	5,500	
		Uti költségek és napidijak	30,000	
		Épületek fenntartása	500	
		Előre nem látható kiadások	2,000	
		Összesen (1. czim)	. . .	381,680
	2	Vasutbiztositéki számvevőszék és vasuti kormánybiztosok:		
		Vasutbiztositéki számvevőszék:		
		Személyes járandóságok	18,510	
		Dologi kiadások	7,000	
		Vasuti kormánybiztosok	13,600	
		Összesen (2. czim)	. . .	39,110
		Áttétel	. . .	420,790

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		420,790	
	3	Építészeti osztály a temesvári hadparancsnokságnál . .	. . .	11,037	
	4	Államépitészeti hivatalok:			
		Felügyelőségek és építészeti hivatalok:			
		Magyarország:			
		Tiszti fizetések és lakbérek	189,800		
		Szolgák fizetései és lakpénzei	5,600		
		Szolgák ruhailletményei	40		
		Napidijak az irnoki teendők ellátására	13,908		
		Jutalmazások és segélyezések	4,000		
		Hivatalos helyiségek bére	12,900		
		Hivatali és irodai szükséglet	21,840		
		Utiköltségek és napidijak	55,797		
		Hivatalos helyiségek takaritására	500		
		Előre nem látható kiadásokra	1,000		

	Horvát-Szlavonország:		
	Tiszti fizetések és lakpénzek	16,950	
	Szolgák fizetései	600	
	Napidijak az irnoki teendők ellátására	2,196	
	Jutalmak és segélyek	300	
	Hivatalos helyiségek bére	1,590	
	Hivatali és irodai szükséglet	1,100	
	Utiköltségek és napidijak	7,713	
	Tiszaszabályozási központi bizottmány	16,620	
	A magy. határőrvidéki épitészeti hivatalok szükséglete	13,964	
	Összesen (4. czim)	. . .	366,418
5	Kőutak fenntartása:		
	Kezelés:		
	Magyarországban	125,166	
	Horvát-Szlavonországban	8,616	
	Fenntartás:		
	Magyarországban	3.527,689	
	Horvát-Szlavonországban	345,638	
	A magyar határőrvidék szükséglete	143,360	
	Összesen (5. czim)	. . .	4.150,469
	Áttétel	. . .	4.948,714

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		4.948,714	
	6	**Vizi utak és tengeri kikötők fenntartása:**			
		Kezelés:			
		Magyarországban	37,653		
		Horvát-Szlavonországban	4,408		
		Fenntartás:			
		Folyókon és csatornákon:			
		Magyarországban	296,407		
		Horvát-Szlavonországban	46,289		
		Tengeri kikötőknél	41,000		
		A magyar határőrvidék szükséglete	9,376		
		Összesen (6. czim) . . .		435,133	
		Együtt (XVII. fejezet 1—6. czim) . . .		. . .	5.383,847
XVIII		**Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Fizetések és lakpénzek	126,110		
		Irnokok, segédszolgák és könyomdászok dijai . .	7,300		

	Szolgák ruhailletményei	700	
	Jutalmazások és segélyezések	2,000	
	Házbér	14,000	
	Hivatali s irodai szükséglet	8,770	
	Utiköltségek	4,000	
	Épületek fenntartása	500	
	Összesen (1. czim)	. . .	163,380
2	Ipar-, kereskedelmi és külkereskedelmi czélok:		
	Ipar czélok	24,800	
	Kereskedelmi czélok	13,600	
	Külkereskedelmi czélok	3,000	
	Összesen (2. czim)	. . .	41,400
3	A gazdaság különböző ágainak emelése:		
	Gazdasági egyletek czéljaira, kiállitások-, versenyek- és kisérletekre, szarvasmarha-, juh- és sertéstenyészet emelésére	35,000	
	Mezőgazdasági szakoktatásra	28,500	
	Gazdasági szakirodalom emelésére	6,000	
	Áttétel	69,500	204,780

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	69,500	204.780	
		Kereskedelmi növényekre, nevezetesen: kender, len, komló, dohánytermelés emelésére	8,000		
		Borászat emelésére	2,400		
		Fatenyésztés és kertészet emelésére	5,000		
		Selymészet emelésére	6,500		
		Méhészet emelésére	2,000		
		Haltenyésztés emelésére.	3,000		
		Földmivelés érdekében teendő hivatalos utazásokra .	2,000		
		Közgazdászati előre nem látható eszközlésekre . .	10,000		
		Az országos gazdászat emelésére a magyar határőrvidéken	4,000		
		Összesen (3. czim)	. . .	112,400	
	4	Gazdasági tanintézetek:			
		Keszthelyi országos gazdasági tanintézet	35,730		
		Debreczeni „ „ „	43,450		
		Magyar-óvári „ „ „	51,665		

	Kolozsmonostori „ „	41,800	
	Hradeki földmives iskola	14,630	
	Diószegi vinczellérképezde	5,810	
	Összesen (4. czim) . . .		193,085
5	Álladalmi lótenyészintézetek:		
	Lótenyészintézeti központi katonai felügyelőség és szakszámvevőség	22,924	
	Ménesbirtokgazdaságok	750,514	
	Ménesek	721,332	
	Méntelepek	1.010,938	
	Lóversenyek	28,000	
	Lótenyésztési jutalmak	15,000	
	Tenyészanyag vásárlására	14,080	
	A magyar határőrvidék szükséglete	620	
	Összesen (5. czim) . . .		2.563,408
6	Vesztegintézetek:		
	Az erdélyi vesztegintézetek szükséglete	48,540	
	A magyar és horvát-szlavon határőrvidéki vesztegintézetek szükséglete	25,069	
	Összesen (6. czim) . . .		73,609
	Áttétel . . .		3.147,282

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		3.147,282	
	7	A keleti marhavész elfojtására	. . .	35,000	
	8	Pesti állatgyógyintézet	. . .	38,650	
	9	Bányakapitányságok	. . .	62,000	
	10	Földtani intézet	. . .	28,300	
	11	Statistikai hivatal	. . .	56,870	
	12	Posta:			
		Tiszti fizetések, pótlékok, lakpénzek és napidijak, továbbá jutalmazások és segélyzések	1.148,800		
		Ruházatok	35,200		
		Postamesterek fizetései	500,000		

	Portorész-járulékok Utazási illetékek Épületek fenntartása Bérletek Hivatali és kezelési költségek Hiánylati visszatérítések Jövedéki „ . . . . Postaszállitási költségek Vasut „ „ Hirlapok költségei Kocsik és egyéb leltári tárgyak beszerzése Kocsijavitási költségek Kártérítések Különfélék	3.012,000	
	Összesen (12. czim) . . .		4.696,000
13	Távirda:		
	Fizetések és lakpénzek	967,000	
	Egyéb személyes járandóságok	63,880	
	Áttétel	1.030,880	8.064,102

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	1.030,880	8.064,102	
		Az üzleti bevételekből a hivatalnokoknak járó osztalék Házak esetleges megszerzésére Házbérek Hivatalos helyiségek helyreállitása és fenntartása Helyettesitési uti és átköltözési költségek Átalányozott irodai és fütési költségek Nyomtatványok ésegyéb nem átalányozott szükségletek Üzleti szükségletek A gépeknek javitására A felszerelési alap fenntartására A vonalak javitása és fenntartására Feleknek visszafizetett illetékek Az egyleti és idegen államoknak való tartozásokra A sürgönyök továbbszállitási dijaira A sürgönyök kézbesitési dijaira Különféle kiadásokra . . .	849,010		
		Összesen (13. czim) . . .		1.879,890	

	14	Rév- és tengerparti egészségügy	. . .	92,212	
	15	Pesti zálogház	. . .	142,000	
		Együtt (XVIII. fejezet 1—15. czim) . . .		. . .	10.178,204
XIX		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Fizetések és lakbérek	199,460		
		Segélydijak	1,800		
		Szolgák ruhailletményei	900		
		Az irnoki teendők ellátására	15,400		
		Jutalmazások és segélyezések	3,500		
		Házbérek	6,324		
		Hivatali, irodai és utiköltségek	19,500		
		Áttétel	246,884		

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	246,884		
		Különféle kiadások és házi szükségletek	600		
		Átalány a közoktatási értekezlet részére szükséges napidijak, utiköltségek, tiszteletdijak és kezelési költségekre, és iskolakönyvek kidolgozására . . .	6,000		
		Távirati sürgönyök költségei	1,000		
		Összesen (1. czim) . . .		254,484	
	2	Tanulmányi ügyek igazgatása:			
		Tankerületi főigazgatóságok	28,200		
		Népnevelési tanfelügyelőségek:			
		Fizetések és lakbérek	143,040		
		Utazási költségek	28,600		
		Hivatali átalányok	12,300		
		Jutalmakra, segélyezésekre, és esetleg tanfelügyelők helyettesitésére kiküldött ministeri megbizottak jutalmazására	3,000		

	Utiköltségek és napidijak megyei iskolatanácsoknak	40,000	
	Vizsgálati bizottmányok	8,500	
	A magyar határőrvidék szükséglete	12,429	
	Összesen (2. czim) . . .		276,069
3	Tanintézetek:		
	Pesti királyi egyetem:		
	Tanárok és hivatalnokok fizetései:		
	Hittani kar	10,973	
	Jogi kar	37,505	
	Orvosi kar	60,295	
	Bölcsészeti kar	72,720	
	Könyvtár	3,705	
	Irodai és gazdászati személyzet	4,000	
	Hivatalnokok pótlékai	1,500	
	Tanárok és hivatalnokok szálláspénzei	27,664	
	Szolgák fizetései	16,222	
	Szolgák lakbérei	1,176	
	Élvezmények megváltása	800	
	Helyettesitések	1,400	
	Áttétel	237,960	530,553

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	237,960	530,553	
		Napidijnokok illetményei	3,689		
		Ösztöndijak	15,870		
		Jutalmazások és segélyezések	4,535		
		Templomi szükségletek	1,200		
		Házbérek	17,249		
		Hivatali és irodai szükséglet	758		
		Az elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	76,348		
		Épületek fenntartására	13,150		
		Adók és más illetékek	510		
		Utiköltségek és napidijak	1,500		
		Házi szükségletek	22,184		
		Vegyes kiadások	300		
		Nyugélvezmények	20,181		
		Gymnasiumi tanárképezde	19,550		
		Tanodai szaklapok segélyezése	800		

József-műegyetem:		
Tanárok és hivatalnokok fizetései és pótlékai . . .	77,300	
Tanárok és hivatalnokok lakbérei	13,100	
Szolgák fizetései	4,000	
Szolgák lakbérei	804	
Szolgák ruhailletményei	505	
Irnoki teendők ellátására és irodai szükségletek . .	1,500	
Jutalmazások	3,725	
Ösztöndijak	5,100	
Elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	18,500	
Házi szükségletek	4,500	
Házbérek	27,666	
Épületek fenntartása	1,000	
Utiköltségek és más esetleges kiadások	500	
Reáltanodai tanárképezde	15,700	
Országos rajztanitóképezde és ezzel kapcsolatos mintarajztanoda	25,910	
Áttétel	635,594	530,553

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	635,594	530,553	
		Nagy-szebeni jogakadémia	17,685		
		Kolozsvári „	16,305		
		Kolozsvári orvos-sebészeti tanintézet	34,413		
		Az erdélyi felsőbb tanintézetek közös költségei	2,500		
		Nagy-szebeni álllamgymnasium	18,783		
		Kaposvári „	12,510		
		Az ország alsó vidékén felállitandó állaingymnasium	10,338		
		Losonczi reálgymnasium	8,140		
		Fiumei „	15,415		
		Budai főreáltanoda	28,100		
		Kassai „	19,485		
		Lőcsei „	12,200		
		Körmöczi „	13,900		
		Temesvári „	12,950		
		Pécsi „	15,600		
		Szegedi „	10,250		

Pesti „	20,720	
Nagy-kállói alreáltanoda	6,158	
Kecskeméti „	6,158	
Székelyudvarhelyi „	3,700	
Dévai „	3,700	
Pozsonyi főreáltanoda segélyezésére	4,000	
Soproni „ „	4,000	
Sümegi „ „	4,000	
Középtanodák költségei	10,000	
Szaktanodák (bábatanodák)	11,816	
Budai férfitanitóképezde	24,425	
„ tanitónőképezde	33,320	
Más fennálló tanitóképezdék	247,400	
187 1/2. tanévben felállitott 3 férfi és 2 női tanitóképezde	100,500	
Népnevelési szükségletekre	650,000	
Oly községek segélyezésére, melyek polgári iskolát állitanak vagy melyek felsőbb népiskoláikat gazdasági vagy ipartanfolyammal kivánják megtoldani	100,000	
A Budán felállitandó polgári iskola segélyezésére .	6,800	
A népnevelési lapnak hét nyelven kiadására . . .	30,000	
Felnőttek oktatására	70,000	
Áttétel	2.220,865	530,553

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	2.220,865	530,553	
		Tanitóképezdei tanárjelöltek és néptanitók kiképzésére	10,000		
		Siketnémák intézete Váczon	29,674		
		A magyar határőrvidék szükséglete	72,022		
		Összesen (3. czim) . . .		2.332,561	
	4	Ösztöndijak és egyéb tanulmányi czélok:			
		Utazási ösztöndijak felsőbb és középtanodai tanárok és tanárjelöltek számára	20,000		
		A bécsi Theresianumnak három magyarországi és négy erdélyi növendék fenntartására és egyéb kiadásokra	4,535		
		A kolozsvári elemi iskola rajztanitójának	315		
		Alapitványi járulék az erdélyi iskolaalapnak . . .	10,452		
		Segély az ösztöndijalapnak	1,064		

		Szegény tanulók segélyezésére	1,200	
		Goldberg-féle ösztöndij	630	
		Kamarai járandóság, erdélyi helv. hitvallásu evang. egyházak és tanodák s némely róm. kath. lelkészség számára	3,545	
		Halli alapitványi alafák és segélydijak	4,910	
		A magyarországi középtanodákba járó 15 horvátországi tanuló számára	3,000	
		Ösztöndijak a magyar határőrvidék számára . . .	5,440	
		Összesen (4. czim) . . .		55,091
5		Közmüvelődési célok:		
		Magyar nemzeti muzeum:		
		Személyes járandóságok	31,770	
		Dologi kiadások	53,678	
		Országos Eszterházy-féle képtár	7,819	
		Áttétel	93,267	2.918,205

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	93,267	2.918,205	
		Központi meteorologiai intézet	11,580		
		Képzőművészet czéljaira: jelesen utazási ösztöndijakra, megrendelésekre, jeles elaggott művészek segélyezésére	20,000		
		Hazai történelmi műemlékek felkutatására, felásatására, felvételére, lajstromozására, osztályozására, kiadására és felügyeletére	20,000		
		A harinai kéttornyu román stylu templom javitására .	3,000		
		Magyar történelmi források és emlékek kiadására . .	20,000		
		A magyar tudományos akadémia könyvtára gyarapitására.	5,000		
		Az országos Eszterházy-féle képtár után járó házbér .	10,000		
		A magyar tudományos akadémia mathem. és term. tud. osztálya részére országos érdekü kutatásokra és közleményekre	5,000		

		A magyar kir. természettudományi társulatnak évi segélyezésére: oly czélból, hogy a társulat ez összeget országos érdekü kutatásokra és közleményekre fordítsa	5,000		
		Elszegényedett hazai irók vagy ezek családjainak segélyezésére	2,500		
		Tornamesterek kiképzésére	5,000		
		A nemzeti zenedének segélyezésére	2,500		
		Zenészeti ösztöndijakra	2,500		
		A budai zene- és énekakadémia segélyezésére . .	1,200		
		Összesen (5. czim) . . .		206,547	
		Együtt (XIX. fejezet 1—5. czim) . . .		. . .	3.124,752
XX.		**Igazságügyi ministerium:**			
	1	**Központi igazgatás:**			
		Fizetések és lakpénzek	167,000		
		Szolgák ruhailletményei	850		
		Jutalmak és segélyek	3,500		
		Házbér	25,000		
		Hivatali és irodai szükséglet	30,000		
		Áttétel	226,350		

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	226,350		
		Forditási költségek	2,000		
		Utiköltségek és napidijak	4,000		
		Hivatali helyiségek fenntartása	1,000		
		Távirati sürgönyök költségei	600		
		Összesen (1. czim) . . .		233,950	
	2	Semmitőszék:			
		Fizetések és lakbérek	150,670		
		Működési pótlék	6,000		
		Szolgák ruhailletményei	450		
		Jutalmak és segélyezések	1,500		
		Hivatali és irodai szükséglet	12,000		
		Épületek fenntartása	500		
		Házi kellékek	500		
		Előre nem látható kiadások	1,000		
		Összesen (2. czim) . . .		172,620	
	3	Legfőbb itélőszék:			
		Fizetések és lakpénzek	348,140		

		Működési pótlék	4,000	
		Szolgák ruhailletményei	800	
		Jutalmak és segélyek	3,000	
		Házbér	4,136	
		Hivatali és irodai szükséglet	18,000	
		Házi kellékek	800	
		Előre nem látható kiadások	1,000	
		Összesen (3. czim) . . .		379,876
	4	Királyi itélőtábla Pesten:		
		Fizetések és lakpénzek	582,220	
		Működési pótlék	2,000	
		Segélydijak	3,600	
		Szolgák ruhailletményei	1,300	
		Jutalmak és segélyek	5,000	
		Házbér	6.204	
		Hivatali és irodai szükséglet	24,000	
		Házi kellékek	1,000	
		Előre nem látható kiadások	3,000	
		A feloszlatott elsőfolyamodási törvényszékek elnökei részére	22,680	
		Összesen (4. czim) . . .		651,004
		Áttétel . . .		1.437,450

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	. . .	1.437,450	
	5	Királyi itélőtábla Maros-Vásárhelyen:			
		Fizetések és lakpénzek	107,020		
		Segélydijak	1,500		
		Szolgák ruhailletményei	400		
		Jutalmak és segélyek	900		
		Hivatali és irodai szükséglet	7,000		
		Utazási átalány	800		
		Épületek fenntartása	300		
		Házi kellékek	250		
		Előre nem látható kiadások	500		
		A feloszlatott elsőfolyamodási törvényszékek elnökei részére	1,650		
		Összesen (5. czim)	. . .	120,320	
	6	Pénzügyi feltörvényszék	. . .	26,835	
	7	Királyi főügyészségek:			
		Királyi főügyészség Pesten	32,470		
		Királyi főügyészség Maros-Vásárhelyen	11,810		
		Összesen (7. czim)	. . .	44,280	

8	**Királyi törvényszékek és ügyészségek:**		
	Fizetések és lakpénzek	3.725,840	
	Tiszti pótlékok	51,300	
	Gyakornok és dijnokok dijai	61,800	
	Orvosok és lelkészek illetményei	67,000	
	Szolgák ruhailletményei	85,950	
	Jutalmak és segélyek	41,000	
	Házbérek	140,000	
	Irodai szükséglet	154,500	
	Rabtartási költségek	480,000	
	Fogházi fütés, világitás és tisztitási költségek . . .	30,000	
	Bünvádi eljárási költségek	102,000	
	Hivatalos utazásokra	15,000	
	Nyomtatványokra	15,000	
	A feloszlatott elsőfolyamodási törvényszékek birái részére	41,890	
	Összesen (8. czim)	. . .	5.011,280
9	**Királyi járásbiróságok:**		
	Fizetések és lakpénzek	2.059,180	
	Gyakornokok és dijnokok dijai	108,000	
	Szolgák ruhailletményei	41,350	
	Jutalmak és segélyek	36,000	
	Házbérek	144,000	
	Áttétel	2.388,530	6.640,165

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	2.388,530	6.640.165	
		Irodai szükséglet	108,000		
		Rabtartási költségek	180,000		
		Bünvádi eljárási költségek	72,000		
		Összesen (9. czim)	. . .	2.748,530	
	10	Törvényszéki vegyészeti kiadások	. . .	2,000	
	11	Törvénykezés a magyar határőrvidéken	. . .	73,108	
	12	Országos fegyintézetek:			
		Munkácsi fegyintézet	101,790		
		Váczi „	136,894		
		Lipótvári „	157,180		
		Illavai „	123,330		
		Szamosujvári „	126,280		
		Mária-nostrai „	47,795		
		Nagy-enyedi „	27,611		
		Állami fogház Váczon	11,234		
		Egyéb kiadások	2,000		
		Magyar határőrvidéki fegyintézetek	32,000		
		Összesen (12. czim)	. . .	766,114	

	13	Telekkönyvezés:			
		Központi telekhivatal	. . .	9,760	
		Együtt (XX. fejezet 1—13. czim) . . .		. . .	10.239,677
XXI.		**Honvédelmi ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Fizetések, lakpénzek és mellékjárandóságok . . .	218,573		
		Napidijak az irodai teendők ellátására	12,000		
		Szolgák ruhailletményei	1,200		
		Jutalmazások és segélyezések	8,000		
		Házbérek	15,000		
		Irodai szükségletek	43,000		
		Utazási költségek	10.000		
		Összesen (1. czim) . . .		307,773	
	2	Honvédelmi intézetek:			
		Hadbirósági kiadások	4,000		
		Központi ruharaktár	25,540		
		Fegyverzeti bizottság	21,841		
		Hadtudományi intézetek	11,600		
		Összesen (2. czim) . . .		62,981	
		Áttétel . . .		370,754	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		370,754	
	3	Ujonczozási költségek	. . .	20,000	
	4	Honvédfőparancsnokság	. . .	42,432	
	5	Kerületi parancsnokságok:			
		Pesti kerületi parancsnokság	44,653		
		Szegedi „ „	37,826		
		Kassai „ „	33,590		
		Pozsonyi „ „	33,632		
		Budai „ „	41,769		
		Erdélyi „ „	34,992		
		Zágrábi „ „	25,440		
		Összesen (5. czim)	. . .	251,902	
	6	Csapatok:			
		Pénzbeli illetékek, elhelyezés, élelmezés és lóeleség	4.589,203		
		Ruházat és felszerelés	469,310		
		Betegápolási költségek	87,678		

	Töltények beszerzése	611,757		
	Pótlovazás	164,666		
	Összesen (6. czim) . . .		5.922,614	
	Együtt (XXI. fejezet 1—6. czim) . . .			6.607.702
	Rendes kiadások összege . . .			**161.959,503**
	B. Rendkivüli kiadások.			
I.	Az 1872. évre megállapitott **közösügyi kiadásokból** a magyar korona országait illető összeg			4.309,499
II.	Az 1871. évi **30 millió forintnyi ezüst kölcsön** törlesztésére:			
	Ezüstben	398,434		
	Ennek beszerzési költségei	55.781		
	Összesen (II. fejezet) . . .			454,215
III.	**Miniszterelnökség:**			
	Codificationalis munkálatokra			30,000
IV.	**Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium:**			
	A ministerium épületében levő fogadási és disztermek kijavitására			3,000

Fezejet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
V.		**Belügyministerium:**			
	1	Erdélyi királyi biztosság, földtehermentesitési alapigazgatóság Kolozsvárott és igazoló bizottmányok		106,501	
	2	Erdélyi csendőrség		400,000	
	3	A kültartományok lelenczházaiban ápolt, törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdijai		13,246	
	4	A pesti Rókus-féle közkórháznak 1855-től 1865-ig terjedő hátralékos költségeinek kiegyenlitésére . . .		15,000	
	5	A kolozsvári levéltár kezelési költségei		7,630	
	6	A Bécsben levő magyar országos levéltárnak Budára leendő leszállitás és itteni kezelés-költségeire . . .		14,731	
	7	Az 1871. év végével a megyei számadásokból hátramaradt résznek feldolgozására átalánykép		5,000	
	8	Az egészségügyi tanácsra		10,000	

	9	Törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdijaira . . .	33,600	
	10	A pesti önkénytes tüzoltó-egylet segélyezésére	10,000	
	11	Az ország egy részében rablók által megzavart közbiztonság helyreállitására tett intézkedések végbefejezésére	133,500	
	12	Az 1867., 1868., 1869. és 1870. években a közbiztonság érdekében igénybe vett karhatalmak költségei	24,224	
		Együtt (V. fejezet, 1—12. czim)		773,432
VI.		**Pénzügyministerium:**		
	1	A központi állampénztár helyiségeinek nagyobbitására . . .	2,000	
	2	A határőrvidéken felállitandó adóhivatalok első felszerelésére és berendezésére	26,000	
	3	A határőrvidéken felállitandó vám- és adóőrség felállitási költségeire	60,000	
	4	A határőrvidéki cataster-költségeire	174,000	
		Áttétel . . .	262,000	

Fezejet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
V.		**Belügyministerium:**			
	1	Erdélyi királyi biztosság, földtehermentesitési alapigazgatóság Kolozsvárott és igazoló bizottmányok . . .	. . .	106,501	
	2	Erdélyi csendőrség	. . .	400,000	
	3	A kültartományok lelenczházaiban ápolt, törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdijai	. . .	13,246	
	4	A pesti Rókus-féle közkórháznak 1855-től 1865-ig terjedő hátralékos költségeinek kiegyenlitésére . .	. . .	15,000	
	5	A kolozsvári levéltár kezelési költségei	. . .	7,630	
	6	A Bécsben levő magyar országos levéltárnak Budára leendő leszállitás és itteni kezelés-költségeire . .	. . .	14,731	
	7	Az 1871. év végével a megyei számadásokból hátramaradt résznek feldolgozására átalánykép	. . .	5,000	
	8	Az egészségügyi tanácsra	. . .	10,000	

	9	Törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdijaira . . .	33,600	
	10	A pesti önkénytes tüzoltó-egylet segélyezésére	10,000	
	11	Az ország egy részében rablók által megzavart közbiztonság helyreállitására tett intézkedések végbefejezésére	133,500	
	12	Az 1867., 1868., 1869. és 1870. években a közbiztonság érdekében igénybe vett karhatalmak költségei	24,224	
		Együtt (V. fejezet, 1—12. czim)		773,432
VI.		**Pénzügyministerium:**		
	1	A központi állampénztár helyiségeinek nagyobbitására . . .	2,000	
	2	A határőrvidéken felállitandó adóhivatalok első felszerelésére és berendezésére	26,000	
	3	A határőrvidéken felállitandó vám- és adóőrség felállitási költségeire	60,000	
	4	A határőrvidéki cataster-költségeire	174,000	
		Áttétel . . .	262,000	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		262,000	
	5	Építkezésekre a selmeczbányai bánya- és erdészeti akadémiánál		13,000	
	6	Horvát-Szlavonországoknak az 1867. évig terjedő hátralékokra befizetett összegekből az 1868. XXX. t. cz. 30. §. szerint járó 63% fejében előlegképen		185,000	
	7	Az egyenes adóhátralékok egyénenkénti leszámolásának költségei fejében		200,000	
	8	A Pesten épitendő fővámhivatal és raktárra		800,000	
	9	A fémjelzésnél:			
		Vegyelemző intézet berendezésére	12,000		
		Uj fémjelző-hivatalok felállitására	300		
		Összesen (9. czim) . . .		12,300	
	10	A dohányjövedéknél:			
		Uj épitkezésekre		300,000	
	11	A sójövedéknél:			
		Építkezésekre és egyéb rendkivüli kiadásokra:			
		Az aradi sóhivatalnál	15,000		

	A gyöngyösi „	10,000	
	A szigeti sószállitó hivatalnál	50,000	
	A szlatinai „ „	10,000	
	A vizaknai sóbányahivatalnál	4,000	
	Összesen (10. czim)		89,000
12	Az államjószágoknál:		
	Épitkezésekre és egyéb rendkivüli kiadásokra:		
	A hradeki uradalomban	5,000	
	A beszterczei „	10,000	
	A revistyei „	1,800	
	A tiszolczi „	300	
	A soóvári és peklini uradalomban	300	
	A herlaini (ránki) fürdőnél épitkezésekre	23,500	
	A tokaji uradalomban	2,659	
	A diósgyőri „	3,000	
	Az ungvári „	16,000	
	A nagy-bányai „	2,256	
	A marm.-szigeti uradalomban	30,896	
	A bustyaházi „	57,884	
	A rahói „	3,000	
	A vissói „	1,500	
	Áttétel	158,095	1.861,300

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	158,095	1.861,300	
		A tiszaujlaki uradalomban	4,030		
		A vajda-hunyadi „	7,300		
		A szászsebesi „	300		
		A kolozsvári „	600		
		A fogarasi „	1,000		
		A lippai „	22,020		
		A lugosi „	4,000		
		A pécskai „	6,350		
		A ménes-szt.-annai „	3,300		
		A temes-szt.-andrási „	4,000		
		A rékási „	2,200		
		A dentai „	3,000		
		A csatádi „	4,000		
		A nagy-becskereki „	30,000		
		A szőregi „	12,147		
		A párdányi „	8,700		

	A kula-ó-becsei „	3,200		
	A palánkai „	3,950		
	A kis-sztapári „	1,500		
	Az apatini „	9,900		
	A gödöllői „	52,866		
	Az ó-budai „	8,500		
	A szolnoki „	9,000		
	Az árvai szállományi jószágnál	412		
	Az ujpesti dunarévnél	4,015		
	A fuccinei uradalomban	1,000		
	A nagytábori „	200		
	Összesen (12. czim) . . .		365,585	
13	Az államerdőknél:			
	Épitkezésekre és egyéb befektetésekre, és rendkivüli kiadásokra átalánykép		1.000,000	
14	A bányászat és pénzverésnél:			
	Épitkezésekre és egyéb rendkivüli kiadásokra:			
	A szigeti bányaigazgatóságnál	2,445		
	A kolozsvári „	29,800		
	A szélaknai bányahivatalnál	61,950		
	Áttétel	94,195	3.226,885	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	94,195	3.226,885	
		Az óhegyi rézkohónál	5,000		
		A szomolnoki rézbányánál	1,000		
		Az aranyidkai ezüstbányánál	1,800		
		A szomolnoki rézkohónál	1,741		
		A veresvizi bányánál	20,250		
		A felsőbányai „	12,000		
		A kapniki „	13,801		
		A fernezelyi foncsoritásnál	8,500		
		A rodnai kohó- és bányánál	29,240		
		A nagyági arany- és ezüstbányánál	3,600		
		A verespataki altárnánál	35,000		
		A zalathnai kohónál	5,350		
		A körmöczi pénzverdénél	29,000		
		A rhóniczi vasműnél	69,000		
		A tiszolczi „	11,500		
		A diósgyőri „	7,000		
		A turia-remetei vasgyárnál	2,000		

	A fehérpataki bánya- és kohóműnél	2,600	
	A kudsiri vasműnél	30,000	
	A diósgyőri kőszénbányánál	40,000	
	A zsilvölgyi „	255,400	
	A marmarosi kerületi sóbányáknál	154,500	
	Az erdélyi „ „	91,000	
	A selmeczi kohászati alapnak előlegképen	23,500	
	A nagybányai „ „ „	25,500	
	Selmeczbányának a magyar északi vasuttal való összeköttetésére	380,000	
	Rézbánya mivelés alá vételére, és pedig:		
	A bányák feltárására	26,000	
	Egy vizemelő gőzgép felállitására	34,000	
	Munkáslakok épitésére	1,800	
	Összesen (14. czim) . . .		1.414,277
15	Az államépületeknél:		
	A pécsi államépület átalakitására	. . .	16,000
16	A vajda-hunyadi vár helyreállitására	. . .	50,000
17	A gömöri ipari vasutak épitésére mértföldenként 100,000 frttal nyujtandó államsegély fejében ez évre a közmunka- és közlekedési ministerium rendelkezésére	. . .	1.000,000
	Áttétel	. . .	5.707,162

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		5.707,162	
	18	Előlegezések a vasuti kamatbiztositás alapján . . .	. . .	9.000,000	
	19	A földadó ideglen szükségleteire	. . .	28,000	
	20	A szász nemzet birtokában volt fogarasi uradalom viszszaváltására	. . .	297,992	
	21	A magyar határőrvidék polgárositása folytán rendelkezési állapotba helyezendő közegek illetményeire . .	. . .	26,000	
	22	A Ferencz-csatorna épitkezési költségeire államjárulékképen	. . .	500,000	
		Együtt (VI. fejezet, 1—22. czim) . . .		. . .	15.559,154
VII.		**Közmunka- és közlekedési ministerium:**			
		Utépités:			
		Magyarországban.			
	1	Uj utak épitésére:			
		Buda-eszéki államuton	77,503		
		Pest-kassa-duklai államuton	148,000		

		Bezdán-zombori „	68,000	
		Mohács-varasdi „	90,370	
		Sziget-kirlibábai „	100,000	
		Verőcze-pakráczi „	39,000	
		Nagyszombat-krakói „	10,000	
		Héjásfalva-csikszereda-ghymesi államuton . .	130,000	
		Apahida-szászrégeni államuton	130,000	
		A magyar határőrvidéken	103,300	
		Hidépitésre a piski-hátszegi államuton	24,870	
		Segélyezések:		
		A törvényhatóságoknak megyei utak fenntartására	300,000	
		Elemi károk helyreállitására	100,000	
		Horvát-Szlavonországban.		
		Uj utak épitésére az eszék-vukovári utvonalon . .	50,000	
		A barcs-pakráczi államuton	25,000	
		Az eszéki Drávahid ujból épitésére	25,000	
		Összesen (1. czim)	. . .	1.421,043
	2	Vizépités:		
		Magyarországban.		
		A Dunánál	373,000	
		A Tiszánál	750,000	
		Áttétel	1.123,000	1.421,043

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	1.123,000	1.421,043	
		A Marosnál	45,000		
		A Körös-Berettyónál	375,930		
		A Bega-csatornánál	4,600		
		A Szamosnál	100,000		
		A Vágh-szabályozási előmunkálatokra	50,000		
		Az államkezelés alatt nem álló folyók szabályozásának előmunkálataira és a kivitel előmozditására . . .	150,000		
		Horvát-Szlavonországban:			
		A Drávánál	60,000		
		A Szávánál	250,000		
		A Kulpánál	37,000		
		Összesen (2. czim) .	. . .	2.195,530	
	3	Tengeri kikötők:			
		Építkezések- és beszerzésekre (a fiumei kikötőn kivül)	. . .	100,800	
	4	Különfélék	. . .	59,800	

5	A budai országháznál a megkezdett épités befejezésére . . .		92,000
6	A gömöri iparvasutak épitésének megkezdésére:		
	Az országos jövedelmekből	1.000,000	
	A gömöri vasutzáloglevél kölcsönből	3.000,000	
	Összesen (6. czim) . . .		4.000,000
7	A bánrév-nádasdi gőzmozdonyu iparvasut épitésére		176,367
8	A kincstári uradalmak és bányászat érdekében épitendő mellékvasutakra		2.351,141
9	A budap. Dunarész szabályozására a sorsolási kölcsönből. . . .		2,060,000
10	A fiumei kikötő épitésére		2.500,000
11	Vasutépités:		
	Vasutépitészeti igazgatóság:		
	Fizetések, pótlékok és lakbérek	136,852	
	Napidijak és napszámok	35,000	
	Házbér, fütés és világitás	19,000	
	Irodai szükségletek és szabványok többszörösitésére	24,000	
	Utiköltségek	3,000	
	Jutalmazások és segélyezések	500	
	Uj beszerzésekre és javitásokra, müszerek és butorok pótlására	6,000	
	Áttétel	224,352	14.956,681

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	224,352	14.956,681	
		Előre nem látott kiadásokra	500		
		Az engedélyezett vasutak feletti felügyelet költségei	238,487		
		Építés:			
		Uj vonalak tanulmányozására és vonalozási munkálatokra	50,000		
		Károlyváros-fiumei vonal építésére	10.000,000		
		A magyar északi vasut salgótarján-rutkai részének építésére	7.296,151		
		A hatvan-jászberény-szolnoki vonal építésére . .	3.089,570		
		A zólyom-beszterczebányai vonal építésére . . .	450,000		
		A fiumei pályaudvar építésére	1.500,000		
		A budapesti összekötő vasut építésére	1.500,000		
		Magyarország topografia térképének lemásolására .	14,000		
		Összesen (15,589.166 frt erejéig a vasuti kölcsönből)	. . .	24.363,060	

	12	Beruházások az államvasutaknál:			
		Az államvasut pest-salgótarjáni szakaszának helyreállítására, az átvételből származó követelések kiegyenlítésére és üzleti eszközök beszerzésére	1.105,997		
		Az államvasutaknál a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált beruházásokra	1.500,000		
		Forgalmi eszközök, műszerek és tartalék-készlet beszerzésére	460,000		
		Összesen (12. czim) . . .		3.065,997	
		Együtt (VII. fejezet, 1—12. czim) . . .		. . .	42.385,738
VIII.		**Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium:**			
	1	Ipari czélok:			
		Az állandó kézműipar kiállítására	. . .	3,000	
	2	Gazdasági tanintézetek:			
		A keszthelyi országos gazd. tanintézetnél:			
		A szőlőszeti és borászati tanszék tansegéd- eszközeül szükségelt szőlő vételére, valamint a pincze berendezésére és a szükséges átalakitásokra .	35,000		
		Áttétel	35,000	3,000	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	35,000	3,000	
		A debreczeni országos tanintézetnél:			
		Felszerelésekre és uj épitkezésekre	7,566		
		A magyar-óvári orsz. gazd. tanintézetnél:			
		Az intézeti főépületen a tető kijavitására és az eddig bérben birt Wagner Kunigunda-féle telek megvásárlására	16,500		
		A kolozsmonostori gazd. tanintézetnél:			
		Felszerelésekre és uj épitkezésekre	36,700		
		A hradeki földmives-iskolánál:			
		Felszerelésre a gazdaság körében	15,000		
		Kassán felállitandó felsőbb tanintézetre	100,000		
		Hegyaljai vinczellér- és pinczemester-képezde felállitására	15,000		
		István-telek felszerelésére	12,000		
		Összesen (2. czim) . . .		237,766	

	3	Álladalmi lótenyészintézetek:		
		Tenyészanyag-vérlovak vásárlására ménesekhez; mének vásárlására a méntelepek részére	60,000	
		Uj épitkezésekre a ménesgazdaságoknál	30,000	
		Egy a tiszántuli kerület részére felállitandó méntelep helyiségeinek épitkezésére Debreczen városának előlegképen	180,000	
		Összesen (3. czim) . . .		270,000
	4	Pesti állatgyógyintézet:		
		20 darab vaskalitka költsége	318	
		A kutyakóroda berendezésére	500	
		A gyógyszerek gyüjteményének felállitására és berendezésére	300	
		Sebészi és műtői eszközök gyüjteményének felállitására és berendezésére	2,000	
		Az ujon felállitandó állatgyógyintézet számára szükséges telek megszerzésére	160,000	
		Áttétel	163,118	510,766

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	163,118	510,766	
		Górcsőre a kórodák számára	300		
		A füvészkert első felszerelésére és berendezésére . .	400		
		Összesen (4. czim) . . .		163,818	
	5	Távirda:			
		Uj vonalak vezetésére és a meglevő vonalakon az üzlet kiterjesztésére		234,000	
	6	Rév- és tengerparti egészségügy:			
		Beszerzésekre		10,550	
	7	A posta- és távirdaház építésére		800,000	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—7. czim) . . .		. . .	1.719,134
IX.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	Egyházi czélok:			
		A görög szertartásu kath. egyháznak	99,000		
		Az ágostai hitvallásu evang. egyháznak	36,000		

		A helvét hitvallásu evang. egyháznak	65,000	
		A görög-keleti egyháznak	100,000	
		Az unitária egyháznak	5,000	
		Az izraelita vallásuak egyházának	5,000	
		Összesen (1. czim) . . .		310,000
	2	Tanintézetek:		
		A brassói román gymnasium részére államsegély . .	4,000	
		A nagy-szebeni főreáltanoda részére államsegély . .	5,000	
		A budai nőtanitó-képezde épitésére	75,000	
		Bajai tanitóképezde felépitésére	40,000	
		Losonczi „ „	35,000	
		Az egyetemi épületek, a műegyetemi és a pesti főreáltanoda terveinek elkészitéseért	25,000	
		A müegyetemnek Pestre leendő áthelyezésére szükséges átköltözködési kiadások	12,000	
		Összesen (2. czim) . . .		196,000
	3	A muzeum rendkivüli szükségleteire:		
		Főszöntvényekre	5,000	
		Gyüjtemények megvételére	5,000	
		Áttétel	10,000	506,000

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	10,000	506,000	
		A könyvtár végleges rendezésére	7,000		
		Keretek javitására a képtárban	1,000		
		Tiszteletdijra az ethnographiai gyüjtemény felállitására	1,000		
		A muzeumi vizvezetékre	800		
		A muzeumi lépcsőzet és mennyezet diszitésére és átalakitására	6,000		
		A kerti utak kavicsolására	1,000		
		A régészeti osztály számára hat dijnok illetménye .	2,000		
		Összesen (3. czim) . . .		28,800	
	4	Toldy Ferencznek az irodalomtörténet megirása körül kifejtett 50 éves munkásságaért és további működésének e téren előmozditása tekintetéből évenkint . . .		4,000	

5	Oly egyetemi magántanárok jutalmazására, a kik elméleti szakot adnak elő, a melyre nézve rendszeresitett tanszék vagy nem létezik, vagy betöltve nincs, és a kiknek a tanári pályán megtartása, az illető facultás véleménye szerint kivánatos	5,000
6	A vizsegrádi várromok megóvására	15,000
7	Az országos czimtár költségeire	3,000
8	Az országos „Eszterházy-féle képtár“ 1871. évi szükségleteire	6,479
9	A rézmetszet-gyüjtemény kiegészitésére és nehány kép kijavitására	5,000
10	Függönyökre és czimpajzsokra	1,700
11	A m. t. akademia által az országos lebészeti intézet számára átengedett meteorologiai és magnetikai müszerekért	1,400
12	A Horvát-Szlavonországok kormánya által 1868. évben fizetendő volt három 420 frtos és három 210 frtos halli hölgyalapitványi járulékok kiegyenlitésére . . .	1,890
	Áttétel . . .	578,269

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		578,269	
	13	Segély a pesti nemzeti zenedének		5,000	
	14	Segély a nagy-szebeni Teréziánum árvaházának . . .		22,650	
	15	Az egyetemi ifjuság által megalakitott „olvasó-kör“ segélyezésére		1,500	
		Együtt (IX. fejezet, 1—15 czim) . . .		. . .	607,419
X.		**Igazságügyi ministerium:**			
	1	Épitkezésekre, felszerelésekre, gyári és egyéb szükségletekre:			
		A váczi fegyintézetnél	10,000		
		A lipótvári „	20,200		
		Az illavai „	5,500		
		A szamosujvári „	28,700		
		A nagy-enyedi „	2,400		
		Összesen (1. czim) . . .		66,800	

	2	A magyarországi telekkönyvi kirendeltségek szükségleteire (hiteltelekkönyvi költségekre)	70,000	
	3	A még folyamatban levő helyszinelési munkálatokra	5,000	
	4	Erdélyi telekkönyvi igazgatóság költsége	3,400	
	5	Az erdélyi telekkönyvi kirendeltségek szükségleteire	296,600	
		Együtt (X. fejezet, 1—5. czim)		441,800
XI.		**Honvédelmi ministerium:**		
	1	Ruházat, felszerelés és fegyverzet 27,000 emberre	2.160,000	
	2	Járművek és lószerszámok beszerzésére	92,000	
	3	Jászberényi laktanya épitésére	60,000	
	4	Alapitványokra	9,000	
	5	Erdélyi katonai kórházak bérleteire	38,000	
		Együtt (XI. fejezet, 1—5. czim)		2.359,000
XII.		**A határőrvidék** polgárositásának befejezéseig igényelt átmeneti kiadások		1.607,500
		Rendkivüli kiadások összege		**70.249,891**

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		C) Hitel- és pénztárműveleti kiadások.			
I.		**Közös függő államadósság kezelési költsége**	. . . .	. . .	129,690
II.		**Földtehermentesitès és örökváltságok:**			
	1	Kamatok és járadékok	. . . .	12.949,402	
	2	Törlesztés	. . . .	3.284,716	
	3	Tőkebeli kiegyenlitések	. . . .	92,500	
	4	A földtehermentesitési járulék beszedési és kezelési költségei	. . . .	160,000	
	5	Járulék a pénzügyministerium hitelmüveleti osztályának igazgatási költségeihez	. . . .	5,000	
	6	Járulék a pénzügyministeriumi számvevőség és a központi állampénztár költségéhez	. . . .	12,250	
	7	Járulék a földtehermentesitési alapigazgatóság költségének fedezésére	. . . .	22,270	
	8	Járulék a kolozsvári földtehermentesitési alapigazgatóság és igazoló bizottmányok költségeinek fedezésére	. . . .	55,276	

	9	Kötelezvényürlapok és szelvényivek előállitási költségei	. . . .	1,000	
	10	Az államkincstárból nyert előlegek kamatai fejében	. . . .	474,455	
		Együtt (II. fejezet, 1—10. czim)	. . . .	. . . .	17.056,869
III.		**Vasuti kölcsön:**			
	1	Járulék a pénzügyministerium hitelmüveleti osztályának költségéhez	. . . .	5,000	
	2	Járulék a pénzügyministeri számvevőség költségéhez	. . . .	7,000	
	3	A forgalomnak átadott vonalak- és gyárakba befektetett 40.737,957 frtnyi tőke:			
		kamatai	2.927,594		
		törlesztése	331,443		
		Összesen (3. czim)	. . . .	3.259,037	
	4	Az épülőben levő vonalakba befektendő 10.878,610 frtnyi tőke:			
		kamatai	781,781		
		törlesztése	88,508		
		Összesen (4. czim)	. . . .	870,289	
		Áttétel	. . . .	4.141,326	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel		4.141,326	
	5	Rendelkezésre álló 5.906,545 frtnyi tőke:			
		kamatai	424,469		
		törlesztése	48,055		
		Összesen (5. czim)		472,524	
	6	Szerződés szerint eladott kötvényekért 1872-ben befolyandó 11.671,124 frtnyi összeg:			
		kamatai	838,735		
		törlesztése	94,955		
		Összesen (6. czim)		933,690	
		(A közmunka és közlekedési ministerium rendelkezésére a vasutépitési költségek fedezésére 15.589,166 frt)			
		Együtt (III. fejezet, 1—6. czim)		. . . .	5.547,540
IV.		**Szőlődézsmaváltság:**			
	1	Kamatozás		1.037,594	
	2	Törlesztés		478,400	
	3	Tőkebeli kiegyenlitések		10,000	
	4	Kezelési költségek:			
		Jogbiztosok járandóságai	24,000		

		Járulék a pénzügyministerium hitelműveleti osztályának költségéhez	10,000		
		Járulék a pénzügyministeriumi számvevőség költségéhez	10,710		
		Napidijakra	43,435		
		Irodai költségekre	400		
		Jutalmazásokra	1,800		
		Egyebekre	480		
		Összesen (4. czim)		90,825	
	5	A folyó év bevételeiből igénybe nem veendő összeg		725,322	
		Együtt (IV. fejezet, 1—5. czim)		. . . .	2.342,141
V.		**Sorsolási kölcsön:**			
	1	Évi járadék		1.224,000	
	2	A lánczhid költségei		230,747	
	3	A nagy körut létesitésére szükséges kisajátitásokra előlegkép		500,000	
	4	Járulék a pénzügyministerium hitelműveleti osztályának költségeihez		5,000	
	5	Járulék a pénzügyministeriumi számvevőség és a központi állampénztár költségeihez		7,500	
	6	Az 1—5. czim alatt előrolt kiadások, ugyszintén a rendkivüli kiadások VII. fejezet 9. czime alatt a budapesti Dunarész szabályozására előirányzott 2.060,000 frt költség fedezése után a folyó év bevételeiből fennmaradó összeg		3.343,903	
		Együtt (V. fejezet, 1—6. czim)		. . . .	5.311,150

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VI.		**Gömöri vasutzálogjegyvél-kölcsön:**			
	1	Kamatozás és törlesztés ezüstben:			
		A 6.624,300 frtnyi kölcsön 5% kamatai	331,215		
		4/5 % törlesztése . . .	52,995		
		Összesen (1. czim) . . .		384,210	
	2	Ennek beszerzési költsége	. . .	76,842	
	3	Kezelési költségek	. . .	7,521	
	4	Az 1—3. czim alatt elősorolt kiadások, ugyszintén a rendkivüli kiadások VII. fejezet 6. czime alatt előirányzott 3.000,000 frt épitési költség fedezése után a folyó év bevételeiből fennmaradó összeg	. . .	2.729,985	
		Együtt (VI. fejezet, 1—4. czim) . . .		. . .	3.198,558
VII.		**1871. évi 30 millió forintnyi ezüst kölcsön:**			
	1	Nyomtatási költség és papirbeszerzésre a kölcsönkötvények kiállitására	. . .	15,000	
	2	1/4 % jutalék a consortium számára a befizetések beszállitásaért	. . .	75,000	
	3	Ezüstbeszerzési költség	. . .	10,500	
	4	1/8 bankjutalék a kötvény és szelvény beváltásaért .	. . .	2,705	
	5	Sorsolási költség	. . .	1,000	
	6	Postaköltség	. . .	800	

	7	Jelen törvény 4. §-ának rendelkezése szerint a rendkivüli kiadások VI. fejezet 17. és 22. czimei, továbbá a VII. fejezet 7., 8., 9., 10., 11. és 12. czimei alatt előirányzott kiadások 18.083,399 frt erejéig ezen kölcsönből levén fedezendők, ezen kölcsön terhére iratik . . .		18.083,399	
	8	A jövő évre átszálló összeg:			
		A folyó év bevételeiből igénybe nem veendő . .	4.835,036		
		Az 1871-ben befolyt 2.775,000 frt ezüstben a felpénzzel	3.163,500		
		Összesen (8. czim) . . .		7.998,536	
		Együtt (VII. fejezet, 1—8. czim) . . .		. . .	26.186,940
VIII.		**Függő adósság:**			
	1	Kincstári utalványok 5⁴/₁₀ % kamataira		. . .	1.350,000
	2	A kamatozó kincstári utalványok előállitási és kezelési költségeire		. . .	150,000
	3	Tiszti biztositékok utáni kamatok		. . .	19,487
	4	Tiszti biztositékok visszafizetése		. . .	25,000
		Együtt (VIII. fejezet, 1—4. czim) . . .		. . .	1.544,487
IX.		**Pénztári műveletek:**			
	1	Provisiók a bankári kezelések után		. . .	100,000
	2	Az osztrák kezelőség számára beváltandó dohánylevelek beváltási ára		. . .	3.370.300
		Együtt (IX. fejezet, 1—2. czim) . . .		. . .	3.470,300
		Hitel- és pénztárműveleti kiadások összege . . .		. . .	**64.787.675**

3. §.

Az előbbi szakaszban megajánlott kiadások fedezésére Magyarország jövedelmei, a magyar korona országait együtt illető közös költségekre és Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükségletére nézve, egyszersmind Horvát-Szlavonországok bevételei, és pedig: a rendes költségekre a rendes jövedelmek, a rendkivüli költségekre és kiadásokra a rendkivüli és ezeken felül a meghatározott összegek erejéig a hitel és pénztárműveleti bevételek, a hitel- és pénztárműveleti kiadásokra a hitel- és pénztárműveleti bevételek jelöltetnek ki a következő előirányzat szerint:

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		A) Rendes bevételek.			
I.		**Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium:**			
	1	Házbérjövedelem	. . .	. . .	840
II.		**Belügyministerium:**			
	1	Betegápolási költségek megtérítése	. . .	15,000	
	2	Tébolydák bevételei	. . .	48,612	

	3	Járulék a földtehermentesitési alapból a földtehermentesitési alapigazgatóság költségeinek megtéritése fejében		22,270	
	4	A „Budapesti Közlöny“ hivatalos lap jövedelme . .		22,000	
	5	Különféle bevételek		2,000	
		Együtt (II. fejezet, 1—5. czim) . . .		. . .	109,882
III.		**Pénzügyministerium:**			
		Egyenes adók:			
	1	Földadó	a 9%, illetőleg 30% földtehermentesitési járulék nélkül	24.278,095	
	2	Házadó		5.068,976	
	3	Jövedelmi adó		6.717,043	
	4	Személyes kereseti adó		5.517,361	
	5	Malomadó (Belovár megyében)		5,266	
	6	Kereskedelmi-, ipar- és védelmi adó (Belovár megyében)		28,457	
	7	Késedelmi kamatok		1.023,200	
	8	Adóbehajtási illetékek		208,000	
	9	A magyar és a horvát-szlavon határőrvidék egyenes adói		1.972,026	
		Összesen (1—9. czim)	. . .	44.818,424	

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel . . .		44.818,424	
		Fogyasztási adók:			
	10	Szeszadó	7.000,500		
	11	Boradó	2.502,600		
	12	Husadó	1.948,100		
	13	Söradó	1.239,700		
	14	Czukoradó	1.200,000		
	15	A magyar és a horvát-szlavon határőrvidék fogyasztási adója	59,000		
		Összesen (10—15. czim) . . .		13.949,900	
	16	Határvám:			
		Az 1869. II. t. cz. alapján a vámjövedelmekből kezelési költségekre (átalány)	450,000		
		Különféle bevételek	636		
		Összesen (16. czim . . .		450,636	
		Illetékek:			
	17	Bélyeg	. . .	4.471,800	

18	Jogilletékek:			
	Magyar- és Horvát-Szlavonországban	10.473,000		
	A magyar és a horvát-szlavon határőrvidéken . .	117,000		
	Összesen (18. czim)		. . .	10.590,000
19	Dijak:			
	Magyar- és Horvát-Szlavonországban	521,437		
	A magyar és horvát-szlavon határőrvidéken . .	3,563		
	Összesen (19. czim)		. . .	525,000
20	Fémjelzés		. . .	22,753
21	Ut-, hid- és rév-vám:			
	Révvám Horvát-Szlavonországban	2,566		
	Ut- és hidvám a magyar és a horvát-szlavon határőrvidéken	47,355		
	Összesen (21. czim)		. . .	49,921
	Jövedékek:			
22	Dohányjövedék:			
	Vétel	805,300		
	Gyártás	4,900		
	Eladás	23.393,194		
	Összesen (22. czim)		. . .	24.203,394
23	Lottojövedék		. . .	2.745,600
24	Sójövedék		. . .	14.656,456
	Áttétel		. . .	116.483,884

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	. . .	116483884	
		Államvagyon:			
	25	Államjószágok	. . .	4.661,812	
	26	Államerdők:			
		Kincstári, koronai és bányaerdők	9.196,650		
		Magyar és horvát-szlavon határőrvidéki erdők . .	985,804		
		Összesen (26. czim)	. . .	10182,454	
	27	Bányászat és pénzverés:			
		Bányaigazgatóságok	187,206		
		Fémbányaművek	2.306,032		
		Pesti bányaterményáruda	634,761		
		Oraviczai bányapénztár	4,532		
		Fémbeváltó hivatalok	18,058		
		Pénzverde	4.925,822		
		Ágiónyeremény	430,140		
		Vasművek	3.652,452		
		Kőszénbányák	1.063,997		
		Sóbányák	1.594,104		
		Összesen (27. czim)	. . .	14.817,104	

	28	Államnyomda	. . .	716,800	
	29	Államépületek	. . .	27,916	
	30	Ingó államvagyon	. . .	477,810	
	31	Különféle bevételek:			
		Magyar- és Horvát-Szlavonországban	289,055		
		A magyar és a horvát-szlavon határőrvidéken . .	134,376		
		Összesen (31. czim)	. . .	423,431	
		Együtt (III. fejezet, 1—31. czim)	. . .	. . .	147791211
IV.		**Közmunka- és közlekedési ministerium:**			
	1	Központi igazgatás:			
		Járulék a vasutépitészeti és a vasutüzleti igazgatóságtól az ott alkalmazott ministeri személyzet illetményeinek megtéritése fejében	. . .	11,350	
	2	Vasutbiztositéki számvevőszék és vasuti kormányfelügyelet	. . .	29,755	
	3	Államépitészeti hivatalok	. . .	57,500	
	4	Kőutak fenntartása	. . .	4,838	
	5	Víziutak fenntartása	. . .	175	
		Együtt (IV. fejezet, 1—5. czim)	. . .	. . .	103,618

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
V.		**Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium.**			
	1	Gazdasági tanintézetek:			
		Keszthelyi orsz. gazdasági tanintézet	6,350		
		Debreczeni „ „ „	19,800		
		Magyaróvári „ „	20,800		
		Kolozsmonostori „ „	9,800		
		Hradeki földmivesiskola	4,250		
		Összesen (1. czim)	. . .	61,000	
	2	Álladalmi lótenyészintézetek:			
		Ménesbirtok-gazdaságok	1.273,822		
		Ménesek	408,740		
		Méntelepek	184,725		
		Összesen (2. czim)	. . .	1.867,287	
	3	Vesztegintézetek:			
		Vesztegilletékek (a határőrvidéken)	. . .	2,720	
	4	Pesti állatgyógyintézet	. . .	10,400	
	5	Posta	. . .	4.750,000	

	6	Távirda	. . .	1.768,000	
	7	Rév- és tengerparti egészségügy	. . .	18,800	
	8	Pesti zálogház	. . .	142,000	
	9	Bányailletékek	. . .	45,726	
	10	Alapok, alapitványok és különféle bevételek . . .	. . .	27,050	
		Együtt (V. fejezet, 1—10. czim)	. . .	. . .	8.692,983
VI.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium.**			
	1	Központi igazgatás:			
		Járulék a ministeri számvevőség költségeihez . .	. . .	41,785	
	2	Tanintézetek:			
		Magyar kir. egyetemi alap	142,614		
		Tanárvizsgálati dijak	500		
		Tanpénzek	10,900		
		Járulékok az egyes tanintézetek fenntartásához . .	27,724		
		Siketnémák intézete Váczon	22,861		
		Összesen (2. czim)	. . .	204,599	
	3	Közmüvelődési czélok:			
		Magyar nemzeti muzeum-alap	. . .	25,150	
		Együtt (VI. fejezet, 1—3. czim)	. . .	. . .	271,534

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VII.		**Igazságügyi ministerium.**			
	1	Központi igazgatás:			
		Az országos törvénytár elárusitásából várható jövedelem	. . .	2,000	
	2	Országos fegyintézetek bevételei.	. . .	58,529	
		Együtt (VII. fejezet, 1—2. czim)	. . .	. . .	60,529
		Rendes bevételek összege	. . .	. . .	**157.030,597**

B) Rendkivüli bevételek.

I.		**A közös pénzügyi pénztár készleteinek és követeléseinek a magyar korona országait illető részéből**	. . .	. . .	3.512,705

II.		**Belügyminiszterium:**			
		Járulék a földtehermentesitési alapból a kolozsvári földtehermentesitési alapigazgatóság és igazoló bizottmányok költségeinek megtéritése fejében	. . .	. . .	55,276
III.		**Pénzügyministerium:**			
	1	Adóhátralékokból	. . .	2.500,000	
	2	Bérleti hátralékokból	. . .	598,914	
	3	Bordézsmaváltságból	. . .	57,404	
	4	Különféle bevételek az államjószágoknál	. . .	41,998	
	5	Különféle bevételek az államerdőknél	. .	40,852	
	6	A tiszai koronai kerületet képező községek uradalmi járulékainak megváltása fejében ez évre	. . .	185,714	
	7	Az ingó államvagyon egy részének értékesitéséből a vasuti kamatbiztositás és államsegélyezés költségeire	. . .	2.000,000	
	8	Államjavak eladásából	. . .	1.293,404	
	9	A földadó ideiglen régi hátralékaiból	. . .	2,000	
	10	Előlegek visszatéritése: A magyar és erdélyi födtehermentesitési alapnak adott előlegek kamatai fejében	. . .	474,455	
		Együtt (III. fejezet, 1—10. czim)	. . .	. . .	7.194,741

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
IV.		**Közmunka és közlekedési ministerium:**			
	1	Az 1868., 1869. és 1870. évben befolyt, és 1871. évben beveendő dijakból		22,000	
	2	A gömöri iparvasutak épitési költségeinek fedezésére az 1871. XXXVII. t. cz. értelmében az országos jövedelmekből mértföldenkint 100,000 frttal adandó segély fejében ez évre		1.000,000	
	3	A vasuti szabványtervek eladásából és az engedélyezett vasutak felügyeleti költségeinek megtérítése fejében . . .		284,000	
		Együtt (IV. fejezet 1—3. czim) . . .		. . .	1.306,000

V.		**Vallás- és közoktatásügyi ministerium:**			
	1	A volt Eszterházy-képtár megvételére Pest városa által felajánlott 60.000 frtnak esedékes 2-dik részlete		10,000	
	2	A ministerium felügyelete alatt álló összes egyházi és világi hatóságok név- és czimtárának eladásából		1,400	
		Együtt (V. fejezet 1—2. czim) . . .			11,400
		Rendkivüli bevételek összege . . .			12.080,122
		C. Hitel- és pénztárműveleti bevételek.			
I.		**Földtehermentesitési és örökváltságok:**			
	1	Az egyenes adók 9, illetőleg 30%-a		16.656,869	
	2	Az ezek utáni késedelmi kamatok		400,000	
		Együtt (I. fejezet, 1—2. czim) . . .			17.056,869

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
II.		**Vasuti kölcsön:**			
	1	A vasutak és gyárak tiszta jövedelme		2.268,960	
	2	A rendelkezésre álló pénzkészlet		5.906,545	
	3	Az év folyamán eladandó kötvények után befolyandó összeg		11.671,124	
	4	Időközi kamatok		300,000	
	5	A forgalomnak átadott vasutak és gyárak tiszta jövedelme és az azokba befektetett tőke kamat- és törlesztési szükséglete között mutatkozó hiány fedezésére az államkincstár folyó jövedelmeiből		990,077	
		Együtt (II. fejezet, 1—5. czim) . . .			21.136,706
III.		**Szőlődézsmaváltság:**			
	1	Maradvány az 1871. év bevételeiből		545,253	
	2	Törlesztési járadékok		1.761,668	
	3	Késedelmi kamatok és egyéb bevételek		35,220	
		Együtt (III. fejezet, 1—3. czim) . . .			2.342,141

IV.		**Sorsolási kölcsön:**			
	1	Maradvány az 1871. év bevételeiből		1.237,373	
	2	Az 1871. évre előirányzott 7.000,000 frtnyi befizetési részleten felül befolyt és 1871 végén szintén rendelkezésre álló		1.720,000	
	3	Az állam birtokában maradt 41,000 darab kölcsönsorsjegyért		3.280,000	
	4	Időközi kamatok		200,000	
	5	A lánczhid bevételei		718,500	
	6	Az 1870. X. t. cz. 4. §-ában megjelölt társulatok és vállalatok községi adópótlékai		215,277	
		Együtt (IV. fejezet. 1—6. czim) . . .			7.371,150
V.		**Gömöri vasutzáloglevél-kölcsön:**			
	1	44,162 darab 150 frt névértékü, összesen tehát 6.624,300 frt névértékü gömöri vasutzáloglevél-kölcsönkötvények kibocsátásából befolyandó összeg		5.862,008	
	2	Ezen összeg után befolyandó időközi kamat		336,550	
		Együtt (V. fejezet, 1—2. czim) . . .			6.198,558

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VI.		**1871. évi 30 millió forintnyi ezüst kölcsön:**			
	1	A kibocsátandó 30.000,000 frt névértékü kötvény után 75¼%-kal számitva	. . .	22.575,000	
	2	Felpénz a fentebbi ezüstben befolyandó összeg után .	. . .	3.160,500	
	3	Kamatok az elhelyezendő 22.572,000 frt után 4%-kal számitva ½ évre	. . .	451,440	
		Együtt (VI. fejezet, 1—3. czim)	. . .	. . .	26.186,940
VII.		**Függő adósság:**			
	1	Tiszti biztositékokból vett kötvények kamatai . . .	. . .	. . .	23,656
VIII.		**Pénztári müveletek:**			
	1	Elhelyezett pénzek időközi kamatai	. . .	150,000	
	2	Az osztrák kezelőség számára beváltott dohánylevelek beváltási árának visszatérítése fejében	. . .	3.370,300	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—2. czim)	. . .	. . .	3.520,300
		Hitel- és pénztármüveleti bevételek összege	. . .	. . .	**83.836,320**

4. §.

A 2. §-ban megállapitott rendes kiadások és a 3. §-ban megajánlott rendes jövedelmek között 4.928,906 frt, a rendkivüli s a hitel- és pénztárműveleti kiadások és a rendkivüli s a hitel és pénztárműveleti bevételek között 39.121,124 frt, és igy összesen 44.050,030 frt különbözet mutatkozván, ezen különbözet 18.083,399 frt erejéig az 1871. évi XLV. t. cz. által felvett kölcsönből fedezendő, a fennmaradó 25.966,631 frt hiánynak egy része külön e czélból alkotandó törvény által kijelölendő kincstári birtokok eladási árából és a pénzügyminister által az állam ingó vagyona alapján létesitendő előlegezési hitelművelettel lesz fedezendő, a hiányhátralevő részének fedezése végett pedig felhatalmaztatik a pénzügyminister, hogy az államnak a dijak, bélyegek és illetékek hátralékaiból származó és nagyobbrészt jelzálogilag is biztositott követelései alapján a fedezendő összeg erejéig, időről-időre, kamatozó kincstári utalványokat adhasson ki, vagy e hiány fedezését más megfelelő, függő adósságot képező hitelművelettel eszközölhesse.

Az ezen hitelműveletek folytán származandó függő adósság azon arányban lesz visszafizetendő, a melyben az érintett követelések az állampénztárba befolynak.

5. §.

Hogy az államnak a 3. §-ban elésorolt jövedelmei folyókká tétethessenek, az 1868: II., XI., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXXIV. és XXXV. törvényczikkekben megállapitott és az 1871: LVI., LVII., LVIII., LIX., LX., LXI., LXII. és LXIII. törvényczikkek által a folyó 1872-ik évi decz. hó 31-ig érvényben tartott egyenes és fogyasztási adók, jövedékek, dijak, bélyegek és illetékek, a révvám és az államvagyon jövedelmei s az állam egyéb rendes bevételei, valamint a határőrvidéken fenn-

álló adók az 1869: XVI. és XXII., az 1870: XLIX., L., LI., LVI., LVIII. és LIX., és az 1871: LVIII., LXI. és LXIII. törvényczikkekben tett, s az év folytán a törvényhozás által netalán még teendő módositások megtartásának kikötése mellett, az 1872. évre ezennel megajánltatnak és megszavaztatnak.

6. §.

Az előbbi szakaszban megszavazott, valamint a 3-ik szakaszban előirányzott, s a 4-ik szakaszban a hiány fedezésére kijelölt egyéb bevételek csupán a jelen törvényben megajánlott kiadásokra fordittathatnak és átruházás e kiadásoknak se fejezetei, se czimei, se rovatai között nem engedtetik.

7. §.

E törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

VIII. TÖRVÉNYCZIKK

az ipartörvény.

(Szentesitést nyert 1872. évi februárius hó 27-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi februárius hó 29-én; a förendek házában 1872. évi marczius hó 1-jén.)

I. Fejezet.

Az ipar megkezdéséről.

1. §.

A magyar korona területén minden nagykoru vagy nagykorunak nyilvánitott egyén, nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai közt, bármely iparágat, ideértve a kereskedést is, bárhol, önállólag és szabadon gyakorolhat.

2. §.

Önálló ipart az atya, gyám vagy gyámhatóság beleegyezésével kiskoruak is üzhetnek, és ily esetben vagyonukról szabadon rendelkeznek.

3. §.

Jogi személyek szintén szabadon üzhetnek ipart, ha üzletvezetőt állitanak. (24. §.)

4. §.

A ki szabadon gyakorolható ipart üzni szándékozik, tartozik ebbeli szándékát az illetékes iparhatóságnak szóval vagy irásban bejelenteni s ezen alkalommal kimutatni, hogy az ipar önálló gyakorlására az 1., illetőleg 2. vagy 3-dik §-okban kivánt kellékeknek megfelel; mi ha megtörtént, a bejelentésről szóló iparhatósági igazolvány, a 26. §. alá tartozó eseteket kivéve, meg nem tagadható, és az iparhatóság által az illetőnek legfölebb 3 nap alatt ingyen kiszolgáltatandó, különben a bejelentő iparának üzését megkezdheti.

5. §.

A következő iparágak gyakorlására nézve, u. m.: a szállodák, korcsmák és kávéházak tartása, a zsibáruskodás, zálogra való kölcsönzés, cselédszerzés, kéménysepréss, tüzi játékszerek készitése, rendes járati időhöz kötött személyszállitás és azok iparára nézve, kik közhelyeken a közönség számára személyszállitó eszközöket tartanak készen, vagy szolgálataikat ajánlják, mint: hordárok, bérszolgák stb., a közigazgatási hatóságok fel vannak jogositva, közbiztonsági, közerkölcsiségi, közegészségi és más egyéb közérdekek szempontjából, ezen törvény korlátai között és a helyi szükséghez képest átalánosan kötelező szabályokat hozni.

6. §.

Uj reál-iparjogok többé nem engedélyezhetők, de az eddig engedélyezettek épségükben továbbá is megmaradnak, a nélkül azonban, hogy azok hasonnemü iparnak mások általi gyakorlását korlátozhatnák.

7. §.

Valamely fennálló reál-iparjognak tulajdona nem menti fel a tulajdonost a törvény által megkivánt kellékek kimu-

tatásának kötelessége alól. Ha e kellékekkel nem bir, csak minősitett üzletvezető vagy bérlő által üzheti iparát.

8. §.

Ha valamely iparág gyakorlása oly üzlettelepek felállításával jár, melyek fekvésük vagy az üzlet minémüsége által a szomszéd birtokosokat vagy lakókat, avagy egyátalában a közönséget háborgatják, megkárosithatják vagy veszélyeztethetik, ily telepek az alább körülirt eljárás mellett csak iparhatósági engedély alapján állittathatnak fel.

Ide tartoznak:

mindennemü tüzijáték- és gyúszer-áru készitésére szolgáló telepek,

lőporgyárak és raktárak,

gázkészitő, gáztartóintézetek,

olaj-gyárak,

ásványolaj-finomitók,

kátránykészitők,

kokszgyárak, a mennyiben másutt állittatnak fel, mint a hol az anyag termeltetik,

üveghuták,

koromégetők,

agyag-áru, mész-, tégla-, és gipszégető kemenczék,

tükörgyárak,

nyers fémek előállitására szolgáló telepek, pörkölő kemenczék, fémöntődék, a mennyiben az olvasztás nem tégelyekben történik,

hámor-művek,

mindennemü vegyészeti gyárak, gyors fehéritők, firnászfőzdék,

keményitő- keményitő-szörp,

paraffin, kátrányos ponyva,

bélhur,

házfedő-papir és házfedő-nemez előállitására szolgáló gyárak,

vér-, lug-, enyv-, és szappan-főzdék,

csontégetők, csontszáritók, csontzúzók, csontfőzők és csontfehéritők,
állatiszőr előkészitésére szánt telepek,
faggyuolvasztók, gyertya-öntők,
vágó hidak,
timár-műhelyek,
trágya gyárak,
dögnyuzóhelyek,
len-, kender-áztató telepek,
czukor-, szesz- és sörgyárak,
gőz-, száraz- és szélmalmok,
uszodák, fürdők.

Vizi malmok és vizépitmények felállitására nézve továbbra is a fennálló törvények rendeletei fognak zsinórmértékül szolgálni.

E lajstrom a szerint, a mint az e szakasz elején emlitett köztekintetek egyes uj iparágak telepeinél felmerülnek vagy a most felemlitettek valamelyikére nézve elenyésznek, a földmivelés- ipar- és kereskedelmi minister által a belügyministerrel egyetértőleg a legközelebbi országgyülés jóváhagyásának fenntartása mellett módositható.

9. §.

A ki a 8. §. alá eső üzlettelepek valamelyikének felállitására szükséges iparhatósági engedélyért folyamodik, köteles egyuttal a telepnek, az azon felállitandó épületeknek s belső felszerelésüknek pontos rajzát, körülményes leirását és szabatos magyarázatát az iparhatóságnak benyujtani melynél az érdekeltek azokat a 10. §-ban meghatározott tárgyalás napjáig megtekinthetik.

10. §.

Az iparhatóság a szándékba vett vállalatot mind falragaszok által és egyéb szokott módon az illető községben, mind a község előljáróságához, a közelebbi, sőt ha szükségesnek látja, a távolabbi szomszédokhoz is intézett külön értesitvényben közhirré teszi, és haladék nélkül, legfeljebb 4

heti határidőre tárgyalást tűz ki a helyszinére, melyen azok, kik a vállalat ellen bármi oknál fogva kifogást tenni akarnak, e kifogást szóval vagy irásban előadni kötelesek, különben az üzlettelep — ha csak köztekintetek nem szolgálnak akadályul — engedélyezendő.

11. §.

A tárgyaláskor, melyről jegyzőkönyv vezetendő, az érdeklett felek és szükség esetében szakértők, s a helyi viszonyok ismeretével biró egyének jelenlétében és kihallgatása mellett minden irányadó körülmények megvizsgálandók, a netáni ellenvetések alaposan tárgyalandók, és azon esetben, ha oly kifogások tétetnének, melyek magánjogi czimeken alapulnak, megkisérlendő a barátságos egyezkedés, mely ha nem sikerülne, a kifogást tevő fél, jogi igényeinek érvényesitése végett, a törvény rendes utjára utasitandó, a nélkül, hogy az ez érdemben hozandó birói határozattól a telep felállitásának engedélyezése függővé tétethetnék.

12. §.

Ha valamely üzletteleppel oly épitkezések vannak kapcsolatban, melyeknek létesitése a szabályszerü épitési engedélytől függ, az épitészeti tekintetből szükséges tárgyalás is a fentebb emlitett tárgyalással lehetőleg egy időben tartandó meg.

13. §.

Az eljáró iparhatóság a felek kifogásain kivül hivatalból azt is tartozik megvizsgálni, vajjon a tervezett telep által nem fog-e a közönségre nézve jelentékenyebb háborgatás, kár vagy veszély előidéztetni, és vajjon megfelel-e az a fennálló tüzrendőri és egészségügyi szabályoknak.

Kiterjesztendő a vizsgálat azon intézkedésekre is, melyek a munkások életének és egészségének megóvására szükségesek.

A vizsgálat eredménye szerint az engedély vagy megtagadandó, vagy szükségeseknek mutatkazó feltételek alatt megadandó.

A végzés a megszabott feltételek elsorolása mellett 3 nap alatt irásban kiadandó, és az engedély megtagadása vagy feltételek kikötése esetében indokolandó.

Gőzkazánok használatba vétele csak akkor engedendő meg, ha az iparhatóság arról, hogy a kazán a szabályszerü biztonsági feltételeknek megfelel, kellő meggyőződést szerzett.

14. §.

Az iparhatósági végzés ellen a feleknek szabadságukban áll a kézhez juttatástól számitandó 15 napi határidő alatt felfolyamodással élni. Az ily felfolyamodásnak elhalasztó hatálya van.

15. §.

A hivatalos eljárás költségei végzésileg megállapitandók, s azokat a vállalkozó viseli.

Alaptalan kifogások esetében az ezekből származó költségek megtéritésében a kifogást tevő fél marasztaltatik el.

16. §.

A 8-dik §. rendelkezése alá tartozó üzlettelepeknek minden lényeges átalakitása, valamint az üzlet módjának megváltoztatása is az iparhatóságnak bejelentendő, s ez utóbbi, ha szükségesnek véli, a 10. §. határozmányai szerint uj s hasonló módon végbeviendő tárgyalást tűz ki.

17. §.

Oly üzletek, melyek nagy zajt okoznak, templomok, iskolák, kórházak és oly középületek szomszédságában, melyeknek kellő használata a zaj által megakadályoztatnék, meg nem engedendők.

18. §.

Ha valamely üzlettelep ily eljárás szerint iparhatóságilag engedélyeztetett és a kiszabott feltételek alatt felállittatott, a szomszédok közül senki sincs többé feljogositva előre nem látott káros befolyások czime alatt az üzlet megszüntetését követelni, és az iparhatóságnál csakis oly intézkedések

létesitését kérheti, melyek a bebizonyitható káros befolyást elháritják. A hol ez nem lehetséges vagy az üzlettel meg nem egyeztethető, a káros befolyások miatt panaszt emelő fél a rendes bíróság előtt kárpótlást követelhet.

19. §.

Ha valamely, a jelen törvény alapján engedélyezett ipartelepen gyakorlatba vett, vagy ezen törvény keletkezte előtt érvényben volt rendszabályoknak megfelelőleg fennállott üzlet az egészségre ártalmas, vagy egyébként a közönségre hátrányos vagy veszélyes hatást gyakorol, vagy ha népesebb utczákban nagyobb mennyiségü gyuanyaggal működvén, vagy ilyet készitvén, könnyen tüzveszélyt okozhatna: az, ha a káros befolyás máskép el nem távolitható, teljes kárpótlás mellett kisajátitás utján megszüntethető.

Az ilyen kisajátitást igénylő vállalat káros volta soha sem magán-, hanem mindig közérdek szempontjából itélendő meg.

20. §.

Ily esetben az üzlet megszüntetése Budapesten az 1868. 56. törvényczikk értelmében történik.

Az ország egyéb helyén a megszüntetés felett :

a) törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácscsal biró városokban maga a városi képviselő-testület,

b) minden egyéb községekre nézve a község javaslata folytán az elsőfoku iparhatóság határoz.

21. §.

Ezen határozat ellen, annak kézbesitésétől 15 nap alatt felfolyamodásnak van helye, mely a törvényhatósági joggal felruházott városokból a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez, illetőleg a horvát-szlavon országos kormányhoz, minden egyéb városokból és községekből a másodfoku iparhatósághoz, és onnan ugyanazon ministerhez, illetőleg a horvát-szlavon országos kormányhoz intézendő.

A felfolyamodáshoz a kisajátitásra vonatkozó összes ügyiratok, és az elsőfoku határozó testület vagy közeg véleményes jelentése csatolandók.

A felfolyamodásnak elhalasztó hatálya van.

22. §.

A megszüntetett üzlet után járó teljes kártalanitás Budapesten az 1868. 56. törvényczikkben, minden más helyen az 1868-ik évi 55. törvényczikk V. és VI. fejezeteiben körülirt eljárás, Horvát-Szlavonországban az ott fennálló törvények szerint eszközlendő.

23. §.

Az iparos elhalálozása esetében az üzletet annak özvegye ujabb bejelentés nélkül folytathatja. Özvegy nem létében, vagy ha az ezen jogával élni nem akarna, az üzlet a kiskoru örökösök javára folytatható.

24. §.

Ha az ipar kiskoruak vagy jogi személyek részére gyakoroltatik, üzletvezető nevezendő, s az iparhatóságnál bejelentendő.

Üzletvezető csak az lehet, ki ezen törvény értelmében az ipar önálló gyakorlására jogositva van.

A törvényes szabályok megtartásáról ő felel, s a netán kiszabott büntetést ő viseli.

25. §.

A telepengedélynek érvénye elenyészik, ha annak keltétől számitott két év folyama alatt az üzlet meg nem inditatik, vagy két éven át egyfolytában szünetel.

Az üzlet meginditása iránti határidő azonban 3 évre is kiterjeszthető, ha az üzlettelep nagyobbszerü épitkezésekkel van összekötve.

A ki bejelentett iparát két évig meg nem kezdi, azt csak ujabb bejelentés mellett gyakorolhatja.

26. §.

A törvények azon rendeletei, melyek a papokat, szerzeteseket, katonákat, birákat és közhivatalnokokat az ipar gyakorlásában korlátozzák, jelen törvény által érintetlenül hagyatnak.

II. Fejezet.

Az ipar gyakorlásáról.

27. §.

Minden iparos iparát helyettes vagy bérlő által is üzheti.

A bérlők és helyettesek az üzletvezetőkről szóló 24. §. határozmányai alá esnek.

28. §.

Minden iparos ugyanazon községben több állandó üzleti helyet (mühelyt, árudát) tarthat, melyek azonban a hatóságnak bejelentendők.

29. §.

Iparát mindenki rendes lakhelyén kivül az ország több helyén is üzheti; de tartozik a lakhelyén kivül nyitott fióktelepet az illetékes iparhatóságnál külön bejelenteni, ahhoz helyettest állitni s átalában mindent teljesiteni, mit a törvény egy uj iparág megindításánál rendel.

30. §.

Egy személy többféle ipart is üzhet.

Hasonló vagy különböző ipart üzők közös üzlet folytatására is egyesülhetnek.

31. §.

Minden iparüzőnek joga van készitményeinek teljes előállitására szükséges mindennemü munkát egyesiteni, s az erre megkivántató segédmunkásokat tartani.

32. §.

Minden iparosnak joga van ugy saját, mint mások készitményeit nemcsak lakhelyén, hanem azon kivül is az or-

ság bármely helyén tartott heti vagy országos vásárokon is akár személyesen, akár bizományos által eladni, azokra megrendeléseket gyüjteni vagy gyüjtetni, megrendelt munkát mindenütt teljesiteni vagy munkásai által teljesittetni.

A kéményseprőkre nézve a törvényhatóságok fel vannak jogositva, tüzrendőri tekintetekből bizonyos munkakerületeket kijelölni.

33. §.

Azon esetben, ha a husmérés szabad gyakorlása mellett egyes községeknek hussal való ellátása állandóan biztositható nem volna, jogában áll az illető törvényhatóságnak, ily községek kivánságára azokat illetőleg esetről-esetre külön intézkedéseket tenni.

34. §.

Hus- és kenyérnemüekre nézve az iparhatóság elrendelheti, hogy a sulyszerinti árak a kicsinybeni eladásnál az eladási helyeken kifüggesztessenek.

35. §.

Az iparhatóság jogában áll: bérszolgák, hordárok s más személyek számára, kik közutczákon és téreken, vagy szállodákban és korcsmákban szolgálataikat felajánlják, valamint közhelyeken a közönség rendelkezésére álló járművek, lovak, csolnakok s más szállitó-eszközök használatáért bizonyosd ijszabást megállapitani.

Hasonlóul helye van az illető iparhatóság dijszabásának oly kéményseprők munkájánál, kiknek bizonyos kerületek kizárólagosan kijelöltettek.

36. §.

Sütők, mészárosok és kéményseprők az elkezdett iparüzletet tetszés szerint félbe nem szakithatják, hanem ha azt abbahagyni szándék oznak, kötelesek ebbeli szándékukat az iparhatóságnak ebejelenteni, és ennek meghagyására az ipart még bizonyos ideig, luagesül sütők és kéményseprők legfölebb 4 hétig, mészárosokfölnebe jel 3b hónapig folytatni.

37. §.

Ha az iparos állandó lakását és üzletét más iparhatósági kerületbe teszi át, mindazt tartozik teljesiteni, a mit a törvény uj iparüzlet megindításánál követel.

38. §.

Az iparosok czégbejegyzésére és üzletkönyveik vezetésére nézve a fennálló törvények rendeletei szolgálnak zsinórmértékül.

III. Fejezet.

A segédszemélyzetről.

A) A tanonczokról.

39. §.

Tanonczot tartani minden önálló iparosnak szabad. (90. §.)

40. §.

Gyermekek, kik életük 12-dik évét még be nem töltötték, tanonczoknak fel nem vehetők.

Kivételnek csak az iparhatóság engedelmével lehet helye, mely esetben köteles az iparos tanonczát 12 éves kora betöltéséig a népiskolába rendesen járatni.

41. §.

A tanoncz fölvétele irásbeli szerződés mellett történik.

A felvétel alkalmával az iparos és a tanoncz szülői vagy gyámja közt a tanidő tartama, a tanoncz tartása és ellátása, a tandij összege, vagy ha e helyett a tanidőnek meghosszabbitása köttetett ki, ezen pótidő tartama s az ez által pótolt tandij összege egyetértőleg megállapitandó.

42. §.

Az iparos köteles:

a) tanonczát azon iparágban, melyet üz, kiképezni, jó erkölcsre, rendre és munkásságra szoktatni;

b) időt engedni arra, hogy a tanoncz vallása ünnepnapjain az isteni szolgálatot látogathassa;

c) tanonczát, ha irni, olvasni és számolni nem tud, ezeknek megtanulására, különben pedig az ismétlési, esti, vasárnapi, illetőleg ipariskolába járásra szoritani;

d) ha háznépéhez tartozik, betegség esetében ápolásban részesiteni.

43. §.

Az iparos tanonczát csak az iparüzlethez tartozó munkáknál alkalmazhatja, cseléd-szolgálatokra nem kötelezheti és tartozik felügyelni, hogy a tanoncz a háziak vagy segédek által ne bántalmaztassék.

44. §.

Oly tanonczok, kik éltük 14-dik évét be nem töltötték, naponkint csak 10 órai, kik a 14-dik évet már elérték, 12 órai munkára kötelezhetők, az iskolában töltött időt is beleértve. Mindkét esetben azonban munkaközben délelőtt és délután egy-egy fél, délben pedig egy egész szünóra tartandó, és a tanonczok átalában csakis oly munkára szorithatók, mely korukhoz képest testi erejüknek megfelel.

45. §.

Éjjeli munkára, azaz esti 9 órától reggeli 5 óráig tizenhat éven aluli tanonczok átalában nem alkalmazhatók; oly iparágaknál azonban, melyek üzlete éjjeli munka nélkül fennakadást szenvedne, az iparhatóság — tekintettel a tanoncz testi fejlettségére — megengedheti, hogy 16 éven aluli, de 14 évesnél nem fiatalabb tanonczok a 44. §-ban megszabott munkaóráknak legfölebb felét éjjeli munkában dolgozzák le.

46. §.

A tanoncz az iparosnak, illetőleg üzletvezető helyettesének a reája bizottakban engedelmességgel tartozik; és ha az iparos házában élelem- és lakással láttatik el, 18 éves koráig azoknak atyai fegyelme alatt áll.

47. §.

Az iparos a tanviszony befejeztével köteles a tanonczoknak igazságos bizonyitványt adni.

48. §.

A tanszerződés kötelező ereje a kikötött próbaidő elteltével, ha pedig ez kikötve nincs, a tanoncz beállta után 2 hónappal veszi kezdetét.

A próbaidő a tanidőbe beszámitandó.

49. §.

Ha a tanoncz távollét vagy betegség által a munkától egyfolytában egy hónapnál tovább elvonatik, de a tanulást azután folytatja, az iparos jogában áll, a kikötött tanidőt az elmulasztott idővel megtoldani.

50. §.

A tanviszony megszünik:

a) ha az iparos vagy tanoncz meghal, vagy munkaképtelenné válik;

b) ha az iparos vagy tanoncz sorhadi kötelezettségének teljesitésére behivatik;

c) ha az egyik fél 4 hétnél tovább tartó fogságra itéltetik;

d) ha az iparostól a tanoncztartási jog elvonatik.

51. §.

A tanviszony a szerződésileg megállapitott tanidő lefolyta előtt azonnal felbontható, és pedig

az iparos részéről:

a) ha a tanoncz lopást vagy sikkasztást követ el;

b) ha a tanoncz kötelességeinek teljesitését makacsul megtagadja, vagy ellenük sulyosan és ismételve vét;

c) ha a tanoncz tettleges bántalmazást vagy durva becsületsértést követ el az iparos vagy családtagjai valamelyike ellen;

d) ha a tanoncz undoritó vagy ragályos betegségben szenved.

A tanoncz, illetőleg annak törvényes képviselője részéről:

a) ha az iparos a tanonczot erkölcstelen vagy törvényellenes tettek elkövetésére csábitja;

b) ha az iparos fegyelmi jogával visszaél;

c) ha élte vagy egészsége a munka folytatásánál oly veszélynek volna kitéve, melyet a szerződés kötésekor előre látni nem lehetett.

52. §.

A tanviszony 14 napi felmondás mellett felbontható

az iparos részéről:

a) ha kétségtelenné vált, hogy a tanoncz az illető iparág megtanulására képtelen;

b) ha két hónál tovább tartó betegségben szenved;

c) ha az iparos üzletével felhagy.

A tanoncz, illetőleg annak törvényes képviselője részéről:

a) ha az iparos törvényes vagy tanszerződési kötelességeit a tanoncz irányában nem teljesiti;

b) ha az iparos más községbe költözik át;

c) ha a tanoncz más életpályára vagy más iparágra akar áttérni;

d) ha az iparos két hónál tovább tartó betegségben szenved és üzletvezetőt nem állit.

53. §.

Ha a tanviszony felbontását a tanoncz okozta, valamint azon esetben is, ha a tanoncz más iparágra áttérve felmondott, az iparost az egész betöltött tanidőre járó tandij és kárpótlásul még fél évi tandij illeti, ha pedig az iparos adott okot a viszony megszüntetésére, a mennyiben a törvény vagy szerződés értelmében más kárpótlással nem tartoznék, legalább azon költségek megtérítésére köteles, melyek a tanoncznak más iparoshoz való beszegődtetése által okoztattak.

54. §.

Oly iparos, ki szökevény tanonczot tudva felfogad, a tanonczczal egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a tanoncz megszökése által okozott kárért.

55. §.

A szökevény-tanoncz az iparos kívánságára a helybeli iparhatóság által visszavezetendő.

B) A segédekről.

56. §.

Az iparos és segédei közötti viszony szabad egyezkedés tárgya.

A szerződés, ha a felek máskép nem egyeztek, csak 1 heti próbaidő eltelte után válik kötelező erejüvé.

57. §.

Az iparos segédeitől, ha másként nem egyezkedtek, csak az iparüzlethez tartozó munkát kívánhat, és ezt is csak oly mérvben, mely a segéd testi alkotásának és erejének megfelel.

58. §.

Az iparos a kötött szerződés megszüntével a munkából kilépő segédnek, a közöttük fennállott szerződési viszonynak megszüntéről bizonyitványt adni köteles.

Az iparos oly segédet fel nem fogadhat, ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszünését nem igazolja.

Oly iparos, ki szökevény segédet tudva felfogad, a segéddel egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a megszökés által okozott kárért.

59. §.

Minden segéd szerződési kötelezettségének teljesitése mellett szabadon kereshet magának munkát; maga választhat és változtathat műhelyt, és pedig akár iparosoknál, akár gyárakban, akár más vállalkozóknál.

A szállók intézményével eddig összekötött szegődtetési kényszer ezennel megszüntettetik.

60. §.

A munkaadó és segéd közötti viszony, ha másképen nem egyezkedtek, előre bocsátott 14 napi felmondás mellett felbontható.

61. §.

Habár kellő időben történt is a felmondás, azon segéd, ki darabszámra fizettetik, addig nem léphet ki, mig az átvett munkát a szerződésnek megfelelőleg be nem fejezte, valamint az sem, ki a munkabérére kapott előleget le nem dolgozta vagy meg nem téritette.

62. §.

A segéd felmondás nélkül azonnal elbocsátható:

a) ha lopást vagy sikkasztást követ el;

b) ha az iparos, helyettese, vagy az iparos egyik családtagja ellen tettleges bántalmazást vagy sulyos becsületsértést követ el, kötelességei teljesitését makacsul megtagadja, vagy ha az iparos akarata ellenére egy egész munkanapon át szünetel;

c) ha megintés daczára a ház biztonságát vigyázatlansága által veszélyezteti;

d) ha 3 napnál tovább tartó fogságba kerül;

e) ha a szerződésileg elvállalt munka teljesitésére képtelen;

f) ha valamely undoritó vagy ragályos betegségben szenved.

Az *e)* és *f)* pontokban elősorolt esetek bekövetkezése miatt elbocsátott segéd netaláni kárpótlási igénye a szerződés és a fennálló törvények alapján itélendő meg.

63. §.

A segéd felmondás nélkül azonnal kiléphet:

a) ha az iparos, helyettese vagy az iparos hozzátartozói őt vagy családja tagjait tettleg bántalmazzák, ellene vagy ellenük sulyos becsületsértést követnek el;

b) ha az iparos szerződési kötelességeit nem teljesiti;

c) ha darabszámra dolgozik, és az iparos őt folytonos munkával ellátni nem képes;

d) ha munka folytatásánál egészsége vagy élete oly körülmény által lenne veszélyeztetve, mely a szerződés megkötésekor felismerhető nem volt.

64. §.

Az iparos, ki segédét törvényes ok nélkül a felmondási határidő eltelte előtt elbocsátja, köteles neki azon bért vagy egyéb illetményt, melyet a felmondási határidő alatt élvezett volna, egyszeresen, de ha a segédnek bérén kivül ellátása is volt, kétszeres összegben kilépése előtt megadni.

65. §.

Azon iparos, ki segédjeit lakással is ellátja, e czélra egészséges és lakható helyet tartozik kijelölni.

A segéd által egészségtelen lakás miatt beadott panaszok az iparhatóság részéről mindig a helyszinén a tiszti orvos közbejöttével vizsgálandók meg, és haladék nélkül orvoslandók.

C) A gyári munkásokról.

66. §.

Az iparos-segédekről szóló 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65. §§. rendeletei a gyári munkásokra is kiterjednek.

67. §.

A gyáros köteles összes munkásairól rendes jegyzéket vezetni, abba minden munkás nevét, korát, születése helyét, foglalkozását és bérét beiktatni, s e jegyzéket az iparhatóságnak kivánatára akár mikor előmutatni.

68. §.

A műhelyekben munkarendnek kell kifüggesztve lenni, melybe következők veendők fel:

a) a dolgozó személyzet különféle osztályzata és foglalkozása, jelesül a nők és gyermekek alkalmazásának módozata, tekintettel testi erejükre és ez utóbbiak iskolai kötelezettségére;

b) a munkaidő tartama;

c) a leszámolás idejére és a munkabér kifizetésére vonatkozó határozmányok;

d) a felügyelő egyének jogai;

e) a munkásokkali bánásmód megbetegedés vagy szerencsétlenség eseteiben;

f) a munkarend áthágóira szabott birságok;

g) a felmondási határidő és azon esetek, melyekben a szerződési viszony azonnal felbontható.

E munkarend másodlata az iparhatóságnak benyujtandó.

69. §.

Minden gyáros köteles gyárában saját költségén mindazt létesiteni és fenntartani, a mi tekintettel az iparüzlet és telep minőségére, a munkások életének és egészségének lehető biztositására szolgál.

70. §.

Tekintettel a fennálló népoktatási törvényekre is:

Tiz éven aluli gyermekeket épen nem, a 10 évet meghaladott, de a 12 évet még el nem érteket csak az iparhatóság engedélye mellett szabad gyárakban munkára alkalmazni.

Az engedély csak akkor adandó meg, ha vagy az iskola rendes látogatása a gyárban való alkalmazással megegyezhetőnek mutatkozik, vagy a gyáros részéről külön iskolák felállitása által a gyermekek oktatásáról az iskolahatóság rendeletei szerint kellő gondoskodás történik.

Kik a 12 éves kort meghaladták, de a 14 éves életkort még be nem töltötték, gyári munkában naponkint csak 8 óra hosszat foglalkoztathatók.

Oly ifjak, kik a 14 éves életkort betöltötték, de a 16 évest még el nem érték, naponkint csak 10 órai munkára alkalmazhatók.

A 16. évet még be nem töltött munkások általában csak oly munkára alkalmazhatók, mely egészségüknek nem árt és testi fejlődésüket nem gátolja.

Ezen törvény 42. §-ának b) pontja, valamint a tanonczok éjjeli munkájáról szóló 45. §-a a 16 éven aluli gyári munkásokra is kiterjesztetik.

71. §.

A munkásoknak munkaközben ugy délelőtt, mint délután fél-fél órai, délben pedig 1 órai szünidő engedendő.

Azon gyárakban, melyekben a munka éjjel-nappal folytattatik, a gyáros az éjjeli munkára alkalmazott munkások kellő felváltásáról köteles gondoskodni.

A nappali munkát reggeli 5 óra előtt kezdeni, és esti 9 órán tul kiterjeszteni nem szabad.

72. §.

A gyáros köteles munkása bérét készpénzben, és pedig — ha az üzlet természetéből folyólag máskép nem egyezkedett — hetenkint kifizetni.

Árukat és szeszes italokat munkásainak nem hitelezhet.

Lakással azonban, tüzifával, földhaszonélvezettel, rendes élelmezéssel, orvossággal, orvosi segélylyel a munkást, ha ez beleegyezik, elláthatja s az ezekért járó összegeket a bérfizetés alkalmával béréből levonhatja. Ugyanezen feltétel alatt láthatja el a gyáros a munkást a gyárában készülő czikkek előállitására szükséges szerszámokkal és anyagokkal is, ha ezeket szerződés szerint a munkás sajátjából tartozik megszerezni.

73. §.

Oly árukért való követelések, melyek a munkásoknak a fennálló tilalom daczára hiteleztettek, a gyártulajdonos által sem törvény, sem felszámolás utján nem érvényesithetők.

74. §.

Oly szerződések, melyek a 72. és 73. §§. rendeleteivel ellenkeznek, kötelező erővel nem birnak.

Hasonlóul érvénytelenek a gyáros és a munkás közt történt oly megállapodások, melyek szerint ez utóbbi szükségletét bizonyos eladási telepekből szerezni, vagy bérének egy részét más czélokra, mint a munkások sorsának javitására forditani köteles.

75. §.

Az iparhatóság köteles a gyárakat kiküldöttje által időnként megszemléltetni s a törvény rendeleteinek megtartásáról meggyőződést szerezni.

IV. Fejezet.

Az ipartársulatokról.

76. §.

Ugyanazon vagy különböző ipart egy vagy több községben önállóan gyakorló iparosok közös érdekeik előmozditása végett ipartársulatokká egyesülhetnek.

Ezen ipartársulatoknak jogában áll az iparosok és segédszemélyzetük közt keletkező surlódásokat és peres kérdéseket a külön e czélból felállitandó békéltető bizottság utján, melybe egyenlő számmal segédek is felveendők, kiegyenliteni.

77. §.

Minden ipartársulatnak alapszabályokkal kell birnia, melyeket az alakulás előtt az illető törvényhatóság utján a földmivelés-, ipar- s kereskedelmi ministernek bemutatni köteles.

Az alapszabályokba felveendők a társulatba való belépés feltételei, melyek közt azonban iparbeli vizsgának letétele helyt nem foglalhat, a tagok jogai és kötelességei, a tagok járulékainak kulcsa s az elmulasztott fizetés következményei, a társulat feloszlatásának vagy más ipartársulatba beolvadásnak esetei, továbbá a kilépés feltételei, a társulati előljáróságnak mikénti összeállitása és hatásköre, végre a társulati vagyonnak kezelési módját a társulat feloszlatása

esetében a társulati vagyonnak közhasznu és kijelölt iparczélokra forditását szabályozó határozmányok.

Ha a bemutatott alapszabályok a törvényes szabványoknak megfelelnek, azok ellen kifogás nem tehető.

Ha a törvény életbeléptetésétől számitott első évben alakuló társulatok alapszabályaira nézve a felterjesztéstől számitva három hó alatt, a későbben alakulókéra nézve pedig 30 nap alatt, észrevétel nem tétetik, a társulat alapszabályai értelmében megalakulhat.

78. §.

Az alapszabályok nem tartalmazhatnak olyat, mi által az egyes tagok az ezen törvény alapján őket megillető jogok tetszés szerinti gyakorlatában megszorittathatnának vagy akadályoztathatnának.

79. §.

Ipartársulatba való belépésre egy iparos sem kényszerithető, valamint hogy a belépés sem tagadható meg oly iparostól, ki az alapszabályok feltételeinek eleget tenni akar és képes.

A kilépő tag a társulati kapcsolatból folyó javadalmakra és társulati vagyonra igényt nem tarthat.

80. §.

Ha egy társulati tag halála után annak iparát özvegye vagy árvái számára üzletvezető gyakorolja, az elhunytnak tagsági jogai és kötelességei az özvegyre özvegységi idejére, vagy a kiskoruakra kiskoruságuk idejére szállnak át.

81. §.

Az ipartársulatok az illetékes közigazgatási hatóság felügyelete alatt állnak.

82. §.

A társulatnak más ipartársulattal való összeolvadását, vagy a társulati kapocs teljes felbontását czélzó közgyülési határozat végrehajtása csak akkor történhetik, ha a társulat minden kötelezettségeinek és tartozásainak eleget tett.

A tartozások levonása után fenmaradó társulati vagyon a társulati tagok közt semmi szin alatt fel nem osztható, hanem ha más ipartársulatba beolvadás nem történik, az alapszabályok értelmében közhasznu iparczélokra közgyülési határozat által adományozandó.

83. §.

A jelen törvény életbeléptetésétől számitott 3 hó alatt valamennyi fennálló czéh megszünik. Ha a volt czéhtagoknak többsége ezen törvény életbelépte után 9 hó alatt ipartársulatot alkot, a megszünt czéh vagyona ezen társulatra száll, ellenkező esetben a volt czéhtestület vagyona a czéh közgyülése által közhasznu iparczélokra adományozandó, s ha a gyülés ily határozatot hozni nem akarna, a társulati vagyonnak ipari czélokra való forditása iránt az illető törvényhatóság fog határozni.

V. Fejezet.

Az áthágásokról és a büntetésekről.

84. §.

Iparüzhetés jogától senki sem birói itélet, sem közigazgatási határozat által meg nem fosztható.

85. §.

A kiszabott birságok akár önálló iparosokra, akár a segédszemélyzetre méretnek, csak nemfizethetés esetében cserélendők fel fogságbüntetéssel, s ez esetben 5 frtnyi birság egy napi fogsággal pótoltatik.

86. §.

Ötven frtig terjedhető birságban elmarasztalandó:

a) a ki valamely ipart önállóan üz, a nélkül, hogy azt bejelentette volna.

b) a ki a 35. §-ban emlitett üzletek gyakorlásánál a hatóság által megszabott árszabályt meg nem tartja.

87. §.

Husz frttól 200 frtig terjedhető birságban elmarasztalandó:

a) a ki ezen törvénynek a segédek, tanonczok és gyári munkások felvételét, alkalmazását és a velük való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthágja vagy a segédszemélyzet iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesiti.

b) azon iparos vagy gyáros, ki a munkások bérét áruczikkekben szolgáltatja ki vagy más szabályellenes eljárás által a munkásokat károsítja;

c) azon iparos vagy gyáros, ki oly segédet vagy munkást fogad fel, a ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszünését igazolni nem képes.

88. §.

Száz frttól a 300 frtig terjedhető birságban elmarasztalandó:

a) a ki a 8. §-ban előszámlált üzlettelepek valamelyikét felállitja, mielőtt a megkivántató jogerejü engedélyt megnyerte volna;

b) a ki a 8. §-ban felsorolt üzlettelepek valamelyikét hatósági engedély nélkül átalakitja vagy pedig az engedélyező okmányban megállapitott feltételeknek meg nem felel;

c) a ki a 36. §-ban megnevezett iparüzletek egyikét bejelentés nélkül félbeszakitja, vagy pedig az abbahagyási szándék bejelentése után a hatóság által megszabott idő lejártáig nem folytatja;

d) azon gyáros, ki a 69. §-ban megállapitott kötelességét teljesiteni elmulasztja.

89. §.

Azon segéd vagy gyári munkás, ki munkájából jogtalanul kilép, iparhatósági határozat alapján történendő visszahozatal által kötelessége teljesitésére szoritható, sőt ezenfelül még 8 napig terjedhető fogsággal is büntethető.

90. §.

A 87. §. a) pontjában emlitett kihágások sulyosabb vagy ismételt eseteiben az iparos tanoncztartási, a gyáros pedig fiatal munkások alkalmazásának jogától iparhatóságilag egy évre, birói itélet által pedig hosszabb időre is megfosztható.

91. §.

Korcsmárosok és vendéglősök, kik üzletüket a tiltott kártyajáték, az orgazdaság üzésére vagy az erkölcstelenség terjesztésére használják fel;

zsibárusok és zálogra kölcsönzők, kik nyereségvágyból másnak tulajdona ellen büntényt vagy vétséget követnek el;

cselédszerzők, kik nyereségvágyból másnak tulajdona vagy az erkölcsiség ellen büntényt vagy vétséget követnek el, ezen iparok folytatásától birói itélet által meghatározott időre eltilthatók.

92. §.

A 8-dik §-ban emlitett telepeken, ha tulajdonosuk vagy annak helyettese a 88-dik §. a) és b) pontjaiban emlitett kihágás egyikét vagy másikát ismételten elköveti, vagy ha többszöri hatósági figyelmeztetés után a közbiztonsági, jelesen a közegészségi és tüzrendőri szabályok ellen súlyos vétséget követ el, a közigazgatási hatóság által az a) pont esetében a jogerejü engedély megnyeréseig, a b) pont esetében és az utóbb emlitett esetben pedig egy évig az üzlet beszüntethető.

Birói itélet által ezen beszüntetés hosszabb időre is kiterjeszthető.

93. §.

Összebeszélések, melyek által az iparosok azt czélozzák, hogy üzletük félbeszakitása, vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által ezeknek terhesebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak bérét leszállitsák, vagy melyek által a munkások, illetőleg segédek oda törekszenek, hogy

közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszeritsék s átalában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, ugyszintén mindazon egyezmények, melyek által azoknak támogatása céloztatik, a kik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak kárositása, a kik azokkal szakitanak, jogérvénynyel nem birnak.

94. §.

A ki a 92. §-ban meghatározott összebeszélések és egyezmények létesitése, terjesztése vagy foganatositása céljából a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akaratuk érvényesitésében fenyegetés vagy tettleges bántalmazás által akadályozza vagy akadályozni törekszik, az, a mennyiben a büntető törvények szerint sulyosabb büntetésnek helye nem volna, 300 frtig terjedhető birsággal, vagy 2 hónapig terjedhető fogsággal büntethető.

95. §.

A birságpénzek beszedése közigazgatási uton történik.

Ezen pénzek azon község pénztárába folynak be, hol a kihágás elkövettetett, s iparczélokra forditandók.

96. §.

Az ipartörvény áthágásainak — a mennyiben büntett nem forog fenn — vizsgálása és büntetése elévül, ha a kihágó a kihágás elkövetése napjától számitandó hat hó alatt be nem panaszoltatott.

VI. Fejezet.

Az iparhatóságokról és az eljárásról.

97. §.

Iparügyekben — tekintettel a 98. §-ra — következő hatóságok állapittatnak meg:

I. Elsőfolyamodásu hatóság:

a) a községekben a szolgabiró;

b) rendezett tanácscsal biró városokban a városi tanács;

c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőri (kapitányi) hivatal;

d) szász-székekben és vidékeken egyelőre az illető felügyelő, a városokban a rendőri hivatal.

II. Másodfolyamodásu hatóság:

a) törvényhatósági joggal felruházott városokban a város tanácsa;

b) szász-székekben és vidékeken egyelőre a széki vagy vidéki tanács, illetőleg tisztség;

c) minden egyéb városokban és községekben az alispán.

III. Harmad és utolsó foku hatóság:

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister, Horvát-Szlavonországokra nézve a horvát-szlavon országos kormány.

98. §.

Az iparosok és a tanonczok, segédek vagy munkások között felmerülő azon surlódások és peres kérdések, melyek a munka- vagy tanviszony megkezdésére, folytatására vagy megszünésére, annak tartama alatt fennálló kölcsönös kötelezettségek teljesitésére, a munka- vagy tanviszony megszünéséből keletkező kártéritési követelésekre vonatkoznak, ott, hol e czélra külön iparbizottságok szervezve vannak, ezek által, ellenkező esetben az iparhatóság által minden felebbezés kizárásával döntendők el.

Az iparbizottság, illetőleg iparhatóság e részbeni határozatával meg nem elégedő félnek jogában áll, a határozat kihirdetésétől számitandó 30 nap alatt igényeit a törvény rendes utján érvényesiteni, mi által azonban a határozat végrehajtása nem gátoltatik.

Oly községekben, hol az iparosok, segédek és munkások nagyobb számmal laknak, ezeknek kivánatára külön iparbizottságok állithatók fel. Ezen, az iparosok és a segédek vagy munkások köréből egyenlő számban választott tagokból alakulandó iparbizottságok szervezésének és eljárásának részleteit, mig külön törvény által nem szabályoztatnak, az

illető községek az érdekeltek hozzájárulásával külön szabályrendelet utján állapitják meg, mely a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerhez az illető törvényhatóság utján, jóváhagyás végett felterjesztendő.

99. §.

Az iparbejelentések, valamint a telepengedély iránti kérvények azon iparhatósághoz intézendők, melynek területén az iparüzlet meginditandó.

Az iparigazolványba a bejelentés kivonata s annak bizonyitása, hogy az, az iparlajstromba bejegyeztetett, beiktatandó.

100. §.

Az elsőfolyamodásu iparhatóságnál iparlajstrom vezetendő, abba minden iparbejelentés és telepengedély, valamint az ipar álladékában történt minden változás beiktatandó, s erről az illető adóhivatal s a kereskedelmi és iparkamara is havonkint értesitendő.

101. §.

Valamely iparüzletnek betiltása esetében a féllel az indokok is közlendők, s ez az ily végzés ellen a kézbesitéstől számitott 15 nap alatt felfolyamodással élhet.

102. §.

A jelen törvénybe ütköző kihágások felett hozott határozatok ellen a felfolyamodás a határozat kihirdetése illetőleg kézbesitése után 15 nap alatt az elsőfolyamodásu iparhatóságnál nyujtandó be.

A kellő időben benyujtott felfolyamodás, a 89. §-ban emlitett esetek kivételével, vagy ha a végrehajtás azonnali foganatositása köztekintetekből nem szükséges, halasztó hatálylyal bir.

103. §.

Az elsőfolyamodásu iparhatóságok előtt az eljárás szóbeli, s a végzés a felek kivánatára irásban kiadandó.

104. §.

E törvény hatályba léptétől minden ezzel ellenkező törvények, rendszabályok és törvényes szokások érvényen kivül helyeztetnek.

Az 1848-dik évi XVIII. t. cz. azonban — a nyomdák és kőnyomdák biztositékaira vonatkozórendeletek kivételével — továbbra is fenntartatik. Horvát-Szlavonországban pedig az ott fennálló sajtótörvények érintetlen maradnak.

105. §.

Jelen törvény alá nem esnek:

a) a mezőgazdasági és erdei termelés, marha- és lótenyésztés, halászat folyó vizekben, tavakban és csatornákban, kert és szőlőmivelés s az ezekkel összefüggő mellékipar, a mennyiben az illetők leginkább saját nyerstermékeik feldolgozására és eladására szoritkoznak;

b) a bányászat és kohászat;

c) az állami egyedáruság éz az azzal összekötött vállalatok;

d) a katonai intézetekben és üzlettelepeknél alkalmazott katonák munkája;

e) a malom és italmérési üzlet annyiban, a mennyiben az ahhoz való jog a kir. kisebb haszonvételek sorába tartozik;

f) a vasut, gőzhajózási és csatornázási vállalatok;

g) hitel- és biztositó intézetek;

h) a tengeri hajózás és tengeri halászat;

i) rendes átjárók (kompok, révek) állitása folyókon, tavakon, csatornákon és a fausztató vállalatok;

k) az ügyvédek, mérnökök foglalkozásai;

l) a gyógyászat gyakorlása (orvosok, sebészek, szülészek stb.) és mindennemü gyógyintézetek, (ideértve a szülészházakat, tébolydákat), valamint az állatgyógyászat és a gyógyszerészet.

m) a magánoktatás és nevelés;

n) nyilvános táp-, oktató- és fegyintézetek ipari foglalkozása;

o) a házaló kereskedés;

p) a közönséges napszámos munka.

Mindezekre nézve a törvényhozás további rendelkezéseig a fennálló törvények és rendszabályok szolgálnak zsinórmértékül.

106. §.

Jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister, Horvát- és Szlavonországokban pedig a Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánja bizatik meg.

IX. TÖRVÉNYCZIKK

a budapesti indóházakat összekötő vasut létesitése tárgyában.

(Szentesitést nyert 1872. évi marczius hó 9-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 12-én, a főrendek házában 1872. évi marczius 15-én.)

1. §.

A Budapesten létező vasuti indóházak összekötése czéljából egy gőzmozdonyu vasutnak és az e vasut számára szükséges állandó vasuti hidnak nemkülönben, egy rendezési és egy személyfelvételi pályaudvarnak a bemutatott tervek szerint, a csepel-szigeti szárnyvonal kihagyásával, államköltségen leendő épitése elrendeltetik.

2. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy az e czélra szükséges 8.750,000 o. é. forintnyi költségeket, a munkálatok teljesitésének arányában az 1872-ik s következő évi költségvetések terhére igénybe vehesse.

3. §.

A ministerium utasittatik ennek folytán, hogy a szükges területek kisajátitása, valamint az épités kivitele iránt a megfelelő intézkedéseket olykép tegye meg, hogy az 1. §-ban felsorolt összes munkálatok a jelen törvény jogerejüvé váltától számitott 3 év alatt befejeztessenek és a közforgalomnak adassanak át.

4. §.

E törvény végrehajtásával a közmunka- s közlekedési és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

X. TÖRVÉNYCZIKK

a gömöri iparvasutak hálózatának kiegészitéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi marczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi marczius hó 15-én.)

1. §.

Az 1871. XXXVII. t. cz. által épittetni elrendelt gömöri iparvasutak hálózatának kiegészitésetül felhatalmaztatik a ministerium:

a) a tiszolcz-rhóniczi és

b) a tiszolcz-vashegyi iparvasutnak a következő módosatok mellett kiépitésére.

2. §.

A ministerium utasittatik, hogy a nevezett vonalak létesitésére szükséges intézkedéseket tegye meg, a megkivántató területeket törvényszabta módon sajátitsa ki, és az épitést ezen törvény hatályba lépte napjától számitandó egy év alatt lehetőleg hajtsa végre.

3. §.

A pálya épitésére s üzletképes állapotba helyezésére szükséges munkálatok a következő rendszabályok szerint foganatositandók.

a) Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra állitandó elő, s ehhez képest a terület kisajátitása egyelőre annyi térfogatra szoritandó, a mennyi egy egynyomu sinuthoz, nemkülönben a kitérőkhöz s állomásokra megkivántatik.

A legnagyobb emelkedés 1000 méterre 27 méter lehet.

A kanyaródásoknak a tiszolcz-rhóniczi vonalon 60, a tiszolcz-vashegyi vonalon 40 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya koronaszélessége ott, hol a sinek a talpfán feküsznek, 2.4 méterre határoztatik.

A kövecságy előállitásánál szabályul szolgáljon, hogy a talpfák alatt legalább egy 0.1 méter vastagságu kavicsréteg legyen.

A műépitmények kivétel nélkül fából lesznek előállithatók.

b) Felépitmény.

A vágány szélessége 75 centiméternél keskenyebb nem lehet.

A sinek folyó méterenként kell, hogy legalább 28.6 vámfont sulylyal birjanak.

A talpfák kizárólag tölgyfából vagy vörös fenyőből (Lerchenholz) készitendők.

A nyilt pályának és állomások sinutainak előállitásához szükséges felépitmény-anyagokon kivül ezeknek még egy százaléka, valamint minden 25 kitérő után legalább egy teljes kitérő és keresztvágány-szerkezet is, az ahhoz szükséges talpfákkal együtt mint tartalék-anyag, az épitési alapból állitandó elő.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek kivétel nélkül fából is, mindazonáltal kőalapzattal előállithatók.

A pályaelzárás és a jelzések (1870. XXXII. t. cz. 5. §.) a bánréve-nádasdi iparvasuton alkalmazandó szabályok szerint lesznek berendezendők.

d) Állomások.

A tiszolcz-rhóniczi vonalon a tiszolczi csatlakozási állomáson kivül legalább 4, s ezek közül szintén a tiszolczin kivül 2 vizállomás, a tiszolcz-vashegyi vonalon pedig a tiszolczi csatlakozási állomáson kivül legalább 3, s ezek közül egy vizállomás lesz épitendő.

Az állomások általában olykép épitendők, hogy azokat szükség esetén meghosszabbitani lehessen.

e) Üzleteszközök.

Az üzleteszközök értéke mértföldenkint egyelőre 15,000 frtot meg nem haladhat. Szerkezetüket a kormány fogja meghatározni.

4. §.

A postának szállitása és esetleg a távirda használata a következő határozatok szerint eszközlendő:

a) Postaszállitás.

A postaszállitás iránt az 1867. évi vám- s kereskedelmi szövetség VIII-dik czikkében elfogadott, 1851. november 16-kán kelt vasuti üzletrend alapján a kellő intézkedéseket a pénzügyi, kereskedelmi és közlekedési ministerek egyetértőleg teendik meg.

5. §.

A legmagasabb szállitási dij vámmázsa- s mértföldenkint 2½ krban o. é. állapittatik meg.

A kormány felhatalmaztatik különben, hogy a fentebbi szállitási dijat, a mennyiben azt a pálya jövedelmezősége engedni fogná, leszállithassa.

Kezelési költség fejében vámmázsánkint 2 kr. o. é. fizetendő; ha ellenben a fel- s lerakodást a tulajdonos eszközli, kezelési dij nem szedethetik.

6. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési és a pénzügyminister bizatnak meg.

XI. TÖRVÉNYCZIKK

az 1870. XXXIII. t. czikkel beczikkelyezett engedély-okmány 5. §-ának módositásáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi márczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi márczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi márczius hó 15-én.)

1. §.

Az 1870. évi XXXIII-dik törvénycziklel beczikkelyezett engedély-okmány 5-dik §-ának azon határozmánya, mely szerint a báttaszék-dombovár-zákányi vasutnak a vontatási szolgálathoz szükséges épitkezései és tatarozási műhelyei Dombováron állitandók elő oda módosittatik, hogy ezen épitkezések s műhelyek Dombovár helyett Kaposváron helyezendők el.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési minister bizatik meg.

XII. TÖRVÉNYCZIKK

a miskolcz-diósgyőri és m.-sziget-szlatinai ipar-vasutak létesitése tárgyában.

(Szentesitést nyert 1872. évi márczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi márczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi márczius hó 15-én.

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a kincstári vas- és sóbánya ipar érdekében a költségvetésbe felvett összegek erejéig államköltségen a következő vasutakat kiépithesse.

1-ször. Egy a miskolcz-bánrévei vasut miskolczi indóházából kiágazó s a diósgyőri vas-műtelepekhez vezetendő széles vágányu, a másodrendü vaspályák szabványai szerint épitendő vasutat, s

2-szor. Egy a m. északkeleti vasut megfelelő pontjáról kiinduló s a szlatinai kincstári sóbányákhoz vezető 75 centimeter széles vágányu IV. rendü vasutat államköltségen épittessen.

2. §.

A miskolcz-diósgyőri vasut személy- és áruszállitásra, ellenben a m.-sziget-szlatinai vasut csupán sószálitásra rendezendő be.

3. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a miskolcz-diósgyőri vasuton szállitandó személyek s áruk viteldijait szabályozza.

4. §.

A szóban forgó vasutak kiépitéséhez szükséges fölterületekre nézve a kisajátitási jog az 1868. LV. t. cz. értelmében megadatik.

5. §.

E törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési s a pénzügyminister bizatik meg.

XIII. TÖRVÉNYCZIKK

a Sink pataknak Kis-Sink és Vojla községek határában leendő szabályozásánál szükséges kisajátitásról.

(Szentesitést nyert 1872. évi márczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi márczius hó 12-én ; a főrendek házában 1872. évi márczius 15-én.)

1. §.

A Sink-pataknak (Valea Cincului) fogaras vidéki Vojla község által tervezett szabályozása a ministerium előterjesz-

tése folytán engedélyeztetvén, ezen, Vojla község költségén létesitendő szabályozásra a kisajátitási jog Vojla községének megadatik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési minister bizatik meg.

XIV. TÖRVÉNYCZIKK

az északamerikai Egyesült Államokkal 1871. november 25-én az iparvédjegyek tárgyában kötött egyezményéről.

(Szentesitést nyert 1872. évi marczius hó 16-án. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 18-án; a főrendek házában 1872. évi marczius hó 21-én.)

Ő császári és apostoli királyi Felsége és az észak-amerikai Egyesült-Államok elnökének meghatalmazottjai által az 1867. évi XVI. t. cz. III. czikkében megszabott mód szerint az iparvédjegyek tárgyában kötött és Bécsben 1871. november 25-én aláirt szerződés, miután az országgyülés által elfogadtatott s utóbb mindkét szerződő fél részéről szokott módon megerősittetett, ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. ésMagyarország apostoli királya egyrészről és az észak-amerikai Egyesült-Államok másrészről az iparjegyek által óvott tulajdonjogot területeiken kölcsönösen biztositani ohajtván, evégre külön egyezmény kötését határozták el és meghatalmazottaikká nevezték ki, és pedig:

Ő Felsége az austriai császár és Magyarország apostoli királya csik-szent-királyi és kraszna-horkai Andrásy Gyula grófot, titkos tanácsosát, a császári ház és a külügyek közös ministerét, a szent István-rend nagy keresztesét stb.

Az amerikai Egyesült Államok elnöke Jay János urat, az Egyesült-Államok rendkivüli követét és meghatalmazott

ministert Ő császári és apostoli királyi Felségénél, kik következő aláirandó czikkekben állapodtak meg:

I. CZIKK.

A két szerződő fél bármelyikének országaiban vagy területein tilos oly iparvédjegyeknek utánzása, melyek a másik szerződő fél országaiban vagy területein bizonyos áruczikkekre származásuk és minőségük igazolása végett alkalmaztatnak és ezen tilalom áthágása a sértett félnek jogot ad az utánzás meggátlása, valamint a kártérités eszközlése végett azon kereset vagy eljárás megindítására, melyet megenged a törvényhozás azon államban, hol a hamisitás bebizonyittatott, ép ugy, mintha a panaszló ezen állam polgára lenne.

Bizonyos iparvédjegy használatára való kizárólagos jog nem illetheti az Egyesült-Államok polgárait az osztrák-magyar monarchiában, vagy az osztrák-magyar birodalom polgárait az Egyesült-Államok területein hosszabb időre, mint a milyenre azt az illető állam törvényei saját polgárai számára megállapitják.

Ha az iparvédjegy azon államban, honnan származik, köztulajdonná vált, olyanná lesz az a másik szerződő fél országaiban vagy területein is.

II. CZIKK.

Ha az iparvédjegyek a két szerződő fél bármelyikének országaiban vagy területein lakó tulajdonosai jogaikat a másik szerződő fél területein biztositani ohajtják, be kell terjeszteniök ezen jegyek másolatát két példányban az ipar- és kereskedelmi kamaráknál Pesten és Bécsben, és a szabadalmi hivatalnál Washingtonban.

III. CZIKK.

Jelen egyezmény hatályba lép kilenczven nappal a jóváhagyási okmányoknak kicserélése után, és ezen időtől kezdve tiz évig marad hatályban. Ha tizenkét hónappal ezen határidő letelte előtt a szerződő felek egyike sem nyilvánitaná a szerződés hatályának megszüntetése iránti szándo-

kát, ez mindkét félre nézve azon időtől kezdve, melyben egyik szerződő fél annak megszüntét kijelenti, még egy évig marad hatályban.

IV. CZIKK.

Jelen egyezmény jóváhagyási okmányai tizenkét hónap alatt, vagy ha lehetséges, előbb is kicserélendők Bécsben.

Ezek hiteléül az illető meghatalmazottak jelen szerződést német és magyar, valamint angol nyelven kiállitva irták alá s pecsétjeikkel látták el.

Kelt Bécsben, az ezernyolczszáz hetvenegyedik évi november hó huszonötödik napján, az Ő császári és apostoli királyi Felsége uralkodásának huszonharmadik, és az amerikai Egyesült-Államok önállóságának kilenczvenhatodik évében.

Andrássy s. k. **John Jay** s. k.

XV. TÖRVÉNYCZIKK

a német birodalommal 1871. évi október hó 5-én kötött távirdai egyezményről.

(Szentesitést nyert 1872. évi marczius hó 16-án. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 18-án; a főrendek házában 1872-dik évi marczius hó 21-én.)

Ő császári és apostoli királyi Felségének és a német császár ő Felségének meghatalmazottjai által az 1867. évi XVI. t. cz. III. czikkében előirt módon kötött és Bernben 1871. évi október hó 5-én aláirt távirdai egyezmény, miután az országgyülés által elfogadtatott s utóbb mindkét szerződő fél részéről szokott módon megerősittetett, ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Miután az osztrák-magyar monarchia cs. és kir. kormánya és a német birodalom császári kormánya egyetértőleg elhatározták, hogy a Baden-Badenben 1868. october hó 25-én kelt távirdaegyleti szerződés 1871. évi deczember hó 31-én

lejárván, kölcsönös távirdai viszonyaikat uj szerződés által rendezzék:

Ő Felsége az ausztria császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya

Dr. Ary Ödön magyar királyi ministeri tanácsost és

Watenwyli Brunner Károly ministeri tanácsost és a cs. kir. államtávirdák igazgatóját;

Ő Felsége a német császár, és Poroszország királya:

Meydam Tivadar ezredest, a német császári főtávirdaigazgató helyettesét,

Gumbart Henrik, bajor királyi távirdaigazgatót és

Klein Lajos elnököt würtembergi királyi vasutépitési és távirdaigazgatót

az emlitett czélra meghatalmazottjaikul nevezték ki, kik is meghatalmazásaik kölcsönös közlése után a megerősités fentartása mellett következő czikkekben egyeztek meg:

I. CZIKK.

A jelen szerződés határozatai alá esnek mindazon távirdai vonalak és állomások, melyek az osztrák-magyar monarchia és a német birodalom államterületein vagy a magas szerződő felek által más államok területein a közforgalom számára fentartatnak.

II. CZIKK.

Mindegyik szerződő félre nézve fentartatik a jog, hogy azon vonalait és állomásait, melyeket a más államokkal való tenger alatti összeköttetés végett állit elő, többi távirdavonalai és állomásai közül akár teljesen kizárhassa, akár pedig tenger alatti vonalaira nézve eltérő dijszabást alkalmazhasson.

III. CZIKK.

Az utolszor 1868. évi julius 21-én Bécsben átvizsgált nemzetközi távirdai egyezménynek, valamint az ehez tartozó, a nemzetközi távirdai szolgálatot szabályozó utasitásnak a távirdai sürgönyváltási szolgálatra vonatkozó határozatai a magas szerződő felek állomásai közötti sürgönyváltásra nézve

is — a mennyiben a jelen szerződés által eltérő határozatok nem állapitvák meg — teljesen érvényesek.

IV. CZIKK.

Az osztrák-magyar monarchia és a német birodalom állomásai közt való kölcsönös forgalomban a husz szóból álló egyszerü sürgöny szállitásáért járó dij egy o. é. forintot = 20 ezüst garast = 1 frt 10 krt délnémet értékben = 2.50 frankot tesz.

A határszéli forgalomra nézve ezen dij felényire mérsékeltetik.

V. CZIKK.

A határszéli sürgönyváltásért járó szállitási dijak meghatározása czéljából a magas szerződő felek távirda-területe négyszögü térekre osztatik. E térek ugy képeztetnek, hogy minden szélességi fok 5, és minden hosszusági fok 3 egyenlő részre osztatik, s az osztási pontokon át dél- és párhuzamos körök vonatnak, miáltal egy-egy fokra 15 négyszög támad, melyek dijazási négyszögeknek (Taxquadrat) neveztetnek.

A határszéli forgalomra nézve megállapitott mérsékelt dij akkor alkalmazható, ha a sürgöny a két félnek vagy ugyanazon egy dijnégyszögben fekvő állomásai között, vagy pedig oly állomásra szállittatik, mely a feladási hely dijazási négyszögét körülfogó 8 legközelebbi négyszögsorban (dijazási négyzet = Taxviereck-ben) fekszik azon 40 négyszög kihagyásával, mely ezen dijazási négyzetbe beirt körön kivül esik.

VI. CZIKK.

Átbocsátási dijul mind a két fél részéről azon dijtételek fognak alkalmaztatni, melyek a nemzetközi távirdai egyezményben állapitvák meg, vagy fognak ezután megállapittatni; az osztrákmagyar monarchia s Németalföld állomásai közt németországi vonalok közbevetésével váltott sürgönyökért azonban csak 60 kr o. é. = 12 ezüst garas = 42 kr. délnémet ért. = 1. 50 frank fog minden egyszerü sürgöny után szedetni. Ellenben végdijul az osztrák-magyar monarchia ily sürgönyökért 40 krt. o. é. = 8 ezüst garast 28 krt

délnémet ért. = 1 frankot fog szedni, mihez képest a német-alföldi kir. kormánynyal egyetértőleg ez esetre 20 o. é. krban = 4 ezüst garasban = 14 délnémetértékü krban 0.50 frankban megállapitott végdijjal együtt egy-egy ily sürgönyért járó összdij 1 frt 20 kr. o. é. = 24 ezüst garast = 1 frt 24 krt délnémet értékben = 3 frankot teend.

7-ik CZIKK.

A kölcsönös forgalomban a 4. czikk értelmében bevett szállitási dijakat azon fél, melynek területén befolytak, minden további számolás nélkül megtartja.

8-ik CZIKK.

Az átbocsátási dijak kölcsönös számolás tárgyát képezik, mely számolás a nemzetközi távirdai egyezmény határozatai szerint történik; az osztrák-magyar monarchia és Németalföld között németországi vonalak közbevetésével váltott sürgönyök azonban a szószámra és különös pótdijakra való tekintet nélkül egyedül darabszám szerint fognak az egy-egy sürgönyért 60 o. é. krban = 12 ezüst garasban = 42 délnémet ért. krajczárban = 1.50 frankban megállapitott átlagos dijjal számba vétetni.

Az osztrák-magyar monarchia és Németalföld közt váltott sürgönyökért járó végdijakra nézve eme két fél igazgatásai közvetlenül számolnak egymással.

9-ik CZIKK.

Azon időig, mig az 1868. julius 21-én Bécsben átvizsgált nemzetközi egyezményben az eddigi távirda-egyleti területre nézve kiszabott közös dijak helyett más dijak fognak külön az osztrák-magyar és külön a német távirda-területre nézve megállapittatni: a távirda-egylet javára befolyó illetékek a Baden-Badenben 1868. october 25-én kötött távirda-egyleti szerződés határozatai szerint fognak még számitás alá jönni és felosztatni.

10-ik CZIKK.

A jelen szerződésben meghatározott dijszabályzatnak a

magas szerződő felek távirdaigazgatásai által kölcsönös megegyezés utján koronkint való átvizsgálása továbbra is entartatik.

11-ik CZIKK.

Jelen szerződés 1872. évi január hó 1-jén lép hatályba, és évről-évre felmondható, de a felmondás csak minden év január hava 1-jére történhetik, ugy hogy a szerződés azután ugyanazon év december hava 31-éig még érvényben marad.

12-ik CZIKK.

A jelen szerződést megerősitő okmányok lehető rövid idő alatt fognak Berlinben kicseréltetni.

Minek hiteléül a meghatalmazottak ezen magyar és német nyelven kiállitott szerződést aláirták és pecsétjeikkel látták el.

Kelt Bernben, ezer nyolczszáz hetvenegyedik év october hava ötödikén.

Brunner s. k. (P. H.)
Ary s. k. (P. H.)
Meydam s. k. (P. H.)
Gumbart s. k. (P. H.)
Klein s. k. (P. H.)

XVI. TÖRVÉNYCZIKK

a magyar királyi honvédségi Ludovika-Akadémia felállitásáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 10-kén. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 11-én; a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

1. §.

Az 1808. évi VII. és 1827-dik évi XVII. törvényczikkek értelmében Pesten fölállittatni rendelt magyar katonai intézet „mint magyar királyi honvédségi akadémia állittatik föl, és Ludovika-Akadémia nevet fog viselni."

2. §.

Ezen akadémia rendeltetése, hogy abban egyfelől önkényt jelentkező hadapródok a honvédség keretei részére alkalmas tisztekké képeztessenek, másfelől szolgálatban levő kitünő honvédtiszteknek alkalom nyujtassék, a hadtudományoknak a magasabb fokozatu szolgálattételnél igényelt ágaiban magukat tovább képezhetni.

Ehhez képest ezen akadémiában kettős tanfolyam rendszeresittetik, u. m.:

a) tisztképző tanfolyam, és

b) fensőbb tiszti tanfolyam.

3. §.

Az intézet egy igazgató vezetése alatt áll, ki mellé egy aligazgató rendeltetik. Mindkettőjüket, a honvédelmi minister meghallgatása után és ellenjegyzése mellett, Ő Felsége nevezi ki.

A tanárokul netalán alkalmazandó törzstisztek, valamint a polgári rendü tanárok hasonlag Ő Felsége által, a honvédelmi minister meghallgatása után és ellenjegyzése mellett neveztetnek ki, — mig a többi tanitószemélyzetnek, századosi fokozattól

lefelé, valamint a polgári rendü tanitóknak, — végre a kezelő- és szolgaszemélyzetnek kinevezése a honvédelmi ministert illeti.

A mennyiben a föntebbi állomásokra, honvéd-, törzs- és főtisztek terjesztetnek elő, — illetőleg neveztetnek ki, — ez a fenebbiek értelmében a honvédség főparancsnokának véleményezése mellett történik.

4. §.

Az intézet fentartására szükséges kiadások, valamint az intézeti alap saját jövedelme mint fedezet a honvédelmi minister költségvetésébe veendők fel, a ki — a zárszámadások előterjesztésével — egyuttal az intézet állapotáról is az országgyülésnek évenkint jelentést tesz.

5. §.

A fölkelési pótjáruléki (concurrentiális) alap fenmaradott tőkéje, melynek kamatja az 1836-dik évi XXXVII. törvényczikk határozata folytán ideiglenesen a nemzeti muzeum segélyezésére fordittatott: az 1827. évi XVII. törvényczikk 2-dik §-ának értelmében, a jövő 1873-dik évi január 1-ső napjától kezdve a Ludovika-Akadémia alapjához csatoltatik vissza.

6. §.

Az 1808-dik évi VII-dik törvényczikknek a Ludovika-Akadémia szervezetére vonatkozó határozatai hatályon kivül tétetnek; s a jelen törvényben meghatározott czélnak megfelelő uj szervezet életbeléptetése, és az 1808-ik évi VII-dik törvényczikk 18-dik §-án s az 1836-dik évi XL-dik törvényczikken alapuló bemutatási jog gyakorlatának, az ily bemutatásra jogositottak meghallgatásával ideiglenes szabályozására, — a honvédelmi minister oly módon hatalmaztatik fel, hogy az ideiglenesen behozott szervezetet és szabályzatot végleges megállapitás végett az országgyülés elé terjeszsze.

7. §.

E törvény hatálya a magyar korona egész területére kiterjed, és annak végrehajtásával, valamint az e részben szükséges intézkedések megtételével a honvédelmi minister bizatik meg.

XVII. TÖRVÉNYCZIKK

a m. k. honvédségi Ludovika-Akadémia épületének átalakitására, fölszerelésére és az intézet 1872. évi fentartására pótlólag megajánlott összegek fedezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktober 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 11-én; a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én).

1. §.

A honvédségi Ludovika-Akadémia épületének helyreállitására és átalakitására 159,000 frt, az intézetnek első berendezésére és fölszerelésére 35,000 frt, végre az 1872/3. tanév november és deczember havi rendes költségeire 18,000 frt megszavaztatik, s ezen összegek fedezésére a honvédelmi ministernek megfelelő póthitel engedtetik.

2. §.

E póthitel részletes fedezésére a ludoviceumi alaptőkék után 1872-dik évig hátralékban levő, ugyszintén az 1872-dik évre eső kamatok, összesen 135,612 forint 75 krajczár fog szolgálni. A még hátralevő összeg fedezésére az 1872-dik évi államjövedelmek jelöltetnek ki, — az 1872: VII. t. czikk 4. és 5. §-ainak értelmében, melyeknek rendeletei ezen törvényre is kiterjednek. — Ezen összeg az 1872: VII. t. czikk 3. §-ában elősorolt rendes bevételek VIII. (uj) fejezete alatt, — a jelen törvény 1. §-ában megszavazott 159,000 és 35,000 frt pedig az 1872: VII. t. cz. 2. §-ában foglalt rendkivüli kiadások XI. fejezetének 6. és 7-ik (uj) czimei alatt, — végre a 18,000 frt (1. §.) a fent idézett t. cz. XXI. fejezetének 2-dik czime alatt veendők számadásba.

3. §.

E törvény végrehajtásával a honvédelmi és pénzügyi ministerek bizatnak meg.

XVIII. TÖRVÉNYCZIKK

a honvédzászlóaljak szaporitása tárgyában.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 11-én, a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-kén.)

1. §.

A honvédzászlóaljaknak az 1868-dik évi XL. t. cz. 12-dik, és az ugyanazon évi XLI. t. cz. 6-ik §-ában meghatározott s az 1872. évi II-dik törvényczikk által módositott száma a 12., 13. és 14-dik számu feloszlatott határőrezred és a titeli zászlóalj területén felállitandó két zászlóaljjal szaporittatik, s ennek folytán az 1868-dik évi XL. és XLI. t. czikkek idézett §-ainak módositásával a honvédzászlóaljak összes száma 84 helyett 86-ban állapittatik meg.

2. §.

E törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

XIX. TÖRVÉNYCZIKK

a kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállitásáról és ideiglenes szervezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktober hó 12-én, a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

1. §.

Kolozsvárott a tanszabadság elvének alapján a magyar királyi tudományegyetem állittatik fel.

A kolozsvári királyi jogakadémia és az orvos-sebészeti tanintézet megszüntettetnek.

2. §.

Addig, mig az egyetemi oktatás külön törvény által nem szabályoztatik, a pesti magyar királyi tudományegyetemen jelenleg fennálló szabályok ezen egyetemre nézve is érvényesek, amennyiben jelen törvény mást nem rendel.

A fentebb emlitett törvény meghozataláig megkivántató további szabályokat az egyetem tudománykarainak meghallgatásával az oktatásügyi minister bocsátja ki.

3. §.

Ezen egyetem négy tudománykarra oszlik, u. m.

1. A jog- és államtudományi,
2. Az orvosi,
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi,
4. A mathematikai és természettudományi karra.

E két utóbbi karhoz kapcsolva gymnasiumi tanárképezde állittatik fel.

4. §.

A tudománykarok belügyeikre nézve egymástól független, egyenjogu, önálló testületeket képeznek, önmaguk által évenként választott dekánjaik elnöklete alatt.

5. §.

A tudománykarok fölött áll az egyetemi tanács, melynek köréhez az egyetem testületi, közigazgatási és a karok egyéb közös ügyeinek tárgyalása és intézése tartozik. A tanács elnöke: az egyetem rectora.

6. §.

A rendes és rendkivüli tanárok, a tanitók és tanársegédek rendes évi fizetést huznak. A magántanárokat csak az előadásaik után járó tandij illeti. A közoktatásügyi minister azonban jeles magántanároknak, kik oly tantárgyat adnak elő, melynek előadása a fensőbb tudományos oktatás érdekében óhajtandó, de kik tantárgyuk természeténél fogva csak kevés hallgatóra számithatnak, vagy kiknek a tanári pályán megtartása kivána-

tos, az illető kar meghallgatása után bizonyos időszakra kivételkép dijt rendelhet.

7. §.

Ezen egyetem első szervezése alkalmával a rendes és rendkivüli tanárokat a közoktatásügyi minister előterjesztésére Ő Felsége a király, a magántanárokat, a tanársegédeket és tanitókat pedig a közoktatásügyi minister nevezi ki.

A későbbi kinevezéseknél a közoktatásügyi minister a rendes és rendkivüli tanárokra és tanitókra nézve az illető kar meghallgatása után, a tanársegédekre nézve pedig annak javaslata alapján teszi előterjesztéseit, illetőleg kinevezéseit.

8. §.

Magántanári előadások tartására a közoktatásügyi minister által oly egyének jogosittatnak, kik ezen egyetemnél magántanárságra az illető tudománykar által képesitetteknek nyilvánittattak, vagy a tudomány müvelésében szerzett érdemeik által képességüket nyilvánosan bebizonyitották.

Ha azonban a magántanár két év alatt meg nem kezdi előadásait, vagy azok megkezdése után két éven át legalább féltanévig előadást nem tart, magántanári jogosultsága megszünik.

A magántanárok a rendes és rendkivüli tanárokkal egyenlő érvényü előadás-látogatási bizonyitványokat állitanak ki.

9. §.

Az egyetem megnyitása alkalmával a tandijakat a fenálló viszonyok figyelembevételével, a jövőben pedig ugy a tan-, mint a szigorlati dijakat is a tudománykarok meghallgatása után, a közoktatásügyi minister állapitja meg.

A tudománykarok a tan- és szigorlati dijakat szegény hallgatóknak elengedik.

10. §.

Ezen egyetem az 1872/3-ik tanév kezdetével megnyittatik, és a kormánynak az egyetem szervezésére nézve tett eddigi intézkedései jóváhagyatnak.

11. §.

E törvény végrehajtásával a közoktatásügyi minister bizatik meg.

XX. TÖRVÉNYCZIKK

a kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállitására s annak 1872. évi fentartására megszavazott póthitelről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 12-én, a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

1. §.

A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállitási és első felszerelési költségeire 60,000 frt; az 1872/3. tanév október, november és december havi rendes költségeire pedig 41,734 frt szavaztatik meg, s ezen összegek fedezésére a vallás- és közoktatási ministernek megfelelő póthitel engedtetik a következő rovatok szerint, és pedig:

Termek bebútorozására, az ujonnan felállitandó intézet felszerelésére és a létezők bővitésére	40,000 frt.
Épületek átalakitására	20,000 „
Tanárok, hivatalnokok és szolgák fizetésére	26,088 „
Tanárok, hivatalnokok és szolgák lakbérére	4,181 „
Helyettesitésekre	250 „
Napi dijnokok illetményeire	548 „
Ösztöndijakra	2,000 „
Jutalmazásokra és segélyezésekre	500 „
Házbérekre	1,017 „
Hivatali és irodai szükségletekre	150 „
Elméleti és gyakorlati oktatás szükségleteire	4,400 „
Házi szükségletekre	1,500 „
Vegyesekre	300 „
Nyugdijakra	800 „

2. §.

E póthitel részletes fedezésére a következő összegek fognak szolgálni:

a) az egyetem feállitása által megszünő kolozsvári jogakadémiára az 1872. évi VII. törvényczikk 2. §. szerint megszavazott 16,305 frtnak három hónapra eső részlete 4077 frt;

b) a hasonlólag megszünő kolozsvári orvossebészeti tanintézetre a fentebbi törvényczikk értelmében megszavazott 34,413 frtnak szintén három hónapra eső részlete 8604 frt; továbbá

c) az erdélyországi vegytan-kohászati alapnak rendeltetésénél fogva e czélra fordítható jövedelme, mely 1442 forint s igy összesen 14,123 frt. A még fenmaradó 87,611 forintnyi kiadások fedezésére nézve pedig az 1872-ik évi állami jövedelmek az 1872. VII. törvényczikk 4., 5., 6. §§. értelmében jelöltetnek ki, melyeknek rendeletei ezen törvényre is kiterjednek.

3. §.

E törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi és pénzügyministerek bizatnak meg.

XXI. TÖRVÉNYCZIKK

a hadsereg felszerelése czéljából 1870-ben létesitett előlegezési hitelmüvelet költségeinek fedezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872 évi oktoberhó 12-én; a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

1. §.

A hadsereg felszerelése czéljából 1870. évben kötött előlegezési hitelmüvelet költségeinek fedezésére 173,166 frt 22 kr. erejéig póthitel engedélyeztetik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXII. TÖRVÉNYCZIKK

az 1869. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktober 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 12-én; a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

1. §.

Az 1869. évi közösügyi költségekből, a magyar korona országaira, az 1869. évi közösügyi zárszámadás szerint még 492,953 frt 54 kr. esvén, ezen összeg fedezésére, az 1870. XLVIII. t. cz. 4. §-ában a közös hadsereg 1868. és 1869. évi szükségletének fedezése végett megszavazott 1.200,000 forintnyi póthitel ki nem meritett 276,748 forint 75 krnyi része, és ehhez uj hitelként még 216,204 frt 79 kr. engedtetik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXXIII. TÖRVÉNYCZIKK

a közös hadügyministernek 1871-re engedélyezett 300,000 frtnyi póthitel Magyarországra eső részének fedezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktober 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 12-én, a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-kén.)

Az 1872-ik évi közös költségvetést tárgyalt bizottságok által a közös hadügyministernek 1871. évre 300,000 frtnyi póthitel szavaztatván meg, ezen póthitel Magyarországra eső 90,840 frtnyi részének kiszolgáltatására a pénzügyminister felhatalmaztatik, s e czélból részére a fentebbi járulék-összegnek megfelelő póthitel engedélyeztetik.

XXIV. TÖRVÉNYCZIKK

az 1873-ik évi bécsi világkiállításon kiállitandó tárgyak ideiglenes oltalmáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 12-én; a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

1. §.

Mind azon bel- vagy külföldiek, kik az 1873-ik évi bécsi világkiállításon oly tárgyakat állitanak ki, melyek a jelenleg fennálló szabályok értelmében szabadalmi-árubélyeg, mustra vagy minta oltalomra alkalmasak, azokra nézve a világkiállitási vezérigazgatótól védelmi igazolványt nyerhetnek.

Ez iránt a folyamodványt a vezérigazgatónál legkésőbb a kiállitás megnyitása előtt, oly tárgyakra nézve pedig, melyek a kiállitás megnyitása után adatnak be, még a beadás előtt kell benyujtani, melyhez az illető tárgyaknak a kiállitó által aláirt pontos leirása, s ha annak felvilágositására szükséges, a megfelelő tervezetek és rajzok, két teljesen egyenlő példányban illetőleg a kérdéses bélyeg, mustra vagy mintának külön boritékba zárt két hasonmása melléklendő.

Ha a folyamodvány meghatalmazott által nyujtatik be, a fentebbieken kivül a meghatalmazvány is csatolandó.

2. §.

A védelmi igazolványt a magyar királyi földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumtól e czélra kiküldött közeg hozzájárulása és ellenjegyzése mellett a világkiállitás vezérigazgatója ingyen adja ki.

Ezen igazolvány a megszerzőnek az illető tárgy beadása, vagy pedig, ha az igazolvány később nyujtatott be, a kérvény benyujtásának napjától fogva 1873-diki deczember 31-ig bezárólag mindazon jogokat biztositja, amelyek őt különben a szabály-

szerüleg nyert szabadalom, — illetőleg az árubélyeg, mustra vagy mintának szabályszerü bejegyzése erejénél fogva illetnék.

Az oltalmi időszak kezdőnapja a védelmi igazolványra mindig feljegyzendő.

A védelmi igazolvány birtokosa ezenfelül ugyanazon tárgyra nézve a fennálló szabályok szerint a fent kitett határidő lejárta előtt is rendes szabadalmi árubélyeg-mustra, vagy minta-oltalmat nyerhet.

3. §.

A védelmi igazolvány megtagadása ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A kiadott védelmi igazolványok jogérvényessége felett a fennálló szabályok szerint illetékes hatóság határoz.

4. §.

A folyamodványokról s a kiadott védelmi igazolványokról a világkiállitás vezérigazgatója két egyenlő példányban lajstromot vezet, melyek közül egyik a folyamodványokkal, és az árubélyegek, mustrák vagy minták egy-egy példányával az osztrák kereskedelmi ministeriumnak, a másik pedig a fentebbi mellékletek másik példányával együtt a magyar királyi földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnak megőrzés végett átadandó.

5. §.

A kiadott védelmi igazolványok ugy az osztrák, mint a magyar hivatalos lapban közzététetnek.

A védelmi igazolványokról vezetett lajstrom megtekintése mindenkinek szabadságában áll; azonban a hozzátartozó leirások, tervek, minták stb., ha a folyamodványban kivántatik, titokban tartatnak.

6. §.

Ezen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister bizatik meg.

XXV. TÖRVÉNYCZIKK

a hajóépitésre és felszerelésre szükséges tárgyak vámmentes behozataláról.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 12-kén; a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.

1. §.

Azon vállalkozóknak, kik a tengeri hajók épitését iparszerüleg üzik, és e czélra hajógyárral, vagy hajóépitkezési térrel birnak, a hajógyáraikban, vagy hajóépitési téreiken készitendő hajók épitéséhez vagy felszereléséhez szükséges tárgyak vámmentes behozatalát a pénzügyi minister megengedheti, ha azok a közigazgatási uton külön rendelet által meghatározandó ellenőrzési szabályoknak magukat alávetik.

2. §.

Ezen rendeletek kibocsátásával, a vámmentesség alá eső tárgyak kijelölésével és azon időpont meghatározásával, a melyben ezen törvény hatályba lép: a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi, és a pénzügyi ministerek bizatnak meg, kik egyuttal felhatalmaztatnak arra is, hogy jelen törvény rendeletét azon tárgyakra is alkalmazhassák, melyeknek vámmentesitése a fenemlitett czélból jövőben fog kivánatosnak mutatkozni.

3. §.

Jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi, és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

XXVI. TÖRVÉNYCZIKK

az „osztrák-magyar Lloyd" gőzhajózási vállalattal a tengeri postaszolgálat ellátása iránt kötött szerződésről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi oktoberhó 12-én, a főrendek házában 1872. évi oktoberhó 14-én.)

A közös külügyminister és az „osztrák-magyar Lloyd" gőzhajózási vállalat között a tengeri postaszolgálat ellátása iránt 1871-iki év november 18-án kötött szerződés a törvényhozás által jóváhagyatván, a hozzávaló és a szerződés kiegészitő részét képező jegyzőkönyvvel együtt ezennel oly észrevétel mellett igtattatik az ország törvényei közé, hogy valamint a szerződés a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister egyetértésével jött létre, ugy ezentul is minden olyintézkedés, mely a szerződésben és a hozzá csatolt és kiegészitő részét képező jegyzőkönyvben a közös külügyministerre bizatik, a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministernek az 1867. XVI. t. cz. által kikötött egyetértésével történjék.

Szerződés,

mely a magyar országgyülés és az osztrák birodalmi tanács alkotmányos jóváhagyásának fenntartása mellett, egyrészről a cs. és kir. közös külügyminister, másrészről az „osztrák-magyar Lloyd" gőzhajózási vállalat közt a tengeri postaszolgálat ellátása iránt alólirt napon a következő módon köttetett meg:

1. §.

Az osztrák-magyar Lloyd nevü gőzhajózási vállalat a jelen szerződés tartamára az osztrák cs. kir. és a magyar királyi állami postaintézetek üzletéhez tartozó közegnek tekintetik, s mint ilyen a postatörvények és szabályok összes idevágó határozatainak van alávetve.

2. §.

Az osztrák cs. kir. s a magyar kir. postaintézeteknek jogában áll az osztrák-magyar Lloydnak személyszállitásra szánt valamennyi gőzöseit, minden meneteik alkalmával postaküldemények szállitására felhasználni; miért is eme gőzösök a hajózási okmányokban osztrák-magyar postahajóknak fognak czimeztetni s mint ilyenek a consuláris hajóilletékek fizetésétől az összes cs. és kir. consuláris hivataloknál a cs. és kir. hadihajók módjára felmentvék.

Ellenben a tonna-, egészségügyi-, fénytorony-, engedélyezési s egyéb hajózási illetékeket a belföldi kikötőkben kötelesek megfizetni.

3. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzösei ezentúl is azon kedvezményben részesülnek, hogy ha azon helyre való tekintetből, hová a hajó indul vagy a honnan érkezik, egyáltalán szüksége forog fenn az egészségügyi és rendőri közegek közbenjöttének, induláskor az útra bocsájtó (speditio), érkezéskor a partra bocsájtó engedély (pratica) kiszolgáltatása végett az egészségügyi és rendőri közegek mindannyiszor nap- és éjközben egyaránt magán a hajón tartoznak megjelenni.

4. §.

Oly időben, midőn a Levante irányában vesztegzár van elrendelve, megengedtetik az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalatnak, hogy mindazon meneteknél, melyeknél a fennálló rendszabályok értelmében a vesztegzár tartama megröviditettik az által, ha a tengeri egészségügyi rendszabályoknak megfelelő teendőket a hajón lévő hites egészségügyi őrök utazásközben végezik, az egészségügyi őröket, már valamelyik belföldi kikötőből való elinduláskor vehesse föl a hajóra, azok kirendelésére az illető rév- s egészségügyi hivatalt kérvén fel.

5. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzösei számára mindazon belföldi kikötőkben, hol rendszerint megfordulnak, a ki- s bera-

kodás könnyitése s gyorsitása czéljából a parton állandó használatul bizonyos hely jelöltetik ki, vagy ha azt a helyi viszonyok teljességgel nem engedik, különös horgony-, uszány (boye) adatik rendelkezésükre.

6. §.

Az osztrák-magyar birodalombeli illetékességü vagyontalan egyéneknek külföldi kikötőkből hazaszállitását illetőleg az editto politico által a kereskedelmi hajókra rótt kötelezettség az osztrák-magyar Lloyd gőzöseinél a következő módon nyer alkalmazást:

a) Az osztrák-magyar Lloyd azon külföldi kikötőkben, malyeket hajói érintenek, a cs. és kir. consuli hatóságok vagy cs. és kir. követségek irásbeli fölszólítására, a hazaküldendő tengerészeket vagy más, tengerészi útlevéllel ellátott egyéneket köteles fölvenni, és Triest-Fiuméba vagy menetközben érintendő más belföldi kikötőbe szállitani, ezen szolgálatáért semminemü dijt, tehát az élelmezési költségek megtéritését sem követelhetvén oly esetekben, midőn ezen hazaszállitás költségeit nem térittetik meg az illető hatóságok, az arra netán törvény szerint kötelezett hajótulajdonossal vagy a megmentett s eladott hajótárgyak árából.

Az ily módon dij nélkül szállitott egyének a III. osztályu utasokkal egyenlő elhelyezésben és élelmezésben részesülnek, szabadságában állván a hajó parancsnokának, hogy őket, esetleg útközben a hajó szolgálatában alkalmazhassa;

b) más, osztrák-magyar birodalombeli illetőségü, a cs. és kir. consuli hivatalok vagy cs. és kir. követségek irásbeli fölszólitására hazaszállitandó vagyontalan egyénekért a III. osztályú utasokra szabott menetdij, s azonfelül egy-egy napi élelmezés fejében 50 krnyi dij fizetendő, mely dijak a teljesitett szállitás igazolása után Triest- vagy Fiumében az illető tengerészeti hatóság által fognak megtérittetni.

Szintily úton és módon fognak a Lloyd-nak követelései azon a) alatt emlitett esetekben is, midőn a tengerészek hazaszállitásával járó költség megtérittetik, kiegyenlittetni;

c) úgy az a) mint a b) alatt körülirt hazaszállitásoknál tekintet lesz arra, hogy betegek (névszerint tébolyodottak is), továbbá gonosztevők és fegyenczek a Lloyd hajóin akép helyeztessenek el,

hogy az utasok miattok kelletlenül terhelve vagy háboritva ne legyenek;

d) az a) alatt érintett, minden dijnélküli szállitás végett a Lloyd ügynökei és kapitányai rendszerint nem kötelezhetők arra, hogy akaratuk ellenére, egy időben s egy hajóra négy egyénnél többet vegyenek fel.

7. §.

Az osztrák-magyar Lloyd vállalata kötelezi magát, hogy az 1856. dec. 31-én 535. c. sz. a. kelt körlevélben bizonyos rendü utasoknak kivételkép engedett vitelbérbeli kedvezéseket és illetőleg teljes dijelengedést, a mennyiben az ott felsorolt polgári tisztviselőkre s katonai egyénekre, valamint missionáriusokra és szerzetesekre vonatkoznak, ezentúl is érvényben fogja tartani.

8. §.

A Lloyd gőzhajózási vállalata kötelezi magát, hogy a levél- és kocsipostai küldemények, utasok, pénz és áruk szállitására tökéletesen alkalmas, rakképességük tekintetében a rendes forgalomnak megfelelő s elég biztosságot nyujtó hajókat fog előállitani.

Az e czélból fentartandó járatok gyors és közönséges járatokra oszlanak.

Az először emlitett járatokért az állam által fizetendő költségtérités tengeri mértföldenként 4, négy forintot, az utóbbiakért 1 frt 15, v. i. egy forint tizenöt krajczárt tesz.

Mindazonáltal a fennebbi mértföldpénzek évi összege o. é. 1.700,000 forintot meg nem haladhat.

A rendes időviszonyok közt elérendő sebesség gyorsmeneteknél óránkint tiz, közönséges meneteknél nyolcz tengeri mértföldben állapittatik meg.

Azon járatok, melyeket a Lloyd fentartani köteles, a két járatnem szerint felosztva az **A.** mellékletben vannak elősorolva, mely melléklet egész tartalmára nézve ezen szerződés kiegészitő részét képezi.

A szerződésszerű járatok netaláni megváltoztatása, szaporitása, kevesbitése vagy egyik-másik végleges megszüntetése a szerződő felek közt esetről-esetre kötendő egyezménynek van föntartva.

9. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalata kötelezi magát, hogy a mellékletben elősorolt járatokat a megállapitott s helybenhagyott járatrend szerint fogja föntartani s gondoskodni arról, hogy ezen járatok félbe ne szakittassanak, sem pedig a járatrend meg ne háborittassék, mire nézve elvállalja a felelősséget, kivéve azon eseteket, ha a félbeszakitás, vagy rendzavarás oly rendkivüli esélyek által idéztetik elő, melyeknek elháritása nem áll a vállalat hatalmában. Ugyanezen kötelezettség kiterjed azon járatokra is, melyek ezentul fognak szerződésileg berendeztetni.

A járatrendben és a kijelölt megállapodási helyekben változtatás a szerződés szerint önálló vagy jövendőben szerződésileg berendezendő járatoknál, csak a külügyi minister előlegesen nyilvánitott helybenhagyásával történhetik.

10. §.

A Lloyd gőzhajózási vállalata köteles a bel- és külföldön tett minden egyes, rendes vagy rendkivüli menet alkalmával az elindulási vagy menetközben eső megállapodási helyeken lévő osztrák cs. k. és magyar kir. postaintézetek által átadott, belvagy külföldre szóló, hivatalos és magán levél-postai küldeményeket ingyen elszállitani, utközben gondosan megőrizni, és a rendeltetés helyén, vagy az ehhez legközelebb fekvő megállapodási helyen sértetlen állapotban átadni.

A módozat, mely szerint a levélpostai küldemények az osztr. cs. kir. és a magyar kir. postaintézetek s a Lloyd-vállalat közegei közt átvétetnek s átadatnak, különös szabályok által van megállapitva.

11. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalatának mint ilyennek nem szabad akár bel-, akár külföldön a gőzösökkel el-

szállitandó leveleket gyüjteni, vagy a gőzösökkel hozóttakat kézbesiteni; eme teendőket, valamint az ezért fizetendő dijak beszedését az osztr. cs. kir. vagy magyar kir. postahivatalok, vagy a Lloydnak az állam számára teljesitendő postaszolgálattal megbizott ügynökségei fogják eszközölni.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalata ugyanazért köteles megakadályozni, hogy hajóival teendő utak alkalmával saját szolgálati személyzete levélpostai küldeményeket a fönálló tilalom ellenére ne szállitson; ellenkező esetben postajövedéki áthágásoknál a fönálló szabályok szigora fogván alkalmaztatni.

Mindazáltal meg van engedve, sőt a postaigazgatóságoknak joguk van követelni, hogy a gőzösökön minden egyes menet alkalmával a levelek betételére s gyüjtésére zárt gyüjtőszekrények függesztessenek ki; az ezekben foglalt levelek további hivatalos elbánás végett az illető postaközegeknek lévén átadandók.

12. §.

Az osztrák-magyar Lloyd mint állami postaintézet az általa bejárt összes vonalakon saját ügynökeivel, valamint ezek által egymásközt váltott hivatalos leveleit saját gőzösein dijmentesen szállithatja és közvetlenül kézbesitheti; feltéve, hogy a czimen az elküldő neve s ezen megjegyzés a „Lloyd hivatalos levele“ ki van irva.

13. §.

Azon esetben, ha valamely a gőzhajózási vállalatnak átadott levél- vagy hirlap-csomag elveszne, tartozik a társaság azon kárt, mely a postajövedékben a porto-illetékek elvesztése által keletkeznék, megtériteni, és minden egyes elveszett ajánlott levélért husz o. ért. forint kárpótlást fizetni.

14. §.

Idegen államok azon helyein, melyeket az osztrák-magyar Lloyd gőzösei érintenek, az osztrák-magyar monarchiába intézett, azon átmenendő és onnan eredő levélpostai küldemények hivatalos kezelésével az ott már is fölállitott, vagy ezentul fölállitandó cs. és kir. postahivatalok fognak megbizatni.

A bel- és külföld mindazon helyein, hol a Lloyd gőzhajózási vállalatnak ügynökségei vannak, külön cs. és kir. postaintézetek pedig nincsenek, a fönebb emlitett postai teendőket az illető állami postaintézet számára a Lloyd ügynökségei fogják végezni.

Ugyancsak az utóbbiak fogják a külföldi helyek közt váltott s a Lloyd gőzösökön szállitott levelek fölvételét és kézbesitését, valamint az azokért járó dijak beszedését kizárólag teljesiteni s a dijakat a cs. k. postapénztárba származtatni.

A Lloyd-ügynökségek ezen fáradozásukért az általuk beszedett franco- és porto-illetékek bizonyos hányadában fognak részesittetni.

A gőzhajózási társaság kötelezi magát arra, hogy ügynökeit a számukra a közös külügyi minister által kiadott vagy ezentul kiadandó kezelési szabályok pontos megtartására szigoruan fogja utasitani, az őket terhelő hiánylatok, birságok és esetleges kártérítések haladéktalan beküldéséről gondoskodni, s általában a lehetőségig ügyelni fog arra, hogy ügynökei semminemü csempészetet a postaintézetek hátrányára el ne kövessenek.

15. §.

A Lloyd gőzhajózási vállalat köteles továbbá minden egyes, bel- és külföldön tett menet alkalmával a postaintézetek által neki átadott hivatalos kocsipostai küldeményeket is a gőzösei által érintett helyek között csupán azon dijért szállitani, mely biztositási illeték fejében jár, ha ugyan a biztositást a postaintézetek kivánják. Az ily küldemények sulya azonban, ha arany- vagy ezüstpénzt tartalmaznak, egyenként 125 fontot, másnemü szállitmányok sulya pedig 80 fontot meg nem haladhat.

Ha az ily küldemények a most megszabott sulynál nehezebbek, joga van a Lloydnak azokért, a biztositott küldemények után járó biztositási illetéken felül, a magán kocsipostai küldemény ekre szabott szállitási dijak megtérítését is követelni.

A biztositási illeték az egyik postaintézettől a másikhoz szállitandó, egyik s ugyanazon rovatlapba fölvett biztosított hivatalos küldemények összértéke szerint fizettetik. A közönség fogyasztására szánt egyedárusági tárgyak s egyéb kincstári termények nem tekinthetők hivatalos kocsipostai küldeményekül s nem adhatók fel ilyenek gyanánt a Lloyd gőzöseire.

16. §.

A bel- és külföldre szóló magánkocsipostai küldeményekért az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalata a szállitási- s biztositott küldeményekért egyszersmind a tengeri biztositási illetékeket is saját a közönségre nézve átalán érvényes dijszabása, vagy pedig közös megegyezéssel megállapitandó különös dijszabás szerint fogja szedni. Oly magán postaküldeményekért, melyek a postaintézetek által belföldi vagy oly külföldi kikötőbe való elszállitás végett adatnak át, hol a kocsipostai szolgálatot osztrák cs. kir. vagy magy. kir. postaintézetek teljesitik, — az érintett illetékeket a Lloydnak az állami postaintézet fogja megfizetni. A felszámitás az egyik postaintézettől a másikhoz szállitandó, egy és ugyanazon rovatlapba fölvett magán kocsipostai küldemények összsulya és összértéke szerint történvén. Eme kocsipostai küldemények kölcsönös átadásának és átvételének módozatát különös utasitások szabályozzák.

A Lloyd jelenleg fönálló szállitási tarifái, — a mennyiben a kocsipostai küldeményekre vonatkoznak — a postaigazgatóságok beleegyezése nélkül föl nem emelhetők.

17. §.

Azon kocsipostai küldemények, melyek az osztrák-magyar monarchiában vagy külföldi államokból oly rendeltetéssel érkeznek a postahivatalokhoz, hogy a Lloyd gőzösein oly bel- vagy külföldi kikötőkbe szállittassanak el, hol kocsipostai szolgálattal megbizott osztr. cs. kir. vagy magyar kir. postaintézetek nincsenek, — a gőzhajózási hivatalnak adandók át, mely köteles az azokat terhelő illetékeket készpénzül megfizetni, a küldemények átvételét elismerni, s ezek haladéktalan továbbszállitásáról és kézbesitéséről gondoskodni.

Ellenben a magánosoktól átvett olyan kocsipostai küldeményeket, melyek a Lloyd hajóin az osztrák-magyar monarchia belsejében fekvő helyekre vagy idegen államokba való továbbszállitás végett érkeznek, köteles a gőzhajózási vállalat, — a mennyiben ezen továbbszállitásra az oszt. cs. kir. és magyar kir. postaintézetek szolgálata vétetik igénybe — az illető postaintézetnek átadni, az átadás körül a kocsipostai küldemények feladására nézve átalán fennálló szabályokat követvén.

Az ilynemü kocsipostai küldeményekért ugy a postaintézetek, mint a gőzhajózási igazgatás az ut hosszához képest, melyen mindegyiküknek maga eszközli a szállitást, az erre nézve hatályban lévő tarifák, ugymint a postahivatalok a nálunk alkalmazott kocsipostai tarifa, az osztrák-magyar Lloyd társulata pedig saját tarifája szerint szedi a megfelelő illetéket.

18. §.

Oly kocsipostai küldemények, melyek a czimzett fél halála után érkeznek rendeltetésük helyére, valamint azok, melyeket a a czimzett fél elfogadni vonakodik, a legközelebbi menettel — azok ellenben, melyek a megtörtént értesités daczára két hónap alatt a czimzett félnek nem kézbesittethettek, ezen határidő elteltével visszaküldetnek és az azokat terhelő porto-, vám- s egészségügyi illetékek netaláni felszámitása mellett, további intézkedés végett kölcsönösen visszaadatnak.

19. §.

A Lloyd gőzhajózási társulata kezességet vállal minden a postaintézetektől szállitás végett átvett hivatalos és magán kocsipostai küldeményért oly kiterjedésben, hogy köteles lesz minden küldeményért, mely az alatt, mig a Lloyd őrizete alatt állott, elveszett, megcsonkult vagy megsérült, a föladáskor nyilvánitott érték szerinti teljes kárpótlást nyujtani, ha az elveszés, csonkitás vagy megsérülés saját szolgálatbeli személyzetének hibájából vagy vétetlenség folytán keletkezett. Biztositott küldeményekre nézve az osztrák-magyar Lloyd kártérítési kötelezettsége a tengeri vész, s más elháríthatlan balesetek (vis major) által okozott károkra is kiterjed. — Oly kocsipostai küldeményekért, melyek értéknyilvánitás nélkül adattak föl, a megtéritendő kárösszeg különbség nélkül tiz oszt. ért. forintot teend.

Ezekről a feleket, maguk mihez tartása végett értesiteni azon postaintézeteknek lesz hivatások, melyeknél a kérdéses kocsipostai küldemények föladatnak.

20. §.

A kocsipostai küldemények iránti fölszólamlások a fölvevő hivatalokhoz intézendők. A felszólamlás bejelentési határideje

az osztrák-magyar monarchia területén belül szállitott küldeményeknél három, a külföldre szólók, s onnan eredőknél hat hónapban állapittatik meg, mely határidő elteltével a szavatolás a késedelmes fölszólamló irányában megszünik.

A közönség ellenében a kártéritési kötelezettség azon intézetet terheli, melynél a küldemény föladatott, ez utóbbinak ily eset beálltával visszkereseti joga lévén azon intézet ellen, melynél a küldemény elveszett, megcsonkittatott vagy megsérült.

21. §.

A 13. és a 19. czikkben emlitett megtéritések és kárpótlások, a hibás fél kipuhatolásának bevárása nélkül kölcsönösen azonnal teljesittetnek, mihelyt az elveszés, hiány vagy megsérülés teljesen kiderittetett és a kártéritési kötelezettség kimondatott. A postaintézetek arra is följogositvák, hogy a megtéritendő vagy kárpótolandó összeget minden további kérdés nélkül levonhassák azon követelésből, mely a vállalatot irányukban, vagy a tengeri postaszolgálat ellá ásaért a jelen szerződés értelmében járó jutalék gyanánt illeti; a vállalat azonfelül összes tulajdonához tartozó hajóival s egyéb vagyonával is felelvén.

22. §.

Ha az egyik vagy másik postaigazgatás jónak látná a postai küldeményeket saját postatisztviselői és postavezetői által kisértetni, a tisztviselőnek egy I., a postavezetőnek egy II. osztályú hely dij nélkül engedendő át.

A postatisztviselőnek azonfölül megengedendő, hogy a postakezelést erre alkalmas zárt cabineban végezze; a conductornak pedig a postaküldemények elhelyezésére külön záros hely jelölendő ki. A postaintézet által esetleg kiküldendő vizsgáló biztos számára egy I. osztályu hely szintén dij nélkül engedendő át.

A most emlitett dijnélküli szállitáshoz az ellátás nem számittatván, az azért járó illetéket, ha e tekintetben külön egyezmény nem létezik, az illető a Lloyd tarifája szerint tartozik megfizetni.

23. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társulat a kocsipostai küldemények szállitási s tengeri biztositási illetékei fejében a

postaintézeteket terhelő követelésének kimutatását (15. — 16.§§.) minden közigazgatási évnegyed végével a triesti cs. kir. postaigazgatóságnak fogja további hivatalos tárgyalás végett átadni. Az érvényesitett összeg a Lloyd vállalatnak a triesti cs. kir. postaigazgatósági pénztár útján fog nyugta iránt kifizettetni.

24. §.

A Lloyd-ügynökségek által a portóköteles levélküldeményekért postai és tengeri szállitás fejében beszedett illetékeket tartozik az osztrák-magyar Lloyd a triesti cs. kir postaigazgatóság pénztárába és szintúgy az illetékes pénzügyi hatóságok által megszabott jövedelmi adót a triesti orsz. főpénztárba, ezt is amazokat is a közös pénzügy javára beszolgáltatni.

25. §.

A Lloyd-vállalatnak igénye van arra, hogy a szerződésszerü járatokért biztositott állami költségtérités tizenkét havi részletekben fizettessék ki. De miután a költségtérités számszerinti összege a megjárt tengeri mértföldek arányához képest véglegesen csak az év végével állapitható meg, ennek fejében az állampénztárból kamat nélküli előlegek engedélyeztetnek. Ezen előlegezés történik:

1. Azon a jelen szerződés tartama alatt esedékes: négyszázhetvenötezer ötszáz s illetőleg négyszázhetvenötezer négyszáz oszt. ért. forintnyi évi törlesztési részletek kifizetése által, melyeket a Lloyd gőzhajózási társaság az 1858. évi márczius 2. kelt egyezmény értelmében a cs. kir.szab. hitelintézetnek félévi részletekben fizetni tartozik; és

2. egyszázezer oszt. ért. forintnak minden hó elején a vállalat javára utalványozása által.

Minden polgári év végével az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társaság a cs. és kir. közös külügyi minister elé terjesztendi az év folytában tett szerződésszerü menetek kimutatását, mely alkalommal az illetékes kikötői s consuli hatóságok hivatalos bizonyitványai által igazolandó az, hogy a menetek a kimutatott számban s kiterjedésben valósággal megtétettek.

Mihelyt ezen kimutatás megvizsgáltatott s érvényesittetett, megtörténik a leszámolás a fölvett előlegekkel szemben ideértve

az emlitett évi járadékokat is, s vagy kifizettetik a Lloyd-vállalatnak a javára mutatkozó követelés, vagy ha a követelés kisebb lenne a fölvett előlegek összegénél, levonatik a fölülfizetett összeg a legközelebbi vagy következő több hónapra eső részletekből, vagy esetleg a szerződés lejártával készpénzben térittetik vissza.

Ha a szerződésszerü menetek hosszabb ideig tartó félbeszakitása állana be, fenntartja magának a kormány azon jogot, hogy a fenntebb biztositott havi előlegeket alábbszállithassa vagy egészen megszüntethesse; mindazáltal oly esetben, ha a félbeszakitás nem a vállalat hibájából keletkezett, a Lloydnak jutó költségtérités, a cs. k. szab. hitelintézetnek fizetendő összeg beszámitásával évenkint egy milliónál kevesebbre le nem szállitható.

26. §.

A Lloyd gőzhajózási társaság által az 1865. julius 27. kelt szerződés és 1866. május 1. kelt kötelezvény értelmében a 3 millió forintnyi állami kölcsönt illetőleg elvállalt, valamint a társasági alapszabályok által rárótt kötelezettségek a jelen szerződés által érintetlen hagyattatnak.

27. §.

A jelen szerződés tartama 1872. január 1-től 1877. december végeig állapittatik meg.

Ha azonban a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok és a magyar korona országai közt 1867. september hava 26. kötött kereskedelmi és vámszövetség annak XXII. czikke 2. bekezdése alapján előbb mondatnék fel, semmint a fenntebb kikötött idő letelt volna, jelen szerződés is ugyanazon napon veszti el hatályát, melyen lejár az idézett szövetség tartama.

Minek hiteléül jelen szerződés két egyenlő példányban, — melyek egyike az osztrák-magyar Lloyd költségére megfelelő bélyeggel láttatott el — magyar és német nyelven állittatott ki s a szükséges aláirásokkal s pecsétekkel láttatott el.

Bécsben, 1871. évi novemher 18-án.

Andrássy s. k.

Báró **Morpurgo Illés** s. k.
az osztr. Lloyd elnöke.

Bordini József s. k.,
az osztr. Lloyd kereskedelmi igazgatója.

A. Melléklet.

Kimutatása

az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalat által bel- és külföldön szerződésileg teljesitendő meneteknek.

Tétel	Menet megnevezése	Az évi menetek száma	Egy-egy teljes menettel megjárt tengeri mérföldek száma. Menet és jövet.
	A) **Azon menetek, melyekért az állam tengeri mértföldenként 4 o. é. frt költségtéritést fizet.**		
1	Triest-(Fiume) Corfu-Alexandria és vissza, gyorsmenet	52	2.402
2	Triest-Corfu-Syra-Konstantinápoly és vissza, gyorsm.	52	2.356
3	Konstantinápoly-Varna és vissza, gyorsmenet . .	91	290
	B) **Azon menetek, melyekért az állam tengeri mértföldenkint 1 frt 15 kr. o. é. költségtéritést fizet.**		
4	Fiume-Lussin piccolo és vissza (kapcsolatban a konstantinápolyi menettel)	52	124
5	Triest-Pola-Dalmátia-Albania-Prevesaig és vissza .	52	1.468
6	Triest-Pola-Dalmatia-Albania-Durazzoig és vissza .	52	921
7	Triest-Pola-Dalmatia-Cattaroig és vissza	52	797
8	Triest-Fiume és vissza	104	272
9	Fiume-Zengg és vissza	52	56
10	Fiume-Zengg-Zara és vissza	52	210
11	Fiume-Lussin-Zara és vissza	52	248
12	Fiume-Veglia-Zara és vissza	26	198
13	Fiume-Lussin grande és vissza	26	118
14	Triest-Ancona-Corfu-Syra-Smyrna és vissza . . .	52	2.164
15	Syra-Piraeus és vissza	104	156
16	Konstantinápoly-Burgas-Galatz és vissza	40	700
17	Konstantinápoly-Trapezunt és vissza	26	980
18	Konstantinápoly-Salonich-Volo és vissza	26	940
19	Konstantinápoly-Smyrna-Rhodus-Cyprussziget-Beirut Jaffa - Portsaid - Alexandria - Smyrna - Konstantinápoly	26	2.154
20	Konstantinápoly - Smyrna - Alexandria-Portsaid-Jaffa-Beirut - Cyprussziget - Rhodus - Smyrna - Konstantinápoly	26	2.154

Jegyzőkönyv,

felvétetett a cs. és kir. közös külügyministeriumnál Bécsben 1871. november 18-án.

Azon szerződés kapcsában, mely a Lloyd gőzhajózási társasággal a tengeri postaszolgálat ellátása iránt mai napon köttetett, az emlitett társaság ezennel még következő különös kötelezettségeket vállal.

Kötelezi magát ugyanis:

1. Hogy mint az osztrák cs. kir. és a magyar kir. állami postaüzlet kötelékében álló intézet ezentul az „osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társaság“ czégét viselendi;

2. hogy a két külső igazgatótanácsosi állomás egyikét az 1872. május havában történendő uj választás alkalmával a magyar korona országaiban honos részvényessel töltendi be;

3. hogy a levantei és dalmátországi vonalakon a személyeket, pénzt és árukat ugyanazon dijért szállitandja, feltéve, hogy nem esnek amugy is csekélyebb dij alá, Fiuméból és Fiuméba, mint Triestből és Triestbe, s hogy minden intézkedéseit akként teendi, hogy a Levantéba szóló s Fiumében feladott küldemények elszállitásában a közvetlenül Triestben feladottakhoz képest sem késedelem, sem egyéb hátramaradás ne forduljon elő;

4. hogy a fiume-károlyvárosi vasut megnyilta után az Alexandriával közlekedő gőzöst (l. a szerződéshez csatolt kimutatás 1. tételét), a mennyiben a havonként átlag feladott árumennyiség 15.000 vámmázsát ér el, minden négy hétben egyszer, a mennyiben pedig ama mennyiség két annyira emelkednék, minden két hétben egyszer közvetlenül Fiuméból inditandja; eme közvetlen menetek megkezdésének időpontját a magyar kir. kormány határozandja meg, mindamellett fenn van tartva a társulatnak, hogy ha a fenn kitett átlagos havi mennyiség az egyenes járatok hat havi fennállása alatt nem éretnék el, azok felfüggesztését követelhesse;

5. hogy a cs. és kir. közös külügyminister jóváhagyása nélkül semmiféle uj kölcsönt felvenni vagy vagyoni állapotát egyébként terhelni, nemkülönben az eddigelé ki nem bocsátott 3 millió frtnyi részvényeket kibocsátani nem fogja;

6. hogy a nevezett minister jóváhagyása nélkül a társasági vagyonhoz tartozó gőzösök és ingatlanok állagát csökkentő semminemü változtatást, eladást vagy elzálogolást tenni nem fog;

7. hogy a kormány felügyeleti jogának gyakorlásából eredő terheltetés és a külügyminister által kirendelendő ellenőrködő közeg fáradozása fejében évenkint háromezer (3000) frtnyi átalányt fog a külügyminister által megnevezendő állami pénztárba fizetni.

Andrássy s. k.

Báró **Morpurgo Illés** s. k.,
az osztr. Lloyd elnöke.

Bordini József s. k.,
az osztr. Lloyd kereskedelmi igazgatója.

XXVII. TÖRVÉNYCZIKK

a Győrtöl Sopronyon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendö elsörendü gözmozdonyvasut kiépitéséröl.

(Szentesitést nyert 1872. évi októberhó 15-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi októberhó 15-én.)

1. §.

A Győrtől Sopronon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő gőzmozdonyu vasut kiépitése tárgyában előterjesztett engedélyokmány a törvényhozás által jováhagyatván, beczikkelyeztetik.

2. §.

E törvény a kihirdetés napján lép életbe, s végrehajtásával a közmunka- és közlekedésügyi és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

A Győrtől Sopronon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő I. rendü gőzmozdonyu vasut kiépitésére vonatkozó

ENGEDÉLYOKMÁNY.

Erlanger Viktór báró jogot nyer az alább következő általános és részletes feltételek alatt egy mozdony-vasut kiépitésére és üzletbentartására, mely vasut a szab. állam- vagy a magyar nyugoti vaspálya győri indóházából kiágazva: Csornán, Kapuváron, Czenken, Sopronon át Ebenfurt felé az ország határáig terjed.

Általános feltételek.

1. §.

Az engedélyezett pálya épitésénél és üzleténél köteles engedélyes jelen engedélyokmány tartalmához, a közmunka és közlekedésügyi minister által 1868. évi ápril hó 20-án 4973. sz. a kibocsátott és az országgyülés által jóváhagyott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, az 1867-iki vám- és kereskedelmi szövetség 8. czikkében ideiglenesen elfogadott vasuti üzletrendhez, valamint a magyar kormány által a fenálló szabályokon leendő változtatásokhoz mindaddig alkalmazkodni, mig a hazai törvényhozás ezen ideiglenes szabályok helyett ujabb törvényeket nem hoz, vagy a magyar kormány más rendeleteket nem léptet életbe.

2. §.

A pálya épitése és üzleti felszerelése az engedélyes által készitendő s a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközöltetni, mely tervek készitésénél szintugy a kormány kivánalmai, mint a fennálló általános épitkezési és rendőri szabályok szem előtt tartandók.

A törvényes határozmányok teljesitése szempontjából, továbbá a pályaszolgálat és közforgalom érdekéből, valamint a szom-

szédvidékre vagy egyesekre háromolható veszélyek és károk megelőzhetése czéljából a pálya fennállásának biztositása végett jogában álland a kormánynak az engedélyes által bemutatandó terveket, ezek müszaki birálata, helyszini szemlék, a törvényes közigazgatási vonaljárás, valamint az érdekelt szomszédbirtokosok panasza folytán esetről-esetre megvizsgáltatni és a végrehajtott vizsgálat alapján megváltoztatui.

A kormány részéről a közigazgatási bejárás eredményének helybenhagyása után teendő változtatások által azonban a meghatározott pályanyom változást nem szenvedhet.

Ha az épités kivitelénél gazdálkodási vagy üzleti tekintetből akár a pályavonal, akár a részlettervek megváltoztatása kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkoznék, annak megengedése a kormánytól lesz kikérendő: ezáltal azonban sem a pálya tervezett főiránya változást nem szenvedhet, sem a lejt- és irányviszonyok szemben az elfogadott vonallal kedvezőtlenebbé nem válhatnak.

Ugyancsak jogában álland a kormánynak az épitési munkákat megindításuk után is a fentebb elősorolt érdekek szempontjából azok felülvizsgálatáig bármikor megváltoztatni.

Azon változtatások költségeit, melyek akár a kormány kivánata, akár az engedélyes kérelme folytán eszközöltettek, az épitési alapból az engedélyes viseli.

Az épitésnél, általában a fennálló épitési és rendőri szabályok szerint kell eljárni, különösen a meglevő közlekedési utakat mindaddig megbontani nem szabad, mig ezek helyett ujak nem állittattak, vagy legalább mig ideiglenes utak iránt (az illető hatóság beleegyezésével) gondoskodás nem tétetett.

Ha egyébiránt a felülvizsgálat után kitünnék, hogy a pálya épitése alkalmával a vizek levezetése iránt tett intézkedések, valamint a közlekedés szempontjából megállapitott átjárók a tényleges szükségnek meg nem felelnek, az engedélyes a kormánynak e tekintetbeni intézkedéseit a felülvizsgálat után is, 3 éven át a 30-ik §-ban előre látott tőkeszaporitás nélkül lesz köteles teljesiteni.

3. §.

A pálya alépitménye csak egy vágányra állitandó elő, és ennek megfelelőleg a terület kisajátitása egyelőre annyi térfo-

gatra szoritkozhatik, a mennyi egy egynyomu sinuthoz és a kitérőkhöz, nemkülönben az állomásokra megkivántatik.

Mihelyt a forgalom annyira növekedett, hogy a tiszta jövedelem a befektetett tőke névleges összegének 8%-os kamatját eléri, köteles engedélyes a kormány kivánatára minden kártalanitás nélkül a felhivástól számitott 3 év alatt a második vágányt létesitni.

A kormány minden más esetben is kivánhatja a 2-ik vágány elő állitását s köteles azt az engedélyes a kormány által kitüzendő hat áridő alatt lerakatni, csak hogy ez esetben a kivitel módozata s a megkivántató tőke beszerzése iránti részletes határozmányok, az államkormány által az engedélyessel egyetértőleg lesznek megállapitandók.

4. §.

Az engedélyes által letett biztositék az egész vonalnak akadálytalanul történt felülvizsgálata (Collaudirung) után fog visszaszolgáltatni.

5. §.

Ha más pályák beágazása, pályaudvarok közös használata, kocsikölcsönzés és az ezekért járó kárpótlas iránt az illető társulatok közt egyezmény nem jöhetne létre, az ezek iránti feltételeket a kormány határozza meg.

6. §.

A kisajátitási jog, az 1868. évi LV. t. cz. értelmében, az engedélyezett pálya kiépitésére az engedélyesnek megadatik.

7. §.

Az engedélyes köteles a postát és a postakezelőket az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8-ik czikkében elfogadott 1851. évi november 16-án kelt vasuti üzletrend 68. §-a értelmében a rendes személyvonatokkal ingyen szállitani, és e tekintetből a végállomásokról naponkint induló vonatok közül egynél minden irányban ugy az idulási órát, mint a menet gyorsaságát

a közmunka és közlekedésügyi minister a kereskedelmi ügyi ministerrel egyetértőleg határozza meg.

Valahányszor a postaszolgálat egy nyolczkerekü vagy két négykerekü kocsinál többet vesz igénybe, minden megkivántató további kocsiért engedélyesnek mértföldenkénti jutányos kárpótlás jár, melynek mennyisége egyesség szerint állapittatik meg.

Ha az illető ministerek jónak találnák, hogy az engedélyezett pályán mozgóposta rendeztessék, az esetben a közönséges nyolczkerekü vagy négykerekü kocsik helyett, a kormány igényeinek megfelelőleg felszerelt nyolcz- vagy négykerekü mozgópostakocsikat engedélyes ingyen köteles állitani és fentartani.

Az e vasutvonalon kijelölendő levél fel- és kiadási állomásokon, a postakezelés számára alkalmas posta-iroda-helyiség magában a pályaépületben szintén ingyen engedtetik át. A vasutvonalok üzletbe tétele után netalán felmerülő további szükségletek kielégitése azonban külön egyezménynek tartatik fenn.

Köteleztetik továbbá az engedélyes a postahivatalnokok és szolgák kisérete nélkül elinditott postaküldeményeket, az értékküldemények kivételével, az illető állomásra dijmentesen szállitani és kiadni.

Oly levelek, melyeket a vasut-ügyvitel tárgyában az igazgatóság és alattas közegei vagy az utóbbiak egymásközt váltanak az illető pályavonalon, a pályaintézet hivatalnokai által bérmentesen szállithatók.

8. §.

Az államkormány kivánatára köteles engedélyes e vasutvonal hosszában saját birtokán és területén az állami távirdavezetékek felállitását ingyen megengedni. Az oszlophelyek, valamint a vezető huzalok más megerősitési pontjai egyetértőleg az engedélyes megbizottjaival akkép jelöltetnek meg, hogy azok sem a vasuti üzletet sem az üzleti személyzet biztonságát ne veszélyeztessék.

Továbbá köteles az engedélyes a pálya mentén felállitott távirda-vezetékeket saját személyzete által minden dij nélkül őriztetni, a kisebbszerü megromlásokat legalább ideiglenesen helyreállittatni, az e végre szükséges eszközöket azonban a kormány adja rendelkezésére. Az állam viszont köteles engedélyesnek minden külön dijfizetés nélkül megengedni, hogy vasutüzleti

távirdai huzalait a pályahoszszában létező vagy azon felállitandó állami távirda vezeték-oszlopaira megerősithesse, azonban, valamint a huzalokra, ugy a megerősités módjának s az arra használt eszközöknek az államtávirdáknál e tekintetben elfogadott rendszerbe teljesen beillőknek kell lenniök, s a vasutüzleti távirdavezetékeknek az állami távirda-oszlopokhoz való erősítése, vagy csak állami szakértő közeg felügyelete s ellenőrzése mellett történhetik, vagy pedig azt maga az állam hajtatja végre, mindkét esetben ugy a vezeték szerei beszerzésének, mint a megerősitésnek és felügyeletnek teljes költségeit az engedélyes viseli.

Ha az állam e vasutvonal hosszában állami távirdavezeték felállitását nem tartaná szükségesnek, a vasut üzleti távirdavezeték felállitásának minden költsége az engedélyest fogja terhelni. Ezen távirdavezeték kiépitése azonban csak az állammal kötendő külön egyezmény és az ez által erre adott külön engedély értelmeben létesithető. Az állami távirdaoszlopokra erősitett, vagy ezek nem létében az engedélyes által épitett vasutüzleti távirdavezetékek, az állam szokott ellenőrködése mellett kizárólag csak azon sürgönyözésekre használhatók, melyeket a vasuti üzlet czéljából az igazgatóság és alattas közegei, vagy ez utóbbiak egymásközt váltanak. Jogositva van azonban a kormány, egyetértőleg a vasutigazgatósággal elrendelni, hogy ezen távirdavezetékek a kellő ellenőrzés mellett, s a mennyire az üzlet forgalma megengedi, ugy állami, mint magánysürgönyözésekre is használtassanak.

Ez esetben a használat módját és a sürgönydijak megosztását az állam s engedélyes közt külön egyezmény fogja szabályozni. Ha az állam a vasutüzleti távirdavezetékek felépitését, vagy a már kész távirdavezetékek jókarbantartását magára vállalja, ugy a kiépités feltételei, mint a jókarbantartásért fizetendő évi átalány mennyisége szintén külön egyezmény utján állapittatnak meg.

Ha a második vágány lerakása, átalában a vaspályatöltés szélesbitése, vagy áthelyezése vagy engedélyes bárminemü érdeke, a távirdavezetékek kimozditását vagy máshová elhelyezését tenné szükségessé, mind a vasutüzleti, mind az állami távirdavezetékek áthelyezésének összes költségeit engedélyes lesz köteles viselni.

9. §.

A szállitási dijakat engedélyes belföldi ezüstpénzben számithatja akkép, hogy a mindenkori árkelet alapján megállapitandó szállitási dijakat országos értékben tartozik elfogadni.

Az árszabás átszámitása országos értékre a kormány ellenőrzése mellett az engedélyesek megkeresése, vagy a kormány rendelkezése folytán hónapról hónapra a közvetlen mult hóbeli átlagos ezüst árkelet szerint s rendkivüli esetekben rövidebb időközökben is, az előbbi hasonló időközben fennállott ezüst árkelet szerint fog eszközöltetni.

10. §

Az árszabások az engedélyes által időközben leszállithatók, egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, az egész vonal hosszában vagy csak a pálya egyes vonalszakaira, egyik, vagy mind a két irányban minden szállitási távolságra egyenlően, vagy növekedések esetére nagyobb mérvben.

Az ekként leszállitott árszabások az előbbeni mértékre ismét felemelhetők, de csak három havi alkalmazásuk után.

E tekintetben egyébiránt joga van a kormánynak a tariffákat szabályozni.

Ha valamely szállitó- vagy rakományvállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbér leszállitásban vagy más kedvezményekben részesül, ugy ezekben részesiteni kell minden szállitót és vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinleges ártérités (refactio) alakjában sem adhatók.

11. §.

Belföldön beállott drágaság esetében joga van a kormánynak az élelmi czikkek szállitási diját a drágaság tartamára, a legmagasabb (maximál) árszabás felére leszállitani.

12. §.

A katonaszállitás leszállitott árszabások szerint eszközlendő, és pedig egyrészt a hadügyministerium, másrészt a szab. Ferdi-

nánd éjszaki vaspályatársaság közt 1868. évi junius 18-án megkötött egyezmény alapján, melynek szabályai ezen okmány kiegészitő részét képezik.

A fentebbi vaspályatársulattal vagy más pályákkal a katonaszállitás iránt létrejött, vagy létrehozandó, s az állam részére kedvezőbb egyezmények az engedélyezett pályára is érvényesek lesznek, még pedig az eddig létrejöttek föltétlenül, az ezentul létrejövendők azonban csak a mennyiben a magyar kormány azokat jóváhagyná.

Ezen határozatok a pénzügyőrökre, az állami es hatósági közbiztonsági őrségre, valamint a fegyenczekre is alkalmazandók. Nagyobb katonaszállitások czéljából a magyar és osztrák vasuttársaságokkal kölcsönös kisegités iránt fennálló egyezményekhez az engedélyes járulni köteles.

Az engedélyes kötelezi magát végül, hogy a hadi vasuti osztályok szervezésére vonatkozólag a cs. k. szab. déli állam, valamint a tiszavidéki és első erdélyi vasuttársulatokkal kötött egyezményhez hozzájárul.

A katonaszállitásokra vonatkozó határozatok és kedvezmények magától érthetőleg ép ugy érvényesek a honvédségre és azon csapatokra, melyek mint a hadsereg kiegészitő része, a népjog oltalma alatt állanak.

13. §.

Az államközegek és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbizásából, vagy az államnak ezen engedélyből folyó érdekei megóvása végett, vagy jövedéki czélokból a vasutat használják és a hatóság megbizását igazolják, utimálháikkal együtt ingyen szállitandók.

14. §.

Oly feleken, kik a vasutat a vitel- vagy szállitási bér előleges kifizetése nélkül roszhiszemüleg használnák, vagy a szállitmány nemének vagy sulyának helytelen bejelentésével vagy más módon a vállalat megröviditését czélozzák, háromszoros árszabási illeték lesz megvehető.

15. §.

Az engedélyes jogositva van a kormány beleegyezésével részesekül a vállalathoz társakat is venni, kik vele jokokban és kötelezettségekben egyenlően részesülnek.

16. §.

Joga van egyszersmind engedélyesnek részvénytársaságot alakitani, s a szükséges pénz beszerzése czéljából névre vagy előmutatóra szóló elsőbbségi és törzsrészvényeket bocsátani ki, melyek a magyar, osztrák és külföldi tőzsdékben elárusithatók, és hivatalosan jegyezhetők.

Jogában álland továbbá az engedélyesnek a 30. §-ban meghatározott alaptőkét olykép szerezni be, hogy annak háromötödrésze erejéig elsőbbségi részvényeket, s két ötödrésze erejéig törzsrészvényeket, bocsáthasson ki.

Ez esetben azonban a pálya tiszta jövedelméből a tartalékalapra meghatározott hányad után mindenekelőtt az elsőbbségi részvények 5 százalékos kamatjai, s a kormány által magállapitandó törlesztési hányada lesz fedezendő, s a törzsrészvények törlesztése mindaddig kezdetét nem veendi, a mig az összes elsőbbségi kötvények nem törlesztettek.

A kétnemü részvények tulajdonosai ezenkivül azonban minden másnemü jogokban s kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A társaság az engedélyes minden jogait és kötelezettségeit örökli, alapszabályait tervezi, melyeknek helybenhagyását és az ország érdekei szem előtt tartásával eszközlendő kiegészitését a kormány magának fenntartja.

Az alapszabályokba mindenesetre felveendők:

1-ször, hogy az alapszabályok helybenhagyása után az engedélyesek által alakuló közgyülés lesz összehivandó, s az első igazgatótanácsot ezen közgyülés választja meg;

2-szor, hogy a társulat közgyüléseit az épités ideje alatt is évenkint megtartja;

3-szor, hogy a társulati alaptőkéből (30. §.) bankértékben 300,000 frt tartalékalap képezésére tartatik vissza, s ezen tartalékalapnak egy millió forintra leendő szaporitására a pálya

tiszta jövedelmeiből — még pedig az elsöbbségi részvények kamatjait s törlesztési hányadát megelőzőleg, a pálya megnyitásától számitott első három évben 2%, a második 3 évben 3%, a harmadik 3 évben 4%, azontul pedig 5% forditandó;

4-szer, hogy azon esetre, ha az engedély tartama alatt jävedelemhiány miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, törlesztetlenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását vagy e czimen bárminemü kárpótlást többé nem igényelhetnek. Végre:

5-ször, hogy a társulat köteles a rendelkezési állapotban levő állami hivatalnokokat és kiszolgált ugy rendes hadseregbeli, mint honvédségi altiszteket, a mennyiben azok a szükségelt képességgel birnak, s a felállitandó szolgálati rend kellékeinek megfelelhetnek, a szolgálati állomások betöltésénél mások előtt figyelembe venni, és hogy magát feltétlenül aláveti azon törvénynek, mely a hadseregben, haditengerészetnél vagy a honvédtörzsek és osztályoknál hosszan szolgált altiszteknek az állam által segélyzett vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál leendő alkalmazása iránt az 1868. 40. t. cz 38. §. értelmében hozatni fog.

17. §.

A kormány az őt illető főfelügyeleti jognál fogva jogositva van, magának a pálya épitése, valamint az üzlet czélszerüen és szilárdon eszközölt felszerelése és folytonos jókarbantartása iránt minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltassanak.

Á kormánynak joga van a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt megvizsgálni.

A kormány által kiküldött biztosnak jogában áll az igazgatóválasztmány ülésében valamint a közgyülésekben részt venni, nemkülönben az állam érdekére netán hátrányos intézkedéseket felfüggeszteni, és erről a ministeriumnak további eljárás végett jelentést tenni.

Az engedélyes illetőleg jogutódja a kormány megállapitása szerint az államkincstár javára évi átalányt tartozik fizetni, azon költségek és kiadások megtéritése fejében, melyek a kormány főfelügyeleti joga gyakorlatával, ugy az épitkezés tartama alatt, mint a pálya megnyitása után az államra nehezednek.

Azon költségeket végre, melyek az engedélyezett vasutvonal előtanulmányozása folytán az engedély megadásaig a kormánynak okoztattak, köteles engedélyes a m. k. kormány által kijelölendő határidő alatt megtériteni.

18 §.

Az engedély tartama az 1. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §-ának *b*) pontja alatt uj vasut felállitása ellen kimondott oltalommal 90 évre állapittatik meg, mely időszak lefolyásával elenyészik. Kezdetét veszi azon napon, a melyen az egész engedélyezett vonal a közforgalomnak átadatik.

Ezen kivül, elenyészik az engedély akkor is, ha nem tartatnak meg a vonalzási munkálatok az épités megkezdésére és befejezésére, valamint az üzlet megnyitására nézve kitüzött határidők s az elmulasztás a fennidézett vasutengedélyezési szabály 11. §. *b*) pontja értelmében nem igazoltathatik.

19. §.

A kormány fenntartja magának a jogot, hogy az engedélyezési törvény hatályba léptétől számitott harmincz év lefolyása után az engedélyezett pályát minden időben beválthassa.

A beváltási ár meghatározására a vállalatnak a valóságos beváltást megelőző hét év alatt évi tiszta jövedelmei fognak felszámittatni, mely összegből a két legmostohább év tiszta jövedelme levonatván, a fennmaradt öt év átlagos tiszta jövedelme fog kiszámittatni.

Ezen átlagos összeg, mely mindazonáltal a társulati összes értékek 5% kamatjainak fedezésére és a kormány által megállapitandó törlesztési terv szerint azok törlesztésére szükséges összegnél kevesebb nem lehet, az engedélyesnek a megállapitott engedély tartamáig, mint évi járadék fizetendő.

20. §.

Az engedély megszüntével, valamint a pálya beváltásának bekövetkeztével, az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 19. §. értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép

az itt engedélyezett jókarban és terhermentesen átadandó vasut birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a pálya területét s földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden tartozékaikkal, mint forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel, épületekkel, az indulási és érkezési helyeken, őr- és felvigyázó házakkal, minden belszerelvényekkel, butorzattal, ingó és ingatlanságokkal egyetemben.

Valamint az engedély megszüntével, ugy a pálya beváltása esetében is, az engedélyes megtartja a vállalat saját kereseteiből alakitott tartalékalap és künnlevő activ követelések tulajdonát, valamint a vállalat saját vagyonából emelt épületeket, milyenek a coakskemenczék, öntődék, gép vagy egyéb gyárak, pajták, dockok, mint a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztatott fel, hogy azok a vaspályának tartozékát képezni nem fogják.

21. §.

Ha az engedélyokmányban vagy a törvényekben foglalt kötelességek megsértése vagy mulasztása engedélyes részéről ismételve fordulna elő, a kormány fentartja a jogot, ellene a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt bármikor megszüntnek és a letett 500,000 frt biztositékot, vagy annak az engedélyokmány értelmében még kiszolgáltatni nem tartozott részét elveszettnek nyilvánitani és megtartani.

22. §.

Az engedély minden okmányszerü kiadmánya csak egy forintra szabott bélyegdij alá esik.

Különleges feltételek.

23. §.

A munkálatok kivitelét és az épitési feltételeket illetőleg, az engedélyezett vonal két szakaszra osztatik:

a) az első szakasz Győrtől Sopronig;

b) a második szakasz Soprontól az ország határáig terjed.

Az engedélyezett pályát, az engedélyes következő határozatok szerint tartozik kiépiteni és felszerelni.

a) Alépitmény.

A legnagyobb emelkedés az első szakaszon száznyolczvan (180) méter hosszuságra, a második szakaszon pedig százhusz (120) méter hosszuságra egy méter lehet.

A kanyarodások félátmérője az első szakaszon 400, a második szakaszon pedig 300 meternél kisebb nem lehet.

A pálya keresztszelvényeire nézve a kormány és engedélyesek között megállapitott és a közmunka és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabályok és szabványrajzok követendők, nevezetesen a pályakorona szélessége ott, hol a sinek a talpfán feküsznek, 4 méternél kevesebb nem lehet.

Ezen szabványrajzokkal megegyezőleg kell a kövecságyat előállitani s annak a megnyitásakor a keresztszelvény-szabványokban meghatározott mértékkel kell birnia, ezenkivül még az épités alapterheire a pálya hosszában pályamértföldenként legalább 300 köbméternyi kavicsmennyiség, mint tartalék helyezendő el.

A műépitmények egészen kő- és vasanyagból épitendők, kivéve a Rabafolyón felállitandó hidat, mely egészen fából épithető ugyan, de mint ideiglenes csupán a végleges hid számára kitüzendő hely mellé állitandó.

A Lajta-folyón épitendő hid szintén fából állitható elő, ha ezen hidnak osztrák területre eső része ugyan igy készül, ha ellenben a két kormány egy végleges hid előállitásában egyezik meg, ezen hidat az engedélyes minden kárpotlás nélkül kőből és vasból köteles kiépiteni.

A pálya mellett elvezető s a pályatestén kivül eső hidak egészen fából épithetők.

b) Felépitmény.

A felépitmény és minden alkatrészeinek előállitása, illetőleg szállitása, a sinutak elrendezése az állomásokon a kormány

és engedélyes között megállapitott s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabályok és szabványrajzok szerint eszközlendő.

A sinek egy bécsi láb hosszuságban 20½ vámfont súlylyal birjanak.

A talpfák tölgyfából vagy telitett bükk- avagy veres fenyőfából készitendők.

Az engedélyes köteles a nyilt pálya és az állomások sinutainak előállitásához szükséges telepitmény-anyagokon kivül ezeknek még egy százalékát, valamint minden 25 kitérő után legalább egy teljes kitérő- és keresztvágányszerkezetet is, az azokhoz szükségelt talpfákkal együtt, mint tartalékanyagot az épitési alapból előállitani. Az állomások mellékvágányaira az egész pályahossz 16%-nál több nem fog követeltetni.

A felépitményhez szükséges mindennemü vasanyagot, a felépitményi gyárkészitményeket, engedélyes lehetőleg belföldön szerezze be.

A mennyiben ki nem elégitő ajánlatok miatt ezen anyagok szállitása szükségképen külföldről eszközöltetnék, ez esetben egyrészt a beszerzési hely iránt, az engedélyes és a kormány közt egyesség hozandó létre, másrészt a külföldről szállitott anyagok és gyári készitmények után járó behozatali vám egészben engedélyest fogja terhelni.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek kőből készitendők, kivéve az áruraktárakat, és a kisebb melléképületeket, melyek akár kőből, akár fából is, de mindenesetre kőalapzattal állitandók elő.

Az összes épületek alaptervezetére s beosztására nézve a kormány és engedélyesek között megállapitott és a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabványrajzok követendők.

A külalakra nézve a kormány ezen szabványrajzoktól eltérő épitési módot is kivánhat, illetőleg engedélyezhet.

Ugyanez áll általában a pálya elzárása és korlátolása, valamint a jelzési készületek és az egész jelzési rendszerre nézve is.

d) Állomások.

A jelen pálya számára Győrben és Sopronban épitendő pályaudvarokon kivül, legalább még nyolcz, részben közbeneső állomás, részben pedig kitérő lesz előállitandó.

A győri pályaudvar az osztrák államvasuttársulat vagy a magyar nyugoti, — a soproni pályaudvar pedig a déli vasuttársulat már fennálló pályaudvaraival sinutak által összekötendő.

A vontatási szolgálathoz szükséges épitkezések és berendezések a kormány által kijelölendő helyeken létesitendők.

Az állomások különben a kormány és az engedélyes között megállapitott módon és méretekben állitandók elő.

e) Üzlet-eszközök.

Az összes üzleti eszközök, melyek alatt csak a tárkocsikkal és felszereléssel ellátott mozdonyok, személy-, mozgó- és közönséges posta-, teher- és kavicsszállitókocsik és hóekék, tehát a járművek értendők, oly mennyiségben lesznek beszerzendők, hogy beszerzési értékük az engedélyezett vonal hosszához mérve mértföldenkint 70,000 frtot o. é. képviseljen.

Az engedélyesnek világosan megtiltatik az üzleti eszközök szállitását egy fővállalkozóra átruházni, s köteles az üzleti eszközöket a kormány által elfogadhatóknak elismert gyáraknál a kormánynak bemutatandó s ez által helybenhagyandó tervek szerint megrendelni és az illető szerződéseket eredetiben a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjeszteni.

f) A munkálatok minősége.

A mi a teljesitendő munkálatok minőségét illeti, e tekintetben az engedélyes által irányadóul veendő az, hogy az engedélyezett pályának előállitásához és felszereléséhez szükséges minden munkálatok, épitkezések és készitmények, melyek tartósságáért az engedélyes a felelősséget magára vállalja, csak jó minőségü és a műtan szabályai szerint feldolgozott ép anyagból létesitendők, és hogy e tekintetben a kormány és az engedélyes közt megállapitott feltétel-füzetek szolgálnak zsinórmértékül.

A mi továbbá a teljesitendő munkálatok mennyiségét illeti, e részben köteles az engedélyes az engedélyezett vasutat oly mó-

don előállitani és felszerelni, hogy az mindazon igényeknek megfeleljen, melyek egy czélszerüen és gazdaságosan kezelt üzletnél megkivántatnak.

Az engedélyes köteles az üzleti felszerelés azon részeihez, melyek gyorsabb felhasználásnak vannak kitéve, ugyszintén egyéb felszerelési ingóságokhoz és készletekhez is az épitési alapból tartalékot és pótdarabokat, a kormány és az engedélyes közt megállapitott s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumban letett kimutatásban meghatározott arányban beszerezni.

Az üzletbevételre szükségelt és az épitési alap terhére beszerzendő elhasználási anyagokból négy heti szükséglet fedezésére megkivántató mennyiség az engedélyes által állitandó elő.

24. §.

Az engedélyes köteles:

a) a vonalozási munkálatokat az engedélyezési törvény hatálybalépte napjától számitva két hét alatt megkezdeni, s a részletterveket a győr-soproni vonalra ugyanazon naptól számitva 120 nap alatt, a Soprontól az ország határáig terjedő részre pedig a vonalnak az osztrák területen leendő folytatására nyert engedély kiadásától számitott szintén 120 nap alatt a kormányhoz felterjeszteni;

b) az épitést a részlettervek helybenhagyása után azonnal megkezdeni.

A kormány ellenben kötelezi magát a benyujtott tervek iránti határozatát, a benyujtástól számitott 60 nap alatt az engedélyessel tudatni.

25. §.

Az engedélyes kötelezi magát az engedélyezett vonalnak győr-soproni részét az engedélyezési törvény hatálybalépte napjától számitandó két és fél ($2^1/_2$) évi, Sopron országhatárszéli részét pedig a vonalnak az osztrák területen leendő folytatására nyert engedély kiadásától számitva szintén két és fél ($2^1/_2$) évi határidő alatt befejezni és a forgalomnak átadni.

Szabadságában álland egyébiránt engedélyesnek, hogy a mennyiben a jelenleg engedélyezett vonalat előbb fejezné be,

azt a kormánytól kieszközlendő engedély mellett a kitűzött határidő előtt is a forgalomnak átadhassa.

26. §.

Az engedélyes által az általános feltételek 4. szakasza értelmében letett biztositék 500,000, azaz ötszázezer forintra határoztatik s a kormánynak jogában álland a pálya kiépitésére kitüzött határidőnek az engedélyes által meg nem tartása esetében, mennyiben a 18. és 21. §§-ban kitüzött jogával élni nem akarna, e biztositékot kötbér fejében, melynek fizetésére az engedélyes magát ezennel kötelezi, naponként 1000, azaz egy ezer o. é. forintot birói beavatkozás nélkül levonni.

27. §.

Ha a 23. §-ban emlitett fahidak és egyéb faépitmények kő- és vas-anyagból leendő helyettesitése, vagy ha a 70,000 frt beszerzési értéknek megfelelő és jó karban tartott forgalmi eszközök szaporitása szükségessé válnék, köteles lesz engedélyes a kormány kivánatára az érintett műépitmények átalakitását, illetőleg a forgalmi eszközök szaporitását és pedig akkor, ha a pálya jövedelme a befektetett alaptőke 8%-ját eléri, a pálya saját jövedelmeiből, ennek bekövetkezte előtt ellenben létesitendő külön egyezmény mellett eszközölni.

28. §.

Az engedélyezett vasuttól 30 éven át sem kereseti, sem jövedelmi, sem más, későbben ezek helyett netán behozandó adó fizettetni nem fog.

A részvények szelvényei szintén 30 évig adó-bélyeg- és illetékmentesek.

Megengedtetik továbbá, hogy az első kiadásu elsőbbségi és törzsrészvények, ideértve az ideiglenes jegyeket is, bélyeg- és illetékmentesen adassanak ki.

A kisajátitott ingatlanok telekkönyvi átiratása is bélyeg- és illetékmentesen eszközöltetik.

A tőkeszerzés, valamint az épitkezés és üzlet első berendezése czéljából kiállitandó minden szerződés, beadvány vagy bármely más okirat bélyeg- és illetékmentes lesz.

29. §.

A szállitási dijak az engedélyezett pálya számára a következő határok között szabatnak meg:

Legmagasabb árszabás mértföldenként:

a) utasoktól egy személyért:

az I. osztályban	......	36 kr. o. é.
a II. „	....	27 „ „ „
a III. „	....	18 „ „ „
a IV. „	....	10 „ „ „

b) áruknál vámmázsánként:

az I. osztályban	......	1.5 kr. o. é.
a II. „	....	2.5 „ „ „
a III. „	....	3.5 „ „ „

Gyorsvonatoknál, melyeknek első- és másodosztályu kocsikból kell állani, e dij husz száztólival felemelhető.

Kivételesen egész kocsirakodásokért vámmázsa és mértföld után: a só, tüzi- és épületfa, trágya, épületkő, tégla, nyersvas, gabona és liszt 1.25 kr., a szén, koaks és briquett 1 kr. o. é.

Az engedélyes kötelezi magát, hogy a kormány által kijelölendő állomásokról a szomszédközségekbe vezető közutak helyreállitására s fentartására szükséges fed-anyagot (követ, kavicsot stb.) csupán saját költségeinek megtéritése mellett fogja a megkivántató mennyiségben szállitani.

A biztositási és mellékilletékek legmagasabb tételeit, valamint a többi tárgyak fuvarát és osztályzását, végre egyéb forgalmi határozmányokat, illetőleg a kormánynyal megállapitott s a ministeriumban letett határozmányok szolgálnak zsinórmértékül.

Mihelyt ezen pálya tiszta jövedelme egymásután következő 2 éven át a befektetett épitési tőke 8%-ra emelkedik, jogában álland a kormánynak az árszabást megfelelőleg leszállitani.

A kormány azonban ezen jogával csak akkor élhet, ha a második vágánynak lerakását (3. §.) vagy az ideiglenes épitményeknek szilárdabb anyagból leendő helyettesitését, vagy végre a forgalmi eszközök szaporitását (27. §.) nem rendelte el, vagy ha ezen épitkezések s forgalmi eszközök szaporitása befejeztetett, s a pálya jövedelme 2 éven át a befektetett tőke 8%-ra ismét felemelkedett:

Ha a vasuti szállitási dijakat a törvényhozás bármikor szabályozandja, e dijszabályzat érvénye ezen vasutra is kiterjed.

30. §.

A jelen pálya épitésére és fölszerelésére szükséges névleges tőkének összege, mely a 16-dik §-ban meghatározott módon elsőbbségi és törzsrészvények kibocsátása által szerezhető be, 14.300,000 frt. o. é., azaz: tizennégy millió háromszázezer o. é. ezüst forintban állapittatik meg, megjegyeztetvén, hogy ezen összegben már a kibocsátandó értékektől az épités ideje alatt fizetendő kamatokra megkivántató összeg is benfoglaltatik.

Ezen alaptőkének szaporitását a kormány csak akkor engedheti meg, ha

a) az engedélyesek vagy jogutódjaik a pálya forgalmának emelését czélzó, vagy a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált oly uj épitkezéseket s berendezéseket szándékoznak eszközölni, melyeknek teljesitésére a jelen engedély által az abban megállapitott épitési tőkéből kötelezve nincsenek;

b) ha a kormány oly épitkezéseket s beszerzéseket rendel el, a melyek teljesitésére az engedély értelmében kötelesek ugyan, de a melyekre nézve ugyancsak a jelen engedély szerint a pénzbeszerzés iránt külön egyezménynek kell létrejönni. Végre

c) ha az engedélyes vagy jogutódja e vasutból egyes iparvállalatokhoz szárnyvonalakat szándékozna épiteni s üzletben tartani.

31. §.

Jelen engedély, illetőleg az engedélyezett pálya, ugy nemkülönben e pályának üzlete a kormány beleegyezése nélkül másra át nem ruháztathatik.

32. §.

A pálya épitésének ideje alatt köteles engedélyes munkásai számára kórházakat rendezni be. Azon esetre, ha munkásai közül némelyek közkórházakban nyertek ellátást, az azért járó költségeket engedélyes lesz köteles az illető intézeteknek évnegyedenként megtéríteni.

33. §.

Az engedélyes jogai és kötelezettségei jogutódaira is átszállanak.

Függelék.

Kötelezteték végre engedélyes, hogy ha a kormány őt e részben felszólitaná, a felszólitástól számitandó 1 év alatt, az engedélyezett vasutnak egy alkalmas pontjából kiágazó s a siegendorfi czukorgyárakhoz s onnan H.-Margaretháig vezetendő szárnyvasutat épiteni, fölszerelni s üzletbe venni.

Ezen szárnyvasut költségeinek megállapitása és ezen költségeknek uj értékjegyek kibocsátása utján miként fedezése iránt a kormány és az engedélyes között egyezmény lesz kötendő.

XXVIII. TÖRVÉNYCZIKK

a vojtek-német-bogsáni II-rendü vasut kiépitéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi oktoberhó 15-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi oktoberhó 15-én.)

1. §.

A szab. államvaspálya-társulat délkeleti vonalából Zsebely- és Detta-állomások közt Vojtek község közelében kiágazó s Német-bogsánra vezető másodrendü gőzmozdonyu vasut kiépitése tárgyában előterjesztett engedély-okmány, a törvényhozás által jóváhagyatván, beczikkelyeztetik.

2. §.

E törvény végrehajtásával a közmunka- s közlekedésügyi és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

A vojtek-német-bogsáni másodrendü vasutra vonatkozó

ENGEDÉLYOKMÁNY.

1. §.

A cs. k. szab. államvaspálya-társulat jogot nyer az alább következő feltételek alatt egy másodrendü gőzmozdony vasut kiépitésére, és üzletben tartására, mely e társulat délkeleti fővonalából Zsebely és Detta állomások közt kiágazva Gattaja, Moritzfeld-Gertenyes, Zsidovin és Oláh-Bogsán érintésével Német-Bogsánra vezet.

2. §.

Az engedélyezett pálya épitésénél és üzleténél köteles engedélyes jelen engedélyokmány tartalmához, a közmunka és közlekedésügyi minister által 1868. évi april hó 20-án 4973. sz. a. kibocsátott és az országgyülés által jóváhagyott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, az 1867-iki vám- s kereskedelmi szövetség 8. czikkében ideiglenesen elfogadott vasuti üzletrendhez, a mennyiben az a jelen engedélyokmány tartalma s függeléke folytán módositást nem szenved, végre a magyar kormány által a fenálló szabályokon teendő változtatásokhoz mindaddig alkalmazkodni, mig a hazai törvényhozás ezen ideiglenes szabályok helyett ujabb törvényeket nem hoz, vagy a magyar kormány más rendeleteket nem léptet életbe.

Ha a pályaépités tartama alatt vagy a pálya üzletbetétele után a törvényhozás vagy a kormány a fenálló törvényeket és szabályokat, valamint jelen engedélyokmány határozatait megváltoztatná, és e változás folytán engedélyesre ujabb kiadások háromolnának, ezek fedezése iránt az engedélyes javaslata alapján a kormány fog határozni.

3. §.

A pálya épitése és üzleti felszerelése az engedélyes által készitendő s a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett fel-

terjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközöltetni.

Az engedélyes különben ugy a tervek készitésénél, mint az épités kivitelénél alkalmazandó szerkezetet, a jelen engedély s az üzlet biztonságára való tekintetek által vont korlátok közt szabadon választhatja.

A törvényes határozmányok teljesitése szempontjából, továbbá a pályaszolgálat és közforgalom érdekéből, valamint a szomszédvidékre vagy egyesekre háromolható veszélyek és károk megelőzhetése czéljából a pálya fennállásának biztositása végett jogában álland a kormánynak az engedélyes által bemutatandó terveket, ezek műszaki birálata, helyszini szemlék, a törvényes közigazgatási vonaljárás, valamint az érdeklett szomszédbirtokosok panasza folytán esetről esetre megvizsgáltatni és a végrehajtott vizsgálat alapján megváltoztatni. Ezen változtatások által azonban a közigazgatási vonaljárás folytán megállapitott s a kormány által helybenhagyott pályanyom változást nem szenvedhet.

Magától értetik egyébiránt, hogy ez által az engedélyesnek az engedélyokmányban biztositott jogai sérelmet nem szenvedhetnek.

Ha az épités kivitelénél gazdálkodási vagy üzleti tekintetből akár a pályavonal, akár a részlettervek megváltoztatása kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkozik ezen változtatások megengedése a kormánytól lesz kikérendő.

Ezáltal azonban az engedélyokmánynak a pálya kiépitésére vonatkozó határozatai változást nem szenvedhetnek.

4. §.

A pálya alépitménye egy vágányra készithető, s ehhez képest a terület kisajátitása annyi térfogatra szoritkozhatik, a mennyi egy egynyomu sinuthoz és a kitérőkhöz, nemkülönben az állomásokra megkivántatik.

Mihelyt az engedélyezett vonalon annyira növekedett a forgalom, hogy az évi nyers (brutto) jövedelem mértföldenként 100 ezer o. é. forintot ezüstben meghalad, köteles lesz engedélyes a kormány kivánatára minden kártalanitás nélkül a második vágányt is letétettetni.

Ezen kötelezettség teljesitésére azonban engedélyes csak az engedély tartamának első 70 évei alatt szoritható. A hátralevő évek lefolyása alatt a második vágányt csak az állam részéről nyujtandó s egyezségileg meghatározandó kártalanitás mellett köteles előállitani.

5. §.

A munkálatok kivitelénél az engedélyes által a következő általános rendszabályok lesznek szem előtt tartandók:

a) Alépitmény.

A legmagasabb (maximal) emelkedési viszony legyen ugy, mint egy áll a százhoz (1: 100).

A kanyarodások félátmérője nyilt pályán 300 meternél kisebb nem lehet.

A pálya szabályszerü (normal) keresztszelvénye a bevágásoknál és töltéseknél olykép alkalmazandó, hogy a pálya-korona szélessége ott, hol a sinek a talpfán feküsznek, 3—3 meter legyen.

A kövecságy a sinek lába alatt 0·25 meter vastagságban, s a sinek lábának magasságában 2·8 meter szélességben rakandó.

A hidak s átereszek azok kivételével, melyek földtöltés alatt léteznek, puhafából épithetők.

b) Felépitmény.

A pálya az elsőrendü vasutakhoz hasonló vágány szélességet nyer.

A felépitmény és minden alkatrészeinek előállitása, illetőleg szállitása valamint a sinutak elrendezése az állomásoknál azon szabályok és szabványrajzok szerint eszközlendő, melyek a valkányperjámosi másodrendü vonalra nézve megállapittattak. A függő sinkötés engedélyeztetik. E tekintetben különösen fölemlittetik, hogy a sinek a könnyebb és kisebb szabvány szelvényü mintából, t. i. egy bécsi láb hosszaságban 15 vámfont sulylyal birjanak, de hengerezett vasból készittessenek. A közönséges talpfák hossza 2·35 meterre határoztatik, s ugy ezek, mint azok, melyek a kitérőknél alkalmaztatnak, puha fából állithatók elő.

A felépitményhez szükséges mindennemü vasanyagot és felépitményi gyári készitményeket köteles engedélyes lehetőleg belföldön szerezni be.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek felállitása a legkisebb mérvre szoritható.

Egészen különös eseteket kivéve, az állomásokon szükséges őrházakon kivül mértföldenként általában legalább két őrház állitandó fel.

Minden állomáson elég egy váróhelyiséget rendezni be.

Közczélok, ugymint a posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállitására az engedélyes nem kötelezteti.

Áruraktárak csak megfelelő forgalom esetén épitendők.

Az épületek kivétel nélkül a helyszinén legjutányosabban megszerezhető anyagokból, esetleg berakott gerendafalazat, vályog vagy vert falakból, fatetővel állithatók elő, az alapfalazatnak és a hordoszlopoknak azonban kőből vagy téglából kell lenniök.

A pálya bekeritése általában a védgátakat és anyagárkokat is ideértve, csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, a hol a pálya, utak vagy községek mellett vezet el.

Az utak elzárására szükséges korlátok csak nagyon látogatott utátjárásoknál, vagy oly helyeken állitandók fel, hol a vonat közlekedése az ut-átjárástól legalább 150 meter távolságra észre nem vétethetik.

Felvonó korlátok alkalmazhatók, s egy állóhelyről több ily korlát felvonása is eszközöltethetik.

A korláttal el nem látott átjároknál a lassu menetet jelző álló táblák alkalmazandók.

Az állomások közti távsürgönyzés czéljából engedélyes vasuti üzleti távirdát köteles felállitani.

A lát-, hang- és harangjelzők mellőzhetők.

A kézi- és a vonalakon használt jelzőszerek a fennálló szabályok szerint rendezendők be.

d) Állomások.

Az engedélyes köteles a közigazgatási bejárás alkalmával meghatározandó helyeken, valamint ott is, a hol e pálya a cs. k. szab. államvasuthoz csatlakozik, állomásokat épiteni.

A részletes kivitelnek összhangzásban kell lennie azon elvekkel, melyek a kormány által a valkány-perjámosi vasut szabványaiban határoztattak meg.

Az állomások azonban ugy helyezendők el, hogy szükség esetében megnagyobbithatók legyenek.

e) Üzlet-eszközök.

Az üzleteszközöket a 2. §-ban érintett ideiglenes vasutüzleti rend 21. és 22. §§-ban megszabott határozmányok fenntartása mellett az engedélyes maga választhatja meg.

A mozdony-tengely legnagyobb megterheltetése 175 vámmázsára határoztatik.

Kéttengelyü mozdonyok alkalmazása megengedtetik.

A mozdonyok kivétel nélkül amerikai pályatisztitókkal látandók el.

Az összes áruszállitó kocsik $^3/_4$-részénél ruganyos lökéshárítók nem szükségesek, a többieknél ellenben okvetlenül alkalmazandók.

A személyszállitásra emeletes kocsik is alkalmazhatók.

A külföldről behozandó forgalmi eszközökért, valamint általában a külföldről szállitandó s ezen pályánál felhasználandó anyagokért a behozatali vámot engedélyes köteles fizetni.

f) A pálya kiépitése.

Mihelyt a forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyira növekszik, hogy hosszabb időn át az egyik ugy, mint a másik irányban naponként öt vonalnál több közlekedik, avagy mihelyt az éjjeli szolgálat berendezése szükségessé válik, köteles lesz engedélyes a felvételi helyiségek, jelzés, pályafelügyelet s minden más a rendszeres üzlet fenntartása czéljából szükséges intézkedések tekintetében e pályát az elsőrendü vaspályák berendezésére nézve a m. k. kormány által kiadott szabványok s utasitások szerint saját költségén kiegésziteni s berendezni.

Ezen kötelezettség teljesitésére azonban az engedélyes csak az engedély tartamának első 70 éve alatt, szoritható, mig

a hátralevő évek alatt a pálya ilymódoni átalakitása csak a kormány s engedélyes közt e részben kötendő egyezmény alapján eszközölhető.

6. §.

Az engedélyes külön biztositék letétele, s az alaptőke 30%-nak kimutatása alól felmentetik.

7. §.

Az engedélyes kötelezi magát a részletterveket az engedélytörvény hatálybalépte napjától számitott 3 hónap alatt a kormánynak előterjeszteni, a pálya épitését ezen tervek jóváhagyásától számitott egy hónap alatt megkezdeni s az épitést ugyancsak a részlettervek jóváhagyásától számitott két év alatt befejezni s a pályát a közforgalomnak átadni.

8. §.

Ha más pályák csatlakozása, pályaudvarok közös használata, kocsikölcsönzés és az ezekért járó kárpótlás iránt az illető társulatok között egyezmény nem jöhetne létre, az ezek iránti feltételeket a kormány határozza meg.

9. §.

A kisajátitási jog, az 1868. év LV. tvczikk értelmében, az engedélyezett pálya kiépitésére az engedélyesnek megadatik.

10. §.

Az engedélyes köteles a postát és a postakezelőket az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8-ik czikkében elfogadott 1851. évi november 16-án kelt vasuti üzletrend 68. §-a értelmében ingyen szállitani, és e czélra naponkint legalább egy vonatot mindkét irányban berendezni.

Az engedélyes köteles egy kéttengelyü áruszállitókocsi fele részét a postaküldemények és a postakalauz szállitására berendezni, mely postakocsi naponként mindkét irányban legalább egyszer közlekedik.

Az engedélyes köteles azon postaküldeményeket, melyek postatisztek vagy szolgák kisérete nélkül szállittatnak, kivéve az értékküldeményeket, ingyen az illető állomásig szállitani s ugyanott átadni.

Oly levelek, melyeket a vaspályaüzlet tárgyában az igazgatóság s alattas közegei, vagy ezek egymás közt váltanak, a jelenleg engedélyezett vaspályán bérmentesen szállithatók.

11. §.

Az engedélyes köteleztetik saját birtokán és területén az állami távirdavezeték felállitását a pálya hosszában ingyen megengedni.

A távirdaigazgatóság azonban az oszlophelyeket, valamint a vezető huzalok más megerősitési pontjait az engedélyessel egyetértőleg jelöli ki.

Továbbá köteles az engedélyes a felállitott vezeték fölötti őrködést saját pályaszemélyzete által kárpótlás nélkül teljesiteni.

Feljogosittatik azonban engedélyes, hogy a vasutüzleti távirda-huzalait az államtávirda oszlopaira felrakhassa, — a nélkül, hogy ezért bármi kárpótlással tartoznék.

Ezen üzleti távirda használata, hacsak a kormány által az államsürgönyökre nézve külön rendelkezés, valamint a magánsürgönyökre nézve egyezmény nem eszközöltetnék, kizárólag a pályaüzletet illető sürgönyzésekre szoritkozik, miért is annak használata a közigazgatás felügyelete alá helyeztetik.

12. §.

A vitel- és szállitási dijak az engedélyezett pálya számára a következő határok közt szabatnak meg:

Legmagasabb árszabás osztrák mértföld és személyenként:

az	I. osztályban	36	kr. ezüstben,
a	II. „	27	„ „
a	III. „	18	„ „

Az I. és II. osztályu kocsik akkép szerelhetők fel, mint az első rendü pályákon használt másodrendü kocsik vannak felszerelve.

A III. osztály részére oly kocsik alkalmazhatók, milyenek az állampályákon a IV-ik osztályra nézve vannak megállapitva.

A málhának 50 vámfontot meghaladó sulya 20 vámfontnyi s a gyorsáruk súlya 10 vámfontnyi törtszámokban kikeritve, vámmázsánként az áru fuvardij 3-ik osztályának kétszeres összegével számitható.

Az áruk vámmázsa s mértföldenként és pedig az I. osztály 2, a II. osztály 3, s a III. osztály 4 krjával ezüstben szállitandók.

A szén, só, tüzi- és épületfa, trágya, kő és tégla egész kocsirakodásoknál kivételesen vámmázsa- s mértföldenként 1.56 kr. ezüstben szállitandó.

A személy- s áruszállitásra vonatkozó egyéb vitel- és szállitási dijak, továbbá a mellékilletékek az áruk osztályozása, valamint a többi szállitási határozmányok tekintetében a szab. államvasuttársaság fővonalain fennálló rendeletek alkalmazandók.

Mihelyt ezen pálya jövedelme egymásután következő 3 éven át, a befektetési tőke 8%-ra emelkedik, jogában álland a kormánynak az engedélyes meghallgatása mellett az árszabályt megfelelőleg leszállitani.

13. §.

A szállitási dijakat engedélyes belföldi ezüstpénzben számithatja akkép, hogy a mindenkori árkelet alapján megállapitandó szállitási dijakat országos értékben tartozik elfogadni.

14. §.

A 12. §. értelmében meghatározott árszabások az engedélyes által időközben leszállithatók egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, az egész vonal hosszában vagy csak a pálya egyes vonalszakaira, egyik, vagy mind a két irányban minden szállitási távolságra egyenlően, vagy növekedések esetére nagyobb mérvben.

Az ekként leszállitott árszabályok az előbbeni mértékre ismét felemelhetők, de csak három havi alkalmazásuk után.

Ha valamely szállitó- vagy rakományvállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbér leszállitásban vagy más kedvezményekben részesül, ugy ezekben részesiteni kell minden szállitót vagy

vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinleges ártérités (refactio) alakjában sem adhatók.

15. §.

A belföldön beállott drágaság esetére jogában áll a kormánynak az élelmi czikkek szállitási díját a drágaság tartamára, a legmagasabb (maximal) árszabás felére leszállitani.

16. §.

A katonaszállitás leszállitott árszabások szerint eszközlendő, és pedig egyrészt a hadügyministerium, másrészt az osztrák államvaspályatársaság igazgatóságai között (1860. decz. 10.) megkötött egyezmény alapján, melynek szabályai ezen engedélyokmány kiegészitő részét képezik.

A fentebbi pályával a katonaszállitás iránt létrejött, vagy létrehozandó, s az állam részére kedvezőbb egyezmények az engedélyezett pályára is érvényesek lesznek.

Ezen határozatok a pénzügyőrökre, valamint az állami és hatósági közbiztonsági őrségre, végül a fegyenczekre is alkalmazandók.

Az engedélyes köteles lesz végül, a hadi, vasuti osztályok szervezésére vonatkozólag a cs. kir. szab. déli állam-, valamint a tiszavidéki és első erdélyi vasuttársulatokkal kötött egyezményhez hozzájárulni.

A katonaszállitásokra vonatkozó határozatok és kedvezmények magától érthetőleg ép ugy érvényesek a szolgálatban utazó honvédségre és azon csapatokra, melyek mint a hadsereg kiegészitő része, a népjog oltalma alatt állanak.

17. §.

Államtisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbizásából, vagy az állam érdekeinek ezen engedélyből folyó megóvása végett, vagy jövedéki czélokból a vasutat használják és a hatóság megbizását igazolják, utimálháikkal együtt ingyen szállitandók.

18. §.

Oly feleken, kik a vasutat a vitel- vagy fuvarbér előleges kifizetése nélkül roszhiszemüleg használnák, vagy a szállitmány nemének vagy sulyának helytelen bejelentésével vagy más módon a vállalat megröviditését célozzák, háromszoros árszabási illeték lesz megvehető.

19. §.

A kormány az államérdekek megóvása tekintetéből jogositva van, magának ugy a pálya épitése, valamint az üzlet czélszerüen és szilárdon eszközölt felszerelése és folytonos jókarbantartása iránt minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltassanak.

A kormánynak joga van a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt és pályaigazgatást megvizsgálni és ellenőrizni.

Az engedélyes az államkincstár javára évi átalányt tartozik fizetni, azon költségek és kiadások megtéritése fejében, melyek a kormány felügyeleti joga gyakorlatával, ugy az épitkezés tartama alatt, mint a pályának részben vagy egészben leendő megnyitása után az államra nehezednek.

Ezen évi átalányösszeg mennyiségét a kormány határozza meg. Az üzlet megnyitása után fizetendő évi átalányösszegek a megnyitott vonalra nézve az üzleti számadásba vehetők fel, egyébként az épitési tőkét terhelik.

20. §.

A jelenleg engedélyezett vaspályától 30 éven át (a pálya megnyitása napjától számitva) se kereseti, se jövedelmi, se más későbben ezek helyett netán behozandó adó fizettetni nem fog.

A kisajátitott ingatlanok telekkönyvi átirása bélyeg- és illetékmentesen eszközöltetik.

A tőkeszerzés, valamint épitkezés és az üzlet első berendezése czéljából kiállitandó minden szerződés, beadvány, vagy bármely más okirat szintén bélyeg- és illetékmentes.

21. §.

Az engedély tartama 1967. évi január hó 1-ig terjed, mely napon véglegesen megszünik, s kezdetét veszi azon napon, a melyen az egész vonal a közforgalomnak átadatik.

Az engedély elenyészik akkor is, ha nem tartatnak meg a részletes tervek benyujtására, az épités megkezdésére és befejezésére, valamint az üzlet megnyitására kitüzött határidők s e mulasztás a fennidézett vasut engedélyezési szabály 11. §. b) pontja értelmében, különösen pedig a politikai és pénzügyi válságok által nem igazoltathatik.

22. §.

A kormány fenntartja magának a jogot, hogy az engedélyezési törvény hatálybaléptétől számitva 30 év lefolyása után az engedélyezett pályát minden időben beválthassa.

A megváltási ár meghatározására a vállalatnak a valóságos megváltást megelőző hét év alatti évi tiszta jövedelmei fognak felszámittatni, mely összegből a két legmostohább év tiszta jövedelme levonatván, a fenmaradt öt év átlagos tiszta jövedelme fog kiszámittatni.

Ezen átlagos összeg, mely mindazonáltal a tényleg befektetett tőke $7\frac{1}{2}\%$-nál kevesebb nem lehet, az engedélyesnek a megállapitott engedély tartamáig mint évi járadék fizetendő.

A tőke nyilvántartása czéljából köteles az engedélyes az üzlet megindítása utáni évben a pálya kiépitésére és felszerelésére forditott tényleges tőkét kimutatni, valamint a később foganatositandó olynemü épitkezések terveit és költségvetéseit is a kormánynak jóváhagyásvégett beterjeszteni, melyek az épitési alapot, s nem mint pályafenntartási költségek az üzlet-számlát terhelik.

23. §.

Az engedély megszüntével, valamint a pálya beváltásának bekövetkeztével, az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 22. §. értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép az engedélyezett és jókarban átadandó vasut tehermentes birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a pálya

területét s földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden tartozékaikkal, mint forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel, a vasut üzletéhez tartozó épületekkel, az indulási és érkezési helyeken, őr- és felvigyázóházakkal, minden felszerelvényekkel, bútorzattal, ingó és ingatlanokkal egyetemben.

Valamint az engedély megszüntével, ugy a pálya beváltása esetében is, az engedélyes negtartja a tartalékalap és künnlevő activ követelések tulajdonát, valamint a coakskemenczéket, öntődéket, gép- vagy egyéb épületeket, a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztatott fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

24. §.

Ha az engedélyokmányban vagy a törvényekben foglalt kötelességek megsértése vagy mulasztása az engedélyes részéről ismételve fordulna elő, a kormány fenntartja a jogot, ellene a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt még tartamának lefolyása előtt megszüntnek nyilvánitani.

25. §.

Ezen engedély minden okmányszerü kiadványai csak egy forintra szabott bélyegdij alá esnek.

A vojtek-bogsáni másodrendű vasut engedélyokmányának

FÜGGELÉKE.

Üzletszabályok, melyek által az engedélyokmány 2. §-ban emlitett ideiglenes üzletrend némely intézkedései a jelen másodrendü vasutra nézve módosittatnak.

1. §.

A pályát s vágányainak állapotát addig, mig mindkét irányban naponként együtt véve 10-nél több vonat nem közlekedik, a pályafelügyelő-személyzet naponként lagalább egyszer megvizsgálni köteles.

A szegélysinnel ellátott látogatottabb átjárók, valamint az oly épitmények, melyek a közlekedő vonatokra nézve veszélyesek lehetnek, minden egyes vonat áthaladása előtt megtekintendők.

2. §.

Ezen vasut egyes vonataiban átalán nem lehet több 100 tengelynél: oly vonataiban pedig, melyekkel személyek szállittatnak, legfeljebb 60.

Hossz-fa vegyes vonatokkal is szállittathatik; az ily fával megterhelt kocsik azonban a vonat végén alkalmazandók olykép, hogy a személyszállitó kocsiktól legalább 3, a mennyiben lehetséges, terhelt kocsi által választassanak el.

A dörzsfékek száma és azoknak vanatonkénti beosztása iránt a közmunka- s közlekedésügyi minister utólagosan fog intézkedni.

3. §.

A menetrend szerinti vonatsebesség a nyilt pályán középszámitással óránkint 2 mértföldnyi a megengedhető legnagyobb sebesség pedig óránként legfeljebb 3 mértföldnyi lehet.

A korláttal el nem látott átjáróknál azonban a gyorsaság akkép mérséklendő, hogy a vonat 100 méternyi távolságban megállitható legyen.

4. §.

A tehervonatoknak gőzmozdony általi tolása csak azon esetben engedtetik meg, ha elől egy vezetőmozdony alkalmaztatik, ily módon megengedtetik az a vegyes vonatoknál is, de az utóbbi esetben a menet sebessége óránként legfeljebb $1^3/_4$ mértföldnyi lehet.

Az indóházakban s a munka-vonatoknál azonban, ha a szükség ugy kivánja, a vonatok tolása akkor is megengedtetik, ha elől vezetőmozdony nincs.

Ily esetben azonban a nyilt pályán csakis óránkénti 1 mértföld sebességgel szabad járni, s a vonat élén levő kocsiba jelző kürttel ellátott kalauz állitandó.

A menetrend szerinti vonatoknál is megengedtetik, hogy a mozdony forditva, azaz szerkocsijával elől mehessen.

5. §.

A vonatok elindulását a vég- és közbeneső állomásokon táviratilag mindaddig nem kell jelezni, mig az engedélyezett vonalon egyszerre csak egy vonat közlekedik, vagyis mig a vonatok nem találkoznak, vagy egymást meg nem előzik.

Mihelyt egyszerre egynél több vonat közlekedik, a vonat elindulása az állomások közt táviratilag jelzendő.

6. §.

A engedélyesnek megengedtetik, hogy a személy- és málhajegyek kiadását magán a vonalon, a felvételi állomásokon kivül rendezhesse be, s a kezelésre nézve oly rendszabályt hozhasson be, mely czélszerüsége mellett a forgalom biztosságát nem veszélyezteti.

XXIX. TÖRVÉNYCZIKK

a soprony-pozsony-lundenburg-vágvölgyi elsörendü mozdonyvasut kiépitéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi októberhó 15-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi októberhó 15-én.)

1. §.

A sopron-pozsony-lundenburg-vágvölgyi vasut nevezetesen a Soprontól Pozsonyon, Nagy-Szombaton, Lipótváron s Trencsénen át Zsolnára vezetendő fővonal, és a Sircztől Kismártonon

át Nagyhöflányra, továbbá a Nagyszombattól Lundenburg irányában az ország határáig, valamint a Lipótvártól Üzbégig vezetendő szárnyvonalak kiépitésére vonatkozó engedély-okmány e törvény által jóváhagyatván, beczikkelyeztetik.

2. §.

E törvény a kihirdetés napján lép életbe, s végrehajtásával a közmunka- és közlekedésügyi és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

A sopron-pozsony-lundenburg-vágvölgyi I. rangu mozdony-vasut kiépitésére vonatkozó

ENGEDÉLYOKMÁNY.

Windischgrätz Alfréd herczeg, id. gróf Zichy József, gr. Breuner Ágost János, gr. Szécsényi Béla, gr. Szápáry Gyula, Szüllő Géza, báró Detreaux Ede, Friedmann O. Bernát, Zimmermann Emil, Machanek Miksa, Proskavitz Manó és a bécsi „Wechsler-Bank“ jogot nyernek az alább következő általános és részletes feltételek alatt egy elsőrangu gőzmozdonyu vasut kiépitésére és üzletben tartására, melynek fővonala Sopronból Sz.-Margita és Ruszt közt Pozsony felé s Pozsonytól Nagyszombaton és Trencsénen át Zsolnára, szárnyvonalai pedig nevezetesen Sircznél kiágazva, Kis-Mártonon át Nagy-Höflányra; továbbá Lipótvárnál kiágazva Üzbégig, végre Nagy-Szombatból kiágazva, Lundenburg felé az ország határáig vezetnek.

Általános feltételek:

1. §.

Az engedélyezett pálya épitésénél és üzleténél kötelesek engedélyesek jelen engedély-okmány tartalmához, a közmunka- és közlekedésügyi minister által 1868. évi április hó 20-án 4973. sz. a kibocsátott és az országgyülés által jóváhagyott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz az 1867. évi vám- és kereskedelmi

szövetség 8 czikkében ideiglenesen elfogadott vasuti üzletrendhez, valamint a magyar kormány által a fenálló szabályokon teendő változtatásokhoz mindaddig alkalmazkodni, mig a hazai törvényhozás által ezen ideiglenes szabályok helyett hozandó ujabb törvények és a magyar kormány által ezek kapcsában kibocsátandó ujabb rendelvények életbe nem lépnek.

2. §.

A pálya épitése s üzleti felszerelése az engedélyesek által készitendő s a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett fölterjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközöltetni, mely tervek készitésénél a kormány kivánalmai szintugy, mint a fennálló átalános épitkezési szabályok szem előtt tartandók.

A törvényes határozmányok teljesitése szempontjából, továbbá a pályaszolgálat és közforgalom érdekéből, valamint a szomszéd vidékre vagy egyesekre háromolható veszélyek és károk megelőzése czéljából a pálya fennállásának biztositása végett jogában álland a kormánynak, az engedélyesek által bemutatandó terveket ezek műszaki birálata, helyszini szemlék a törvényes közigazgatási vonaljárás, valamint az érdekelt szomszéd birtokosok panasza folytán esetről-esetre megvizsgáltatni és a végrehajtott vizsgálat alapján megváltoztatni.

A kormány részéről a közigazgatási bejárás helybenhagyása után teendő változtatások által azonban a meghatározott pályanyom változást nem szenvedhet.

Ha az épités kivitelénél gazdálkodási vagy üzleti tekintetből akár a pályavonal, akár a részlettervek megváltoztatása kivánatosnak vagy szükségesnek mutatkoznék; annak megengedése a kormánytól lesz kikérendő; ezáltal azonban sem a pálya tervezett főiránya változást nem szenvedhet, sem a lejtés irányviszonyok szemben az elfogadott vonallal kedvezőtlenebbé nem válhatnak.

Ugyancsak jogában álland a kormánynak az épitési munkákat megindításuk után és a fennebb elősorolt érdekek szempontjából, azok felülvizsgálatáig bármikor megváltoztatni.

Ha egyébiránt a felülvizsgálat után kitünnék, hogy a pálya épitése alkalmával a vizek levezetése iránt tett intézkedések,

valamint a közlekedés szempontjából megállapitott átjárók a tényleges szükségnek meg nem felelnek, engedélyesek a kormánynak e tekintetbeni intézkedéseit a felülvizsgálat után is 3 éven át a 31-dik §-ban előrelátott tőke szaporitás nélkül lesznek kötelesek teljesiteni.

Azon változtatások költségeit, melyek akár a kormány kivánata, akár az engedélyesek kérelme folytán eszközöltettek, az épitési alapból az engedélyesek viselik.

Az épitésnél általában a fennálló épitési és rendőri szabályok szerint kell eljárni, különösen a meglévő közlekedési utakat mindaddig megbontani nem szabad, mig ezek helyett ujak nem állittattak, vagy legalább mig ideiglenes utak iránt az illető hatóság beleegyezésével gondoskodás nem tétetett.

3. §.

A pálya alépitménye, csak egyvágányu sinut számára készitendő s ehhez képest a terület kisajátitása is egyelőre annyi térfogatra terjesztendő ki, a mennyi egy egynyomu sinuthoz és a kitérőkhöz, nemkülönben az állomásokra megkivántatik. Az engedélyesek kötelesek az épitkezéseket ugy teljesiteni s az egyes épitési tárgyakat ugy elhelyezni, hogy az egyvágányu pályán teljesitett munkálatok a 2-dik vágány épitését se ne gátolják, sem pedig költségesebbé ne tegyék.

Mihelyt a forgalom annyira növekedett, hogy a tiszta jövedelem két egymásután következő éven át a befektetett tőke névleges összegének 8%-os kamatját eléri, kötelesek engedélyesek a kormány kivánatára minden kártalanitás nélkül a felhivástól számitott 3 év alatt a második vágányt letétetni. A kormány más esetben is kivánhatja a második vágány előállitását s kötelesek azt az engedélyesek a kormány által kitüzendő határidő alatt lerakatni, csakhogy ez esetben a kivitel módozata s a megkivántató tőke beszerzése iránt részletes határozmányok az államkormány által az engedélyesekkel egyetértőleg lesznek megállapitandok.

4. §.

Az engedélyesek által letett biztositék ez egyes vonalak akadálytalanul történt felülvizsgálata (Collaudirung) után fog arány-

lagos részekben visszaszolgáltatni. Az egyes vonalak felülvizsgálata engedélyesek kérelmére azonnal foganatosittatik.

5. §.

Ha más pályák beágazása, pályaudvarok közös használata, kocsikölcsönzés és az ezekért járó kárpótlás iránt az illető társulatok közt egyezmény nem jöhetne létre, az ezek iránti feltételeket a kormány határozza meg.

6. §.

A kisajátitási jog az 1868. évi LV. t. cz. értelmében az engedélyezett pálya kiépitésére, az engedélyeseknek megadatik.

7. §.

Az engedélyesek kötelesek a postát és a postakezelőket az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8-ik czikkében elfogadott 1851. évi november hó 16-án kelt vasuti üzletrend 68. §. értelmében a közönséges személyvonatokkal ingyen szállitani, és e tekintetből a végállomásokról naponkint induló vonalok közül egynél minden irányban ugy az indulási órát, mint a menet gyorsaságát a közmunka- s közlekedésügyi minister, a kereskedelemügyi ministerrel egyetértőleg határozza meg.

A mikor a postaszolgálat egy nyolczkerekü vagy két négykerekü kocsinál többet vesz igénybe, minden megkivántató további kocsiért engedélyeseknek mértföldenként jutányos kárpótlás jár, melynek mennyisége egyezség szerint állapittatik meg.

Ha az illető ministerek jónak találnák, hogy az engedélyezett pályán mozgó-posta rendeztessék, ez esetben a közönséges nyolczkerekü vagy négykerekü kocsik helyett a kormány igényeinek megfelelőleg felszerelt nyolcz- vagy négykerekü mozgó-postakocsikat engedélyesek ingyen kötelesek állitani és fenntartani.

Az e vasutvonalon kijelölendő levélfel- és kiadási állomásokon a postakezelés számára alkalmas postairoda-helyiség magában a pályaépületben szintén ingyen engedtetik át.

A vasutvonalak üzletbetétele után netalán felmerülő további szükségletek kielégitése azonban külön egyezménynek tartatik fenn.

Kötelezteinek továbbá engedélyesek, a postahivatalnokok és szolgák kisérete nélkül elinditott postaküldeményeket — az értékküldemények kivételével — az illető állomásra dijmentesen szállitani és kiadni.

Oly levelek, melyeket a vasutügyvitel tárgyában az igazgatóság és alattas közegei vagy ez utóbbiak egymás közt váltanak, az illető pályavonalakon a pályaintézet hivatalnokai által bérmentesen szállithatók.

8. §.

Az államkormány kivánatára kötelesek engedélyesek e vasutvonalak hosszában saját birtokukon és területükön az állami távirda-vezetékek felállitását ingyen megengedni. Az oszlophelyek, valamint a vezetőhuzalok más megerősitési pontjai egyetértőleg engedélyesek megbizottjaival akkép jelöltetnek meg, hogy azok sem a vasuti-üzletet, sem az üzleti személyzet biztonságát ne veszélyeztessék.

Továbbá kötelesek az engedélyesek a pályájuk mentén felállitott távirda-vezetékeket saját személyzetük által minden dij nélkül őriztetni, a kisebbszerü megromlásokat legalább ideiglenesen helyreállittatni, az e végre szükséges eszközöket azonban a kormány adja rendelkezésükre.

Az állam viszont köteles engedélyeseknek minden külön dijfizetés nélkül megengedni, hogy a vasut-üzleti távirda huzalait a pálya hosszában létező, vagy azon felállitandó állami távirdavezeték oszlopaira megerősithessék, azonban valamint a huzaloknak, ugy a megerősités módjának és az arra használt eszközöknek az államtávirdáknál e tekintetben elfogadott rendszerbe teljesen beillőknek kell lenniök, s a vasutüzleti távirda-vezetékeknek az állami távirda-oszlopokhoz való erősitése, vagy csak állami szakértő közeg felügyelete és ellenőrzése mellett történhetik, vagy pedig azt maga az állam hajtatja végre, de mindkét esetben, ugy a vezetékszerek beszerzésének, mint a megerősitésnek és felügyeletnek költségeit az engedélyesek viselik.

Ha az állam e vasutvonal hosszában állami távirdavezeték felállitását nem tartaná szükségesnek, a vasutüzleti távirdavezeték felállitásának minden költsége engedélyeseket fogja terhelni. Ezen távirdavezeték kiépitése azonban csak az állammal kötendő külön egyezmény és az ezáltal erre adott külön engedély értel-

mében létesithető. Az állami távirda-oszlopokra erősitett, vagy ezek nemlétében az engedélyesek által épitett vasutüzleti távirdavezetékek az állam szokott ellenőrködése mellett kizárólag csak azon sürgönyzésekre használhatók, melyeket a vasuti üzlet czéljából az igazgatóság és alattas közegei, vagy ez utóbbiak egymás közt váltanak.

Jogositva van azonban a kormány, egyetértőleg a vasutigazgatósággal elrendelni, hogy ezen távirda-vezetékek, a kellő ellenőrzés mellett, s a mennyire az üzlet forgalma megengedi, ugy állami, mint magánsürgönyzésekre is használtassanak.

Ez esetben a használat módját és a sürgönydijak megosztását az állam és engedélyesek közt külön egyezmény fogja szabályozni.

Ha az állam a vasutüzleti távirda vezetékek felépitését, vagy a már kész távirdavezetékek jó karban tartását magára vállalja, ugy a kiépités feltételei, mint a jó karban tartásért fizetendő évi átalány mennyiség szintén külön egyezmény utján állapittatnak meg.

Ha a második vágány lerakása, átalában a vaspálya töltés szélesbitése vagy áthelyezése, vagy engedélyesek bárminemü érdeke a távirdavezeték kimozditását vagy máshová áthelyezését tenné szükségessé, mind a vasut üzleti mind az állami távirda-vezetékek áthelyezésének összes költségeit engedélyesek lesznek kötelesek viselni.

9. §.

A szállitási dijakat engedélyesek belföldi ezüstpénzben számithatják, akép, hogy a mindenkori árkelet alapján megállapitandó szállitási dijakat országos értékben tartoznak elfogadni.

Az árszabás átszámitása országos értékre a kormány ellenőrzése mellett az engedélyesek megkeresése vagy a kormány rendelkezése folytán hónapról hónapra a közvetlen mult hóbeli átlagos ezüst árkelet szerint, s rendkivüli esetekben rövidebb időközökben is a megelőző hason időközben fenállott ezüst árkelet szerint fog eszközöltetni.

10. §.

Az árszabások engedélyesek által időközben leszállithatók egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, az egész vonal

hosszában vagy csak a pálya egyes vonalszakaszaira, egyik, vagy mindkét irányban, minden szállitási távolságra egyenlően, vagy növekvésük esetére nagyobb mérvben.

Az ekként leszállitott árszabások az előbbeni mértékre ismét felemelhetők, de csak három havi alkalmazásuk után.

Ha valamely szállitó wagy rakományvállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbérleszállitásban vagy más kedvezményekben részesül, ugy ezekben részesiteni kell minden szállitót és vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinleges ártérités (refactio) alakjában sem adhatók.

11. §.

Belföldön beállott drágaság esetére jogában áll a kormánynak az élelmi czikkek szállitási diját a drágaság tartamára a legmagasabb (maximál) árszabás felére leszállitani.

12. §.

A katonaszállitás leszállitott árszabások szerint eszközlendő, és pedig egyrészt a hadügyministerim; másrészt a szab. Ferdinand északi vaspálya közt 1868. évi junius hó 18-dikán megkötött egyezmény alapján, melynek szabályai ezen engedélyokmány kiegészitő részét képezik. A fentebb nevezett északi vaspályatársulattal vagy más pályákkal a katonaszállitás iránt létrejött, vagy létrehozandó, s az állam részére kedvezőbb egyezmények az engedélyezett pályára is érvényesek lesznek, még pedig az eddig létrejöttek föltétlenül, az ezentul létrejövendők azonban csak a mennyiben a magyar kormány azokat jóváhagyná.

Ezen határozatok a pénzügyőrökre, az állami és hatósági közbiztonsági őrségre, valamint a fegyenczekre is alkalmazandók. Nagyobb katonaszállitások czéljából a magyar és osztrák vasuttársaságokkal kölcsönös kisegités iránt fennálló egyezményekhez az engedélyesek járulni kötelesek.

Az engedélyesek kötelezik magukat végül, hogy a hadi, vasuti osztályok szervezésére vonatkozólag a cs. kir. szab. déli állam-, valamint a tiszavidéki és első erdélyi vasuttársulatokkal kötött egyezményhez hozzájárulnak.

A katonaszállitásokra vonatkozó határozatok és kedvezmények magától érthetőleg ép ugy érvényesek a honvédségre és azon csapatokra, melyek mint a hadsereg kiegészitő része, a népjog oltalma alatt állanak.

13. §.

Az államközegek és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbizásából, vagy az államnak ezen engedélyből folyó érdekei megóvása végett, vagy jövedéki célokból a vasutat használják és a hatóság megbizását igazolják, uti málháikkal együtt ingyen szállitandók.

14. §.

Olyan feleken, kik a vasutat a vitel- vagy szállitási bér előleges kifizetése nélkül roszhiszemüleg használnák, vagy a szállitmány nemének vagy sulyának helytelen bejelentésével vagy más módon a vállalat megröviditését czélozzák, háromszoros árszabási illeték lesz megvehető.

15. §.

Az engedélyesek jogositva vannak a kormány beleegyezésével részesekül a vállalathoz társakat is venni, kik velük jogokban és kötelezettségekben egyenlően részesülnek.

16. §.

Joguk van egyszersmind engedélyeseknek részvénytársaságot alakitani, s a szükséges pénz beszerzése czéljából névre vagy előmutatóra szóló elsőbbségi és törzsrészvényeket bocsátani ki, melyek a magyar, osztrák és külföldi tőzsdéken elárusithatók, és hivatalosan jegyezhetők.

Az engedélyeseknek jogukban álland továbbá a 31. §. szerint meghatározott alaptőkét olykép szerezni be, hogy annak három ötödrésze erejéig elsőbbségi részvényeket, s két ötödrésze erejéig törzs részvényeket bocsáthassanak ki.

Ez esetben azonban a pálya tiszta jövedelméből a tartalékalapra meghatározott hányad után mindenek előtt az elsőbbségi

részvényeknek öt száztóli kamatjai s a kormány által megállapitandó törlesztési hányada lesz fedezendő, s a törzsrészvények törlesztése mindaddig kezdetét nem veendi s nem veheti, a mig az összes elsőbbségi részvények nem törlesztettek.

A kétnemü részvények tulajdonosai ezenkivül azonban minden másnemü jogokban s kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A társaság az engedélyesek minden jogait és kötelezettségeit örökli, alapszabályait tervezi, melyeknek helybenhagyását és az ország érdekei szem előtt tartásával eszközlendő kiegészitését a kormány magának fentartja.

Az alapszabályokba a többi közt felveendő az is:

1-ször, hogy az alapszabályok helybenhagyása után az engedélyesek által az alakuló közgyülés azonnal összehivandó lesz, s az első igazgatótanács e közgyülés által választatik;

2-szor, hogy a társulat közgyüléseit az épités ideje alatt is évenkint megtartja;

3-szor, hogy a társulati alaptőkéből (31. §.) bankértékben, 1.000,000 frt, azaz: egy millió forint tartalékalap képzésére tartatik vissza, s ezen tartalékalapnak három millió forintig leendő szaporitására a pálya tiszta jövedelmeiből — még pedig az elsőbbségi részvények kamatjait s törlesztési hányadát megelőzőleg — a pálya megnyitásától számitott első három évben 2%, a második 3 évben 3%, a harmadik 3 évben 4%, azontul pedig 5% forditandó;

4-szer, hogy azon esetre, ha az engedély tartama alatt jövedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törleszthetlenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását vagy e czimen bárminemü kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

Végre;

5-ször, hogy a társulat köteles a rendelkezési állapotban levő állami hivatalnokokat és kiszolgált ugy rendes hadseregbeli, mint honvédségi altiszteket, a mennyiben azok a szükségelt képességgel birnak, s a felállitandó szolgálati rend kellékeinek megfelelhetnek, a szolgálati állomások betöltésénél mások előtt figyelembe venni, s hogy magát feltétlenül aláveti azon törvénynek, mely a hadseregbe, haditengerészetnél vagy a honvédtörzsek és osztá-

lyoknál hosszan szolgált altiszteknek az állam által segélyzett vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál leendő alkalmazása iránt az 1868. 40. tcz. 38. §. értelmében hozatni fog.

17. §.

A kormány jogositva van az őt illető főfelügyeleti jognál fogva magának ugy a pálya épitése, valamint az üzlet czélszerüen és szilárdan eszközölt felszerelése és folytonos jókarbantartása iránt minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltassanak.

A kormánynak joga van a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt megvizsgálni.

A kormány által kiküldött biztosnak jogában áll az igazgató választmány üléseiben valamint a közgyülésekben részt venni, nemkülönben az állam érdekére netán hátrányos intézkedéseket felfüggeszteni és erről a ministeriumnak további eljárás végett jelentést tenni.

Az engedélyesek, illetőleg jogutódaik, a kormány megállapitása szerint, az állam kincstár javára évi átalányt tartoznak fizetni azon költségek és kiadások megtéritése fejében, melyek a kormány főfelügyeleti joga gyakorlatával ugy az épitkezés tartama alatt, mint a pálya megnyitása után az államra nehezkednek.

Azon költségeket végre, melyek az engedélyezett vasutvonalak előtanulmányozása folytán az engedély megadásáig a kormánynak okoztattak, kötelesek engedélyesek a biztositék letételére kitüzött határidő alatt a magyar királyi kormány által kijelölendő pénztárba beszolgáltatni.

18. §.

Az engedély tartama az 1. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §-ának b) pontja alatt uj vasut feállitása ellen kimondott oltalommal 90 évre állapittatik meg, mely időszak lefolyásával elenyészik. Kezdetét veszi azon napon, a melyen az egész engedélyezett vonal a közforgalomnak átadatik.

Ezenkivül elenyészik az engedély akkor is, ha nem tartatnak meg a vonalozási munkálatok és az épités megkezdésére és befeje-

zésére, valamint az üzlet megnyitására nézve kitüzött határidők, s e mulasztás az 1. §-ban idézett vasutengedélyezési szabály 11. §. b) pontja értelmében nem igazoltathatik.

19. §.

A kormány fentartja magának a jogot, hogy az engedélyezési törvény hatálybaléptétől számitva 30 év lefolyása után az engedélyezett pályát minden időben beválthassa.

A beváltási ár meghatározására a vállalatnak a valóságos beváltást megelőző hét év alatti évi tiszta jövedelmei fognak felszámittatni, mely összegből a két legmostohább év tiszta jövedelme levonatván, a fenmaradt öt év átlagos tiszta jövedelme fog kiszámittatni.

Ezen átlagos összeg, mely mindazonáltal a társulati összes értékek 5% kamatjának fedezésére és a kormány által megállapitandó törlesztési terv szerint azok törlesztésére szükséges összegnél kevesebb nem lehet, az engedélyeseknek a megállapitott engedély tartamáig, mint évi járadék fizetendő.

20. §.

Az engedély megszüntével, valamint a pálya beváltásának bekövetkeztével az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 19. §. értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép az itt engedélyezett jókarban és tehermentesen átadandó vasut birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és al-épitményeket minden tartozékaikkal, mint: forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel, épületekkel, az indulási és érkezési helyeken, őr- és felvigyázó-házakkal, minden belszerelvényekkel, butorzattal, ingó- és ingatlanságokkal egyetemben.

Valamint az engedély megszüntével, ugy a pálya beváltása esetében is, az engedélyesek megtartják a vállalat saját kereseteiből alakitott tartalékalap és künnlevő activ követelések tulajdonát, valamint a vállalat saját vagyonából emelt épületeket, milyenek a coaks-kemenczék, öntődék, gép- vagy egyébb gyárak, pajták, dockok, mint a melyek megszerzésére vagy előállitására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattak fel, hogy azok a vaspályának tartozékát képezni nem fogják.

21. §.

Az engedélyesek kötelesek a pálya épitésének tartama alatt munkásaik számára kórházakat rendezni be. Azon esetre, ha munkásaik közül némelyek közkórházakban nyertek ellátást, az ezért járó költségeket engedélyesek lesznek kötelesek az illető intézeteknek évnegyedenként megtériteni.

22. §.

Ha az engedély-okmányban vagy a törvényekben foglalt kötelességek megsértése vagy mulasztása engedélyesek részéről ismételve fordulna elő, a kormány fentartja a jogot, ellenök a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt bármikor megszüntnek és a letett 1.500,000 frt biztositékot, vagy annak az ezen engedély-okmány értelmében még kiszolgáltatni nem tartozott részét elveszettnek nyilvánitani és megtartani.

23. §.

Az engedély minden okmányszerü kiadványai csak 1 frtra szabott bélyegdij alá esnek.

Különleges feltételek.

24. §.

Az épitési feltételeket illetőleg, az engedélyezett vonal hat szakaszra osztatik:

a) az első szakasz Sopronytól — Sirczig;

b) a második szakasz Sircztől — Pozsonyig, és Sircztől Kis-Martonon át Nagy-Höflányig;

c) a harmadik szakasz Pozsonytól — Nagy-Szombaton és Lipótváron át Trencsénig;

d) a negyedik szakasz Trencséntől — Zsolnáig;

e) az ötödik szakasz Nagy-Szombattól — Jablonczán át az ország határszélig;

f) a hatodik szakasz Lipótvártól — Üzbégig terjed.

Az itt engedélyezett pályát az engedélyesek a következő határozatok szerint tartoznak kiépiteni és felszerelni:

a) Alépitmény.

A pálya felszinének ezer meter hosszuságra:

az első	szakaszon	(10)	tiz meternél
a második	„	(5)	öt „
a harmadik	„	(5)	öt „
a negyedik	„	(5)	öt „
az ötödik	„	(10)	tiz „
a hatodik	„	(8)	nyolcz meternél nagyobb

emelkedéssel nem szabad épülnie.

Kivételt e tekintetben csak az átalakitandó Pozsony-nagyszombati lóvonatu vasuton tényleg előforduló nagyobb emelkedések képeznek, ezeknél 1000 meterenkint 6·67 meternyi emelkedés is megengedhető.

A kanyarodások félátmérője az első, ötödik és hatodik szakaszon 300, a másodikon, harmadikon és negyediken pedig 500 meternél kisebb nem lehet.

A pálya keresztszelvényeire nézve a kormány és az engedélyesek közt megállapitott és a közmunka és közlekedési ministeriumnál letett feltételek, szabályok és szabványrajzok követendők. A pályakorona szélessége ott, hol a sinek a talpfán feküsznek, 4 meternél kevesebb nem lehet.

Ezen szabványrajzokkal megegyezőleg kell a kövecságyat előállitani s annak az egyes vonalszakaszok megnyitásakor a keresztszelvény-szabványokban meghatározott mértékkel kell birnia, ezen kivül még ugyanazon időben a pálya hosszában pályamértföldenként legalább 500 köbmeternyi tartalékkövecsmennyiség helyezendő el.

A Duna főhidja végleges minőségben kőből és vasból oly szerkezettel épitendő, hogy azon a kettős vágányon kivül közhasználatra egy kellő szélességü gyalogut is átvezessen.

Ha Pozsony városa ezen hidon kocsiutat kivánna átvezettetni és ennek létesitése fejében az e czélból szükséglendő költségtöbblet teljes törlesztéseig a város tulajdonát képező hidvámszedési jogról, valamint a város határában netalán létesitendő

átkelések utáni jövedelmeiről az engedélyesek, illetőleg jogutódaik javára lemondand és beleegyezik, bogy a kormány jóváhagyásával a gyalog átkelőktől, kocsiktól és állatoktól is vám szedessék: kötelesek lesznek engedélyesek e hidat oly szerkezetben épiteni, hogy azon a kettős vágányon és gyalogúton kivül legalább 6·5 meter széles kocsiútat is át lehessen vezetni. Magától értetik, hogy a kocsik számára szükséges hid összes alkatrészeit és az ahoz való feljárókat is az engedélyesek kötelesek előállitani s a hiddal együtt fentartani.

A kormány fentartja magának a jogot, ami iránt különben az engedélyokmány beczikkelyezése napjától számitandó másfél év alatt nyilatkozni tartozik — hogy a hid egyik vágányát más vasutvállalat számára engedhesse át, mely esetben az illető vasutvállalat az engedélyesek javára 1.000,000 bank értékü forint készpénz lefizetése után a kocsiút s gyalogjárda levonásával fenmaradó hid felerészének tulajdonosává válik.

Ha a kormány ezen jogával a mondott idő alatt nem élne, jogukban álland engedélyeseknek egy millió o. é. frtnak megfeledő uj részvényeket kibocsátani.

A többi műépitmények mind egy vágányra, de egészen kő- és vasanyagból épitendők.

A pálya mellett és felett elvezető s a pálya testén kivül eső hidak egészen fából épithetők.

b) Felépitmény.

A felépitmény és minden alkatrészeinek előállitása, illetőleg szállitása a sinútak elrendezése az államásokon a kormány és engedélyesek közt megállapitott s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabályok, feltételek és szabványrajzok szerint eszközlendő.

A sinek a könnyebb és kisebb szabvány szelvényü mintából, t. i. egy bécsi láb hosszuságban $20^1/_2$ vámfont súlylyal birjanak.

A talpfák tölgyfából vagy telitett bükk- avagy szurkos fenyőfából (pinus sylvestris) készitendők.

Az engedélyesek kötelesek a nyilt pálya és az állomások sinútainak előállitásához szükséges felépitmény-anyagokon kivül ezeknek még egy százalékát, valamint minden 25 kitérő után

legalább egy teljes kitérő- és keresztvágány-szerkezetet is, az azokhoz szükségelt talpfákkal együtt, mint tartalékanyagot az építési alapból előállitani. Az állomások mellékvágányaira az egész pályahossz 16%-ánál több nem fog követeltetni.

A felépitményhez szükséges mindennemü vasanyagot, a felépitményi gyárkészitményeket, engedélyesek lehetőleg belföldön szerezzék be.

A mennyiben ki nem elégitő ajánlatok miatt ezen anyagok szállitása szükségképen külföldről eszközöltetnék, ez esetben egyrészt a beszerzési hely iránt, az engedélyesek és a kormány közt egyesség hozandó létre, másrészt a külföldről szállitott anyagok és gyári készitmények után járó behozatali vám egészben engedélyeseket fogja terhelni.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek kőből, illetőleg téglából készitendők, kivéve az áruraktárat, és a kisebb melléképületeket, melyek akár kőből, akár fából is, de mindenesetre kőalapzattal állithatók elő.

Az összes épületek alaptervezetére s beosztására nézve a kormány és engedélyesek közt megállapitott és a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabványrajzok követendők, melyekkel szemben a térfogatok és helyiségek számának fentartása mellett czélszerü módositásokat a kormány az engedélyesek javaslatára engedélyezhet.

A külalakra nézve a kormány ezen szabvány-rajzoktól eltérő épitési módot is kivánhat, illetőleg engedélyezhet.

Ugyanez áll átalában a pálya elzárás és korlátozása, valamint a jelzési készületek és az egész jelzési rendszerre nézve is.

d) Állomások.

Sopronynál e vasut számára a győr-soprony-ebenfurti vasuttal közösen használandó állomás fog épittetni. Ha ezen uj állomásával nem közvetlen kapcsolatban épittetnék ki, akkor ez utobbi állomással egy sinút által fog összeköttetni.

Nagy-Höflánynál a győr-soprony-ebenfurti vasuttal közös állomás fog épittetni.

Siroznél a nagy-höflányi és Soprony felé vezető vonalak számára egy elágazási állomás épitendő.

Pándorfnál (Parendorf) vagy Zarándfalvánál (Zurndorf) e vasut vagy az államvasut pályaudvarán vezettetik keresztül, vagy pedig ezek közelében metszi át az államvasut bécs-ujszőnyi vonalát, és ezen esetben külön sinút által köttetik össze az államvasut pályaudvarával.

Mindkét esetben a két pálya összeköttetése ugy létesitendő, hogy Pozsony felé akár Soprony, akár Uj-Szőny felől direct vonatok járhassanak.

Pozsonynál e vasut állomása az államvasut-társulat fenálló pályaudvarával sinút által lesz összekötendő.

Nagy-Szombatnál az állomás tekintettel a Lundenburg és Trencsén felé vezető vonalakra lesz kiépitendő.

Lipótvárnál a Trencsén és Üzbég felé vezető vonalok számára egy elágazási állomás épitendő.

Üzbégnél az észak-nyugati vasutvonalában fog egy csatlakozási állomás épittetni.

Trencsénnél e vasut állomása az észak-nyugati vasut állomásával sinút által fog összeköttetni.

Zsolnánál e vasut a kassa-oderbergi vasut állomásába vezettetik be.

Az előbb emlitett csatlakozási és közös állomásokon kivül az itt engedélyezett vasuton még legalább 30 közbeneső állomás épitendő.

A vontatási szolgálatra szükséges berendezések a sopronyi, pozsonyi, nagy-szombati és lipótvári állomásokon kivül még 8 helyen fognak létesittetni.

Az itt engedélyezett vasuton összesen 22 vizállomás épitendő.

Egy 300,000 frtot bankértékben érő tartozási mühely az engedélyesek javaslatára a kormány által megállapitandó állomáson lesz felállitandó.

A nagy-szombati és pozsonyi állomás legalább 800 meter, a sopronyi 700 meter, a többi állomások pedig legalább 600 meter hosszusággal épitendők.

Az állomások különben a kormány és az engedélyesek közt megállapitott módon és mértékben állitandók elő.

Amennyiben a közös pályaudvarok iránt az épités folyama alatt a fentebbi megállapitásoktól eltérő intézkedések tétetnének,

s azok által költségtöbblet idéztetnék elő, ennek beszerzése iránt a kormány s az engedélyesek közt külön egyezmény lesz kötendő.

e) Üzleti eszközök.

Az összes üzleti eszközök, melyek alatt csak a tárkocsikkal és felszereléssel ellátott mozdonyok, személy-, mozgó- és közönséges posta-, teher- és kavics-szállitó-kocsik és hó-ekék, tehát a járművek értendők, oly mennyiségben lesznek beszerzendők, hogy beszerzési értéküknek az engedélyezett vonal hosszához mérve mértföldenként 60,000 frtot o. é. képviseljen.

Az engedélyesek kötelesek az üzleti eszközöket, a kormány által elfoghatóknak elismert lehetőleg belföldi gyáraknál a kormánynak bemutatandó és ezáltal helybenhagyandó tervek szerint megrendelni, és az illető szerződéseket eredetiben a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjeszteni.

f) A munkálatok minősége.

Ami a teljesitendő munkálatok és a szállitmányok minőségét átalában illeti, e tekintetben az engedélyesek által irányadóul veendő az, hogy az engedélyezett pályának előállitásához és felszereléséhez szükséges minden munkálatok, épitkezések és készitmények, melyek tartósságaért az engedélyesek a felelősséget magukra vállalják, csak jó minőségü és a műtan szabályai szerint feldolgozott teljesen ép anyagból létesitendők, és hogy e tekintetben a kormány és az engedélyesek közt megállapitott feltétel-füzetek szolgálnak zsinórmértékül.

Ami továbbá a teljesitendő munkálatok mennyiségét illeti, e részben kötelesek az engedélyesek az engedélyezett vasutat oly módon előállitani és felszerelni, hogy az mindazon igényeknek megfeleljen, melyek egy czélszerüen és gazdaságosan kezelt üzletnél megkivántatnak.

Az engedélyesek kötelesek az üzleti felszerelés azon részeihez, melyek gyorsabb elhasználásnak vannak kitéve, ugyszintén egyéb felszerelési ingóságokhoz és készletekhez az épitési alapból tartalékot és pótdarabokat, a kormány és az engedélyesek közt megállapitott s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett kimutatásban meghatározott arányban beszerezni.

Az üzletbevételre szükségelt elhasználási anyagokból négyheti szükséglet fedezésére megkivántató mennyiség az engedélyesek által a pálya megnyitása előtt állitandó elő.

25. §.

Az engedélyesek kötelesek:

a) a vonalozási munkálatokat az engedélyezési törvény hatálybalépte napjától számitva négy hét alatt megkezdeni.

b) a részletterveket 150 nap alatt a kormányhoz felterjeszteni.

c) az épitést a részlettervek helybenhagyása után azonnal megkezdeni.

A kormány ellenben kötelezi magát a benyujtott tervek iránti határozatát a benyujtástól számitott 60 nap alatt az engedélyesekkel tudatni.

26. §.

Az engedélyesek kötelezik magukat az engedélyezett vasutat az engedélyezési törvény hatályba lépte napjától számitott $3^1/_2$ év alatt befejezni s a közforgalomnak átadni.

Szabadságukban álland azonban e vasut egyes szakaszait a kormány engedélye mellett egyenkint és pedig a kitüzött határidő előtt is megnyitni.

Előre is kiköttetik azonban, hogy ugy az épitkezésnek, mint a vonalok részletekbeni megnyitásának Pozsonytól dél felé és Nagyszombattól észak felé ugyanazon mérvben kell történni. A pozsony-nagyszombati vonal külön és leghamarább is megnyitható.

27. §.

Az engedélyesek által az általános feltételek 4. §. értelmében leteendő biztositék 1,500,000 frt, azaz egy millió ötszázezer forintra o. é. határoztatik s a kormánynak jogában álland a pálya kiépitésére kitüzött határidőnek az engedélyesek által meg nem tartása esetében, amennyiben a 4., 18. és 22. §-aiban kitűzött jogával élni nem akarna, e biztositékból kötbér fejében, melynek fizetésére az engedélyesek magukat ezennel kötelezik, naponkint 1000, azaz egy ezer o. é. frtot birói beavatkozás nélkül levonni.

28. §.

Ha a 24. §-ban meghatározott mennyiségü és jó karban tartott forgalmi eszközök szaporitása szükségessé válnék, kötelesek lesznek engedélyesek a kormány kivánatára azok szaporitását az esetben, ha a pálya jövedelme a befektetett alaptőke 8%-ját eléri, a pálya saját jövedelmeiből, ennek bekövetkezte előtt ellenben a szükséges pénz beszerzése iránt létesitendő külön egyezmény értelmében eszközölni.

29. §.

Az engedélyezett vasuttól 30 éven át sem kereseti, sem jövedelmi, sem más, később ezek helyett netán behozandó adó fizettetni nem fog.

A részvények szelvényei szintén 30 évig adó-, bélyeg- és illetékmentesek.

Megengedtetik továbbá, hogy az első kiadásu elsőbbségi és törzsrészvények, ideértve az ideiglenes jegyeket is, bélyeg- és illetékmentesen adassanak ki.

A kisajátitott ingatlanok telekkönyvi átiratása is bélyeg- és illetékmentesen eszközöltetik.

A tőkeszerzés, valamint épitkezés és az üzlet első berendezése czéljából kiállitandó minden szerződés, beadvány vagy bármely más okirat, bélyeg- és illetékmentes.

30. §.

A szállitási dijak az engedélyezett pálya számára a következő határok között szabatnak meg:

Legmagasabb árszabás mértföldenkint;

a) utasoktól egy személyért:

az I.	osztályban	.	.	.	.	.	36 kr.	o. é.
a II.	„	.	.	.	.	.	27 „	„ „
a III.	„	.	.	.	.	.	18 „	„ „
a IV.	„	.	.	.	.	.	10 „	„ „

b) áruknál vámmázsánként:

az I.	osztályban	.	.	.	.	.	1.5 kr.	o. é.
a II.	„	.	.	.	.	.	2.5 „	„ „
a III.	„	.	.	.	.	.	3.5 „	„ „

Gyorsvonatoknál, melyeknek első- és másodosztályu kocsikból kell állani, e dij husz száztólival felemelhető.

Kivételesen egész kocsirakodásokért vámmázsa és mértföld után; a só, tüzi- és épületfa, trágya, épületkő, tégla, nyersvas, gabona és liszt 1.25 kr o. é. a szén, coaks és briquetts 1 kr a biztositási és mellékilletékek legmagasabb tételeit, valamint a többi tárgyak fuvarát és osztályozását, végre egyéb forgalmi határozmányokat illetőleg a kormánynyal megállapitott s a ministeriumnál letett szabályok (az alföld-fiumei vasut e részben engedélyszerü határozmányai) szolgálnak zsinormértékül.

Mihelyt ezen pálya tiszta jövedelme egymásután következő két éven át a befektetett épitési tőke 8%-ára emelkedik, jogában álland a kormánynak az engedélyesek meghallgatása mellett az árszabást megfelelőleg leszállitani.

A kormány e jogával azonban csak akkor élhet, ha a második vágánynak lerakását (3. §.) vagy az ideiglenes épitményeknek szilárdabb anyagból leendő helyettesitését, vagy végre a forgalmi eszközök szaporitását (28. §.) nem rendelte el, vagy ha ezen épitkezések a forgalmi eszközök szaporitása befejeztetett, s a pálya jövedelme két éven át a befektetett egész tőke 8%-ra ismét felemelkedett.

Ha a vasuti szállitási dijakat a törvényhozás bármikor szabályozandja, e dijszabályzat érvénye ezen vasutakra is kiterjed.

Az engedélyesek kötelezik végre magukat az engedélyezett pálya egyes állomásaitól a legközelebbi községig vezető közutak épitésére s fentartására szükséges kő- s kavicsanyagot pályájukon csupán saját költségeinek megtéritése mellett szállitani.

31. §.

A jelen pálya épitésére és felszerelésére szükséges névleges tőkének összege, mely a 16-ik §-ban meghatározott módon elsőbbségi és törzsrészvények kibocsátása által szerezhető be, mértföldenként 985.915 osztr. ért. (kilenczszáz nyolczvanötezer kilenczszáz tizenöt) ezüst forintban állapittatik meg megjegyeztetvén, hogy ezen összegben kibocsátandó értékektől már az épités alatt fizetendő kamatokra megkivántató összeg is bennfoglaltatik.

Ezen alaptőkének szaporitását a kormány csak akkor engedheti meg, ha

a) az engedélyesek vagy jogutódjaik a pálya forgalmának emelését czélzó, vagy a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált oly uj épitkezéseket s berendezéseket szándékoznak eszközölni, melyeknek teljesitésére a jelen engedély által, az abban megállapitott épitési tőkéből kötelezve nincsenek;

b) ha a kormány oly épitkezéseket s beszerzéseket rendel el, melyek teljesitésére engedélyesek a jelen engedély értelmében kötelesek ugyan, de a melyekre nézve ugyancsak a jelen engedély szerint a pénzbeszerzés iránt elébb köztük s a kormány között külön egyezménynek kell létrejönni, végre

c) ha az engedélyesek vagy jogutódjaik e vasutból egyes iparvállalatokhoz szárnyvonalokat szándékoznak épiteni s üzletben tartani.

32. §.

Jelen engedély, illetőleg az engedélyezett pálya, ugy nemkülönben e pályának üzlete a kormány beleegyezése nélkül másra át nem ruháztathatik.

33. §.

Az engedélyesek jogai és kötelezettségei jogutódaikra is átszállanak.

XXX. TÖRVÉNYCZIKK

a Portugaliával 1872. évi január 13-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről.

(Szentesitést nyert 1872. évi novemberhó 30-dikán. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi deczember hó 23-án.)

Az ő császári és apostoli királyi Felségének és Portugalia királyának meghatalmazottjai által az 1867. évi XVI. törvényczikk III. czikkében megszabott mód szerint kötött és Lissabonban 1872. évi január 13-ikán aláirt kereskedelmi és hajózási szerződés, miután az országgyülés által elfogadtatott és utóbb

mind két szerződő fél részéről szokott módon megerősittetett, a hozzávaló zárjegyzőkönyvvel együtt ezennel az ország törvényei közé igtattatik.

Az emlitett államszerződés s a hozzávaló zárjegyzőkönyv szövege következő:

Eredeti szöveg.

Sa Majestè l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie, et Sa Majestè le Roi de Portugal et des Algarves, animès d'un ègal dèsir de resserrer les liens d'amitié et d'étendre les relations commerciales entre Leurs Etats respectifs ont résolu de conclure un traité à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique: le Sieur Aloyse Baron de Dumreicher-Oesterreicher, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire prés Sa Majesté Très-Fidèle, Chevalier de l'Ordre de la Couronne de fer de deuxiéme classe et de l'Ordre Impérial de Léopold etc.

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves le Sieur Jean d'Andrade Corvo, Son Conseiller, Pair Royaume, Ministre et Secrétaire d'Etat au département des Affaires étrangères, Professeur de l'Ecole polytechnique de Lisbonne, Commandeur de l'Ordre ancien, trés noble et illustre de San Thiago pour le mérite scientifique, littéraire et artistique, et de l'Ordre du Christ, Grand-Croix de l'Ordre Royal de Charles III. d'Espagne etc.

Magyar szöveg.

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya egyrészről, másrészről ő Felsége Portugalia és Algarbia királya azon óhajtás által vezéreltetve, hogy illető államaik közt a barátság kötelékei szorosabbra füzessenek és a kereskedelmi összeköttetések kiterjesztessenek, elhatározták e czélra szerződést kötni és meghatalmazottaikká nevezték ki és pedig:

Ő császári és apostoli királyi felsége Dumreicher-Oesterreicher Alajos bárót, ő Felségénél leghűségesebb rendkivüli követét és teljhatalmu ministerét, a másod osztályu vaskorona rend és a császári Lipótrend lovagját stb.

Ő Felsége Portugal és Algarbia királya Andrade-Corvo János urat, ő Felsége tanácsosát, az ország pairjét, ministert és külügyi államtitkárt, a lissaboni polytechnicai iskola tanárát, a tudományi, irodalmi és müvészeti érdem számára alapitott ősi igen nemes és jeles san Thiago rend, valamint a Krisztus rend közép keresztesét, III. Károly spanyol király rendje nagykeresztesét stb.

lesquels, après s être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivante:

ARTICLE I.

Il y aura pleine et entière liberté de commerce et de navigation entre les Etats des deux Hautes Parties contractantes.

Les sujets de chacune d'Elles ne seront pas soumis ni à raison d'acquisition ou de possesion d'immeubles ou de biens meubles ni à raison de leur commerce et de leur industrie dans les ports, villes ou lieux quelconques des Etats respectifs soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement, à des droits, taxes, impôts ou patentes, sous quelque dénomination que se soit, autres ni plus élevés que ceuxqui seront perçus sur les nationaux et les privileges, immunités et autres faveurs quelconques dont jouiraient, en matiére de commerce ou d'industrie, les sujets de l'une des Hautes Parties contractantes, seront communs à ceux de l'autre.

Les stipulations du présent article ne dérogent en rien aux lois, ordonnances et réglements spéciaux en matière de commerce, d'industrie et de police en vigueur dans le territoire de chaque Etat contractant et applicables aux sujets de tout autre Etat

ARTICLE II.

Les Hautes Parties contractantes se garantissent réciproquement le traitement de la nation la

kik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kölcsönös közlése után a következő czikkeket állapitották meg:

I. CZIKK.

A két magas szerződő fél államai között a kereskedelem és a hajózás teljesen szabad leend.

Bármelyik szerződő fél alattvalói sem ingatlanok vagy ingók szerzése vagy birása miatt, sem az illető államok kikötőiben, városaiban vagy bármely más helyein gyakorolt kereskedelmi vagy iparüzletük miatt akár állandóan telepedtek legyen meg, akár csak időlegesen tartózkodjanak ott, nem lesznek alávetve más vagy magasabb bármi néven nevezendő adóknak, dijaknak vagy illetékeknek, mint melyek a nemzetbeliektől szedetnek, és mindazon kiváltságokat, mentességeket és egyéb kedvezményeket, — melyeket az egyik szerződő fél alattvalói kereskedelmi és iparüzletük tekintetében élveznek, a másik fél alattvalói is egyenlőképen élvezendik.

Jelen czikk határozmányai nem csorbitják semmiben azon különös törvényeket, rendeleteket és szabályzatokat, melyek bármelyik szerződő állam területén a kereskedés, ipar és rendészet tekintetében fennállnak és minden más állam alattvalói irányában alkalmaztatnak.

II. CZIKK.

A magas szerződő felek mindenben, mi a bevitelt, kivitelt és átvitelt illeti, egymásnak a legna-

plus favorisée pour tout ce qui concerne l'importation, l'exportation et le transit.

Chacune d'Elles s'engage à faire, profiter l'Autre de toute faveurs de tous privilèges ou abaissement dans les tarifs des droits à l'importation ou à l'exportation qu'Elle pourrait accorder à une tierce Puissance.

Les Hautes Parties contractantes s' engagent en outre, à n'établir, l'une envers l'autre, aucun droit ou prohibition d'importation, d'éxportation ou de transit qui ne soit en même temps applicable aux autres nations.

Dans le cas ou en Portugal l'importation des blés et des farines serait prohibée, les blés et les farines autrichiens ou hongrois sortis avant la publication de cette prohibition du port ou leur chargement s' est fait, pourront encore être importés et vendus en Portugal.

gyobb kedvezésben részesülő nemzet irányában követett bánásmódot biztositják.

Mindegyikök kötelezi magát, hogy a bevitelnél vagy a kivitelnél, bármely más államnak nyujtandó minden kedvezményben, kiváltságban vagy vámdij-leszállitásban a másikat is részelteti.

A magas szerződő felek azonkivül kötelezik magukat, hogy egymás irányban nem szabnak semmiféle beviteli, kiviteli vagy átviteli vámot, vagy tilalmat, mely egyuttal más nemzetek irányában nem alkalmaztatnék.

Azon esetben, ha Portugaliában a gabnának vagy lisztnek bevitele megtiltatnék, a felrakodási kikötőből még a tilalom kihirdetése előtt elinditott osztrák vagy magyar gabona és liszt Portugaliába még bevihető és ugyanott eladható.

ARTICLE III.

Les marchandises de toute nature originaires de l'un des deux pays et importées dans l'autre ne pourront être assujetties à des droits d'accise, d'octroi ou de consommation perçus pour le compte de l'Etat ou des communes, supérieurs à ceux qui grèvent ou greveraient les marchandises similaires de production nationale.

Toutefois les droits à l'importation pourront être augmentés des sommes qui représenteraient les frais occasionnés aux producteurs nationaux par le système de l'accise.

III. CZIKK.

Az egyik országból származó és a másikba bevitt bárminemü áruczikkek nem vethetők magasabb akár az állam, akár községek javára szedett fogyasztási adó vagy illeték alá, mint a mely a nemzeti termelés hasonló czikkei után szedetik most vagy jövőben.

A beviteli vámok mindazáltal azon összeggel nagyobbithatók, mely a fogyasztási adórendszer által a nemzetbeli termelőknek okozott költségekkel felér.

Si l'une des Hautes Parties contractantes juge nécessaire d'établir un droit d'accise ou de consommation nouveau ou un supplément de droit sur un article de production ou de fabrication nationale, l'article similaire étranger pourra être immédiatement grevé à l'importation d'un droit égal ou équivalent.

Ha a szerződő felek egyike szükségesnek tartja, hogy uj fogyasztási adó vagy adópótlék vettessék a nemzeti termelésnek vagy gyártásnak valamely czikkére, a hasonló idegen czikkre azonnal egyenlő vagy egyenértékü beviteli vámot szabhat.

ARTICLE IV.

Pour établir quo les produits sont d'origine ou de manufacture nationale, l'importateur devra présenter à la douane de l'autre pays soit une déclaration officielle faite devant un magistrat siégeant au lieu d'expédition, soit un certificat délivré par le chef du service des douanes du bureau d'exportation, soit un certificat délivré par les Consuls ou Agents consulaires du pays dans lequel l'importation doit être faite et qui résident dans les leux d'éxpéditions ou dans les ports d'embarquement.

IV. CZIKK.

A termény vagy gyártmány nemzeti eredetének igazolásául a bevivő a másik ország vámhivatalánál köteles előmutatni vagy az indítás helyén székelő hatóság előtt felvett hivatalos nyilatkozatot, vagy a kiviteli vámhivatal főnöke által kiállitott bizonylatot, vagy azon országnak, hova a bevitel történik, az indítás helyén vagy a felrakodási kikötőben székelő consulai vagy consuli ügynökei által kiállitott bizonyitványt.

ARTICLE V.

En ce qui concerne les marchandises et les étiquettes des marchandises ou de leurs emballages, les dessins et les marques de fabrique ou de commerce, les sujets de chacun des Etats respectifs jouiront dans l'autre de la même protection que les nationaux.

V. CZIKK.

A mi illeti az áruczikkeket, az áruczikkek vagy azok burokjainak feliratait (etiquetteit) a kereskedelmi és iparvédjegyeket, mindegyik szerződő fél alattvalói a másik területein ugyanazon oltalomban részesülnek mint a nemzetbeliek.

ARTICLE VI.

Les objets passibles d'un droit d'entrée qui servent d'échantillons et qui sont importés dans la Monarchie austro-hongroise par des commis voyageurs des maisons

VI. CZIKK.

Beviteli vámmal terhelt oly árukért, melyek árumustrákul szolgálnak, és melyek az osztrák-magyar monarchiába portugaliai czégek kereskedelmi utazói által

portugaises on en Portugal par des commis voyageurs des maisons autrichiennes ou hongroises, jouiront de part et d'autre, moyennant les formalités de douane nécessaires pour en assurer la réexportation ou la réintégration en entrepôt, d'une restitution des droits qui devront être déposés à l'entrée. Ces formalités seront réglées d'un commun accord entre les Hautes Parties contractantes.

vagy pedig Portugaliába osztrák vagy magyar czégek kereskedelmi utazói által hozattak be: a bevitel alkalmával leteendő vámdij az isméti kivitel vagy közraktárba való visszahelyezés biztositására szükséges vámhivatali formaságok megtartása mellett mindkét részen visszatérittetik.

Ezen formaságokat a két szerződő fél egyetértőleg fogja szabályozni.

ARTICLE VII.

Les fabricants et marchands autrichiens ou hongrois, ainsi que leurs commis voyageurs, dûment patentes dans la Monarchie austro-hongroise dans l'une de ces qualités, voyageant en Portugal, pourront y faire des achats et des ventes pour les besoins de leur industrie et recucellir les commandes avec ou sans échantillons, mais sans colporter des marchandises.

Il y aura réprocité dans la Monarchie austro-hongroise pour les fabricants et marchands portugais et leurs commis voyageurs.

VII. CZIKK.

Az osztrák vagy magyar gyárosok és kereskedők, valamint utazó segédjeik, kik az osztrák-magyar monarchiában ezen minőségek egyikére nézve kellő igazolványt nyertek, Portugaliában utazván, üzletük érdekében vásárlásokat és eladásokat tehetnek, és árumustrák felmutatása mellett vagy azok nélkül megrendeléseket gyüjthetnek, anélkül azonban, hogy magukkal vitt áruczikkekkel kereskednének.

Ugyanez áll viszont az osztrák-magyar monarchiában is a portugaliai gyárosok és kereskedők, valamint azok utazó segédeikre nézve.

ARTICLE VIII.

Les navires autrichiens ou hongrois venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports de Portugal, et réciproquement les navires portugais venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports autrichiens ou hongrois, seront assimilés, soit à l'entrée, soit à la sortie, soit durant leur

VIII. CZIKK.

Az osztrák vagy magyar hajók teherrel vagy anélkül jövén Portugalia bármely kikötőjébe, és viszont a portugaliai hajók teherrel vagy anélkül jövén az osztrák vagy magyar kikötők bármelyikébe, mind érkezésüknél, mind indulásuknál,mind tartózkodásuk ideje alatt a hajót terhelő bármely illeték vagy adó tekintetében a nem-

séjour, aux navires nationaux, pour tous les droits ou charges quelconques portant sur la coque du bâtiment.

ARTICLE IX.

Les deux Hautes Parties contractantes se réservent la faculté de prélever dans leurs ports respectifs, sur les navires de l'autre Puissance, ainsi, que sur les marchandises, composant la cargaison de ces navires, des taxes spéciales affectées aux besoins d' un service local.

Il est entendu que les taxes dont il s'agit devront, dans tous les cas, être appliquées également aux navires des deux Hautes Parties contractantes ou à leurs cargaisons.

ARTICLE X.

En ce qui concerne le placement des navires, leur chargement ou leur déchargement dans les ports, rades, hâvres ou bassins et généralement pour toutes les formalités ou dispositions quelconques aux quelles peuvent être soumise les navires de commerce, leur équipage et leurs cargaisons, il ne sera accordé aux navires nationaux, dans les Etats respectifs, aucun privilége ni aucune faveur qui ne le soit également aux navires de l'autre Puissance.

ARTICLE XI.

La nationalité des navires sera admise de part et d'autre d'aprés les lois et réglements particuliers à chaque pays au moyen des documents délivrés aux capitaines par les autorités compétentes.

zetbeliekkel hasonlóknak fognak tekintetni.

IX. CZIKK.

A magas szerződő felek fentartják maguknak azon jogot, hogy illető kikötőikben a másik fél hajóitól, valamint az ezen hajók rakományát képező áruczikkektől, valamely helyi szolgálat szükségleteire szánt külön illetékeket szedhessenek.

Magától értetik, hogy a mondott illetékek minden esetben hasonló módon alkalmazandók mind a két szerződő fél hajóira vagy rakományaira.

X. CZIKK.

Mi a hajóknak a kikötőkben, révekben vagy öblökben való elhelyezését, be- és kirakodását, ugy egyáltalában mindazon formaságokat és rendszabályokat illeti, melyeknek a kereskedelmi hajók, azok személyzete és rakománya alá vethetők: az illető államokban a nemzetbeli hajóknak semmiféle szabadalom vagy kedvezmény nem fog nyujtatni, mely hasonló módon a másik fél hajóira is ki nem terjedne.

XI. CZIKK.

A hajók nemzetisége mindkét részről az illető ország törvényei és különös szabályzatai szerint a hajókapitányoknak illetékes hatóságaik által kiállitott okmányok alapján fog igazoltnak tekintetni.

ARTICLE XII.

Les marchandises de toute nature importées en Portugal sous pavillon austro-hongrois et réciproquement les marchandises de toute nature importées dans les ports autrichiens ou hongrois sous pavillon portugais jouiront des mêmes exemptions, restitutions de droits, primes ou autres faveurs quelconques; elles ne payeront respectivement d'autres ni de plus forts droits de douane, de navigation ou de péage perçus au profit de l'Etat, des communes, des corporations locales, des particuliers ou d'établissements quelconques, et ne seront assujetties à acune autre formalité que si l'importation en avait lieu sous pavillon national.

XII. CZIKK.

Portugáliába osztrák-magyar lobogó alatt behozott, és viszont osztrák vagy magyar kikötőkbe portugáliai lobogó alatt behozott, bárminemü áruczikkek ugyanazon mentességekben, vámvisszatéritésekben, vagy egyéb kedvezményekben részesülnek, — sem más, sem nagyobb, akár az állam, akár községek, akár helyi testületek, akár magánosok, akár bármely vállalat javára szedett vámot, hajózási vagy kikötői illetéket nem fizetnek és semmi más formaságok alá nem vettetnek, mintha a bevitel nemzeti lobogó alatt történt volna.

ARTICLE XIII.

Les marchandises de toute nature qui seront exportées de la Monarchie austro-hongroise par navires portugais ou du Portugal par navires autrichiens ou hongrois pour quelque destination que ce soit, ne seront pas assujetties à d'autres droits ni formalités de sortie que si elles étaient exportées par navires nationaux, et elles jouiront, sous l'un et l'autre pavillon, de toutes primes et restitutions de droits ou autres faveurs qui sont ou seront accordées, dans chacun des deux pays, à la navigation nationale.

Toutefois il est fait exception aux dispositions qui précedent en ce qui concerne les avantages et encouragements particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou pourront être l'objet dans l'un ou l'autre pays.

XIII. CZIKK.

Bárminő áruczikkek, melyek az osztrák-magyar monarchiából portugaliai hajókon vagy Portugaliából osztrák vagy magyar hajókon vitetnek ki, bár hova szóljon rendeltetésük, más illetékeknek vagy kiviteli formaságoknak nem lesznek alávetve, mint ha nemzeti hajókon vitettek volna ki, és egyik lobogó alatt is, másik alatt is mindazon jutalmazásokban és adóvisszatéritésekben vagy más kedvezményekben részesülnek, melyek a két állam mindegyikében a nemzeti hajózás számára állapitvák meg, vagy fognak megállapittatni.

Kivétel alá esnek mindazonáltal azon különös intézkedések, melyek egyik vagy másik országban a nemzeti halászat előmozditása és felbátoritása végett tétettek vagy tétetni fognak.

ARTICLE XIV.

En tant et aussi longtemps que le cabotage et réservé par les lois d'une des Parties contractantes exclusivement aux bâtiments nationaux, il ne pourra être exercé par les bâtiments, de l'autre Partie. Cependant les navires autrichiens ou hongrois entrant dans un port de Portugal, et réciproquement, les navires portugais, entrant dans un port de la Monarchie austro-hongroise, et qui n'y viendraient décharger qu'une partie le leur cargaison, pourront, en se conformant toutefois aux lois et réglements des Etats respectifs, conserver à leur bord la partie de la cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même pays, soit d'un autre, et la réexporter sans être astreints à payer pour cette dernière partie de la cargaison aucun droit de douane, sauf les droits de surveillance lesquels d'ailleurs ne pourront naturellement être perçus qu'aux taux fixés pour la navigation nationale.

XIV. CZIKK.

A mennyiben és mig a parti hajózás az egyik szerződő fél törvényei által kizárólag a nemzeti hajók számára van fentartva, az a másik fél hajói által nem gyakoroltathatik.

Mindazáltal a Portugalia valamely kikötőjébe érkező osztrák vagy magyar és viszont az osztrák-magyar monarchia valamely kikötőjébe érkező portugaliai hajók, melyek ott rakományuknak csak egy részét rakják ki, az ország illető törvényei- és rendszabályaihoz alkalmazkodva megtarthatják rakományuk azon részét, mely akár ugyanazon ország egyéb, akár más ország kikötőjébe van szánva, és a rakomány visszamaradt részét ismét kivihetik a nélkül, hogy a rakomány ezen utóbbi részeért bármi vámfizetésre kötelezve volnának, kivéve az ellenőrzési illetékeket, melyek egyébiránt természetesen nem lehetnek a nemzeti hajók számára megállapitott illetékeknél magasabbak.

ARTICLE XV.

En tout ce qui concerne les droits de navigation, les Hautes Parties contractantes se promettent réciproquement de n'accorder aucun privilége aux sujets d'un état tiers qui ne soit aussi et à l'instant même, étendu à leurs sujets respectifs.

XV. CZIKK.

Mindenben a mi a hajózási illetékeket illeti, a magas szerződő felek kölcsönösen megigérik egymásnak, hogy semmiféle kiváltságot nem engednek valamely más állam alattvalóinak, mely egyszersmind és ugyanazon időben illető allattvalóikra is nem terjesztetnék ki.

ARTICLE XVI.

Les Consuls et autres Agents consulaires portugais dans la Monarchie austro-hongroise jouiront

XVI. CZIKK.

A portugaliai consulok és egyéb consulsági ügynökök az osztrák-magyar monarchiában mindazon

de tous les privilèges, exemptions ou immunités dont jouissent les Consuls et autres Agents de même qualité de la nation la plus favorisée.

Il en sera de méme en Portugal pour les Consuls et autres Agents consulaires de la Monarchie austro-hongroise.

kiváltságokat és mentességeket élvezendik, melyeket a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet consulai és más hasonló minőségü ügynökei élveznek.

Ugyanaz áll Portugaliában az osztrák-magyar monarchia consulaira és egyéb consulsági ügynökeire nézve.

ARTICLE XVII.

Il est entendu que le présent traité s'etendra également à la Principauté de Liechtenstein en vertu de l'Article XIII. du traité de douane conclu entre Sa Majesté Imperiale et Royale Apostolique et le Prince Souverain de Liechtenstein.

XVII. CZIKK.

Megállapodás történt abban, hogy a jelen szerződés kiterjed szintén Liechtenstein herczegségre is, az ő császári és apostoli királyi Felsége és Liechtenstein souverain herczege közt kötött vámszerződés XIII. czikke értelmében.

ARTICLE XVIII.

Les dispositions du présent traité sont applicables sans aucune exception aux iles portugaises dites adjacentes; savoir: aux iles de Madere et Porto Santo et à l'Archipel des Acores.

Lés navires et les produits du sol ou de l'industrie de la Monarchie austro-hongroise jouiront à leur importation dans les colonies portugaises de tous les avantages et faveurs qui sont actuellement ou seront par la suite accordés aux navires et aux produits similaires de la nation la plus favorisée.

XVIII. CZIKK.

A jelen szerződés határozatai kivétel nélkül alkalmazandók az ugynevezett közelfekvő portugaliai szigetekre is; ugymint Madeira és Porto Santo szigetekre és az azori szigetcsoportra.

Az osztrák-magyar monarchia hajói, terményei és gyártmányai a portugaliai gyarmatokba való bevitelüknél mindazon előnyöket és kedvezményeket élvezendik, melyek a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet hajóinak és hasonló czikkeinek nyujtatnak vagy ezentul nyujtatni fognak.

ARTICLE XIX.

Le présent traité entrera en vigueur un mois aprés l'échange des ratifications et restera en vigueur jusqu'au deriner décembre de l'année 1877.

XIX. CZIKK.

A jelen szerződés a jóváhagyási okmányok kicserélése után egy hó mulva lép életbe és az 1877. évi deczember utolsó napjáig marad hatályban.

Dans le cas ou aucune des Parties contractantes naurait notifié douce mois avant la fin de la periode sus indiquée son intention d'en faire cesser les effets, le traité démeurera obligatoire jusqu' à l'expiration d'une année a partir du jour ou l'une l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Azon esetre, ha tizenkét hónappal az imént emlitett időpont előtt a szerződő felek egyike sem nyilvánitaná a szerződés hatályának megszüntetése iránti szándékát, a szerződés azontul is hatályban marad egy évig azon naptól számitva, melyen egyik vagy másik szerződő fél azt felmondja.

ARTICLE XX.

Le présent traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Lisbonne ausitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original, le 13 Janvier 1872.

Baron Aloyse de Dumreicher m. p.

(L. S.)

Jonno de Andrade Corvo m. p.

(L. S.)

XX. CZIKK.

Jelen szerződés jóvá fog hagyatni és a jóváhagyási okmányok lehető rövid idő alatt Lissabonban fognak kicseréltetni.

Minek hiteléül az illető meghatalmazottak jelen szerződést aláirták, és pecsétjeikkel megerősitették.

Kelt Lissabonban, két eredeti példányban 1872. évi január hó 13-án.

Báró Dumreicher Alajos s. k.

(P. H.)

Jonno de Andrade Corvo s. k.

(P. H.)

Protocole.

Au moment de procéder à la signature du traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour entre l'Autriche-Hongrie et le Portugal, les Plénipotentiaires soussignés de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohéme etc. et Roi Apostolique de Hongrie et de Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves ont fait lés réserves et déclarations suivantes:

Les dispositions de l'article II de ce traité sur le traitement de

Zárjegyzőkönyv.

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, valamint ő Felsége Portugalia és Algarbia királya alulirott meghatalmazottjai az osztrák-magyar monarchia és Portugalia között mai napon kötött kereskedelmi és hajózási szerződés aláirásához készülvén, a következő fentartásokat és nyilatkozatokat tették.

Ezen szerződés 2-ik czikkében foglalt, a legnagyobb kedvezésben

a nation la plus favorisée ne réfèrent point ni de l'un part l'autre, aux faveurs qui sont ou seront accordées pour faciliter le commerce de frontière des Etats limitrophes, ni aux réductions ou exemptions de droits dont l'application est restreinte à certaines frontiéres ou aux habitants de certains districts ni aux faveurs dont jouissent on jouiront les Etats qui sont ou seraient liés à un de deux Etats par une parfaite union douaniére.

En outre les dispositions du dit article ne se réfèrent point:

En Autriche-Hongrie: Aux faveurs spéciales dont jouissent de temps immémorial les sujets ottomans pour le commerce turc dans la monarchie austro-hongroise.

En Portugal:

Au droit de concéder au Brésil seulement des avantages particuliers qui ne pourront pas étre réclamés par l'Autriche-Hongrie comme une consequence de son droit au traitement de la nation la plus favorisée.

En ce qui concerne l'article II. du dit traité les Plénipotentiaires déclarent en outre qu'en tant que dans les Etats respectifs les droits d'importation sont fixés ad valorem les articles 11, 12, 13, 14 et 15 du traité de commerce et de navigation conclu le 11. Juillet 1866 entre le Portugal et la France

részesülő nemzet irányában követett bánásmódról szóló rendelkezések sem az egyik sem a m fél részéről nem terjednek ki az kedvezményekre, melyek a szomszéd államokkal való határforgalom könnyitése végett nyujtatnak vagy fognak ezután nyujtatni, sem azon vámmérséklésekre vagy vámmentességekre, melyek alkalmazása bizonyos határokra vagy egyes kerületek lakosaira szorítkozik, sem pedig azon kedvezményekre, melyekben a szerződő felek egyikével vagy másikával a vámrendszer tekintetében teljesen egyesült államok most vagy jövőben részesülnek.

Az emlitett czikk rendelkezései azonkivül nem érintik:

Az osztrák-magyar monarchiában:

Azon különös kedvezményeket, melyeket az osztrák magyar monarchiában való kereskedés tekintetében emlékezetet haladó idők óta a török alattvalók élveznek.

Portugaliában:

Ennek azon jogát, hogy kizárólag Brazilia számára különös oly előnyöket nyujthasson, melyeket az osztrák-magyar monarchia a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet irányában követett bánásra való jogánál fogva nem vehet igénybe.

Az emlitett szerződés II. czikkét illetőleg kijelentik azonkivül a meghatalmazottak, hogy a menynyiben az illető államokban a beviteli vám érték szerint szabatik ki, ezen vámok tekintetében követendő eljárást a Francziaország és Portugalia közt 1866. évi julius

oivent régler la manière de proéder à l'égard de ces droits.

Le présent protocole aura la ıême force et la même durée que e traité de commerce et de navi;ation conclu à la date de ce jour.

En foi de quoi les Plénipotenıiaires respectifs l'ont signé et ·evêtu du sceau de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original le 13. Janvier 1872.

Baron Aloyse de Dumreicher m. p.
(L. S.)

Jonno de Andrade Corvo m. p.
(L. S.)

hó 11-én kötött kereskedelmi és hajózási szerződés 11, 12, 13, 14, és 15. czikkei szabályozzák.

Jelen jegyzőkönyv ugyanazon hatálylyal és tartammal bir, mint az ugyan e napon kelt kereskedelmi és hajózási szerződés.

Minek hiteléül az illető meghatalmazottak azt aláírták és pecsétjeikkel látták el.

Kelt Lissabonban, két példányban 1872. évi januárhó 13-án.

Báró Dumreicher Alajos s. k.
(P. H.)

Jonno de Andrade Corvo s. k.
(P. H.)

XXXI. TÖRVÉNYCZIKK

az 1873. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról.

(Szentesitést nyert 1872. évi december 21-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi decemberhó 23-án.)

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a magyar korona országaiban jelenleg fennálló adókra és államjövedékekre vonatkozó összes törvényeket, azoknak időközben bekövetkezhető módositásaival, az 1873-ik év első negyede folytán érvényben tarthassa s azok alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állam szükségletét a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse.

2. §.

A megyék, a jász-, kun-, hajdu-, szepesi XVI városi és nagy-kikindai kerületek, Kővár vidéke, a székelyszékek, Foga-

ras és Naszód vidéke közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásaira, valamint a királyföldi hatóságoknak adjutum salariale czimen járó államsegélyre szükséges összegek kiszolgáltatása tekintetében, az 1872. V. t. cz. határozatai a jelen törvény érvényben maradásának idejeig fenntartatnak.

Minden egyéb kiadási tételre nézve az 1872-dik évi államköltségvetésről szóló 1872-iki VII. t. cz. rendeletei szolgálnak zsinórmértékül.

3. §.

Az ezek folytán teendő költségek az 1873-ik évi államköltségvetés keretébe lesznek beillesztendők.

4. §.

Jelen törvény hatálya az 1873-ik évi államköltségvetésről szóló törvény kihirdetése napján megszünik.

5. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXXII. TÖRVÉNYCZIKK

54.000,000 ezüst forint névértékü államkölcsön felvételéről.

(Szentesitést nyert 1872. decemberhó 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi deczemberhó 23-án.)

1. §.

Az 1872-ik s az 1873-ik évi államkiadások és bevételek közt mutatkozó hiány fedezése czéljából felhatalmaztatik a pénzügyminister oly állam-kölcsön megkötésére, melyből valóságos értékben, minden levonás nélkül, legalább 39.960,000 ezüst forint folyjon be az állampénztárba.

2. §.

A pénzügyminister e végre összesen 54.000,000 ezüst forint névértékig államkötvényeket bocsáthat ki, melyek 1875. évi január 1-jétől kezdve 30 év alatt törlesztendők.

3. §.

A kibocsátandó kötvények után az államkincstár kamat fejében évi öt százalékot fizetend ezüst pénzben félévi utólagos részletekben.

4. §.

Az e kölcsönből folyó kötelezettsége pontos teljesitéseért az állam összes jövedelmeivel kezeskedik.

5. §.

A kölcsönkötvények és a kötvények kamatszelvényei, valamint az e kölcsön iránt kötendő szerződések e törvény által minden fennálló bélyegtől, illetéktől és jövedelmi adótól mentesittetnek, mely illeték- és adómentesség azok részére jövőre is biztosittatik.

6. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXXIII. TÖRVÉNYCZIKK

a magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1873-ik évben kiállitandó ujoncz és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában.

(Szentesitést nyert 1872. évi deczember 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi deczember 23-án.)

1. §.

A hadsereg és haditengerészet törvény által szabályozott számerejének biztositása végett, a magyar korona országaira eső 39,829 főnyi ujonczjutaléknak és az ehhez kivántató 3983 főnyi póttartaléknak kiállitása az 1873. évre, az 1868. XL. törvényczikk 3., 13. és 32. §-ai értelmében megszavaztatik.

2. §.

Ez ujonczjutalék és póttartalék kiállitása az 1853-ik, 1852- és 1851-ik évben született hadkötelesek korosztályaiból es közlendő.

3. §.

Ezen ujonczállitás az 1873-ik évi január 15-ik és má hó 15-ik napja közti időszakban foganatositandó.

4. §.

Jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister biz tik meg.

XXXIV. TÖRVÉNYCZIKK

a magyar állam területén kiegészitendő lovasezredek békeállomány nak fedezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi decemberhó 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi decemberhó 23-án.)

1. §.

A lovasezredek békeállománya, az 1873-ik évi október hó 1-én túl, a törvényszabta évi ujonczjutalék határain belől arány lagos számu lovassági ujonczok beosztása által fedeztetik.

Az emlitett időpontig azonban, amennyiben a lovasság sor hadi szolgálatra kötelezett, s rendelkezésre álló összes legény ségéből a békeállomány ki nem telnék: a fönnmaradó hiány pó lása végett, az illető ezredek tartalékosai a hiányhoz mért szám ban zászló alatt tartatnak, illetőleg behivatnak.

2. §.

E végből első sorban az önként jelentkező tartalékosok tar tatnak vissza, vagy hivatnak be. Ha pedig az 1-ső §-ban érintett hiányt ezeknek száma nem fedezné: a tartalékosok korosztá lyonként a legifjabb korosztályon kezdve, és az egyes korosztá lyokban sorszámaik szerint hivatnak be.

3. §.

A tartalékosok beleegyezésök nélkül egy évnél tovább a tényleges szolgálatban nem tarthatók.

4. §.

Azon idő, melyet a tartalékosok ezen törvény alapján tényleges szolgálatban töltenek, tartalékbeli szolgálatidejökbe kétszeresen tudatik be.

5. §.

Ezen törvény kihirdetése után azonnal hatályba lép, s az ez irányban történt intézkedésekre nézve a honvédelmi minister-ternek a multat illetőleg felmentés adatván az eddig a lovas-ezredeknél visszatartott tartalékosokra pedig a törvény kedvezménye kiterjesztetvén, jelen törvény további foganatositására szükséges intézkedéseket a közös hadügyministerrel egyetértőleg a honvédelmi minister teszi meg.

XXXV. TÖRVÉNYCZIKK

a magyar korona országaira esö hadjutaléknak a határörvidék egy része, nevezetesen a bánsági három ezred, és a titeli zászlóalj területének polgárositása folytán, megállapitásáról, illetöleg az 1872. III. törvényczikk módositásáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi decemberhó 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi decemberhó 23-án.)

1. §.

Azon hadjutalék, mely a hadsereg és a hadi tengerészet 800,000 főből álló teljes hadilétszámra határozott állományának biztositása czéljából, a véderőről szóló 1868. XL. törvényczikk értelmében a magyar korona országaira esik, az 1872. III. törvényczikk módositásával, a határőrvidék egy részének, nevezetesen a bánsági három ezred és a titeli zászlóalj területének polgárositása folytán az eddigi 329,216 fő helyett 333,738 főben állapittatik meg.

2. §.

Jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

XXXVI. TÖRVÉNYCZIKK

Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakitásáról és rendezéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi deczember hó 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi deczember 23-án.)

I. FEJEZET.

A fővárosi törvényhatóság alakitásáról és hatásköréről.

1. §.

Buda és Pest sz. kir. fővárosok, valamint Ó-Buda mezőváros és a Margit-sziget, ez utóbbiak Pest vármegyéből kikebelezteten Buda-Pest főváros név alatt egy törvényhatósággá egyesittetnek.

2. §.

Az ekkép alakitott főváros, mint önálló törvényhatóság, az 1870. XLII. törvényczikk értelmében gyakorolni fogja a törvény korlátai közt:

a) az önkormányzatot,

b) az állami közigazgatás közvetitését,

c) foglalkozhat ezenkivül egyébb közérdekü, sőt országos ügyekkel, azokat megvitathatja, azokra nézve megállapodásait kifejezheti, a többi törvényhatósággal és a kormánynyal közölheti s kérvény alakjában a képviselőházhoz közvetlenül felterjesztheti.

3. §.

Önkormányzati jogánál fogva a főváros saját belügyeiben önállólag intézkedik, határoz és szabályrendeleteket alkot, s határozatait és szabályrendeleteit saját közegei által hajtja végre, tisztviselőit választja az önkormányzat és közigazgatás költségeit megállapitja s a fedezetről gondoskodik, a kormánynyal közvetlenül érintkezik.

4. §.

Oly határozat, mely:

a) a költségvetés megállapitására,

b) 25.000 forintnyi összegnél nagyobb értékü ingatlan elidegenitésére, vagy hasonértékü ingatlan szerzésére,

c) kölcsönvételekre,

d) a helybenhagyott költségvetésben elő nem forduló terhes szerződések kötésére vagy felbontására, közmüvek emelésére,

e) uj hivatalok rendszeresitésére vagy a fennállók megszüntetésére vonatkozók és általában minden határozat, melyre nézve a törvény felsőbb megerősitést rendel: csak ministeri jóváhagyás után hajtathatik végre. Ha a kormány a felterjesztéstől számitott 40 nap alatt egyáltalában nem nyilatkozik, a felterjesztett határozatok helybenhagyottaknak tekintetnek és végrehajthatók.

5. §.

Magánfelek a törvényhatóságnak az önkormányzat körében hozott sérelmes határozatai ellen a kézbesitéstől, illetőleg a szabályszerü kihirdetéstől, 15 nap alatt az illető ministerhez folyamodhatnak.

A folyamodvány a polgármesternek adandó be, ki ezt 8 nap alatt véleményes jelentéssel felterjeszteni köteles.

Azt, hogy a határozat csak birtokon kivül fellebbezhető, magában a határozatban világosan ki kell fejezni.

E záradék hiányában a határozat birtokon belől fellebbezhető.

6. §.

Szabályrendeleteket a főváros törvényhatósága csak önkormányzati hatáskörének korlátai között alkothat.

A szabályrendeletek a törvénynyel s a kormánynak hatályban levő szabályrendeleteivel nem ellenkezhetnek és csak a szabályszerü kihirdetéstől számitandó 30 nap után hajtathatnak végre.

7. §.

A szabályrendelet, ha csupán helyi érdekü, a törvényhatóság területén, ha közérdekü: az egész országban kihirdetendő.

8. §.

Szabályrendeletek ellen az érdeklettek a szabályszerü kihirdetéstől 30 nap alatt az illető miniszterhez folyamodhatnak.

A minister a törvényhatóság meghallgatása után végérvényesen határoz.

A szabályrendeletet felfüggesztő vagy megsemmisitő kormányrendelet indokolandó.

9. §.

Az árva- és gyámhatóságot a főváros tanácsa utján gyakorolja, mely ennélfogva kinevezi és ellenőrzi az árva-gyámokat, megvizsgálja a gyámi számodásokat, felügyel az árvák vagyonára és nevelésére, és intézkedik az árvák mindazon ügyeiben, melyek a rendes bíró illetőségéhez nem tartoznak.

Az árva- és gyámügyek a belügyministerhez fellebbezhetők.

A tanács felügyelete és felelőssége mellett müködő külön árvaszék felállitását és annak hatáskörét a törvényhatóság szabályrendeletben határozza meg.

Az árvavagyon kezelésére nézve a fővárossá egyesitett törvényhatóságnál jelenleg fenálló gyakorlat a törvényhozás intézkedéseig ideiglen fennmarad.

10. §.

A főváros közvetett államadókra is vethet községi pótadót, a városban s annak területén illetékeket, helypénzeket, vámokat szedhet, s az állam által igénybe nem vett uj adókat hozhat be.

E jog gyakorlására a kormány engedélye szükséges, mely azt — a mennyiben az állam jövedelmeinek csökkenése s az ipar- és kereskedelem érdekeinek veszélyeztetése nélkül eszközölhető, — a helyi viszonyokhoz képest a főváros indokolt felterjesztésére megadhatja.

11. §.

A törvényeket és a kormánynak a törvényhatósághoz intézett rendeleteit a törvényhatóság területén a főváros törvényhatósága hajtja végre saját közegei által.

Mennyiben van ezen általános szabály alól kivételnek helye: a törvény határozza meg.

12. §.

A főváros törvényhatósága jelen törvény korlátai között felirhat egyes kormányrendelet ellen a végrehajtás előtt, ha azt törvénybe ütközőnek, vagy a helyi viszonyok miatt czélszerűtlennek tartja.

De ha a minister a felhozott indokok ellenére a végrehajtást követeli, vagy ha a törvényhatóságot hozott határozatának foganatositásától másodizben eltiltja, a kormányrendelet azonnal és feltétlenül teljesitendő és végrehajtandó (74. §. d) e) pont). Az ilyen, valamint a szabadságos és tartalékos katonák berendelését és valamely, az állam veszélyezett érdekei miatt halaszthatlan rendőri intézkedést tárgyazó kormányrendelet csak végrehajtás után és csak annyiban szolgálhat közgyülési vita és határozat tárgyául, a mennyiben a törvényhatóság a kormány eljárását netán sérelmesnek találván, a képviselőháznál keresne orvoslást.

13. §.

Kivétetnek a végrehajtás kötelezettségének szabálya alól az országgyülés által meg nem szavazott adó tényleges behajtására, vagy meg nem ajánlott ujonczok tényleges kiállitására vonatkozó rendeletek.

Az előmunkálatok azonban azonnal teljesitendők.

14. §.

A főváros hatósága kiterjed a községben és a község területén lakó vagy tartozkodó minden személyre és a községben és területén létező minden vagyonra.

15. §.

Kivétetnek ezen általános szabály alól:

a) a hadseregnek, haditengerészetnek és honvédségnek tettleges szolgálatban álló tagjai, a katonai szolgálatra vonatkozó s általában az 1867. XII. törvényczikk 14. §-a és az 1868. XL. törvényczikk 54. §-a szerint, a katonai biróság hatásköréhez tartozó ügyekben;

b) Ő felségének a királynak s udvarának állandó vagy ideiglenes lakhelyül szolgáló épületek és azok tartozékai;

c) kizárólagos erődítési művek és munkálatok, a mennyiben már léteznek, vagy a törvényhozás által engedélyeztetnek; minden egyéb bár katonai czélokra szánt épület és építkezés azonban a főváros köz- és építészeti rendőri hatósága és szabályai alá tartozik.

16. §.

A községek rendezéséről szóló 1871. XVIII. törvényczikkek a honpolgárok illetőségét megállapitó 6—19. §-ai a fővárosra nézve is érvényesek.

17. §.

A főváros területével határos valamely községnek vagy pusztai területnek jövőre a fővárossal netán szükséges egyesitése, esetről esetre külön törvény intézkedésének tartatik fenn.

18. §.

Buda, Pest és Ó-Buda városok összes közvagyona a főváros tulajdonává lesz, valamint e városok összes tartozásai is a fővárost fogják terhelni.

A közvagyon és a tartozások egyesitésének mi módon leendő keresztül vitele s azok egységes kezelése iránt az ezen törvény alapján megalakult törvényhatóság fog intézkedni.

19. §.

A főváros összes önkormányzati és közigazgatási költségei a közvagyon egyenlő elvek szerint értékesitendő jövedelmeiből és az államadó után szedendő pótlékokból födöztetnek.

Az adópótlék a törvényhatóság egész területén ugyanazon adóláb és adókulcs szerint az államadó után százalékokban vetendő ki.

Az 1868. XXI. törvényczikknek az adóbehajtás tekintetében Buda és Pest városokra szóló intézkedései ezen törvényhatóságra nézve érvényben maradnak.

20. §.

A fővárosi törvényhatóság területén a rendőrséget egységes szervezettel az állam „fővárosi rendőrség“ neve alatt saját közegei által kezeli.

A törvényhatóságnak helyrendőri ügyekben való szabályalkotási joga érintetlen marad.

21. §.

Az államilag kezelendő fővárosi rendőrségnél a tulajdonképeni rendőri működés a rendőri biráskodástól külön választandó. A rendőri működés, szervezete, ennek a fővárossal szomszédos területekre is kiterjesztése, és azon arány és módozatok iránt, melyek szerint a fővárosi törvényhatóság a költségekhez járulni fog, a belügyminiszter a rendőri biráskodás iránt a bel- és igazságügyi ministerek törvényjavaslatokat fognak az országgyülés elé terjeszteni.

Azon esetre, ha a főváros egyesitéséig ezen a fővárosi rendőrségről szóló törvény meg uem alkottatik, a tényleges egyesités napjától kezdve a rendőrség végleges rendezéseig a főváros jelenlegi rendőri közegei közvetlenül a belügyminister hatósága alá helyeztetnek, a ki a rendőri közegek feletti fegyelmi joggal, valamint kinevezésük és előmozditásuk jogával ruháztatik fel és felhatalmaztatik, hogy a rendőri ügyekben való fellebezést a fővárosra nézve ideiglenesen szabályozza. A rendőrség költségeit illetőleg a fővárosokban e czélra 1872. évben forditott összeg ideiglenesen a kincstárnak megtéritendő az egyesitett főváros által és átalánykép a belügyminister költségvetésébe felveendő.

A fővárosnak a helyi rendőrségre vonatkozó szabályait és határozatait a rendőrség végleges szervezéséig az állami rendőrség lesz köteles végrehajtani.

II. FEJEZET.

A fővárosi törvényhatósági bizottságról.

22. §.

A fővárosi törvényhatóság egyetemét a fővárosi bizottság képviseli, s a mennyiben a törvény kivételesen másként nem intézkedik, a hatósági jogokat a törvényhatóság nevében a bizottság gyakorolja.

23. §.

A bizottság 400 tagból áll.

Bizottsági taggá választható mindenki, a kinek ezen törvény határozatai szerint választó-képessége van.

A ki a főváros javadalmait haszonbérli, vagy a fővárossal számadási viszonyban áll, bizottsági tag nem lehet, habár van is választó-képessége.

24. §.

Választó azon honpolgár, ki országgyülési képviselői választási joggal bir, ha irni s olvasni tud, s a fővárosban két év óta állandóan lakik.

A ki öt év óta az országban lakik, folytonosan adót fizet, s más államnak nem alattvalója, a választási jogra nézve a törvényhozás tüzetes intézkedéseig honpolgárnak tekintendő.

25. §.

Választási jogot nem gyakorolhat, habár a fentebbi kellékekkel bir is:

a) a hadsereg, hadi tengerészet állományában tettleg szolgáló katona, valamint a tettleges szolgálatban álló honvéd;

b) a ki bünvizsgálati fogságban van, vagy a ki valamely büntény miatt elmarasztaltatott, a jogerőre emelkedett marasztaló itélet kihirdetésétől a büntetés egész tartama alatt;

c) ki csőd alatt áll.

26. §.

A választó-képesek a bizottsági tagok egyik felét a kellő számu póttagokkal együtt az 1200 legtöbb egyenes államadót fizetők sorából (36. §.) másik felét és a megfelelő számu póttagokat az összes választók sorából választják.

A választás kerületenként a bizottsági tagok mindkét felére két külön szavazatlapon egyszerre történik, és pedig aként, hogy minden választó az 1200 legtöbb adót fizetők sorából választandó bizottsági tagokra és póttagokra együttesen adja be szavazatát.

Az összes választók sorából választandó bizottsági tagok választásánál ellenben minden kerületben csak annyi bizottsági tagra történik a szavazás, a hány választandó tag a bizottság ezen feléből a kerületre esik.

Az összes választók sorából választandó bizottsági tagok közül minden kerületben annyi bizottsági tag és megfelelő póttag választandó, a mennyi a főváros összes választóinak a kerület választóihoz viszonyitott aránya szerint a kerületre esik.

A választó-kerületek a főváros bizottsága által aként alakitandók, hogy egy kerületre a bizottság ezen feléből lehetőleg páros számban, 20 bizottsági tagnál kevesebb és 30-nál több ne essék.

27. §.

A bizottság tagjai három évenként hat évre választatnak, az első három év leteltével azonban mind két rendbeli bizottsági tagok és póttagok fele része kilép.

A kilépők sorshuzás utján határoztatnak meg oly módon, hogy a sorshuzás mind a legtöbb adót fizető, mind a többi választók sorából választott bizottsági tagokra nézve külön, és ez utóbbiakra nézve ugy történik, hogy minden egyes kerületben megválasztottaknak fele része kisorsolandó.

A sorshuzást az elnök a közgyülésen végzi.

A következő és minden további három év leteltével azok lépnek ki, a kik a szabályszerü hat évet már kitöltötték.

A kilépett tagok újra választhatók.

Minden három évben annyi tag és póttag választandó, a hány a bizottság mindegyik fele tagjainak és póttagjainak teljes száma kiegészitéséhez szükséges.

28. §.

A mely bizottsági tag választóképességét vagy azon minősitvényt elveszti, melynek alapján a bizottságba választatott, vagy a fővárosi törvényhatósággal számadási vagy szerződési viszonyba lép: annak megbizása azonnal megszünik.

29. §.

A választási idő előtt a bizottságban megürült helyre az illető póttagok közül az lép, a ki mint ilyen a legtöbb szavazatot nyerte.

Az ilykép belépő tag megbizása csak addig tarthat, a meddig tartott volna azon bizottsági tagé, kinek helyére lépett.

30. §.

A választás előtt legalább két hóval a közgyülés megalakitja a választókerületeket, megválasztja az összeiró küldöttségek s az igazoló és a biráló választmányok tagjait, meghatározza a választók összeirásának határidejét és az összeirási órákat, kitüzi minden egyes választókerületre az összeirási helyiségeket, valamint az igazoló és biráló választmány hivatalos helyiségeit is.

Ezen intézkedések hirdetménybe foglaltatnak, s abban azon napok, melyek alatt az összeiró küldöttség müködik, megjelölendők.

Ezen hirdetmény falragaszokkal teendő közzé.

31. §.

Az összeiró küldöttségek mindegyike öt tagból áll, elnököt a tagok közöl a küldöttség maga választ, — megbizása egy összeirásra terjed.

Az igazoló választmány egy évre alakitatik, s az elnökön kivül a közgyülés által választott nyolcz tagból áll, az elnököt a főpolgármester nevezi ki.

A biráló választmány három évre alakittatik, elnöke a főpolgármester, akadályoztatása esetén a polgármester; ezen választmány áll a közgyülés által választott öt tagból.

Ezen küldöttségek, illetőleg választmányok, szótöbbséggel határoznak, üléseik nyilvánosak, határozatai kihirdettetnek.

32. §.

Az összeiró küldöttség a hirdetményben megnevezett időben és helyen nyolcz napon át ül együtt és működését félbeszakitás nélkül folytatja.

Az összeirás érvényességéhez az elnökön kivül legalább *két* küldöttségi tag jelenléte szükséges.

Csak a személyesen, vagy ez esetre törvényesen meghatalmazott által, jelentkező választók iratnak össze.

Választóképességét mindenki köteles igazolni.

Mindenki csak egy, és pedig azon választókerület névjegyzékébe iratik be, a melyben rendes lakása vagy ingatlan birtoka van.

Minden beirt jelentkező választói igazolványt kap, melyet a küldöttség elnöke aláir.

Az összeirás két példányban vezettetik.

Az elutasitott jelentkezők külön jegyzékbe vétetnek.

33. §.

Az összeirási határidő leteltével a névjegyzékek berekesztetnek.

Mindkét példányt, ugy az elutasitottak névjegyzékét is, az elnök s a küldöttségnek az összeirásban résztvett tagjai közől legalább kettő irja alá.

A névjegyzékeket az elnök az igazoló választmánynak haladék nélkül megküldi.

34. §.

Az igazoló választmány őrködik a választási előmunkálatok, és a választás szabályos végrehajtása felett és itél mind az összeirás, mind a választás körül felmerülő minden panasz tárgyában.

Érvényes határozathozatalra az elnökön kivül legalább négy tag jelenléte szükséges.

Határozatai ellen a felebbvitel a biráló választmányhoz történik és pedig, a mennyiben a jelen törvény mást nem rendel, a kihirdetést, illetőleg kézbesitést követő nyolcz nap alatt.

35. §.

Az igazoló választmány a névjegyzékek vétele után azonnal ülést tart, melyben a választók névjegyzékének nyilvános kitétele iránt intézkedik.

Egyszersmind hirdetményt bocsát ki, melyben megnevezi a helyiségeket, s az órákat, a melyekben a névjegyzékek megtekinthetők, és a határnapot, a meddig a nyilvános kitétel tart és a felszólalásoknak helye van.

A névjegyzékek kitétele nyolcz napig tart, s a felszólalások e határidő alatt nyujtatnak be.

Ezen időponton tul felszólalások nem fogadtatnak el.

36. §.

A legtöbb adót fizetők névjegyzékét, az adóhivatalok hivatalos kimutatásai segélyével, az igazoló választmány állitja össze, és ugyanaz igazitja ki évenként azok névsorát.

Ezen jegyzékbe azon ezerkétszáz választó veendő fel, ki legtöbb egyenes államadót fizet.

37. §.

A sorrend megállapitásánál csak a főváros területén fekvő ingatlan vagyon s annak területén élvezett jövedelem összes egyenes államadója és a személyes kereseti adó vétetik számitásba; továbbá az állami, felekezeti, községi és magánintézetek tanárai, a tudományos akademiák tagjai, a folyóirat és lapszerkesztők, a lelkészek, az ipar- és kereskedelmi kamarák bel- s kültagjai, ugyszintén a magyar államban érvényes oklevéllel ellátott tudorok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, gyógyszerészek, sebészek, bányászok, erdészek és gazdatiszteknek összes egyenes államadója kétszeresen számittatik.

A férj vagy atya államadójába a nő, valamint kiskoru gyermekek államadója is beszámitandó, ha a nőnek vagy a kiskoru gyermekeknek vagyonát kezeli.

Mindenki csak egy törvényhatósági bizottságnak lehetvén tagja; az, a ki más törvényhatóságban is a legtöbb államadót fizetők sorába jön, azon törvényhatóság bizottságának lesz tagja, melyet maga jelöl ki.

Midőn ketten vagy többen fizetnek hasonmennyiségü államadót, ezek között a sorshuzás dönt; midőn pedig ezen eset olyan egyének közt fordul elő, kik közül az egyik egyszeresen, a másik pedig kétszeresen számitott államadó folytán juthatna a bizottságba, az utóbbi bir elsőbbséggel.

38. §.

Azok, kik a fentebbi kedvezményt igénybe kivánják venni, az ülések tartama alatt az igazoló választmány előtt szóval vagy irásban jelentkezni — s jogosultságukat igazolni kötelesek, a ki nem jelentkezett vagy jogosultságát igazolni nem tudja, az adó kétszeres beszámitásának kedvezményétől azon egy alkalomra elesik.

Ezen törvény 35. §-a szerint kibocsátandó hirdetményben kiteendő, hogy az összeirottak közül azok, kik ezen kedvezményt igénybe kivánják venni, az ezen §-ban érintett nyolcz napi határidő lefolytáig az igazoló választmánynál szóval, vagy irásban jelentkezni kötelesek.

39. §.

Mihelyt a névjegyzék elkészült, az nyilvános helyiségben kiteendő és a felszólalások a kitétel napjával kezdődő nyolcz nap alatt az igazoló választmányhoz nyujtandók be.

A felszólalási határidő letelte után az igazoló választmány azonnal összeül, s naponként üléseket tart mindaddig, mig minden felszólalás felett nem határozott.

Oly határozat, melylyel valaki a névjegyzékből kitöröltetett, az illetőnek három nap alatt kézbesitendő.

40. §.

Az igazoló választmány a 35. §-ban érintett határidő elteltével jogérvényre emelkedett határozatai szerint a névjegyzékeket kiigazitja oly módon, hogy ugy a kitörlendők, mint a felveendők neveit külön jegyzékbe foglalja, melyet az elnök és a jegyző aláirnak.

Az ily módon kiigazitott névjegyzékek, a beadott fellebbezésekkel együtt, a biráló választmányhoz azonnal elküldetnek.

E választmányhoz küldendők azon panaszok is, a melyek a legtöbb adót fizetők névjegyzékére nézve az igazoló választmányhoz beadattak. (39. §.)

41. §.

A biráló választmányban érvényes határozathozatalra az elnökön kivül legalább két tag jelenléte szükséges.

A biráló választmány mindkét rendbeli fellebbezések felett lehető rövid idő alatt végérvényesen határoz, s határozatait a névjegyzékekkel együtt az igazoló választmányhoz visszaküldi, mely mind a legtöbb adót fizetők, mind az összes választók névjegyzékét külön állitja össze.

A névjegyzékek egyik példánya a választmánynál marad, a másik a törvényhatóság levéltárában helyzendő el.

42. §.

Mihelyt a választók névjegyzéke megállapittatott, az igazoló választmány meghatározza a választás napját, s a szavazási helyiségeket, és minden kerületbe egy szavazatszedő küldöttséget rendel, mely a választási elnökből, helyettes elnökből, két rendes és két póttagból áll, s a melybe lehetőleg ugyanazok választandók, a kik azon kerületben a választók összeirását végrehajtották.

Ezen felül külön küldöttséget rendel a legtöbb adót fizetők közül választandó tagokra kerületenként beadandó szavazatok összeszámitására, és kijelöli annak helyiségét.

A választás napjai a meghatározás napját követő tizenkét napon belől tüzendők ki.

Mindezen intézkedéseket az igazoló választmány hirdetménybe foglalja, mely a választás előtt legalább nyolcz nappal falragaszok utján közzé teendő.

43. §.

A szavazás két napig tart: reggeli nyolcz órakor nyittatik meg estve nyolcz órakor fejeztetik be.

Ez időponton tul szavazat nem fogadtatik el.

A választók a szavazás megnyitása előtt négy bizalmi férfit jelölnek ki magok közül. Erre az elnök a választókat mindig felszólitja.

Ha senki ily bizalmi férfit nem ajánl, vagy ha négynél több hozatik javaslatba, azokat az elnök nevezi ki, az első esetben a választók közül, az utóbbi esetben az ajánlottak közül.

44. §.

A szavazás a szavazó nevének és lakhelyének feljegyzése mellett személyesen beadott szavazatlapok által történik, szavazáshoz csak az bocsáttatik kinek neve az illető választókerülte névjegyzékében előfordul.

A ki a választói igazolványt fel nem mutatja, vagy felmutatja ugyan de személyének azonossága kétségbe vonatik, csak ugy szavazhat, ha a küldöttség valamely tagja előtt ismeretes, vagy ha személye azonosságát a szavazatszedő küldöttség valamelyik tagja előtt ismeretes két tanuval, kik magok is választók, igazolja.

45. §.

Minden választó az összes választók sorából annyi tag és póttagra szavaz, a mennyi a bizottságnak az összes választók közül alakitandó feléből a választókerületre esik.

Szavaz ezen kivül külön szavazatlapon a bizottságnak a legtöbb adót fizetők közül választandó felére eső tagok és póttagok összes számára.

Minden négy tag után egy póttag választandó.

46. §.

A szavazás berekesztése után a küldöttség a kerületenkint választandó tagokra vonatkozó szavazatokat összeszámitja. Az együttesen megválasztandó tagokat illető szavazatlapokat pedig nyilvánosan számuk jegyzékbe foglalása mellett összeszámitva s bepecsételve, az összeszámitásukra rendelt küldöttségnek (42. §.) a számukat tartalmazó jegyzékkel együtt átküldi. Ezen küldöttség mindenekelőtt az átküldött szavazatlapok számának a jegyzékben foglalt számmal megegyezéséről meggyőződvén, a szavazatok összeszámitását eszközli.

Az összeszámitás nyilvános.

Ha a szavazatlapon több név van, mint a hány tag és póttag a kerületben, illetőleg a legtöbb adót fizetők közöl választandó, a kellő számon felül eső, utólirott nevekre adott szavazatok érvénytelenek.

A választási első nap befejeztével, továbbá: ha az összeszámitás félbeszakittatik, a jegyzőkönyv és a beadott szavazatok egy külön szekrénybe záratnak, mely az elnök és esetleg a bizalmi férfiak, illetőleg a küldöttség két tagja által lepecsételtetik.

A szekrény felbontása csak a küldöttség jelenlétében s a bizalmi férfiak előleges meghivása mellett történhetik.

47. §.

Megválasztott bizottsági tagok és póttagok azok, kik mint ilyenek a törvényes számig a legtöbb szavazatot nyerték.

Ez utóbbiak sorrendje, mely szerint az időközben megürült tagsági helyeket elfoglalandják, kerületenként a reájok esett szavazatok számához képest állapitandó meg.

Ha többen egyenlő számu szavazatot nyertek és nincs annyi üres hely, hogy mind a választottak közé soroztassanak, a fölött ki legyen közülök bizottsági tag vagy póttag, a szavazatszedő küldöttség elnöke által kihuzott sors dönt.

Az összeszámitás eredményét a küldöttség elnöke kihirdeti.

48. §.

A választás folyamáról jegyzőkönyv vezetendő, melybe a kerület neve, a választás napja, a megnyitás s berekesztés órája és az összeszámitás eredménye kiteendő.

A jegyzőkönyvet az elnök és a küldöttség két tagja irják alá, s azt az elnök az igazoló választmány elnökének azonnal átküldi.

49. §.

A szavazatlapok a 46. §-ban meghatározott módon lepecsételtetnek, elzárva őrizendők és csak az igazoló bizottság által bonthatók fel mindaddig, mig az illető választások nem igazoltattak.

50. §.

Az igazoló választmány azon körülményt, hogy a választási jegyzőkönyv a 48. §-ban érintett kellékekkel bir-e és a megválasztott rendes tagok és póttagok választóképességét, esetleg azok minősitvényét hivatalból vizsgálja meg.

51. §.

A ki a bizottság mindkét felébe, vagy több kerületben választatott meg, az igazoló választmány felszólitására az igazolás után három nap alatt köteles az iránt nyilatkozni, melyik választást fogadja el.

Ha ez iránt határozottan nem nyilatkozik, ugy tekintendő, mint a ki azon választást fogadta el, melyben legtöbb szavazatot nyert. Szavazategyenlőség esetén az igazoló választmány elnöke által huzott sors dönt.

52. §.

A választási eljárás ellen emelt panaszok felett az igazoló választmány dönt.

Ily panaszok a választás eredményének kihírdetését követő nyolcz nap alatt nyujtandók be az igazoló választmányhoz.

E nyolcz napon át a megválasztottak névjegyzéke nyilvánosan kiteendő.

53. §.

Az igazoló választmány a választások ellen beadott panaszok felett lehető rövid idő alatt határoz.

Határozatai ellen a felebbvitel a biráló választmányhoz történik, a határozat kihirdetését illetőleg kézbesitését követő három nap alatt nyujtandó be az igazoló választmányhoz, mely azokat a jegyzőkönyvekkel együtt a biráló választmányhoz a fentebbi határidő letelte után azonnal átküldi.

A biráló választmány végérvényesen határoz.

54. §.

Ugy az igazoló mint a biráló választmány a jogérvényes határozatokat, melyekkel valamely választás megsemmisittetett, azonnal a közgyüléshez küldi, mely az uj választást elrendeli, ha pedig a bizottság fele részének megbizása már megszünt, és az uj bizottság még nem alakult meg (55. §.) az uj választás iránt az igazoló választmány intézkedik.

55. §.

Mihelyt az igazoló választmány minden választási jegyzőkönyvet átvizsgált, és a bizottsági tagok három negyedrészét igazolta, a főpolgármester közgyülést hirdet, s e közgyülésben a fővárosi bizottságot alakultnak jelenti ki.

III. FEJEZET.

A közgyülésekről.

56. §.

A közgyülés elnöke a főpolgármester, akadályoztatása esetében a polgármester.

57. §.

A közgyülések számát és idejét a főváros szabályrendelettel állapitja meg, de minden tavasszal a mult évi számadások megvizsgálása és minden őszszel a jövő évi költségvetés megállapitása végett közgyülést kell tartani.

Ha a főpolgármester — vagy akadályoztatása esetében a polgármester szükségesnek látja, annyiszor tartathatik rendkivüli közgyülés, a hányszor a körülmények igénylik.

A polgármester a közgyülés határnapját, s a fölveendő tárgyak sorozatát legalább 8 nappal, illetőleg 24 órával, a gyülés előtt szabályszerüleg kihirdetni köteles.

58. §.

A közgyülés hatásköréhez a következő ügyek tartoznak:

a) szabályrendeletek alkotása,

b) a közigazgatási és választókerületek alakitása,

c) a főváros szépitése, utai, utczái, közmüvek, épitkezések és a közmunka fölötti intézkedés,

d) kölcsönvételek, községi uj adónemek behozatala, megszüntetése vagy a meglevők változtatása, (60. §.)

e) törzsvagyon szerzése vagy elidegenitése,

f) a költségvetési előirányzat megállapitása s a zárszámadások megvizsgálása,

g) a tisztviselők, az igazoló és a biráló választmány s egyes küldöttségek választása s a főpolgármester által fölfüggesztett polgármester helyettesitése, valamint egyéb, időközben a főpolgármester által történt helyettesitések fölötti intézkedés a jelen törvény 70. és 71. §-aiban meghatározott esetek kivételével,

h) tisztviselőknek ellenőrzése, felelősség alóli felmentése, fölfüggesztése, ugy ellenök a tiszti vizsgálat elrendelése,

i) a tisztviselők, a segéd- és kezelőszemélyzet s a szolgák fizetésének szabályozása, fölemelése vagy leszállitása,

k) uj hivatalok és állomások fölállitása, vagy a régiek megszüntetése,

l) a főváros kezelése vagy fölügyelete alatt álló pénztárak megvizsgálása, s erre vonatkozó jelentése,

m) a tanácstól föllebbezett ügyek másodfoku és a kerületi előljáróságoktól fölterjesztett ügyek harmadfoku ellátása,

n) kérelmezési és levelezési jog gyakorlása,

o) inditványok tárgyalása,

p) a fölirati jog gyakorlása,

q) mindazon ügyek, melyeket ezen vagy más törvény, avagy a főváros szabályrendelete kizárólag a közgyüléshez utasit.

59. §

A föntebbi §. a) — k) pontjaiban elősorolt s átalában az önkormányzat fontosabb ügyeinek tárgyalási előmunkálatait a tanács készíti s azokat a közgyülésen ugyanaz terjeszti elő.

60. §.

Uj adók behozatalát, vagy a már meglevők felemelését és leszállitását vagy megszüntetését, ugyszintén huszonötezer o. é. forint értéket meghaladó elidegenitést, vagy az ily összeget fölülmúló kölcsön felvételét elrendelő határozatok csak ugy érvényesek, ha azoknak meghozatalánál a bizottság egy negyed része jelen volt és azokhoz a jelenlevők két harmada hozzájárult.

61 §.

A gyülést az elnök nyitja meg és zárja be.

A tanácskozást az elnök vezeti, a rend föntartása fölött az elnök őrködik, s a kérdést a szavazásra az elnök tüzi ki.

Szavazás előtt a kérdés megállapításához szólni a tagoknak jogában áll.

A szavazatok a szólók szerint vétetnek számba, de tiz tag kivánatára az elnök a névszerinti szavazást elrendelni köteles.

62. §.

A közgyülésen a jelenlevők határoznak.

Egy bizottsági tag sem vehet részt oly tanácskozásokban, a melyekben közvetlenül érdekelve van.

A hallgatóság számára elkülönitett hely jelölendő ki.

A napirendre kitüzött tárgyakkal össze nem függő önálló inditványt, mely 24 órával előbb a közgyülésen, vagy pedig az elnökségnél be nem jelentetett s egyszersmind a jegyzői hivatalnál, vagy más alkalmas helyen közszemlére le nem tétetett, a közgyülésen tárgyalni nem szabad.

Máskülönben az ügyrendet, jelen törvény korlátai között, maga a főváros szabályrendelettel állapitja meg.

63. §.

Ha tiszti kereset elrendelése, vagy valamelyik tisztviselő hivatalvesztése forog szóban, a szavazás titkos, melynek módját a törvényhatóság szabályrendelettel állapitja meg.

64. §.

A ki a tanácskozás méltóságát vagy a gyülés egyes tagjait sértő kifejezéssel él és azt rögtön vissza nem vonja: széksértési kereset alá vonathatik, s a gyülés által a föllebbezés kizárásával 100 forintig terjedhető s közigazgatási uton behajtható birságra büntettethetik, fönmaradván a büntető törvények sulya alá eső bünténeyekre nézve a rendes bünvádi megtorlás joga.

65. §.

A közgyülési jegyzőkönyvek hiteles másolatai a belügyministerhez a hitelesitéstől 30 nap alatt, egyes jegyzőkönyvek pedig egyik vagy másik minister kivánatára rögtön fölterjesztendők.

66. §.

A polgármester, az alpolgármesterek, tanácsnokok, az árvaszék elnöke, a főjegyző, a főügyész, a főorvos, a főmérnök, a főszámvevő, a statistikai hivatal igazgatója és a főlevéltárnok a közgyülésen üléssel és szavazattal birnak, habár bizottsági tagoknak nem választattak is meg. E joggal azonban egy tisztviselő sem élhet, ha saját tényéről, valamint a tanács egy tagja sem, ha a tanács eljárásáról van szó.

67. §.

A bizottság a közgyülés határozatainak előkészitésére, a közgyülés elé tartozó ügyek ágazatai szerint több állandó szakbizottságokat alakit, sőt egyes ügyekre külön bizottságokat is küldhet ki.

E bizottságok elé a szabályrendeletben meghatározott vagy a közgyülés, illetőleg a tanács által hozzájok utasitott ügyek tartoznak.

Hatáskörük csak a véleményadásra terjed ki, melyet jelentésbe foglalva, a tanácshoz küldenek, mely azt saját véleménye kiséretében a közgyülés elé terjeszti.

IV. FEJEZET.

A főpolgármesterről és a törvényhatósági közegekről.

68. §.

A főváros élén a főpolgármester áll, ki a király által a belügyminister ellenjegyzése mellett kijelölt három egyén közül a közgyülés által 6 évre választatik.

69. §.

A főpolgármester a végrehajtó hatalom képviselője; mint ilyen ellenőrzi a fővárosi önkormányzatot és őrködik a törvényhatóság által közvetitett állami közigazgatás érdekei fölött, e végből:

a) évenként legalább kétszer a polgármesterből, főjegyzőből, tiszti ügyészből s a tanácsnokokból alakitott számon kérő (scontralis) széket tart;

b) megvizsgálja személyesen legalább egyszer évenként a hatósági tisztviselők hivatalos eljárását, s megtekinti, a hányszor jónak látja, a polgármesterhez érkezett kormányrendeleteket s más beadványokat;

c) vizsgálatot rendelhet a hanyag vagy vétkes tisztviselő ellen s azt a vizsgálat tartamára felfüggesztheti hivatalától; a polgármestert azonban csak a belügyminiszter jóváhagyásával függesztheti föl, s a fölfüggesztést mindenkor a legközelebbi közgyülésnek bejelenteni köteles;

d) a fölfüggesztett tisztviselőket a polgármester kivételével a legközelebbi közgyülésig ideiglenesen másokkal helyettesiti;

e) indokolt fölterjesztést tesz a kormánynak. ha a polgármester valamely kormányrendeletet végrehajthatónak nem vél, mely fölterjesztéshez a polgármester nyilatkozata is csatolandó,

f) gyakorolja a tisztujitó székeken (a 113. §. értelmében és az 57. §. g) pontja eseteiben) a kijelölés jogát;

g) gyakorolja mindazon jogokat és teljesiti mindazon kötelességeket, melyeket jelen törvény a főpolgármesterre ruház.

70. §.

Ha a törvényhatóság (a 12-ik §.) vagy a polgármester (a 84. §. e.) pontja alatt megszabott törvényes kötelességét megszegi vagy pontosan nem teljesiti: a miniszterium felhatalmazhatja a főpolgármestert, hogy a főváros mindazon tisztviselőivel és közegeivel, kikre a végre nem hajtott rendelet végrehajtásánál szüksége van, közvetlenül rendelkezhessék.

Ez esetben a tisztviselők és közegek a főpolgármesternek a végrehajtásra vonatkozó rendeleteit azonnal és feltétlenül teljesiteni kötelesek, s e miatt a törvényhatóság által feleletre nem vonathatnak.

71. §.

A fentebbi §. eseteiben a főpolgármester a nem engedelmeskedő tisztviselőt és közeget tiszti kereset alá foghatja, hivatalából felfüggesztheti vagy elmozdithatja s helyébe mást helyettesithet.

Az ekként helyettesitett tisztviselők és közegek a következő általános tisztujitásig megmaradnak állomásaikon s jogok és kötelezettségek tekintetében a többi tisztviselőkkel teljesen egyenlők.

72. §.

A kormányrendelet végrehajtásával, a főpolgármester kivételes hatalma legott véget ér.

A törvényhatóság, ha sérelmesnek tartja a kormány eljárását, a képviselőháznál kereshet orvoslást.

73. §.

A fővárosi törvényhatóság közegei a polgármester, az alpolgármesterek, a tanács és a közigazgatási kerületi előljáróságok.

Ezeken kivül rendelkezik a fővárosi törvényhatóság az önkormányzat s a közigazgatás külön ágainak vitelére szükséges tisztviselőkkel, segédhivatalokkal és személyzettel.

74. §.

A polgármester:

a) a tanács elnöke;

b) intézkedik azon ügyekben, melyek a törvény- vagy a szabályrendeletek értelmében a polgármester hatásköréhez tartoznak;

c) átveszi a városhoz intézett kormányrendeleteket, leveleket, jelentéseket, folyamodványokat;

d) végrehajtja a kormány rendeleteit.

Ha azonban valamely rendeletet törvénybe ütközőnek, vagy a helyi viszonyok között károsnak vagy épen kivihetetlennek vél, jelentést tesz 24 óra alatt a főpolgármesternek, s távollétében fölir az illető miniszterhez.

Ha a miniszter a fölirat ellenében továbbra is föntartaná rendeletét és a polgármester a ministeri leirat után se érezné magát a rendelet végrehajtására kötelezettnek: a főpolgármesternek azonnal jelentést tesz, s annak rendeletére, vagy ha távol van, annak nevében a rendkivüli közgyülést legfeljebb 10 napra azonnal összehivja, s a rendeletet a közgyülés elé terjeszti, mely azt rögtön fölvenni és tárgyalni köteles:

e) végrehajtja a kormány azon rendeleteit, melyek a 12. §. szerint azonnal és feltétlenül végrehajtandók, s eljárásáról a végrehajtás után a legközelebbi közgyülésnek jelentést tesz;

f) rendelkezik a törvényhatóság tisztviselőivel, a segéd- és kezelő-személyzettel, s ha hivatalos kötelességének teljesitésében, vagy valamely hivatalos megbizásban egyik vagy másik pontosan el nem jár: a teendők teljesitésével más rendes vagy tiszteletbeli tisztviselőt biz meg, s azt a házipénztárból a hanyag tisztviselő fizetésére utalványozott napdijakkal látja el;

g) aláirja a főváros nevében kiállitott okmányokat, leveleket, felterjesztéseket;

h) őre a főváros pecsétének;

i) a közgyülésnek s a főpolgármesternek tüzetes jelentést tesz intézkedéseiről, s a főváros közigazgatási állapotáról;

k) felfogadja, különös tekintettel a kiszolgált katonákra és honvédekre a városi szolgákat, kik, ha hiven teljesitik kötelességüket, élethossziglan alkalmaztatnak;

l) amennyiben rögtöni intézkedés előbb szükséges, mintsem a tanács összegyülhetne, elrendeli a karhatalmat:

m) utalványoz a házi pénztárra a költségvetés korlátai között, s az ügykezelés szabályszerü rendének megtartása mellett.

Egyesek a polgármester sérelmes határozatait a közgyüléshez és onnan a belügyminiszterhez fellebezhetik.

75. §.

A fővárosi tanács áll a polgármester, egy, vagy a szükséghez képest két al-polgármesterből és a tanácsnokokból, kiknek számát a közgyülés állapitja meg.

76. §.

A fogalmazási-, a szak-, segéd- és kezelőhivatalokat, azok szervezetét, személyzetét és hatáskörét a tanács előterjesztése alapján a közgyülés határozza meg.

77. §.

A tanács a fővárosi törvényhatóság végrehajtó közege, ugy az állami közigazgatás, mint az önkormányzat körében, egyszersmind önálló közigazgatási hatóság mindazon ügyekben, a melyek a törvények vagy a szabályrendeletek szerint első vagy másod fokban illetőségéhez tartoznak, és a melyek sem a közgyülésnek sem más hatóságoknak fentartva nincsenek.

A kormányrendeletek s a közgyülések, ugy saját határozatai végrehajtásáról a tanács gondoskodik.

78. §.

Különösen feladata a tanácsnak a főváros közvagyonának és közjövedelmeinek nyilvántartása, és a fővárosi pénztárak, valamint a törvényhatóság felügyelete alatt levő alapok helyes kezeléséről, az ezekre vonatkozó számadások elkészitéséről és megvizsgálásáról való gondoskodás.

A tanács minden tagja s illetőleg az összes tanács a reá bizottak pontos teljesitésére, különösen pedig a pénztárak szabályszerü kezelésére nézve felelősséggel tartozik a fennálló törvények értelmében.

79. §.

A tanácsban egyes közigazgatási és gazdászati ágak szerint ügyosztályok alakitandók.

Minden ügyosztály élén a tanács egy tagja áll.

A tanács hatásköréhez tartozó ügyek részint ülésben, részint azon kivül az ügyosztályokban, de mindig a tanács nevében intéztetnek el.

A törvényhatóság szabályrendeletben határozza meg, mily ügyek tartoznak az ülés elé, s melyek az ügyosztályokhoz.

80. §.

A tanácsülésekben határozó szavazata a polgármesteren kivül csak a tanács tagjainak van.

Érvényes határozat hozatalához az elnökön kivül legalább négy tag jelenléte kivántatik.

A határozatok általános szótöbbséggel hozatnak, a szavazatok egyenlő megoszlása esetén azon vélemény válik határozattá, a melyhez az elnök járult.

Az ügyosztályokhoz tartozó ügyeket az osztályvezető és a polgármester vagy helyettese egyetértőleg intézik el, és a határozatért mindkettő felelős.

81. §.

A tanács határozatai közigazgatási ügyekben közvetlenül az illető ministerhez, a város javadalmait, vagyonát és gazdászatát érdeklő ügyekben pedig előbb a közgyüléshez, onnan a belügyministerhez fellebbeztetnek.

82. §.

A főváros több közigazgatási kerületre osztatik fel, melyek tekintettel a bizottsági választó kerületekre alakitandók, és a melyek számát s kiterjedését a közgyülés határozza meg.

Minden kerület élére egy előljáró, s mellé segédül a szükségnek megfelelő számú esküdt választandó.

Az előljáró és az esküdtek együtt véve alkotják a kerületi előljáróságot.

A kerületben végzendő hivatalos teendőket az előljáró osztja ki az esküdtek közt. Ez utóbbiak az előljáró megbizásából és utasitásai szerint tartoznak eljárni, melyekért a felelősség őt terheli.

A kerületi előljárókat a bizottság választja, az esküdteket a kellő számu póttagokkal együtt az illető közigazgatási kerület választói, és pedig ugyanoly módon és annyi időre, a mint a fővárosi bizottság tagjait.

Mind az előljárók, mind az esküdtek müködésük idejére a közgyülés által meghatározott tiszteletdijban részesülnek.

A kerületi előljáróságokhoz szükséges segéd-kezelő és szolgaszemélyzet létszámát, fizetését és alkalmazási módját a közgyülés állapitja meg.

83. §.

A kerületi előljáróságok közvetlenül a városi tanács alatt állanak; semmi más hatósággal közvetlenül nem érintkeznek; utasitásaikat egyedül a tanácstól veszik, jelentéseiket ahhoz intézik, és kötelesek a hozzájuk intézett rendeleteket pontosan teljesiteni.

Különösen az ő kötelességök:

a) a törvényhatóság rendeleteit közhirré tenni;

b) a katonai beszállásolásokat nyilvánosságban tartani, ezek, valamint az ide vonatkozó panaszok iránt intézkedni;

c) a közsegélyezésre szorult fővárosi szegények, lelenczek, és teljesen elárvult vagyontalan gyermekek ápolásáról és neveltetéséről gondoskodni. s azokat nyilvánosságban tartani;

d) a kerületi szegény betegek számára kórházi és gyógyszerek ingyen kiszolgáltatására szóló utalványokat adni;

e) szegénységi és erkölcsi bizonyitványokat kiállitani;

f) a kerületben létező községi vagyon felett őrködni;

g) a népösszeirási, ujonczozási ügyek, a törvénytelenül távollevő védkötelesek nyilvántartása és előállitása körül, továbbá az adóügyi és az árva és gyámhatósági és más teendőkben a tanácsnak segédkezet nyujtani;

h) a köztisztaságra, a közegészségügyi, cselédügyi, tüzrendőri, épitészeti, városi, s egyátalában a fennálló helyhatósági szabályok megtartására felügyelni, és az e téren tapasztalt hiányokat és mulasztásokat feljelenteni.

84. §.

A kerületi előljáróság képezi az elsőfoku iparhatóságot.

85. §.

A kerületi előljáróság feladata a hatósága alatt álló kerület állapotát folytonosan figyelemmel kisérni, s az azt érdeklő ügyekben a tanácshoz és ennek utján a közgyüléshez előterjesztéseket tenni.

A városi közgyülés a központtól távolabb eső városrészekre való tekintettel a kerületi előljáróságok mindnyáját vagy némelyikét a belügyminister jóváhagyásának fentartása mellett tágabb hatáskörrel is felruházhatja.

86. §.

A kerületi előljáróságok határozatai és intézkedései ellen a felebbvitel a tanácshoz történik.

87. §.

A kerületi előljáróságok ügykezelési rendjét a közgyülés állapitja meg.

88. §.

Különben a főváros a tanácsnak s az egyes tisztviselőknek hatáskörét, oz osztályok szervezetét, a tisztikar, a segédkezelő- és szolgaszemélyzet létszámát és fizetését, ugyszintén az egyes tisztviselők által az önkormányzat körében hozott határozatokra nézve a fellebbezés módját, a helyi viszonyokhoz képest és jelen törvény korlátai között a belügyminister által helybenhagyandó szabályrendelettel maga állapitja meg.

89. §.

A közgyülés tanácskozási, és egyáltalán a törvényhatóságnak, mint az állam fővárosának és minden közegeinek hivatalos ügykezelési nyelve kizárólag az állami hivatalos nyelv, t. i. a magyar.

V. FEJEZET.

A főváros háztartásáról.

90. §.

A fővárosi törvényhatóság a jövő évi költségvetést a felügyelete alatt álló jótékony intézetek költségvetéseivel együtt minden évben legfeljebb november hó végeig állapitja meg; a lefolyt évről szóló zárszámadást pedig junius hó végeig vizsgálja meg.

A költségvetés, a zárszámadás és a tanács véleményes jelentése a közgyülés előtt 15 nappal közszemlére kitétetik és a bizottsági tagoknak kézbesittetik.

Egyes adózók a költségvetésre és zárszámadásra észrevételeket tehetnek, s azokat a közgyülés előtt öt nappal a tanácsnak beadhatják.

A tanács a beadott észrevételeket tárgyalni, s véleményes jelentés mellett a közgyülésnek bemutatni köteles.

91. §.

A költségvetésnek magában kell foglalnia a főváros minden rendes és rendkivüli kiadásait, különös tekintettel azon kiadásokra, melyeknek fedezésére a fővárost törvény kötelezi.

Fedezetül mindig fel kell venni a költségvetésbe, a lefolyt évi pénztári maradványt, és az egyesitett városok minden közjövedelmét, mely eddig is községi czélokra fordittatott. (19. §.)

92. §.

A fővárosi törvényhatóság a megállapitott költségvetést a bizottság kisebbségének vagy egyes tagjainak külön véleményeivel együtt a belügyministerhez terjeszti fel.

A belügyminister a költségvetést 40 nap alatt részletesen felülvizsgálja, attól a helybenhagyást átalában meg is tagadhatja, észrevételeit a törvényhatósággal közli, és azt uj költségvetés készitésére, illetőleg a felterjesztettnek kiigazitására is utasithatja.

93. §.

Ha időközben előre nem látott körülmények következtében rendkivüli kiadás fordulna elő, annak fedezése ugyanazon módon eszközlendő, mely a költségvetésre nézve megállapittatott.

94. §.

A főváros hatósága felelős a költségvetés szoros megtartásáért.

95. §.

A zárszámadások a költségvetés rovatainak megfelelőleg készitendők.

A közgyülés által megvizsgált számadás, akár tétetik az ellen kifogás, akár nem, a belügyministerhez felülvizsgálat végett minden esetben felterjesztendő.

A felterjesztett s a belügyminister által legkésőbb egy év lefolyása alatt megvizsgálandó számadások mellé az egyes adó-

fizetők által beadott észrevételek, s a bizottság kisebbségének, vagy egyes tagjainak külön véleménye is csatolandó, s ez esetben a felmentés csak a belügyminister jóváhagyása után adathatik ki.

96. §.

Ha a főváros vagy a számadó a belügyminister felülvizsgálata eredményében nem nyugszik meg: a számadás azon tételeinek, melyek ellen kifogás tétetett, bíróilag leendő megvizsgálását a belügyministeri határozat vételétől számitandó három hónap alatt a pesti királyi törvényszék előtt kérheti. A főváros követelései azonban a számadó ellen a számvizsgálati tárgyalás minden fokozatán a törvény értelmében biztositathatók.

97. §.

A főváros és a felügyelete alatt álló intézetek és alapok, ingó és ingatlan vagyona minden évben leltározandó s a leltár a közgyülés elé a törvényhatósági zárszámadással együtt terjesztendő.

98. §.

A fővárosi vagyon kezelésének módját, és ha erre nézve a bérbeadás állapittatnék meg, ennek feltételeit, a közköltségek fedezése után fennmaradó jövedelmek hováforditását, azoknak, esetleg miként történendő felosztását, a bizottság állapitja meg.

99. §.

A főváros vagyona rendszerint nyilvános árverés utján adandó bérbe.

Az árverés módozatait és a kikiáltási árt a bizottság állapitja meg.

A bizottság kivételesen az árverés kizárásával való bérbeadást is rendelheti el.

A bérbeadás eredményének jóváhagyása mindenik esetben a közgyülésnek tartatik fenn.

100. §.

Oly közgyülés napját, mely a fenntebbi két szakaszban, vagy a 60. §-ban érintett ügyek felett fog határozni, legalább 8 nappal előbb közgyülésen kell kitüzni s az ily határozatok a tárgyalandó ügy megnevezésével, a városházánál és a kerületi előljáróságok hivatalos helyiségein kifüggesztendők.

A 60., 98. és 99. §§-ban érintett határozatok ellen a kifüggesztés napját követő 8 nap alatt bármely községi adót fizető a belügyministerhez folyamodhatik.

Ily határozatok a fenérintett határidők lefolyta előtt, fellebbezés esetében pedig annak elintézéseig semmi esetben végre nem hajthatók.

A belügyminister a felfolyamodás felett, ha az közigazgatási uton elintézhető, határoz; ha pedig előre megoldandó magánjogi kérdések forognak fenn, azoknak birói végeldöntéseig a fennálló gyakorlat fenntartását rendeli el.

101. §.

Mig az erdők kezelése iránt a törvényhozás ujabban nem intézkedik, a fővárosi erdők kezelési módját a fennálló törvények korlátai között a törvényhatóság szabályrendeletben állapitja meg.

E szabály rendelet a végrehajtás előtt a belügyministerhez felterjesztendő.

102. §.

A készpénzek hasznositása, a pénztári kezelés és számvitel iránt a főváros szabályrendeletben intézkedik.

103. §.

A közmunka kivetésére és felhasználására nézve, a Budán és Pesten eddig fennállott gyakorlat a törvényhozás további intézkedéseig a fővárosban meghagyatik, illetőleg arra kiterjesztetik.

A főváros és a szomszédközségek közötti közlekedési utak és hidak készitése és jó karban tartása, a főváros és az érdekelt

községek, esetleg ezek törvényhatósága közös hozzájárulása által biztositandó.

Ha a hozzájárulási arány egyezség utján megállapitható nem volna, azt a közmunka- és közlekedésügyi minister határozza meg.

104. §.

Az állam hivatalnokai, a hadsereg, hadi tengerészet, valamint a honvédség tisztjei, a törvényhatósági tisztviselők és hivatalnokok, tanárok és tanitók hivatalaik után járó fizetéseiktől, illetőleg nyugdijaiktól, községi adót nem fizetnek.

Nem fizetnek a lelkészek sem azon javadalmaiktól melyeket kizárólag az illető egyházközségben viselt lelkészi hivatalaik után élveznek.

105. §.

A mennyiben a jótékony intézetek segélye és egyesek könyöradománya a főváros szegényeinek ellátására elegendő nem volna, a főváros gondoskodni tartozik a fővárosban illetékes mindazon szegények ellátásáról, kik magokat közsegély nélkül fenntartani egyátalában nem képesek.

VI. FEJEZET.

A tisztviselők választásáról.

106. §.

A fővárosi tisztviselőket, jelesül a polgármestert, az alpolgármestereket, a tanácsnokokat, a főjegyzőt és jegyzőket, a főügyészt és ügyészeket, a főmérnököt, a főorvost és kerületi orvosokat, a főszámvevőt, ugyszintén azokat, kiket a közgyülés idővel hasonló tisztviselői minőséggel fel fog ruházni, hat évre, a főlevéltárnokot, és a statistikai hivatal igazgatóját élethossziglan választja a bizottság.

107. §.

A polgármester átalános szótöbbséggel választatik.

Ha átalános szótöbbséget egyik sem nyer a jelöltek közül: uj szavazásnak van helye a legtöbb szavazatot nyert két jelölt között.

A többi tisztviselők viszonylagos szótöbbséggel választatnak.

108. §.

A megválasztott tisztviselők a következő esküt teszik le:

Én N. N. esküszöm, hogy a királyhoz hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem, s ..... hivatalommal járó kötelességeimet lelkiismeretes pontossággal teljesitem. Isten engem ugy segélyjen.

Ha a megválasztott azt nyilvánitaná, hogy az eskü vallási meggyőződésével ellenkezik, a következő fogadalmat kell tennie: Én N. N. ünnepélyesen fogadom, hogy a királyhoz hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem s ..... hivatalommal járó kötelességeimet lelkiismeretes pontossággal teljesitem.

109. §.

Az időközben megürült állomások csak a következő rendes közgyülésen töltetnek be. Addig, ha elkerülhetlenül szükséges, a főpolgármester helyettesit.

110. §.

A tanári és tanitói személyzetet, a tanügyi szakbizottság, illetőleg az 1868. XXXVIII. törvényczikk értelmében az iskolatanács kijelelése alapján, továbbá a pénztári, letéti, adóhivatali és egyéb számadási kötelezettségben álló szak-, kezelő- és segédszemélyzetet és a városi szolgálatban állók közül mindazokat, kik e törvény értelmében a bizottság választása alá nem esnek, élethossziglan a tanács fogja választani.

A választás módját a közgyülés szabályrendelettel állapitja meg.

111. §.

A 106. és 107. §§-ban érintett állomásokra csak az választható, a ki életének 22-ik évét betöltötte, se csőd, se bünvádi kereset, se büntetés alatt nincs, se becstelenitő büntett miatt elitélve nem volt.

Tisztviselő csak magyar állampolgár lehet.

112. §.

Az előbbeni §-ban meghatározottakon felül egyes állomásokhoz még a következő különös minősitvény kivántatik meg; jelesen:

a) az ügyvédi oklevél, az árvaszéki elnöki, s a köz- és váltóügyvédi oklevél az ügyészi,

b) a magyar államban érvényes orvosi, illetőleg állatorvosi oklevél, és két évi gyakorlat az orvosi, illetőleg állatorvosi,

c) a szakma önálló űzésére való jogosultság és két évi gyakorlat a mérnöki, — és

d) az állam-számvitelre megszabott gyakorlati vizsga sikeres letétele, a számvevőségi állomásokra,

e) az állami pénztári tisztviselőkre megszabott vizsga letétele, a pénztárt kezelő állomásokra.

113. §.

A tisztviselők az e czélra kiküldött választmány által kijelöltek közül választatnak.

A kijelölő választmány az elnökkel együtt hét tagból áll.

Elnök a főpolgármester.

A többi tagok közül hármat a fővárosi bizottság választ, hármat a főpolgármester nevez ki.

A kijelöléshez egyszerü többség kivántatik. Szavazatok egyenlősége esetében az elnök dönt.

Minden állomásra legalább 3 egyén jelölendő ki; e szabálytól eltérésnek csak akkor van helye, ha a betöltendő állomásra három egyén nem jelentkezett.

114. §.

Tisztujitás esetén minden tisztviselő köteles a hivatalos teendőket mindaddig teljesiteni, mig az ujonnan megválasztott hivatalát el nem foglalja.

VII. FEJEZET.

A bizottsági tagok és tisztviselők felelősségéről.

115. §.

A tisztviselő mindazon kárért, melyet hivatalos eljárásában akár cselekvése, akár mulasztása által szándékosan, vagy vétkes gondatlanságból, az államnak, a törvényhatóságnak, vagy egyeseknek jogtalanul az illetéktelenül okozott, — ha a kár szabályszerü jogorvoslattal elháritható nem volt, teljes kártérítéssel tartozik.

A kárkeresetek a törvénykezési rendtartás szerint illetékes bíróság hatásköréhez tartoznak.

Konok pörlekedők a törvényhatóság valamelyik jótékony intézete javára 500 frtig emelhető pénzbirságra büntettetnek s a perköltségekben elmarasztalandók.

116. §.

Ha a tisztviselő illetékes meghagyásból s a meghagyás szerint járt el, a kártalanitási keresetek mindig azok ellen intézendők, a kik a törvénytelen cselekvést elrendelték.

A bizottság azon tagjai, kik a törvénytelen határozathoz járultak, a károsult irányában egyetemlegesen felelősek és egymás közt a kártérítésre egyenlően kötelezvék.

117. §.

Ha a károsult, az elmarasztalt tisztviselő vagyontalansága miatt kielégitést nem nyerhetne, vagy nem lehetne kideriteni, hogy a sérelmes határozatra kik szavaztak: a kárt viszontérítési jog fenmaradása mellett, a törvényhatóság pénztára téríti meg.

A központ kezelő tisztviselők által okozott kárt azonban ezek után első sorban azok tartoznak viselni, a kik a pénzkezelésre törvény szerint felügyelni tartoznak, ha kötelességüket vagy épen nem, vagy nem szabályszerint teljesitették.

118. §.

A hivataloskodásból folyó felelősség mindaddig tart, mig a tisztviselő a törvényhatóság által föl nem mentetett. E felmentés csak a törvényhatóság egyeteme iránt fennállott felelősséget szünteti meg, az okozott kárért a magánjogi s a bünös cselekvényekért a büntető törvényekben meghatározott felelősség érintetlen marad.

119. §.

Ha a tisztviselő, a segéd- és kezelő személyzet valamelyik tagja megsérti vagy hanyagul teljesiti a törvény vagy szabály rendelet által megszabott kötelességét, de tette nem foglal magában a büntető törvények által tiltott cselekvényt: tiszti keresetnek van helye.

120. §.

A tiszti keresetet vizsgálat előzi meg, melyet a tisztviselőkre nézve a közgyülés vagy főpolgármester, a segéd- és kezelő személyzetre nézve a polgármester rendel el.

A vizsgálat elrendelésével egyidejüleg a tisztviselő fel is függesztethetik hivatalától. (69., 74. §§.)

121. §.

A vizsgálatot a főváros állandó fegyelmi választmánya teljesiti, — melyhez két tagot a közgyülés választ titkos szavazattal, két tagot pedig a főpolgármester nevezki a bizottság tagjai közül; elnököt a választmány maga választ, meg nem egyezés esetében pedig a főpolgármester nevez ki.

122. §.

A vizsgálat eredménye a közgyülés elé terjesztendő, mely a tiszti ügyész meghallgatása után a tiszti kereset megindítása vagy abbanhagyása fölött szótöbbséggel határoz. (57. §.)

Ha el nem rendelné a közgyülés a tiszti keresetet, belügyminister a főpolgármester indokolt felterjesztésére elrendelheti.

123. §.

Tisztviselő olyan cselekvényért, melyet a törvény tett kötelességévé, feleletre nem vonható és ellene tiszti kereset el nem rendelhető.

124. §.

A tiszti kereset felett a Pesti királyi törvényszék itél.

A törvényszék, ha hiányos a vizsgálat, elrendelheti annak kiegészitését.

A fegyelmi választmány a törvényszék meghagyását teljesiteni köteles.

125. §.

A vétkesnek talált tisztviselő és hivatalnok dorgálásra, 500 forintig terjedhető birságra, s ha kötelességét ismételve és feltünően elhanyagolta, vagy oly mérvü tudatlanságot tanusitott eljárásában, hogy hivatalban maradása a közigazgatás érdekeit veszélyeztetné: hivatalvesztéssel is büntettethetik.

126. §.

Mikor válik bünössé a tisztviselő és hivatalnok hivatalos kötelességének elhanyagolása vagy az avval való viszszaélés által, a büntető törvény határozza meg.

127. §.

Büntények folytán a vizsgálat a büntető-eljárás szabályai szerint eszközöltetik.

Ha a közgyülés vagy a főpolgármester által elrendelt vizsgálatból az tünnék ki, hogy a fennforgó tett nem tiszti kereset után megtorolható vétséget, de bünvádi uton megtorlandó bünteny képez: a vizsgálati iratokat a polgármester a bünvádi kereset megindítása végett a királyi ügyészhez teszi át.

128. §.

Büntető vizsgálat esetében a tisztviselőt és hivatalnokot mindig fel kell hivatalától függeszteni.

129. §.

A büntető eljárás folytán hozott itéletet az eljáró törvényszék a polgármesternek mindig megküldi, a ki azt a legközelebbi közgyülés elé terjeszt.

130. §.

Ezen 115. és 129. §§. érvénye a törvény 110. §-ában elősorolt személyzetre is kiterjed, a tanitókra azonban az 1868. XXXVIII-ik törvényczikk rendelkezése épségben tartatik.

VIII. FEJEZET.

Vegyes átmeneti intézkedések.

131. §.

Az 1868. XXXVIII. törvényczikk 123. és 127. §-ai értelmében fennálló buda-pesti tankerület az ujonnan alakult főváros egész területére kiterjesztetik.

A fővárosi iskola-tanács a fővárosi bizottság megalakulása után ujból választatik.

132. §.

A kisajátitásról szóló 1868. LVI. törvényczikk, valamint 1870. X. és XX. törvényczikkek határozatai fentartatnak, illetőleg a főváros egész területére kiterjesztetnek.

133. §.

A házadóról szóló 1868. XXII. törvényczikknek Buda-Pestre vonatkozó határozatai a főváros egész területére kiterjesztetnek. Azon kivétellel, hogy Ó-Budán a házadó jelenlegi fokozata az adótörvények általános szabályozásig fenntartatik.

134 §.

Ezen törvény kihirdetése után a belügyminister által kitüzendő határidő alatt Pest és Buda fővárosok és Ó-Buda mezőváros választottaiból a szervezési előmunkálatok elkészitésére egy küldöttség alakitandó.

E küldöttség 34 tagból áll, kik közül huszat Pest, tizet Buda főváros képviselő testülete, négyet Ó-Buda községi képviselete választ.

E küldöttség tervet dolgoz ki:

a) a választókerületek alakitásáról;

b) a fővárosnak közigazgatási kerületekre osztásáról;

c) a tiszti-kar-, a szak-, segédkezelő- és szolgaszemélyzet létszámáról, hatásköréről és a fizetések mennyiségéről;

d) a tanács által választandó tisztviselők választási módjáról.

A küldöttség munkálata felett a fentérintett három város közös közgyülése határoz.

E közgyülés áll Pest és Buda városok képviselő-testületéből és Ó-Buda mezőváros községi képviseletéből.

E közgyülés határozatai a belügyministerhez terjesztetnek fel jóváhagyás végett.

135. §.

Mihelyt az előbbi §-ban érintett határozatok helybenhagyattak, a belügyminister uj közös közgyülést hiv egybe, mely megválasztja az igazoló s biráló választmányokat, az összeiró és a szavazatszedő küldöttségeket, és kitüzi a bizottsági tagok megválasztásának határnapját.

136. §.

Ugy a közös (134., 135. §§.), mint a már megalakult fővárosi törvényhatóság közgyülésein addig is, mig a főpolgármester megválasztatik e czélra kiküldött belügyministeri biztos elnököl.

Ez idő alatt az e jelen törvény szerint a főpolgármestert illető jogokat a belügyministeri biztos gyakorolja.

137. §.

Mihelyt a választás valamennyi kerületben végbe ment, és a megválasztott bizottsági tagok mindegyik felének háromnegyed része igazolva van, a belügyministeri biztos közgyülést hirdet, és azon a fővárosi törvényhatóságot alakultnak jelenti ki.

Ezen közgyülés a jelöltek közül megválasztja a főpolgármestert, és annak megválasztása után annak elnöklete alatt megteszi mindazon intézkedéseket, melyek a jelen törvény végrehajtásához megkivántatnak.

138. §.

Az ó-budai királyi kisebb haszonvételeket, melyek a királyi kincstárt földesuri jogon illetik, a kincstár a főváros tényleges egyesitése napjától megváltás nélkül a főváros tulajdonába bocsátja, mely az italmérési jogot a 19. §. szerint a főváros egész területén azonos szabály szerint, kezelendi.

139. §.

A közlegelő elkülönitése iránt a magyar királyi kincstár és Ó-Buda mezőváros közt folyamatban levő ügyben, a mennyiben az a törvény hatályba lépteig végleg el nem intéztetett, az 1868. LIV. törvényczikk határozatai szerint alakitandó választott bíróság dönt.

140. §.

A Margitsziget mindaddig, mig közmulató helyül szolgál, a föld-, ház- és jövedelem-adó után járó városi pótadó fizetésétől, a közrendészeti járulék kivételével, felmentve marad.

Ha azonban a sziget, vagy annak bármely része elidegenittetnék és megszünnék közmulatóhelyül szolgálni, ezen részek után a községi pótlék azon arányban fizetendő, mint az más hasontermészetü fővárosi ingatlanoknál történik.

A Margit-szigeten, mint elkülönitett magánbirtokon eddig gyakorolt királyi kisebb haszonvételek, a fővárossali egyesités után is érintetlenül maradnak.

141. §.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyminister bizatik meg.

XXXVII. TÖRVÉNYCZIKK

a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék birói személyzetének szaporitásáról.

(Szentesitést nyert 1872. évi decemberhó 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi decemberhó 23-án.)

1. §.

A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknél az 1871. XXXI. törvényczikk 9-ik §-ában meghatározott létszámon felül még hat birói állomás rendszeresittetik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

XXXVIII. TÖRVÉNYCZIKK

a pénzügyekre vonatkozó jogi szabályok érvénybenhagyásáról és a pénzügyi főtörvényszék megszüntetéséről.

(Szentesitést nyert 1872. évi decemberhó 22-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1872. évi decemberhó 23-án.)

1. §.

Az 1868. 21. törvényczikk IV. fejezetének rendeletei, valamint az annak 108. §-a által fenntartott szabályok az 1873. év végeig érvényben hagyatnak.

2. §.

A pénzügyi főtörvényszék az 1872. év végével megszüntetik.

Teendői a pesti kir. táblára ruháztatnak, mely bíróság 1873. évi január hó 1-től kezdve ezen pénzügyi peresügyekben másodfokulag és végérvényesen fog határozni.

3. §.

A jelen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

TARTALOM.

Lap.

I. t. cz. A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1872. évben kiállitandó ujoncz- és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában 1

II. t. cz. Az 1868-ik évi XL-ik törvényczikk 12-ik §-ának és az 1868-ik évi XLI. törvényczikk 6. §-ának módositása, illetőleg a honvédzászlóaljak szaporitása tárgyában 2

III. t. cz. A magyar korona országaira eső hadjutaléknak az 1869. évi népszámlálás alapján megállapitásáról, illetőleg az 1868: XL. t. cz. 13. §-ának módositásáról 2

IV. t. cz. A határőrvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról 3

V. t. cz. A megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak ideiglenes fedezéséről 4

VI. t. cz. A vadászatról 6

VII. t. cz. Az 1872. évi államköltségvetésről 16

VIII. t. cz. Az ipartörvényről 110

IX. t. cz. A budapesti indóházakat összekötő vasut létesitése tárgyában 138

X. t. cz. A gömöri iparvasutak hálózatának kiegészitéséről 139

XI. t. cz. Az 1870. XXXIII. t. czikkel beczikkelyezett engedély-okmány 5. §-ának módositásáról . . . 142

XII. t. cz. A miskolcz-diósgyőri és m.-sziget-szlatinai iparvasutak létesitése tárgyában 142

XIII. t. cz. A Sink-pataknak Kis-Sink és Vojla községek határában leendő szabályozásánál szükséges kisajátitásáról 143

XIV. t. cz. Az északamerikai Egyesült Államokkal 1871. november 25-én az iparvédjegyek tárgyában kötött egyezményről 144

*

Lap.

XV. t. cz. A német birodalommal 1871. évi oktoberhó 5-én kötött távirdai egyezményről. 146
XVI. t. cz. A magyar királyi honvédségi Ludovika-Akadémia felállitásáról 151
XVII. t. cz. A m. k. honvédségi Ludovika-Akadémia épületének átalakitására, fölszerelésére és az 1872. évi fentartására pótlólag megajánlott összegek fedezéséről 153
XVIII. t. cz. A honvédzászlóaljak szaporitása tárgyában . . 154
XIX t. cz. A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállitásáról és ideiglenes szervezéséről . . . 154
XX. t. cz. A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállitására s annak 1872. évi fentartására megszavazott póthitelről 157
XXI. t. cz. a hadsereg felszerelése czéljából 1870-ben létesitett előlegezési hitelmüvelet költségeinek fedezéséről 158
XXII. t. cz. Az 1869. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről 159
XXIII. t. cz. A közös hadügyministernek 1871-re engedélyezett 300,000 frtnyi póthitel Magyarországra eső részének fedezéséről 159
XXIV. t. cz. Az 1873-ik évi bécsi világkiállitáson kiállitandó tárgyak ideiglenes oltalmáról. 160
XXV. t. cz. A hajóépitésre és felszerelésre szükséges tárgyak vámmentes behozataláról 162
XXVI. t. cz. Az „osztrák-magyar Lloyd“ gőzhajózási vállalattal a tengeri postaszolgálat ellátása iránt kötött szerződésről 163
XXVII. t. cz. A Győrtől Sopronyon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő elsőrendü gőzmozdonyvasut kiépitéséről 177
XXVIII. t. cz. A vojtek-német-bogsáni II-rendü vasut kiépitéséről 196
XXIX. t. cz. A soprony-pozsony-lundenburg-vágvölgyi elsőrendü mozdonyvasut kiépitéséről 210
XXX. t. cz. A portugaliával 1872. évi január 13-kán kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről 231
XXXI. t. cz. Az 1873. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról. 243
XXXII. t. cz. 54.000,000 ezüst forint névértékü államkölcsön felvételéről 244

Lap.

XXXIII. t. cz. A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1873-ik évben kiállitandó ujoncz és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában . . . 245

XXXIV. t. cz. A magyar állam területén kiegészitendő lovasezredek békeállományának fedezéséről. 246

XXXV. t. cz. A magyar korona országaira eső hadjutaléknak a határőrvidék egy része, nevezetesen a bánsági három ezred, és a titeli zászlóalj területének polgárositása folytán, megállapitásáról, illetőleg az 1872. III. törvényczikk módositásáról. 247

XXXVI. t. cz. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakitásáról és rendezéséről 248

XXXVII. t. cz. A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék birói személyzetének szaporitásáról 286
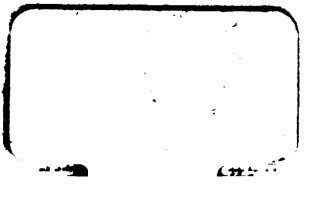
XXXVIII. t. cz. A pénzügyekre vonatkozó jogi szabályok érvénybenhagyásáról és a pénzügyi főtörvényszék megszüntetéséről. 286